

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

26 mei 2026

WETSONTWERP

**tot invoering van een beperkingspercentage
in de pensioenregeling
van de werknemers**

Inhoud Blz.

Samenvatting	3
Memorie van toelichting	4
Voorontwerp van wet.....	31
Impactanalyse	37
Advies van de Raad van State.....	49
Wetsontwerp	61
Coördinatie van de artikelen	69
Advies van het Algemeen Beheerscomité	151

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

26 mai 2026

PROJET DE LOI

**portant l'introduction d'un pourcentage
de limitation dans le régime de pension
des travailleurs salariés**

Sommaire Pages

Résumé	3
Exposé des motifs.....	4
Avant-projet de loi	31
Analyse d'impact.....	43
Avis du Conseil d'État	49
Projet de loi	61
Coordination des articles	111
Avis du Comité général de Gestion	158

De regering heeft dit wetsontwerp op 26 mei 2026 ingediend. Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 26 mai 2026.

De “goedkeuring tot drukken” werd op 26 mei 2026 door de Kamer ontvangen. Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 26 mai 2026.

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Anders.	: Anders.
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
ONAFH/INDÉP	: Onafhankelijk-Indépendant

<i>Afkorting bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

SAMENVATTING

Dit wetsontwerp voert een beperkingspercentage in bij de berekening van het werknemerspensioen. Het percentage begrenst de mate waarin bepaalde gelijkgestelde perioden (perioden waarin niet werd gewerkt maar waar wel pensioenopbouw plaatsvond) meetellen voor de pensioenopbouw. De maatregel kadert in het federaal regeerakkoord 2025-2029 en beoogt de band tussen effectieve arbeidsprestaties en pensioenrechten te versterken, vervroegde uittreding te ontmoedigen, de werkzaamheidsgraad van 50-plussers te verhogen en de financiële houdbaarheid van het pensioenstelsel op lange termijn te garanderen. Vandaag bestaat ongeveer een derde van de pensioenloopbaan van werknemers uit gelijkgestelde perioden.

Concreet vallen de volgende categorieën van gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage:

— onvrijwillige werkloosheid (met uitzondering van tijdelijke werkloosheid en bepaalde beroepsgroepen zoals havenarbeiders, erkende zeevissers en kunstwerkers);

— brugpensioen en het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT);

— tijdskrediet-eindeloopbaan en loopbaanonderbreking-eindeloopbaan (landingsbanen).

Gelijkgestelde perioden om maatschappelijk verantwoorde redenen – ziekte, invaliditeit, en diverse zorgverloven in de brede zin – vallen niet onder toepassing van het beperkingspercentage.

Het maximumpercentage aan gelijkgestelde perioden is gekoppeld aan het geboortjaar van de betrokkene: 40 % voor de cohorten 1961 tot en met 1964, dalend met stappen van 5 procentpunten tot 20 % voor wie geboren is vanaf 1968.

Bij overschrijding worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen – de dagen met de laagste pensioenopbrengst – als eerste uit de loopbaan verwijderd.

Het beperkingspercentage wordt niet toegepast op begunstigden van het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers.

RÉSUMÉ

Ce projet de loi introduit un pourcentage de limitation dans le calcul de la pension des travailleurs salariés. Ce pourcentage limite la mesure dans laquelle certaines périodes assimilées (périodes non travaillées durant lesquelles des droits à la pension ont néanmoins été constitués) sont prises en compte pour le calcul de la pension. La mesure s'inscrit dans l'accord de coalition fédérale 2025-2029 et vise à renforcer le lien entre les prestations de travail effectif et les droits à la pension, à décourager la sortie anticipée du marché du travail, à augmenter le taux d'emploi des personnes de plus de 50 ans et à garantir la durabilité financière du système de pension à long terme. Aujourd'hui, environ un tiers de la carrière de pension des travailleurs salariés est constitué de périodes assimilées.

Concrètement, les catégories de périodes assimilées suivantes sont soumises à l'application du pourcentage de limitation:

— le chômage involontaire (à l'exception du chômage temporaire et de certains groupes professionnels tels que les travailleurs portuaires, les pêcheurs de mer reconnus et les travailleurs des arts);

— la prépension et le régime de chômage avec complément d'entreprise (RCC);

— le crédit-temps fin de carrière et l'interruption de carrière fin de carrière (emplois de fin de carrière).

Les périodes assimilées pour des raisons socialement justifiées – maladie, invalidité et divers congés de soins au sens large – ne sont pas soumises à l'application du pourcentage de limitation.

Le pourcentage maximum de périodes assimilées est lié à l'année de naissance de l'intéressé: 40 % pour les cohortes nées entre 1961 et 1964 inclus, diminuant par paliers de 5 points de pourcentage jusqu'à 20 % pour les personnes nées à partir de 1968.

En cas de dépassement, les jours assimilés les moins avantageux – les jours présentant le revenu de pension le plus faible – sont supprimés en premier de la carrière.

Le pourcentage de limitation ne s'applique pas aux bénéficiaires de la pension minimum garantie dans le régime de pension des travailleurs salariés.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE TOELICHTING

1. Situering en legitieme doelstellingen van de voorliggende hervorming

Het federaal regeerakkoord 2025-2029 van 31 januari 2025 voorziet in een brede pensioenhervorming met hierin een reeks maatregelen die onder meer bedoeld zijn om:

— de band tussen effectieve arbeidsprestaties en de opbouw van pensioenrechten te versterken zodat mensen beloond worden voor hun werk;

— volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittrekking uit de arbeidsmarkt te ontmoedigen, werknemers te activeren en aan te moedigen om zo lang mogelijk actief te blijven en de re-integratie op de arbeidsmarkt te stimuleren;

— de duurzaamheid en betaalbaarheid van het pensioensysteem ook op langere termijn te garanderen.

Een aantal van deze maatregelen is gericht op de gelijkgestelde perioden. Vandaag is voor werknemers zowat 1/3de van de pensioenrechten immers gebaseerd op niet-gewerkte perioden.

Deze gelijkstelling zal in de toekomst onverkort behouden blijven waar dit maatschappelijk verantwoord is, zoals onder meer voor perioden van ziekte en invaliditeit, voor perioden van moederschapsbescherming en voor diverse zorgverloven, maar zal afgebouwd worden voor bepaalde andere inactiviteitsperioden in het kader van werkloosheid of eindeloopbaanregelingen teneinde hun impact op het werknemerspensioen te begrenzen tot wat maatschappelijk verantwoord en financieel houdbaar is.

Het voorliggend wetsontwerp voorziet mee in de uitvoering van deze doelstellingen door de invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers.

Hierdoor zullen voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering als werknemer de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer (bij een rustpensioen) of de overleden echtgenoot (bij een

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

EXPOSÉ GÉNÉRAL

1. Contexte et objectifs légitimes de la présente réforme

L'accord de coalition fédérale 2025-2029 du 31 janvier 2025 prévoit une réforme globale des pensions comprenant une série de mesures qui visent notamment à:

— renforcer le lien entre les prestations de travail effectif et la constitution de droits à pension de sorte que les personnes soient récompensées pour leur travail;

— décourager l'inactivité complète ou de longue durée ainsi que la sortie anticipée du marché du travail, activer les travailleurs salariés et les encourager à rester actifs le plus longtemps possible et promouvoir la réintégration sur le marché du travail;

— garantir la durabilité et la soutenabilité financière du système de pension, également à long terme.

Certaines de ces mesures portent sur les périodes assimilées. En effet, aujourd'hui, pour les travailleurs salariés, environ un tiers (1/3) des droits à la pension sont basés sur des périodes non-travaillées.

À l'avenir, cette assimilation sera maintenue à l'identique lorsqu'elle est socialement justifiée, comme pour entre autres les périodes de maladie et d'invalidité, pour les périodes de protection de la maternité et pour les divers congés de soins, mais sera progressivement réduite pour certaines autres périodes d'inactivité dans le cadre du chômage ou des régimes de fin de carrière afin d'en limiter l'impact sur la pension des travailleurs salariés à ce qui est socialement justifié et financièrement soutenable.

Le présent projet de loi prévoit notamment la mise en œuvre de ces objectifs par l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés.

Dès lors, pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition en tant que travailleur salarié, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié (pour une pension de retraite) ou du conjoint

overlevingspensioen of een overgangsuitkering) nog slechts ten belope van een bepaald percentage van de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking worden genomen.

Concreet worden de volgende gelijkgestelde perioden beschouwd als gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage:

- de perioden van werkloosheid;
- de perioden van brugpensioen en de perioden onder toepassing van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (hierna: SWT);
- de perioden van tijdscrediet-eindloopbaan en loopbaanonderbreking-eindloopbaan (hierna: landingsbanen).

Het gaat om een beperkt aantal gelijkgestelde perioden. Het overgrote deel van de gelijkgestelde perioden in de pensioenregeling van de werknemers valt dus niet onder toepassing van het beperkingspercentage.

Vanaf 1 juli 2027 worden de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die meer dan 40 % uitmaken van de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, geboren in 1961 of later, verwijderd uit de berekening van het werknemerspensioen. Deze grens van 40 % (voor personen geboren van 1961 tot en met 1964) daalt geleidelijk tot 20 % (voor personen geboren vanaf 1968).

De maatregel zal dus enkel toegepast worden indien het totale volume aan gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot een bepaald percentage overschrijdt. Dit percentage komt op een loopbaan van 40 à 45 volledige jaren bij een grens van 40 % overeen met meer dan 16 à 18 jaar tot 8 à 9 jaar bij een grens van 20 %.

De gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage onder deze grens worden niet geïmpacteerd door het beperkingspercentage. Zoals aangetoond door de bovenstaande cijfers kan het hierbij om substantiële perioden van werkloosheid, SWT, brugpensioen of landingsbanen gaan.

De invoering van het beperkingspercentage als pensioenmaatregel in de pensioenregeling van de werknemers en de keuze van de perioden onder toepassing van het beperkingspercentage is gebaseerd op een beleidsafweging, waarbij door de wetgever – gebruikmakend van de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt in

décédé (pour une pension de survie ou une allocation de transition) ne seront pris en compte qu'à concurrence d'un certain pourcentage de la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé.

Concrètement, les périodes assimilées suivantes sont considérées comme des jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation:

- les périodes de chômage;
- les périodes de prépension et les périodes sous l'application du régime du chômage avec complément d'entreprise (ci-après: RCC);
- et les périodes de crédit-temps fin de carrière et de l'interruption de carrière en fin de carrière (ci-après: emplois de fin de carrière).

Il s'agit d'un nombre limité de périodes assimilées. La grande majorité des périodes assimilées dans le régime de pension des travailleurs salariés ne relève donc pas de l'application du pourcentage de limitation.

À partir du 1er juillet 2027, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation qui représentent plus de 40 % de la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, né en 1961 ou plus tard, sont exclus du calcul de la pension des travailleurs salariés. Cette limite de 40 % (pour les personnes nées en 1961 jusqu'à 1964 inclus) diminue progressivement jusqu'à 20 % (pour les personnes nées à partir de 1968).

La mesure ne sera donc appliquée que si le volume total de périodes assimilées sous l'application du pourcentage de limitation dans la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé dépasse un certain pourcentage. Sur une carrière de 40 à 45 années complètes, ce pourcentage correspond, à plus de 16 à 18 années pour un seuil de 40 %; jusqu'à 8 à 9 années pour un seuil de 20 %.

Les périodes assimilées sous l'application du pourcentage de limitation en dessous de ce seuil ne sont pas impactées par ce pourcentage de limitation. Comme le montrent les chiffres ci-dessus, il peut s'agir de périodes substantielles de chômage, de RCC, de prépension ou d'emplois de fin de carrière.

L'introduction du pourcentage de limitation en tant que mesure de pension dans le régime de pension des travailleurs salariés ainsi que le choix de ces périodes sous l'application de ce pourcentage de limitation repose sur une appréciation d'opportunité politique, dans le cadre de laquelle le législateur – faisant usage de la

sociaaleconomische aangelegenheden – de volgende legitieme doelstellingen werden nagestreefd:

- de betere valorisatie van werk voor de berekening van het pensioenbedrag;
- de activering van personen en de bevoordeling van re-integratie op de arbeidsmarkt;
- de ontmoediging van volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt en de aanmoediging van werknemers om zo lang mogelijk actief te blijven;
- het versterken van de duurzaamheid en betaalbaarheid van het pensioensysteem.

Het uitgangspunt is hierbij (net zoals voor de bredere pensioenhervorming waar deze maatregel een onderdeel van is) dat werken meer pensioenrechten moet opleveren dan niet werken. Het niet in aanmerking nemen van de inactiviteitsperioden boven een bepaalde grens voor personen die aan het einde van hun loopbaan vallen onder SWT, brugpensioen of landingsbanen of die werkloos zijn en (deels) beroep doen op solidariteit, is hierbij de tegenhanger van het belonen van arbeid door het voorzien in een gegarandeerde pensioenopbrengst voor perioden van tewerkstelling.

De maatregel streeft bovendien naar het ontmoedigen van volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt, het aanmoedigen van werknemers om zo lang mogelijk actief te blijven, het activeren van personen en het stimuleren van re-integratie op de arbeidsmarkt.

Zo zijn personen in SWT, net zoals onvrijwillig werklozen, in regel onderworpen aan de verplichting van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tot de wettelijke pensioenleeftijd. Dit betekent dat ze ingeschreven zijn als werkzoekende, een passende job of opleiding moeten aanvaarden en actief moeten meewerken aan begeleiding die de gewestelijke dienst (VDAB, Actiris, FOREM, Arbeitsamt) aanbiedt. Oudere werklozen zijn uiteraard ook, sinds de uitbreiding van de systematische activering, beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Het verhogen van de werkzaamheidsgraad via een sterkere activering van werklozen en personen in SWT is een expliciete doelstelling van de regering en de maatregel die voorligt draagt daartoe bij. Internationale instellingen, zoals de OESO, het IMF en de EC wijzen België overigens al jaren op de bijzonder lage vervroegde uittredeleeftijd die onder andere veroorzaakt wordt door vervroegde uittrederegelingen en de onbeperkte gelijkstelling van perioden in een eindloopbaan voor de pensioenberekening.

large marge d'appréciation dont il dispose en matière socio-économique – a poursuivi les objectifs légitimes suivants:

- une meilleure valorisation du travail dans le calcul du montant de pension;
- l'activation des personnes et la promotion de la réintégration sur le marché du travail;
- la dissuasion de l'inactivité totale ou de longue durée et de la sortie anticipée du marché du travail ainsi que l'encouragement des travailleurs salariés à rester actifs le plus longtemps possible;
- le renforcement de la durabilité et de la soutenabilité financière du système de pension.

Le point de départ est (comme pour la réforme plus large des pensions dont cette mesure constitue un volet) que le travail doit générer davantage de droits à la pension que l'inactivité. Le fait de ne pas prendre en compte les périodes d'inactivité au-delà d'un certain seuil pour les personnes qui, en fin de carrière, relèvent du RCC, du régime de prépension ou des emplois de fin de carrière ou qui sont au chômage et font (partiellement) appel à la solidarité, constitue la contrepartie de la valorisation du travail, par la mise en place d'un revenu de pension garanti pour les périodes de travail.

La mesure vise en outre à décourager l'inactivité complète ou de longue durée ainsi que la sortie anticipée du marché du travail, à encourager les travailleurs salariés à rester actifs le plus longtemps possible, à favoriser l'activation des personnes et à stimuler la réintégration sur le marché du travail.

Les personnes en RCC (régime de chômage avec complément d'entreprise) sont, tout comme les chômeurs involontaires, en règle générale soumises à l'obligation de disponibilité pour le marché du travail jusqu'à l'âge légal de la pension. Cela signifie qu'elles sont inscrites comme demandeurs d'emploi, qu'elles doivent accepter un emploi ou une formation appropriée(e) et qu'elles doivent collaborer activement à l'accompagnement proposé par le service régional (VDAB, Actiris, FOREM, Arbeitsamt). Les chômeurs âgés sont également, depuis l'extension de l'activation systématique, disponibles pour le marché du travail. L'augmentation du taux d'emploi via une activation renforcée des chômeurs et des personnes en RCC constitue un objectif explicite du gouvernement et la mesure proposée y contribue. Les institutions internationales, telles que l'OCDE, le FMI et la Commission européenne, soulignent d'ailleurs depuis des années l'âge particulièrement bas de sortie anticipée du marché du travail en Belgique, qui est notamment

Die bijzonder lage uittredeleeftijd in België legt zo een hypotheek op het niveau van sociale bescherming voor toekomstige generaties. Maatregelen die de werkzaamheidsgraad van 50-plussers verhogen, dragen bij tot een betere benutting van het arbeidspotentieel, tot een hogere welvaartscreatie en economische groei.

Het beperkingspercentage (op zichzelf en als onderdeel van een bredere pensioenhervorming) heeft ook als doel om de houdbaarheid van het pensioenstelsel te waarborgen en het herstel van het begrotingstraject van de Belgische Staat met het oog op het behoud en herstel van het pensioen als intergenerationeel sociaal contract mogelijk te maken.

Deze doelstellingen zijn legitiem en dienen het algemeen belang. De invoering van een beperkingspercentage is één van de instrumenten die het mogelijk maken deze doelstellingen te bereiken.

Er moet hierbij benadrukt worden dat deze verschillende doelstellingen niet los van elkaar worden gezien en dat de wetgever maatregelen neemt die tot meerdere doelstellingen tegelijk bijdragen. Het is precies het samenspel van deze verschillende doelstellingen die ertoe nopen om de voorliggende pensioenmaatregel te nemen.

Het beperkingspercentage treedt in werking op 1 juli 2027 en zal enkel van zijn toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 juli 2027 ingaan, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 juni 2027 ingegaan zijn.

2. Bestaan van gelijkaardige mechanismen in de pensioenregeling van de ambtenaren

De invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers heeft een gelijkaardige beleidsdoelstelling als bepaalde bestaande mechanismen in de pensioenregeling van de ambtenaren waar de aanneembaarheid van eindeloopbaanregelingen of verloven voorafgaand aan pensionering al decennialang beperkt wordt tot 20 % voor de pensioenberekening.

De voorliggende maatregel kan evenwel niet worden gelijkgesteld met de mechanismen die gelden in de pensioenregeling van de ambtenaren. Het gaat om verschillende maatregelen, ingebed in uiteenlopende wettelijke contexten, met een eigen draagwijdte, toepassingsgebied

dû aux régimes de sortie anticipée et à l'assimilation illimitée de périodes de fin de carrière dans le calcul de la pension. Cet âge de sortie particulièrement bas en Belgique fait ainsi peser une hypothèque sur le niveau de protection sociale des générations futures. Les mesures qui augmentent le taux d'emploi des plus de 50 ans contribuent à une meilleure utilisation du potentiel de travail, à une création accrue de richesse et à la croissance économique.

Le pourcentage de limitation (en lui-même et en tant que volet d'une réforme plus large des pensions) vise également à garantir la soutenabilité du système de pension et à permettre le rétablissement de la trajectoire budgétaire de l'État belge, en vue de préserver et de restaurer la pension en tant que contrat social intergénérationnel.

Ces objectifs sont légitimes et servent l'intérêt général. L'introduction d'un pourcentage de limitation constitue l'un des instruments permettant d'atteindre ces objectifs.

Il convient de souligner à cet égard que ces différents objectifs ne peuvent pas être considérés indépendamment les uns des autres et le législateur adopte des mesures qui contribuent simultanément à plusieurs d'entre eux. C'est précisément l'articulation de ces divers objectifs qui impose de prendre les mesures telles que proposées en matière de pensions.

Le pourcentage de limitation entre en vigueur le 1er juillet 2027 et ne s'appliquera qu'aux pensions qui prendront cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er juillet 2027, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base de pensions de retraite ayant pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er juin 2027.

2. Existence de mécanismes similaires dans le régime de pension des fonctionnaires

L'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés poursuit un objectif de politique similaire à celui de certains mécanismes existants dans le régime de pension des fonctionnaires ou la prise en compte des régimes de fin de carrière ou des congés précédant la pension est déjà limitée, pour le calcul de la pension, à 20 % depuis plusieurs décennies.

La présente mesure ne peut toutefois pas être assimilée aux mécanismes applicables dans le régime de pension des fonctionnaires. Il s'agit de mesures différentes, inscrites dans des contextes juridiques distincts, ayant chacune leur propre portée, leur propre champ

en technische uitwerking. De regeling voor werknemers houdt bovendien uitdrukkelijk rekening met de specifieke kenmerken van de pensioenregeling van de werknemers, waaronder de omvang en aard van de gelijkgestelde perioden en de aanwezigheid van uitgebreide sociale correcties en uitzonderingen.

Een invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de zelfstandigen is daarentegen niet voorzien gelet op het feit dat een loopbaan als zelfstandige zeer weinig gelijkgestelde perioden bevat en er tussen deze gelijkgestelde perioden geen zijn die voor zelfstandigen als tegenhanger voor de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage voor werknemers beschouwd kunnen worden.

3. Beoordeling van de hervorming in het licht van de algemene rechtsbeginselen

In antwoord op de opmerkingen van de Raad van State in zijn advies 79042/16 van 8 april 2026 betreffende de overeenstemming van het beperkingspercentage met de algemene rechtsbeginselen (zoals met name het standstillbeginsel zoals bedoeld in artikel 23 van de Grondwet, het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel zoals bedoeld in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en de eerbiediging van de legitieme verwachtingen) kan het volgende aangegeven worden:

Beoordeling in het licht van het standstillbeginsel:

Bij de invoering van de maatregel is bijzondere aandacht besteed aan de verenigbaarheid ervan met het standstill-beginsel, vervat in artikel 23 van de Grondwet.

Deze maatregel kan niet beschouwd worden als een maatregel die aanleiding geeft tot een aanzienlijke daling van het beschermingsniveau en dit om de hiernavolgende redenen:

— Geen enkele gepensioneerde zal als gevolg van de maatregel zijn reeds ingegaan pensioen zien dalen. De nieuwe regels zijn enkel van toepassing op nieuw ingaande pensioenen vanaf de datum van inwerking-treding van de maatregel;

— De maatregel streeft legitieme beleidsdoelstellingen na die onder meer bedoeld zijn om de werkzaamheidsgraad van 50-plussers te verhogen en draagt zo bij tot een betere benutting van het arbeidspotentieel, tot een hogere welvaartscreatie en economische groei en zorgt ervoor dat de werknemers in kwestie (door langer actief te blijven) bijkomende pensioenrechten zullen

d'application et leur propre mise en œuvre technique. Le régime des travailleurs salariés tient, en outre, expressément compte des caractéristiques spécifiques du régime de pension des travailleurs salariés, notamment l'ampleur et la nature des périodes assimilées ainsi que la présence de corrections sociales étendues et d'exceptions.

En revanche, l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs indépendants n'est pas prévue, compte tenu du fait qu'une carrière en tant que travailleur indépendant comporte très peu de périodes assimilées et que, parmi ces périodes assimilées, il n'existe aucune période pouvant être considérée, pour les travailleurs indépendants, comme l'équivalent des périodes assimilées soumises au pourcentage de limitation applicable aux travailleurs salariés.

3. Appréciation de la réforme au regard des principes généraux du droit

En réponse aux observations du Conseil d'État dans son avis 79042/16 du 8 avril 2026 concernant la conformité du pourcentage de limitation avec les principes généraux du droit (tels que, notamment, le principe de *standstill* visé à l'article 23 de la Constitution, le principe d'égalité et de non-discrimination visé aux articles 10 et 11 de la Constitution ainsi que le respect des attentes légitimes), il peut être indiqué ce qui suit:

Appréciation à la lumière du principe de standstill:

Lors de l'introduction de la mesure, une attention particulière a été accordée à sa compatibilité avec le principe de *standstill*, consacré à l'article 23 de la Constitution.

Cette mesure ne peut être considérée comme une mesure entraînant une réduction significative du niveau de protection pour les raisons suivantes:

— Aucun pensionné ne verra sa pension déjà en cours diminuer à la suite de cette mesure. Les nouvelles règles ne s'appliquent qu'aux pensions prenant cours nouvellement à partir de la date d'entrée en vigueur de la mesure;

— La mesure poursuit des objectifs de politique légitimes, visant notamment à augmenter le taux d'emploi des personnes de plus de 50 ans et contribue ainsi à une meilleure utilisation du potentiel de travail, à une création accrue de richesse et à la croissance économique, tout en garantissant que les travailleurs salariés concernés, en restant actifs plus longtemps, constitueront des droits

opbouwen waardoor hun situatie op vlak van pensioen zal verbeteren;

— Het beperkingspercentage zal niet gelden voor het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers hetgeen tot gevolg heeft dat voor alle werknemers aan wie een gewaarborgd minimumpensioen toegekend wordt de impact van het beperkingspercentage op het pensioenbedrag van de werknemers (bijna) tot nul herleid zal worden en dit ook wanneer de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage een hoog aandeel vormen van hun beroepsloopbaan. Het gewaarborgd minimumpensioen dient hierbij duidelijk te worden onderscheiden van de sociale bijstand zoals de Inkomensgarantie voor ouderen (hierna: IGO) (waarvan sprake in het volgende punt). In tegenstelling tot de IGO maakt het gewaarborgd minimumpensioen deel uit van het pensioenstelsel. Dit laatste is gestoeld op het principe van de sociale verzekering, waarbij het bedrag van het pensioen in functie is van de beroepsloopbaan. Als sociale verzekering wordt de strikte toepassing van het verzekeringsprincipe daarbij om billijkheidsredenen getemperd door mechanismen van gelijkstellingen of minima. Deze correcties doen echter niets af van de basisopzet van het pensioen als verzekering en houden dus ook in dat de toegang tot dit systeem beperkt kan worden tot personen die voldoen aan bepaalde loopbaanvoorwaarden;

— Voor alle werknemers die geen toegang hebben tot het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers omwille van een korte en/of onregelmatige loopbaan of een loopbaan met veel werkloosheid, SWT, brugpensioen en landingsbanen is er nog steeds het vangnet van de IGO. Indien het beperkingspercentage wordt toegepast op iemand met een zeer korte loopbaan en bijgevolg een laag pensioen, en indien na het bestaansmiddelenonderzoek blijkt dat deze persoon recht heeft op een IGO, zal het pensioen aangevuld worden met een IGO-complement. De IGO fungeert in dat geval als vangnet en zorgt ervoor dat het totale inkomen van de betrokkene op een aanvaardbaar niveau blijft en de impact van het beperkingspercentage op het beschikbaar inkomen sterk getemperd zal worden. De sociale bijstandsfunctie van dit stelsel rechtvaardigt dit. Wanneer de middelentoets echter aangeeft dat de betrokkene over voldoende bestaansmiddelen beschikt omdat er bijvoorbeeld op gezinsniveau genoeg middelen aanwezig zijn, dient het armoederisico in die bredere context te worden geëvalueerd. Dit wordt bevestigd door de bevindingen uit het rapport *Verdelingseffecten van de pensioenhervorming van de federale regering* van het Federaal Planbureau, waaruit blijkt dat het effect op het equivalent beschikbaar inkomen zeer beperkt blijft, mede door de progressieve (para)fiscaliteit en de

à pension supplémentaires, de sorte que leur situation en matière de pension s'en trouvera améliorée;

— Le pourcentage de limitation ne s'appliquera pas à la pension minimum garantie dans le régime de pension des travailleurs salariés, avec pour conséquence que, pour l'ensemble des travailleurs salariés auxquels une pension minimum garantie est octroyée, l'impact du pourcentage de limitation sur le montant de la pension sera (presque) nul, et ce, même lorsque les périodes assimilées sous l'application du pourcentage de limitation représentent une part élevée de leur carrière professionnelle. La pension minimum garantie doit, ici, être clairement distinguée de l'aide sociale telle que la garantie de revenus aux personnes âgées (ci-après: GRAPA) (dont il est question au point suivant). Contrairement à la GRAPA, la pension minimum garantie fait partie du système de pension. Ce dernier repose sur le principe de l'assurance sociale, dans lequel le montant de la pension est fonction de la carrière professionnelle. En tant qu'assurance sociale, l'application stricte du principe assurantiel est toutefois tempérée pour des raisons d'équité, par des mécanismes d'assimilation ou de minima. Ces correctifs ne remettent cependant pas en cause la logique de base de la pension en tant qu'assurance et impliquent dès lors que l'accès à ce système peut être limité aux personnes qui remplissent certaines conditions de carrière.

— Pour tous les travailleurs salariés qui n'ont pas accès à la pension minimum garantie dans le régime de pension des travailleurs salariés en raison d'une carrière courte et/ou irrégulière ou d'une carrière comportant de nombreuses périodes de chômage, de RCC, de prépension et d'emplois fin de carrière, le filet de sécurité que constitue la GRAPA reste toutefois en place. Si le pourcentage de limitation est appliqué à une personne ayant une carrière très courte et, par conséquent, une pension peu élevée, et s'il ressort de l'enquête sur les moyens d'existence que cette personne a droit à une GRAPA, la pension sera complétée par un supplément GRAPA. La GRAPA fait alors office de filet de sécurité et garantit que le revenu total de la personne concernée reste à un niveau acceptable, atténuant fortement l'impact du pourcentage de limitation sur le revenu disponible. La fonction d'assistance sociale de ce régime le justifie. Toutefois, lorsque l'examen des ressources indique que la personne concernée dispose de moyens d'existence suffisants parce que, par exemple, les ressources disponibles au niveau du ménage sont suffisantes, le risque de pauvreté doit être évalué dans ce contexte plus large. Cela est confirmé par les conclusions du rapport *Effets distributifs de la réforme des pensions du gouvernement fédéral* du Bureau fédéral du Plan, qui montrent que l'effet sur le revenu disponible équivalent

pooling van inkomens op gezinsniveau. De resultaten van dit rapport worden hieronder nader toegelicht.

Indien men toch van mening zou zijn dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau zou inhouden, wordt deze vermindering gerechtvaardigd door zeer sterke overwegingen verband houdend met het algemeen belang. De overheid moet haar beleid immers kunnen aanpassen aan de wisselende vereisten van het algemeen belang. Zo komt het de wetgever toe te oordelen in hoeverre het opportuun is maatregelen te nemen met het oog op het versterken van de duurzaamheid en betaalbaarheid van de rust- en overlevingspensioenen.

Het niet in aanmerking nemen van bepaalde inactiviteitsperiodes boven een bepaald percentage op de volledige beroepsloopbaan, is één van de instrumenten die het mogelijk maken deze doelstellingen te bereiken. Hierbij maakt de wetgever gebruik van de ruime beoordelingsbevoegdheid waarover hij op sociaaleconomisch gebied beschikt om te bepalen welke redelijk verantwoordde maatregelen moeten worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Zoals reeds uitvoerig aangetoond in punt 1.1. van deze memorie van toelichting worden met deze hervorming legitieme beleidsdoelstellingen nagestreefd met name de versterking van de band tussen effectieve arbeidsprestaties en de opbouw van pensioenrechten, de ontmoediging van volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt, de aanmoediging van werknemers om zo lang mogelijk actief te blijven, de activering van personen, het stimuleren van re-integratie op de arbeidsmarkt en het garanderen van de duurzaamheid en betaalbaarheid van het pensioensysteem ook op langere termijn.

Het gaat hier om legitieme beleidsdoelstellingen verband houdend met het algemeen belang.

De invoering van deze maatregel heeft het voorwerp uitgemaakt van uitvoerig sociaal overleg. Naar aanleiding van dit sociaal overleg en van het bredere maatschappelijk debat over de pensioenhervorming werd voorzien in de nodige uitzonderingen, sociale correcties en overgangsmaatregelen. Deze zijn bedoeld om de bestaande rechten te garanderen en bepaalde kwetsbare groepen te ontzien.

Allereerst is het zo dat de voorliggende wet louter ingrijpt op de pensioenberekening van de betrokkene zodra het totale volume aan gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage op

reste très limité, notamment grâce à la fiscalité (para) fiscale progressive et à la mise en commun des revenus au niveau du ménage. Les résultats de ce rapport sont présentés plus en détail ci-dessous.

À cet égard, il peut être indiqué que, si l'on devait néanmoins considérer que cette mesure entraîne une diminution significative du niveau de protection sociale, cette diminution est justifiée par des considérations très fortes liées à l'intérêt général. Les pouvoirs publics doivent en effet pouvoir adapter leur politique aux exigences changeantes de l'intérêt général. Il appartient ainsi au législateur d'apprécier dans quelle mesure il est opportun de prendre des mesures en vue de renforcer la durabilité et la soutenabilité financière des pensions de retraite et de survie.

La non-prise en compte de certaines périodes d'inactivité au-delà d'un certain pourcentage sur l'ensemble de la carrière professionnelle constitue l'un des instruments permettant d'atteindre ces objectifs. À cet égard, le législateur fait usage de la large marge d'appréciation dont il dispose en matière socio-économique pour déterminer quelles mesures raisonnablement justifiées doivent être prises afin d'atteindre les objectifs qu'il a fixés.

Comme déjà démontré de manière approfondie au point 1.1. du présent exposé des motifs, cette réforme poursuit des objectifs politiques légitimes, à savoir le renforcement du lien entre les prestations de travail effectives et la constitution des droits à pension, la dissuasion de l'inactivité complète ou de longue durée ainsi que de la sortie anticipée du marché du travail, l'encouragement des salariés à rester actifs le plus longtemps possible, l'activation des personnes et la promotion de la réintégration sur le marché du travail, ainsi que la garantie de la durabilité et de la soutenabilité financière du système de pension à long terme.

Ce sont des objectifs politiques légitimes liés à l'intérêt général.

L'introduction de cette mesure a fait l'objet d'une concertation sociale approfondie. À la suite de cette concertation sociale et du débat sociétal plus large sur la réforme des pensions, les exceptions nécessaires, des corrections sociales et des mesures transitoires ont en outre été prévues. Celles-ci visent à garantir les droits existants et à protéger certains groupes vulnérables.

Tout d'abord, la présente loi n'intervient dans le calcul de la pension de l'intéressé que lorsque le volume total des périodes assimilées soumises au pourcentage de limitation sur l'ensemble de la carrière professionnelle

de volledige beroepsloopbaan voor de werknemer een bepaalde grens (evoluerend van 40 % naar 20 %) overschrijdt en dat deze regel (zelfs met de uiteindelijke grens van 20 %) slechts toegepast zal worden op de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage die deze (hoge) grens overschrijden.

Dit percentage komt op een loopbaan van 40 à 45 volledige jaren bij een grens van 40 % overeen met meer dan 16 à 18 jaar gelijkstelling tot meer dan 8 à 9 jaar bij een grens van 20 %.

Bovendien zijn slechts een beperkt aantal gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage geplaatst (met name werkloosheid, brugpensioen en de niet-gewerkte dagen in landingsbanen) en zijn veel uitzonderingen en overgangsmaatregelen voorzien.

Sociale correcties

Zo zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers. Dit betekent dat de maatregel geen impact heeft op de gerechtigden met een gewaarborgd minimumpensioen, wat een kwetsbare groep is.

Bovendien zullen bij overschrijding van het beperkingspercentage enkel de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage met de minst voordelige pensioenopbrengst verwijderd worden uit de pensioenberekening wat de impact van de maatregel verder verzacht.

Uitzonderingen

Voor perioden van tijdelijke werkloosheid wordt een uitzondering voorzien voor occasionele perioden waarin de werknemer nog steeds door een arbeidsovereenkomst verbonden is maar waarvan de uitvoering tijdelijk geheel of gedeeltelijk geschorst is op initiatief van de werkgever en die dus duidelijk te onderscheiden valt van gewone werkloosheidsperioden.

Hetzelfde kan gezegd worden voor de occasionele werkloosheidsperioden voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders, aangezien het hier gaat om personen die zich, gezien de specifieke arbeidsorganisatie in de sectoren waarin zij zijn tewerkgesteld (havenarbeid, visserij), immers de facto in een situatie bevinden vergelijkbaar met deze van tijdelijke werkloosheid, hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

du travailleur dépasse un certain seuil (évoluant de 40 % à 20 %) et cette règle (même avec le seuil final de 20 %) ne sera appliquée qu'aux périodes assimilées soumises au pourcentage de limitation qui excèdent ce seuil (élevé).

Sur une carrière de 40 à 45 années complètes, ce pourcentage correspond, avec un seuil de 40 %, à plus de 16 à 18 années assimilées, et, avec un seuil de 20 %, à plus de 8 à 9 années.

En outre, seul un nombre limité de périodes assimilées (à savoir le chômage, le régime de chômage avec complément d'entreprise et les jours non travaillés dans le cadre des emplois de fin de carrière) est soumis à l'application pourcentage de limitation et de nombreuses exceptions et mesures transitoires sont prévues.

Corrections sociales

Ainsi, le pourcentage de limitation ne sera pas applicable à la pension minimum garantie dans le régime des travailleurs salariés. Cela signifie que la mesure n'aura aucun impact sur les bénéficiaires d'une pension minimum garantie, qui constituent un groupe vulnérable.

En outre, en cas de dépassement du pourcentage de limitation, seuls les jours assimilés soumis au pourcentage de limitation présentant le rendement de pension le moins favorable seront retirés du calcul de la pension, ce qui atténue encore l'impact de la mesure.

Exceptions

Pour les périodes de chômage temporaire, une exception est prévue pour les périodes occasionnelles au cours desquelles le travailleur salarié reste lié par un contrat de travail mais dont l'exécution est temporairement suspendue totalement ou partiellement à l'initiative de l'employeur et qui se distinguent clairement des périodes de chômage ordinaire.

Il en va de même pour les périodes occasionnelles de chômage des travailleurs portuaires, des pêcheurs maritimes reconnus, des déchargeurs et trieurs de poisson, dès lors qu'il s'agit de personnes qui, compte tenu de l'organisation spécifique du travail dans les secteurs où elles sont employées (travail portuaire, pêche), se trouvent de facto dans une situation comparable à celle du chômage temporaire, ce qui donne également lieu, dans la réglementation du chômage, à un régime particulier avec un traitement différent de celui des autres chômeurs complets.

Ook de perioden van tewerkstelling als tewerkgestelde werkloze zullen onder een uitzondering vallen.

Voor de kunstwerkers tot slot wordt dit gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingssituatie voor kunstwerkers die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde perioden, kortetermijncontracten of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

Voor de hierboven vermelde uitzonderingen voor occasionele perioden van werkloosheid van havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders en kunstwerkers alsook voor de perioden van tijdelijke werkloosheid en perioden van tewerkgestelde werklozen moet benadrukt worden dat ook voor andere onderdelen van de bredere pensioenhervorming waar nodig een afwijkende behandeling wordt voorzien en dat op deze wijze een coherente en billijke werkwijze ten aanzien van deze personen gegarandeerd wordt over de verschillende luiken van de bredere pensioenhervorming heen.

Bovenop deze uitzonderingen voor de bovenstaande categorieën (die dus ook terugkomen in andere luiken van de lopende pensioenhervorming) werd bovendien specifiek voor het beperkingspercentage voorzien in een bijkomende uitzondering voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering).

Geleidelijke invoering van het beperkingspercentage

Het beperkingspercentage wordt ook – net zoals andere maatregelen uit de bredere pensioenhervorming – geleidelijk ingevoerd en dit via een aan geboortecohorten gebonden percentage, waardoor rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere cohorten en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere geboortecohorten.

Beginsel van gelijkheid en non-discriminatie

Er dient benadrukt te worden dat voor de eventuele verschillen in behandeling (voor zover aanwezig in deze hervorming) er steeds een redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel. Deze elementen worden in wat volgt nader toegelicht.

Les périodes d'occupation en tant que chômeur mis au travail feront également l'objet d'une exception.

Enfin, pour les travailleurs des arts, cela se justifie par la situation d'occupation incertaine qui les caractérise, marquée par l'alternance entre périodes rémunérées et non rémunérées, des contrats de courte durée ou à la tâche, du travail invisible et une diversité d'employeurs, ce qui donne également lieu, dans la réglementation du chômage, à un régime spécifique distinct de celui des autres chômeurs complets.

Pour les exceptions précitées relatives aux périodes occasionnelles de chômage des travailleurs portuaires, des pêcheurs maritimes reconnus, des déchargeurs et trieurs de poisson et des travailleurs des arts, ainsi que pour les périodes de chômage temporaire et les périodes d'occupation de chômeurs, il convient de souligner que, pour d'autres volets de la réforme plus large des pensions, un traitement dérogatoire est également prévu lorsque nécessaire, de manière à garantir une approche cohérente et équitable à l'égard de ces personnes dans les différents volets de la réforme.

En plus de ces exceptions pour les catégories précitées (qui se retrouvent également dans d'autres volets de la réforme des pensions en cours), une exception supplémentaire a été prévue spécifiquement pour le pourcentage de limitation, pour les périodes d'inactivité du travailleur salarié à temps partiel bénéficiant du statut prévu par la réglementation du chômage de "travailleur à temps partiel avec maintien des droits (avec ou sans allocation de garantie de revenus).

Introduction progressive du pourcentage de limitation

Le pourcentage de limitation est également – à l'instar d'autres mesures de la réforme plus large des pensions – introduit de manière progressive, au moyen d'un pourcentage lié aux cohortes de naissance, ce qui permet de tenir compte des attentes acquises des cohortes plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les cohortes de naissance plus jeunes.

Évaluation à la lumière des principes d'égalité et de non-discrimination

Il convient de souligner que, pour les éventuelles différences de traitement (dans la mesure où elles existent dans cette réforme), il existe toujours un rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens utilisés et l'objectif poursuivi. Ces éléments sont précisés dans ce qui suit.

Keuze van inactiviteitsperioden voor de toepassing van het beperkingspercentage

Zoals reeds uitgebreid aangehaald berust de keuze om een inactiviteitsperiode al dan niet mee te tellen voor het beperkingspercentage en het hieruit volgende onderscheid tussen inactiviteitsperioden op de reden waarom betrokkene gedurende deze periode(n) niet werkte.

Het doel van de wetgever is hierbij om te vermijden dat personen die hun loopbaan hebben onderbroken vanwege een maatschappelijk verantwoord motief, zoals onder meer voor perioden van ziekte en invaliditeit, voor perioden van moederschapsbescherming en voor diverse zorgverloven, benadeeld zouden worden door de invoering van het beperkingspercentage en dat het beperkingspercentage louter toegepast zal worden op perioden waarop dit (gelet op de beweegreden voor de onderbreking) als verantwoord beschouwd mag worden, zijnde met name perioden van volledige werkloosheid, brugpensioen, SWT en de niet-gewerkte perioden van landingsbanen. Een dergelijk criterium is objectief en pertinent in het licht van de nagestreefde doelstellingen en brengt geen onevenredige gevolgen teweeg.

De keuze van deze perioden is dus gebaseerd op een beleidsafweging, waarbij door de wetgever – gebruikmakend van de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt in sociaaleconomische aangelegenheden – rekening werd gehouden met de hierboven aangehaalde legitieme doelstelling.

Deze criteria en de hierdoor gecreëerde verschillen in behandeling tussen de gepensioneerden van wie de loopbaan inactiviteitsperioden bevat die meetellen voor de toepassing van het beperkingspercentage en diegenen van wie de loopbaan perioden bevat die niet meetellen voor de toepassing van het beperkingspercentage, berusten, zijn pertinent om de nagestreefde legitieme doelstellingen te bereiken, aangezien zij zijn afgeleid uit de betreffende soort inactiviteit en uit de reden waarom werd geopteerd voor dagen van beroepsinactiviteit.

Dit alles werd ook reeds aangehaald door het Grondwettelijk Hof in haar arrest 19/2026 van 12 februari 2026.

Er zijn bovendien (zoals hierboven reeds geschetst) de nodige sociale correcties, temperingen en uitzonderingen voorzien op het beperkingspercentage.

Choix des périodes d'inactivité pour l'application du pourcentage de limitation

Comme déjà exposé plus haut, le choix de prendre en compte ou non une période d'inactivité pour le pourcentage de limitation ainsi que la distinction qui en découle entre les périodes d'inactivité, repose sur la raison pour laquelle l'intéressé n'a pas travaillé pendant cette (ces) période(s).

L'objectif du législateur est d'éviter que des personnes ayant interrompu leur carrière pour un motif socialement justifié, tel que notamment pour des périodes de maladie et d'invalidité, de protection de la maternité et de divers congés de soins, ne soient désavantagées par l'introduction du pourcentage de limitation et que celui-ci ne soit appliqué qu'aux périodes pour lesquelles cela peut être considéré comme justifié (compte tenu du motif de l'interruption), à savoir notamment les périodes de chômage complet, de prépension, de RCC et d'emplois de fin de carrière. Un tel critère est objectif et pertinent au regard des objectifs poursuivis et n'entraîne pas de conséquences disproportionnées.

Le choix de ces périodes repose donc sur une appréciation politique, dans le cadre de laquelle le législateur – faisant usage de la large marge d'appréciation dont il dispose en matière socio-économique – a tenu compte de l'objectif légitime mentionné ci-dessus.

Ces critères, ainsi que les différences de traitement qu'ils engendrent entre, d'une part, les pensionnés dont la carrière comporte des périodes d'inactivité prises en compte pour l'application du pourcentage de limitation et, d'autre part, ceux dont la carrière comporte des périodes qui ne sont pas prises en compte à cette fin, reposent sur des éléments pertinents pour atteindre les objectifs légitimes poursuivis, dès lors qu'ils sont tirés de la nature de l'inactivité concernée et de la raison pour laquelle des jours d'inactivité professionnelle ont été choisis.

Tout cela a d'ailleurs déjà été relevé par la Cour constitutionnelle dans son arrêt n° 19/2026 du 12 février 2026.

En outre, (comme déjà exposé ci-dessus) les correctifs sociaux, atténuations et exceptions nécessaires au pourcentage de limitation ont été prévues.

Keuze voor een geleidelijke invoering gebaseerd op geboortecohorten

Het beperkingspercentage wordt ook – net zoals andere maatregelen uit de bredere pensioenhervorming – geleidelijk ingevoerd en dit via een aan geboortecohorte gebonden percentage, waardoor rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere cohorten en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere geboortecohorten.

In het federaal regeerakkoord 2025-2029 van 31 januari 2025 werd voor verschillende maatregelen, zoals de bonus-malusregeling en de verlenging van de referteperiode, aanvankelijk uitgegaan van een inwerkingtreding per kalenderjaar. In de loop van het beleidsproces is, in overleg met de Federale Pensioendienst, gebleken dat een dergelijke aanpak kan leiden tot ongewenste neveneffecten en ongelijkheden. Daarom werd geopteerd voor een koppeling van de maatregel aan het geboortjaar. Deze benadering wordt ook in het voorliggende ontwerp gehanteerd.

Een dergelijke koppeling veronderstelt dat een uniforme kantelleeftijd wordt bepaald, aangezien burgers hun pensioen niet allemaal op dezelfde leeftijd opnemen. In het voorliggende ontwerp wordt hiervoor aangesloten bij de wettelijke pensioenleeftijd van 66 jaar vanaf 2027. Het eerste betrokken geboortjaar, met name 1961, bereikt in 2027 de leeftijd van 66 jaar, zijnde het jaar van inwerkingtreding van de maatregel.

De keuze voor de wettelijke pensioenleeftijd als kantelleeftijd houdt rekening met de kenmerken van de loopbanen die mogelijks een impact kunnen ondervinden van het beperkingspercentage. Het betreft enerzijds personen met een gemiddelde loopbaanduur maar met een aanzienlijk aandeel gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage (zoals werkloosheid, SWT of landingsbanen), en anderzijds personen met een zeer korte loopbaan, aangezien het beperkingspercentage wordt berekend op basis van de effectieve loopbaanduur en niet op een theoretische loopbaan.

In beide gevallen gaat het hoofdzakelijk om personen die hun pensioen opnemen op de wettelijke pensioenleeftijd: ofwel omdat zij, wegens een te korte loopbaan, geen toegang hebben tot vervroegd pensioen, ofwel omdat zij zich op het einde van hun loopbaan bevinden in een periode waarop het beperkingspercentage van toepassing is en in deze periode blijven tot de wettelijke leeftijd. Uitgaande van de veronderstelling dat het merendeel van deze personen effectief met pensioen gaat op de wettelijke leeftijd, leidt de koppeling aan

Choix d'une introduction progressive fondée sur des cohortes de naissance

Le pourcentage de limitation est également – tout comme d'autres mesures de la réforme globale des pensions – introduit progressivement, via un pourcentage lié à la cohorte de naissance, ce qui permet de tenir compte des attentes acquises des générations plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les cohortes de naissance plus jeunes.

Dans l'accord de coalition fédérale 2025-2029 du 31 janvier 2025, il était initialement prévu pour différentes mesures, telles que le régime de bonus-malus et l'allongement de la période de référence, une entrée en vigueur par année civile. Au cours du processus politique, et en concertation avec le Service fédéral des Pensions, il est apparu qu'une telle approche pouvait entraîner des effets secondaires indésirables et des inégalités. Il a dès lors été choisi de lier la mesure à l'année de naissance. Cette approche est également retenue dans le présent projet.

Un tel lien suppose la fixation d'un âge charnière uniforme, dès lors que les citoyens ne prennent pas tous leur pension au même âge. Dans le présent projet, il est à cet effet fait référence à l'âge légal de la pension de 66 ans à partir de 2027. La première cohorte concernée, à savoir les personnes nées en 1961, atteint en 2027 l'âge de 66 ans, soit l'année d'entrée en vigueur de la mesure.

Le choix de l'âge légal de la pension comme âge charnière tient compte des caractéristiques des carrières susceptibles d'être affectées par le pourcentage de limitation. Il s'agit, d'une part, de personnes présentant une durée de carrière moyenne mais comportant une part importante de périodes assimilées sous l'application du pourcentage de limitation (telles que le chômage, le régime de chômage avec complément d'entreprise ou les emplois de fin de carrière) et, d'autre part, de personnes ayant une carrière très courte, étant donné que le pourcentage de limitation est calculé sur la base de la durée effective de carrière et non sur une carrière théorique.

Dans les deux cas, il s'agit principalement de personnes qui prennent leur pension à l'âge légal de la pension: soit parce que, en raison d'une carrière trop courte, elles n'ont pas accès à la pension anticipée, soit parce qu'elles se trouvent, en fin de carrière, dans une période à laquelle s'applique le pourcentage de limitation et y demeurent jusqu'à l'âge légal. Partant de l'hypothèse selon laquelle la majorité de ces personnes part effectivement à la pension à l'âge légal, le fait de lier la mesure à l'année de naissance conduit à une trajectoire

het geboortjaar tot een gunstiger en meer geleidelijk overgangstraject dan oorspronkelijk voorzien in het regeerakkoord.

Resultaten Federaal Planbureau

De onderstaande resultaten zijn afkomstig uit het rapport *Verdelingseffecten van de pensioenhervorming van de federale regering* van het Federaal Planbureau, gepubliceerd op 13 april 2026.

De meest recente doorrekening van het Federaal Planbureau toont aan dat de grootste impact zich situeert bij de nieuw gepensioneerden in het laagste deciel (D1). Voor deze groep bedraagt de bruto-impact -5,3 %, wat neerkomt op een daling van ongeveer 22 euro ten opzichte van een referentiebedrag van 410 euro.

Deze bruto daling vertaalt zich evenwel niet in een toename van het armoederisico. Dit houdt verband met het feit dat het armoederisico wordt berekend op basis van het equivalent beschikbaar inkomen, overeenkomstig de internationaal gangbare methodologie. Daarbij wordt rekening gehouden met het progressieve karakter van de Belgische (para)fiscaliteit, evenals met de pooling van inkomens op gezinsniveau. Een daling van het bruto pensioenbedrag leidt bijgevolg niet noodzakelijk tot een daling van het equivalent beschikbaar inkomen.

De impact op het gemiddeld bruto pensioenbedrag van -0,5 %, vertaalt zich in een daling van ongeveer 10 euro bruto op het referentiebedrag van 2040 euro.

Ook de ongelijkheidsindicatoren op basis van het equivalent beschikbaar inkomen blijven nagenoeg ongewijzigd. Zowel de verhouding tussen het hoogste en laagste deciel (D10/D1) als de Gini-coëfficiënt vertonen slechts een verwaarloosbare evolutie. Zo leidt een toename van de Gini-coëfficiënt met 0,2 % slechts tot een stijging van 0,18 naar 0,18036 in het referentiescenario, wat de beperkte impact op de inkomensongelijkheid bevestigt.

In het licht van deze elementen is het eventuele verschil in behandeling zowel functioneel verbonden met de nagestreefde beleidsdoelstellingen als evenredig in zijn gevolgen.

Respect voor het vertrouwensbeginsel, legitieme verwachtingen van burgers en de rechtszekerheid

Zonder ingrijpende beleidswijzigingen dreigt de betaalbaarheid van de Belgische pensioenen ernstig in gevaar te komen. De aanzienlijke toename van de pensioenuitgaven, gecombineerd met een relatief beperkte stijging van het BBP, betekent dat een steeds groter

de transition plus favorable et plus progressive que celle initialement prévue dans l'accord de gouvernement.

Résultats du Bureau fédéral du Plan

Les résultats ci-dessous sont tirés du rapport *Effets distributifs de la réforme des pensions du gouvernement fédéral* du Bureau fédéral du Plan, publié le 13 avril 2026.

La plus récente simulation du Bureau fédéral du Plan montre que l'impact le plus important se situe parmi les nouveaux pensionnés du décile le plus bas (D1). Pour ce groupe, l'impact brut s'élève à -5,3 %, ce qui correspond à une diminution d'environ 22 euros par rapport à un montant de référence de 410 euros.

Cette diminution brute ne se traduit toutefois pas par une augmentation du risque de pauvreté. Cela s'explique par le fait que le risque de pauvreté est calculé sur la base du revenu disponible équivalent, conformément à la méthodologie internationalement utilisée. Celle-ci tient compte du caractère progressif de la fiscalité et de la parafiscalité belges, ainsi que de la mise en commun des revenus au niveau du ménage. Une baisse du montant brut de la pension n'entraîne dès lors pas nécessairement une diminution du revenu disponible équivalent.

L'impact sur le montant moyen brut de la pension de -0,5 % se traduit par une diminution d'environ 10 euros bruts par rapport au montant de référence de 2040 euros.

Les indicateurs d'inégalités basés sur le revenu disponible équivalent restent également quasiment inchangés. Tant le rapport entre le décile le plus élevé et le décile le plus bas (D10/D1) que le coefficient de Gini ne présentent qu'une évolution minimale. Ainsi, une augmentation de 0,2 % du coefficient de Gini ne conduit qu'à une variation de 0,18 à 0,18036 dans le scénario de référence, ce qui confirme le caractère limité de l'impact sur les inégalités de revenus.

À la lumière de ces éléments, l'éventuelle différence de traitement est à la fois fonctionnellement liée aux objectifs politiques poursuivis et proportionnée dans ses conséquences.

Respect du principe de confiance légitime des attentes légitimes et de la sécurité juridique

En l'absence de changements politiques majeurs, la soutenabilité financière des pensions belges est sérieusement menacée. L'augmentation significative des dépenses de pension, combinée à une croissance relativement limitée du PIB, signifie qu'une part croissante

deel van de overheidsinkomsten naar pensioenen zal moeten gaan. Het risico bestaat dat België in een situatie terechtkomt waarin het niet langer in staat is om aan zijn pensioenverplichtingen te voldoen zonder aanzienlijke belastingverhogingen of drastische besparingen in andere beleidsdomeinen.

Bovendien dreigt het huidige pensioensysteem, indien ongewijzigd, ook het vertrouwen te ondermijnen in het pensioen als mechanisme van intergenerationale solidariteit. De jongere generaties zouden een disproportioneel zware last moeten dragen om de pensioenen van een vergrijzende bevolking te financieren, wat kan leiden tot spanningen tussen generaties.

Het moet worden opgemerkt dat de uitblijvende hervormingen niet alleen financiële implicaties hebben, maar ook het vertrouwen in de overheid kunnen schaden. Als de bevolking het gevoel krijgt dat het pensioenstelsel onhoudbaar is en dat hun toekomstige welvaart in gevaar komt, kan dit leiden tot een afnemend vertrouwen in het sociaal contract en de overheid als geheel. Dit zou de politieke stabiliteit kunnen ondermijnen en sociale cohesie kunnen aantasten. Daarom is het van vitaal belang dat België nu de juiste stappen onderneemt om het pensioenstelsel te hervormen en te zorgen voor een duurzaam en rechtvaardig systeem voor de komende generaties.

Deze hervorming houdt rekening met legitieme verwachtingen van wie aan de vooravond staat van het pensioen. De samenleving evolueert snel en ingrijpend. In dit licht is het niet aangewezen om in een loopbaan van 45 jaar niet in te grijpen in het pensioenstelsel. De rechtspraak van de Raad van State bevestigt dat een werknemer er niet gerechtvaardigd op kan rekenen dat de pensioenwetgeving ongewijzigd blijft tot aan zijn eigen pensionering, en dat hij geen verworven recht kan doen gelden met betrekking tot de omvang van zijn rustpensioen zolang hij niet daadwerkelijk met pensioen is gegaan (*RvS, arrest nr. 256402 van 2 mei 2023, p. 50*).

Hoewel het dringend noodzakelijk is om maatregelen te nemen, beoogt dit ontwerp ook een evenwicht te vinden tussen enerzijds de noodzaak om de minimale effectieve loopbaanduur te verhogen en anderzijds de bekommernis om niet op al te bruske wijze afbreuk te doen aan de belangen en verwachtingen van de betrokken werknemers (*GwH 28 september 2017, nr. 104/2017, B.17.2*).

In het algemeen moeten de overheidsinstanties echter hun beleid kunnen aanpassen aan de wisselende vereisten van het algemeen belang (*GwH 28 september 2017, nr. 104/2017, B.14*). Als de wetgever van mening is dat

des recettes publiques devra être consacrée aux pensions. La Belgique risque de se retrouver dans une situation où elle ne sera plus en mesure de faire face à ses obligations en matière de pensions sans augmenter sensiblement les impôts ou sans coupes drastiques dans d'autres postes budgétaires sans augmentations fiscales significatives ou sans réductions drastiques dans d'autres domaines de politique publique.

S'il n'est pas modifié, le système de pension actuel risque également d'avoir un impact négatif sur la confiance dans la pension comme mécanisme de solidarité intergénérationnelle. Les jeunes générations devraient en effet supporter une charge disproportionnée pour financer les pensions d'une population vieillissante, ce qui pourrait entraîner des tensions intergénérationnelles.

Il est à noter que l'absence de réformes n'a pas seulement des conséquences financières mais qu'elle peut également nuire à la confiance à l'égard des pouvoirs publics. Si la population a le sentiment que le régime des pensions est intenable et que sa prospérité future est mise en danger, une baisse de confiance dans le contrat social et dans les pouvoirs publics dans leur ensemble pourrait en découler. Cela pourrait porter atteinte à la stabilité politique et à la cohésion sociale. C'est la raison pour laquelle il est vital que la Belgique entreprenne les démarches adéquates pour réformer le régime des pensions et veiller à garantir un système pérenne et équitable pour les générations futures.

La présente réforme respecte les attentes légitimes de ceux qui sont à la veille de leur retraite. La société évolue rapidement et fortement. Il est impossible, dans une carrière de 45 années, de ne pas intervenir dans le régime de retraite. La jurisprudence du Conseil d'État confirme qu'un travailleur ne peut légitimement s'attendre à ce que la législation sur les pensions reste inchangée jusqu'à sa propre retraite, et qu'il ne peut se prévaloir d'aucun droit acquis concernant le montant de sa pension de retraite tant qu'il n'a pas effectivement pris sa pension (*C.E., arrêt n° 256402 du 2 mai 2023, p. 50*).

Ainsi, et bien qu'il soit urgent de prendre des mesures, le présent projet entend également chercher un équilibre entre, d'une part, la nécessité d'augmenter la durée de carrière minimale effective et, d'autre part, la préoccupation de ne pas porter atteinte trop brusquement aux intérêts et aux attentes des travailleurs concernés (*C.C., 28 septembre 2017, n° 104/2017, B.17.2*).

Cependant, et de manière générale, les pouvoirs publics doivent pouvoir adapter leur politique aux circonstances changeantes de l'intérêt général (*C.C., 28 septembre 2017, n° 104/2017, B.14*). En effet, si le législateur

een beleidswijziging noodzakelijk is, kan hij besluiten deze onmiddellijk in werking te laten treden. In principe is hij niet verplicht om een overgangsregeling te voorzien, op voorwaarde dat dit geen buitensporige inbreuk vormt op het beginsel van gewettigd vertrouwen (*GwH 30 november 2017, nr. 135/2017, B.27.2; GwH 19 maart 2019, nr. 47/2019, B.7.2*). Het gewone effect van elke regel van wetgevende aard is dat zij onmiddellijk van toepassing is, niet alleen op feiten die zich na de inwerkingtreding ervan afspelen, maar ook op de rechtsgevolgen van feiten die zich vóór die inwerkingtreding hebben voorgedaan (*GwH 19 november 2015, nr. 164/2015, B.8*).

Dit ontwerp beoogt echter, voor zover mogelijk, overgangsbepalingen vast te stellen wanneer deze nodig zijn om de verworven rechten en de gewettigde verwachtingen van de burgers te waarborgen (*GwH 30 november 2017, nr. 135/2017, B.27.2*).

Bij de uitwerking van het beperkingspercentage werd bovendien bijzondere aandacht besteed aan het vertrouwensbeginsel en de noodzaak om rechtszekerheid te waarborgen voor de betrokken sociaal verzekerden. Personen moeten in staat zijn om, binnen redelijke grenzen, hun loopbaan- en pensioengerelateerde keuzes te baseren op een voldoende stabiel en voorspelbaar wettelijk kader.

Ook om die reden wordt het beperkingspercentage niet abrupt ingevoerd, maar geleidelijk toegepast, via een cohortenbenadering die rekening houdt met de opgebouwde verwachtingen van oudere generaties. Bovendien blijven maatschappelijk verantwoorde onderbrekingen van de beroepsloopbaan, zoals periodes van ziekte, invaliditeit, moederschapsbescherming en diverse zorgverloven, volledig buiten het toepassingsgebied van het beperkingspercentage.

Bovendien vallen de reeds gepensioneerden en de geboortecohorten voor 1961 (ongeacht of hun pensioen al inging of niet) niet onder toepassing van het beperkingspercentage.

De keuze om daarnaast geen bijkomende overgangsregeling te voorzien, naast met name de geleidelijke invoering op basis van geboortecohorten, berust op de vaststelling dat deze op geboortecohorten gebaseerde aanpak reeds functioneert als overgangsmechanisme. Personen die het dichtst bij de pensioenleeftijd staan, worden onderworpen aan een aanzienlijk hoger toegelaten percentage, dat ruimschoots boven het gemiddeld aandeel van de betrokken gelijkgestelde perioden in de loopbaan ligt. Hierdoor wordt rekening gehouden met de

estime qu'un changement de politique s'impose, il peut décider de lui donner un effet immédiat. En principe, il n'est pas tenu de prévoir un régime transitoire, pour autant qu'il ne soit pas porté une atteinte excessive au principe de la confiance légitime (*C.C., 30 novembre 2017, n° 135/2017, B.27.2; C.C., 19 mars 2019, n° 47/2019, B.7.2*). L'effet ordinaire de toute règle de nature législative est de s'appliquer immédiatement non seulement aux faits survenant après son entrée en vigueur mais également aux effets juridiques de faits antérieurs à cette entrée en vigueur (*C.C., 19 novembre 2015, n° 164/2015, B.8*).

Le présent projet entend toutefois prévoir, dans la mesure du possible, des dispositions transitoires lorsque celles-ci sont nécessaires afin de garantir le respect des droits acquis et les attentes légitimes des citoyens (*C.C., 30 novembre 2017, n° 135/2017, B.27.2*).

Lors de l'élaboration du pourcentage de limitation, une attention particulière a, en outre, été accordée au principe de confiance légitime et à la nécessité de garantir la sécurité juridique pour les assurés sociaux concernés. Les personnes doivent être en mesure de fonder, dans des limites raisonnables, leurs choix en matière de carrière et de pension sur un cadre légal suffisamment stable et prévisible.

Pour cette raison également, le pourcentage de limitation n'est pas introduit de manière abrupte mais est appliqué progressivement, via une approche par cohortes tenant compte des attentes constituées des générations plus âgées. En outre, les interruptions de la carrière professionnelle socialement justifiées, telles que les périodes de maladie, d'invalidité, de protection de la maternité et divers congés de soins, restent totalement en dehors du champ d'application du pourcentage de limitation.

De plus, les personnes déjà pensionnées et les cohortes de naissance avant 1961 (qu'elles aient déjà pris leur pension ou non) ne sont pas sous l'application du pourcentage de limitation.

Le choix de ne pas prévoir de régime transitoire supplémentaire, outre notamment la mise en œuvre progressive sur la base des cohortes de naissance, repose sur le constat que cette approche par cohorte fait déjà office de mécanisme de transition. Les personnes les plus proches de l'âge de la pension sont soumises à l'application du pourcentage admis nettement plus élevé, qui dépasse largement la part moyenne des périodes assimilées concernées dans la carrière. Cela permet de tenir compte des attentes acquises des générations

opgebouwde verwachtingen van oudere generaties en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader gecreëerd voor jongere generaties.

Er kan benadrukt worden dat bij de invoering van de maatregel uitdrukkelijk werd voorzien in de nodige uitzonderingen, sociale correcties en overgangsmaatregelen, die erop gericht zijn bestaande rechten te waarborgen en kwetsbare groepen te beschermen.

Met het oog op een geleidelijke inwerkingtreding werd als overgangsmaatregel bepaald dat voor de cohorten die zich het dichtst bij de pensionering bevinden een hogere grens van 40 % geldt. Deze grens wordt vervolgens stelselmatig afgebouwd met stappen van 5 procentpunten tot 20 %.

Bij het vaststellen van de initiële grens van 40 % werd gekeken naar empirische gegevens uit de datawarehouse van de Federale Pensioendienst. Voor rustpensioenen die in 2023 voor het eerst werden toegekend, bedroeg het gemiddelde aandeel gelijkgestelde periodes bij zuivere werknemers 30 %, onafhankelijk van gender of type gelijkstelling. Deze 30 % wordt in onderstaande tabel verder opgedeeld in type gelijkgestelde periode.

Type gelijkstelling:

Brugpensioen/SWT

12 %

Werkloosheid

28 %

Ziekte/invaliditeit

42 %

Loopbaanonderbreking en tijdskrediet

18 %

Enkel de gelijkgestelde dagen die onder het beperkingspercentage vallen, komen in aanmerking. Bekeken over de gehele loopbaan vertegenwoordigen de gelijkgestelde periodes in het kader van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag (SWT) en werkloosheid samen 40 % van alle gelijkgestelde periodes (respectievelijk 12 % en 28 %).

Ook de landingsbanen vallen onder het beperkingspercentage. Zij zijn opgenomen in de 18 % die betrekking heeft op loopbaanonderbreking. Voor de berekening

plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les générations plus jeunes.

Il peut être souligné que, lors de l'introduction de la mesure, il a été expressément prévu les exceptions nécessaires, des corrections sociales et des mesures transitoires, visant à garantir les droits existants et à protéger les groupes vulnérables.

En vue d'une entrée en vigueur progressive, il a été prévu, à titre de mesure transitoire, que pour les cohortes les plus proches de la retraite, un seuil plus élevé de 40 % s'applique. Ce seuil est ensuite progressivement réduit par paliers de 5 points de pourcentage jusqu'à 20 %.

Lors de la fixation du seuil initial de 40 %, il a été tenu compte de données empiriques issues du datawarehouse du Service fédéral des Pensions. Pour les pensions de retraite octroyée pour la première fois en 2023, la part moyenne de périodes assimilées chez les travailleurs salariés "purs" s'élevait à 30 %, indépendamment du genre ou du type d'assimilation. Ces 30 % sont ventilés dans le tableau ci-dessous selon le type de période assimilée.

Type d'assimilation:

Prépension / RCC

12 %

Chômage

28 %

Maladie / invalidité

42 %

Interruption de carrière et crédit-temps

18 %

Seuls les jours assimilés qui se situent en dessous du pourcentage de limitation sont pris en compte. Considérées sur l'ensemble de la carrière, les périodes assimilées dans le cadre du régime de chômage avec complément d'entreprise (RCC) et du chômage représentent ensemble 40 % de toutes les périodes assimilées (respectivement 12 % et 28 %).

Les emplois de fin de carrière sont également soumis au pourcentage de limitation. Ils sont inclus dans les 18 % relatifs aux interruptions de carrière. Le calcul se fonde

wordt uitgegaan van een range waarbij tussen 50 % en 100 % van de loopbaanonderbrekingen landingsbanen betreft. Ter referentie: in 2024 bedroeg het aandeel eindloopbaan in het totaal van tijdskrediet en loopbaanonderbreking 64 % (RVA, 2024). Rekening houdend met deze range wordt het gemiddeld aandeel gelijkgestelde periodes uit SWT, werkloosheid en landingsbanen over de gehele loopbaan geraamd op 14,7 % tot 17,4 %.

Het beperkingspercentage van maximaal 40 % bij de inwerkingtreding van de maatregel voor personen geboren tussen 1961 en 1964 overstijgt dit gemiddeld percentage dan ook ruimschoots, zelfs in het onwaarschijnlijke scenario dat loopbaanonderbrekingen en tijdskrediet uitsluitend betrekking zouden hebben op landingsbanen.

Ook voor de eerste cohorte waarop het beperkingspercentage van 20 % van toepassing is, met name de personen geboren in 1968, ligt het gemiddelde aandeel gelijkgestelde periodes nog steeds ruim onder deze grens. Bovendien bereikt deze cohorte in 2027 de leeftijd van 59 jaar en beschikt zij, in tegenstelling tot de cohorte geboren in 1961, nog over een reële beslissings- en aanpassingsperiode.

Indien het beperkingspercentage op dat ogenblik reeds overschreden zou zijn, beschikt deze cohorte in theorie nog over een periode van acht jaar tot aan de wettelijke pensioenleeftijd om het aandeel gelijkgestelde periodes dat onder het beperkingspercentage valt, te verminderen. Dit kan niet alleen door effectieve tewerkstelling, maar ook doordat bepaalde periodes, zoals ziekte en invaliditeit, niet onder het toepassingsgebied van het beperkingspercentage vallen. Bijgevolg kan ook voor personen die na een re-integratiepoging niet meer in staat zijn om opnieuw aan het werk te gaan, het aandeel gelijkgestelde periodes dat onder het beperkingspercentage valt in de tijd nog afnemen.

Dit neemt evenwel niet weg dat betrokkenen nog steeds kunnen instappen in eindloopbaanregelingen, zoals landingsbanen, zonder noodzakelijkerwijs door het beperkingspercentage te worden geraakt. Personen die gedurende hun loopbaan een voldoende omvang aan effectieve tewerkstelling hebben opgebouwd en er op het einde van hun loopbaan voor kiezen hun arbeidsritme te verminderen via een landingsbaan – overeenkomstig de doelstelling van dit stelsel – lopen daarbij geen risico op een vermindering van hun pensioenbedrag.

Het beperkingspercentage is er wel op gericht de periodes te viseren die in de praktijk vaak functioneren als eindloopbaanregelingen, zoals brugpensioen,

sur une fourchette dans laquelle entre 50 % et 100 % des périodes d'interruption de carrière concernent des emplois de fin de carrière. À titre de référence: en 2024, la part de fin de carrière dans le total du crédit-temps et des interruptions de carrière s'élevait à 64 % (ONEM, 2024). En tenant compte de cette fourchette, la part moyenne des périodes assimilées issues du RCC, du chômage et des emplois de fin de carrière sur l'ensemble de la carrière est estimée entre 14,7 % et 17,4 %.

Le pourcentage de limitation de 40 % maximum lors de l'entrée en vigueur de la mesure pour les personnes nées entre 1961 et 1964 dépasse donc largement ce pourcentage moyen, même dans le scénario improbable où les interruptions de carrière et le crédit-temps concerneraient exclusivement des emplois de fin de carrière.

Pour la première cohorte à laquelle s'applique le pourcentage de limitation de 20 %, à savoir les personnes nées en 1968, la part moyenne des périodes assimilées reste également largement en dessous de ce seuil. En outre, cette cohorte atteindra en 2027 l'âge de 59 ans et dispose, contrairement à la cohorte née en 1961, encore d'une réelle période de décision et d'adaptation.

Si, à ce moment-là, le pourcentage de limitation devait déjà être dépassé, cette cohorte dispose en théorie encore d'une période de huit ans jusqu'à l'âge légal de la pension pour réduire la part des périodes assimilées relevant du pourcentage de limitation. Cela peut se faire non seulement par une activité professionnelle effective mais aussi du fait que certaines périodes, telles que la maladie et l'invalidité, ne relèvent pas du champ d'application du pourcentage de limitation. Par conséquent, même pour les personnes qui, après une tentative de réintégration, ne sont plus en mesure de reprendre le travail, la part des périodes assimilées relevant du pourcentage de limitation peut encore diminuer dans le temps.

Cela n'enlève toutefois rien au fait que les intéressés peuvent toujours recourir à des régimes de fin de carrière, tels que les emplois de fin de carrière, sans nécessairement être affectés par le pourcentage de limitation. Les personnes qui ont constitué au cours de leur carrière un volume suffisant d'activité professionnelle effective et qui choisissent, en fin de carrière, de réduire leur rythme de travail via un emploi de fin de carrière – conformément à l'objectif de ce régime – ne courent aucun risque de diminution du montant de leur pension.

Le pourcentage de limitation vise en revanche les périodes qui, en pratique, fonctionnent souvent comme des régimes de fin de carrière, tels que la prépension, le

werkloosheid met bedrijfstoeslag, langdurige werkloosheid en landingsbanen, terwijl er reeds lange periodes van werkloosheid op de loopbaan geregistreerd staan. Deze periodes leggen een aanzienlijke druk op de financiering van de sociale zekerheid, aangezien er tijdens deze periodes weinig of geen sociale bijdragen worden betaald, terwijl er wel verdere pensioenopbouw plaatsvindt.

Zo wordt het globaal beheer van de werknemers, waarin de pensioenen een aanzienlijk aandeel vertegenwoordigen, in 2026 voor ongeveer 67 % gefinancierd door sociale bijdragen, voor 8 % via dotatie en voor 22 % via alternatieve financiering, voornamelijk afkomstig uit belastingmiddelen (Initiële begroting 2026, BOSA).

Het aandeel alternatieve financiering neemt ieder jaar toe, wat mee aan de basis ligt voor een begrotingstekort dat ieder jaar toeneemt. Deze maatregel is er dus ook op gericht om het evenwicht tussen sociale bijdragen en sociale uitkeringen eerlijker te maken. Ook zijn dit de gelijkgestelde periodes waarbij het risico op oneigenlijk gebruik (ook wel moral hazard) het hoogste ligt.

Deze overwegingen worden vermeld in het rapport van de Pensioencommissie 2020-2040 (p. 109): “Wel stelt de Commissie vast dat gelijkgestelde periodes van inactiviteit op het einde van de loopbaan op relatief grote schaal voor gevolg hebben dat loopbanen verlengd worden (met een positieve impact op de pensioenberekening) zonder dat effectieve arbeidsprestaties geleverd worden. Indien de wettelijke pensioenleeftijd in de toekomst verhoogt, en in samenhang daarmee de leeftijdsgrens voor het kunnen gebruik maken van uitkeringen voor werkloosheid en arbeidsongeschiktheid, wordt ook het risico van moral hazard van deze uitkeringen groter.”

Uit het bovenstaande blijkt duidelijk dat er geen afbreuk wordt gedaan aan gerechtvaardigde verwachtingen die sociaal verzekerden redelijkerwijs mochten koesteren op basis van de bestaande regelgeving en de zekerheid dat hierin enkel op weloverwogen en evenredige wijze ingegrepen zal worden door de wetgever, terwijl tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere cohorten.

Conclusie

Uit dit alles blijkt dat de voorliggende maatregel, noch op zichzelf, noch als onderdeel van een bredere pensioenhervorming, een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau inhoudt en dat – zelfs wanneer men van mening zou zijn dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van het sociale

chômage avec complément d'entreprise, le chômage de longue durée et les emplois de fin de carrière, alors que de longues périodes de chômage sont déjà enregistrées dans la carrière. Ces périodes exercent une pression importante sur le financement de la sécurité sociale, étant donné que peu ou pas de cotisations sociales sont versées pendant ces périodes, alors qu'une constitution de droits à pension continue d'avoir lieu.

Ainsi, la gestion globale des travailleurs salariés, dans laquelle les pensions représentent une part importante, est financée en 2026 à environ 67 % par des cotisations sociales, à 8 % par dotation et à 22 % par un financement alternatif, provenant principalement des recettes fiscales (Budget initial 2026, BOSA).

La part du financement alternatif augmente chaque année, ce qui contribue à un déficit budgétaire croissant. Cette mesure vise donc également à rétablir un équilibre plus équitable entre cotisations sociales et prestations sociales. Il s'agit aussi des périodes assimilées pour lesquelles le risque d'utilisation abusive (également appelé aléa moral) est le plus élevé.

Ces considérations sont mentionnées dans le rapport de la Commission des pensions 2020-2040 (p. 108): “La Commission constate que les périodes d'inactivité assimilées ont pour conséquence, en fin de carrière, et à relativement grande échelle, de prolonger les carrières (avec un impact positif sur le calcul de la pension) sans que des prestations de travail effectives soient fournies. Si, à l'avenir, l'âge légal de la pension est relevé et, en rapport avec ce relèvement, la limite d'âge pour pouvoir recourir aux prestations de chômage et d'invalidité, le risque d'aléa moral (usage abusif) de ces allocations n'en devient que plus important.”

Il ressort clairement de ce qui précède qu'aucune atteinte n'est portée aux attentes légitimes que les assurés sociaux pouvaient raisonnablement nourrir sur la base de la réglementation existante et de la certitude que celle-ci ne serait modifiée par le législateur que de manière réfléchie et proportionnée, tout en créant simultanément un cadre clair et prévisible pour les cohortes plus jeunes.

Conclusion

Il ressort de tout ce qui précède que la mesure concernée, ni prise isolément ni en tant que partie d'une réforme plus large des pensions, n'entraîne une réduction significative du niveau de protection sociale et que – même si l'on devait estimer que cette mesure entraînerait une réduction significative du niveau de protection sociale

beschermingsniveau zou inhouden – deze vermindering gerechtvaardigd wordt door zeer sterke overwegingen verband houdend met het algemeen belang.

Bovendien blijkt uit dit alles ook dat met elk mogelijk onderscheid tussen personen door de voorliggende maatregel, hetzij op zichzelf, hetzij als onderdeel van een bredere pensioenhervorming, legitieme doelen van algemeen belang nagestreefd worden waarbij dit onderscheid objectief en redelijk verantwoord is en de gevolgen ervan in verhouding staan tot die nagestreefde legitieme doelen van algemeen belang.

Er kan tot slot nogmaals herhaald worden dat bij de beoordeling van het beperkingspercentage de maatregel dient te worden beschouwd binnen het bredere kader van de door de wetgever nagestreefde beleidsdoelstellingen inzake pensioenen. Het is aanvaard dat de effecten van een specifieke maatregel niet geïsoleerd worden beoordeeld, maar in samenhang met de algemene doelstellingen die zij beoogt te realiseren.

De voorliggende maatregel draagt bij tot het versterken van de band tussen effectieve arbeidsprestaties en pensioenopbouw, het ontmoedigen van volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uitreding uit de arbeidsmarkt, het activeren van werknemers, het aanmoedigen om zo lang mogelijk actief te blijven, de re-integratie op de arbeidsmarkt te stimuleren, het waarborgen van de houdbaarheid en betaalbaarheid van het pensioenstelsel en het behoud van een adequaat niveau van sociale bescherming op lange termijn. In dat kader beschikt de wetgever over een ruime beoordelingsmarge om te bepalen welke maatregelen, afzonderlijk of gezamenlijk bekeken, redelijk verantwoord zijn om deze doelstellingen te bereiken.

Het is precies deze samenhang tussen de nagestreefde doelstellingen die de invoering van het beperkingspercentage verantwoordt, zonder dat dit op zichzelf leidt tot een onevenredige aantasting van bestaande pensioenrechten.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

TITEL 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Artikel 1 betreft de constitutionele bevoegdheidsgrondslag van het wetsontwerp en vraagt niet om een eigen bespreking.

– cette réduction est justifiée par des considérations très fortes liées à l'intérêt général.

En outre, il ressort également de tout ce qui précède que tout potentiel traitement distinct entre les personnes résultant de la mesure concernée, pris isolément ou dans le cadre d'une réforme des pensions plus large, poursuit des objectifs légitimes d'intérêt général, que ce traitement distinct est objectivement et raisonnablement justifié et que ses effets sont proportionnés à ces objectifs légitimes d'intérêt général poursuivis.

Il doit enfin être répété une fois de plus que, lors de l'appréciation du pourcentage de limitation, la mesure doit être envisagée dans le cadre plus large des objectifs de politique poursuivis par le législateur en matière de pensions. Il est admis que les effets d'une mesure spécifique ne sont pas évalués isolément mais en lien avec les objectifs généraux qu'elle vise à réaliser.

La présente mesure contribue à renforcer le lien entre les prestations de travail effectives et la constitution de la pension, à lutter contre l'inactivité totale ou de longue durée et le départ anticipé du marché du travail, à mobiliser les travailleurs salariés, à les encourager à rester actifs le plus longtemps possible, à favoriser la réinsertion sur le marché du travail, à garantir la soutenabilité et la soutenabilité financière du système de pension, ainsi qu'à maintenir un niveau adéquat de protection sociale à long terme. Dans ce cadre, le législateur dispose d'une large marge d'appréciation pour déterminer quelles mesures, considérées isolément ou conjointement, sont raisonnablement justifiées pour atteindre ces objectifs.

C'est précisément cette cohérence entre les objectifs poursuivis qui justifie l'introduction du pourcentage de limitation, sans que celui-ci n'entraîne en soi une atteinte disproportionnée aux droits à pension existants.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

TITRE 1ER

Disposition générale

Article 1er

L'article 1er concerne le fondement constitutionnel de la compétence du projet de loi et ne nécessite pas de commentaire propre.

TITEL 2

*Invoering van een beperkingspercentage
in de pensioenregeling van de werknemers*

Art. 2

Artikel 2 voegt in artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16, 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels (hierna: het koninklijk besluit van 23 december 1996) de nieuwe paragrafen *2bis* en *2ter* in.

De nieuwe paragraaf *2bis* voorziet dat de Federale Pensioendienst zich voor het bepalen van het aantal dagen voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen voor de perioden in de werknemersregeling steeds baseert op de gegevens hernomen op de individuele rekening en bepaalt op welke wijze zij te werk gaat wanneer deze gegevens op het ogenblik dat zij de pensioenbeslissing voor betrokkene moet nemen (nog) niet beschikbaar zijn.

Bij gebrek aan gegevens ingeschreven op de individuele rekening van de werknemer voor het kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat en voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat zal de Federale Pensioendienst voor het kalenderjaar dat het kalenderjaar voorafgaat waarin het pensioen ingaat, rekening houden met de gegevens van het daaraan voorafgaande kalenderjaar. Hetzelfde geldt bij gebrek aan gegevens voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat (rekening houdend met de ingangsdatum van het pensioen).

De nieuwe paragraaf *2ter* regelt de herziening van het aantal dagen dat overeenkomstig paragraaf *2bis* werd vastgesteld. Een herziening is enkel mogelijk op aanvraag van de betrokkene en uitsluitend op basis van de gegevens uit de authentieke bron. De herziening wordt bovendien slechts uitgevoerd indien deze leidt tot een gunstiger resultaat.

Deze nieuwe bepalingen – die niet alleen voor de toepassing van het beperkingspercentage maar ook voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen in de pensioenregeling van de werknemers gebruikt zullen worden – treden (in afwijking van de bepalingen die louter betrekking hebben op het beperkingspercentage die in werking treden op 1 juli 2027) reeds in werking op 1 januari 2027 teneinde hun inwerkingtreding overeen te laten stemmen met de inwerkingtreding van de voorziene hervormingen op vlak van het vervroegd pensioen.

TITRE 2

*Introduction d'un pourcentage de limitation
dans le régime de pension des travailleurs salariés*

Art. 2

L'article 2 insère les nouveaux paragraphes *2bis* et *2ter* dans l'article 4 de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions (ci-après: l'arrêté royal du 23 décembre 1996).

Le nouveau paragraphe *2bis* prévoit que, pour déterminer le nombre de jours ouvrant droit à la pension anticipée pour les périodes couvertes par le régime des travailleurs salariés, le Service fédéral des Pensions se base toujours sur les données reprises sur le compte individuel et détermine la manière dont il procède lorsque ces données ne sont pas (encore) disponibles au moment où il doit prendre la décision de pension pour l'intéressé.

En l'absence de données inscrites sur le compte individuel du travailleur salarié pour l'année civile précédant immédiatement la date de prise de cours de la pension et pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours, le Service fédéral des Pensions prendra en compte, pour l'année civile précédant celle de prise de cours de la pension, les données de l'année civile antérieure. Il en va de même en cas d'absence de données pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours (en tenant compte de la date de prise de cours de la pension).

Le nouveau paragraphe *2ter* règle la révision du nombre de jours fixé conformément au paragraphe *2bis*. Une révision n'est possible que sur demande de l'intéressé et uniquement sur la base des données issues de la source authentique. La révision n'est en outre effectuée que si elle aboutit à un résultat plus favorable pour l'intéressé.

Ces nouvelles dispositions – qui seront utilisées non seulement pour l'application du pourcentage de limitation mais aussi pour l'ouverture du droit à la pension anticipée dans le régime de pension des travailleurs salariés – entreront (par dérogation aux dispositions relatives au seul pourcentage de limitation, qui entreront en vigueur le 1er juillet 2027) déjà en vigueur le 1er janvier 2027 afin de faire correspondre leur entrée en vigueur avec l'entrée en vigueur des réformes prévues en matière de pension anticipée.

Art. 3

Dit artikel voegt in titel 1, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit een nieuwe afdeling 4 in, met als opschrift “Het beperkingspercentage”. Hiermee worden de bepalingen met betrekking tot het beperkingspercentage gegroepeerd, wat de leesbaarheid en coherentie van de regelgeving ten goede komt.

Art. 4

Dit artikel voegt in hetzelfde besluit een nieuw artikel 7ter in, bestaande uit vijf paragrafen. Hierin wordt de toepassing van het beperkingspercentage inhoudelijk geregeld.

Paragraaf 1 bevat het maximale percentage aan gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot dat voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering als werknemer in aanmerking genomen kan worden.

Hierbij wordt voor dit percentage een onderscheid gemaakt op basis van het geboortejaar van de werknemer of de overleden echtgenoot:

— Voor personen geboren van 1961 tot en met 1964 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 40 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot;

— Voor personen geboren in 1965 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 35 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot;

— Voor personen geboren in 1966 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 30 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot;

— Voor personen geboren in 1967 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 25 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot;

— Voor personen geboren vanaf 1968 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 20 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot.

Art. 3

Cet article insère dans le titre 1er, chapitre III, du même arrêté une nouvelle section 4 intitulée “Le pourcentage de limitation”. Celle-ci regroupe les dispositions relatives au pourcentage de limitation, ce qui améliore la lisibilité et la cohérence de la réglementation.

Art. 4

Cet article insère, dans le même arrêté, un nouvel article 7ter, comportant cinq paragraphes. Il règle le contenu de l’application du pourcentage de limitation.

Le paragraphe 1er fixe le pourcentage maximum de jours assimilés sous l’application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou pour le conjoint décédé qui peut être pris en considération pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l’allocation de transition en tant que travailleur salarié.

À cet égard, une distinction est opérée selon l’année de naissance du travailleur salarié ou du conjoint décédé:

— Pour les personnes nées de 1961 à 1964 inclus, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 40 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé;

— Pour les personnes nées en 1965, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 35 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé;

— Pour les personnes nées en 1966, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 30 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé;

— Pour les personnes nées en 1967, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 25 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé;

— Pour les personnes nées à partir de 1968, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 20 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé.

Het beperkingspercentage vindt hierbij zowel toepassing op het rustpensioen, het overlevingspensioen als de overgangsuitkering en dit zowel bij een vervroegd pensioen als bij een pensioen opgenomen na het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd.

Paragraaf 2 geeft aan op welke wijze de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot vastgesteld moet worden.

De dagen die hiervoor in aanmerking worden genomen zijn in de eerste plaats de dagen opgesomd in artikel 4, § 2, eerste lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996. Dit zijn de perioden over de pensioenregelingen heen die in aanmerking genomen kunnen worden voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen in de pensioenregeling van de werknemers.

Bovendien worden voor de werknemersregeling ook de in toepassing van artikel 4, § 2*bis*, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bepaalde dagen in aanmerking genomen voor de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot. Voor het overlevingspensioen waarbij de overleden echtgenoot vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden en de overgangsuitkering eindigt deze periode op de laatste dag van de maand die voorafgaat aan deze van het overlijden.

De kinderopvoedingstijdvakken (artikel 4, § 2, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996), de dagen expliciet uitgesloten voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen (artikel 4, § 2, vierde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996) en de fictieve voltijdse dagequivalenten voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen (artikel 4, § 2, zesde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996) worden in dit kader niet in aanmerking genomen.

Het aantal dagen op de beroepsloopbaan wordt bepaald alvorens de bestaande regels op het vlak van de interne en externe beperking in het kader van de eenheid van loopbaan toe te passen. Er wordt bovendien ook rekening gehouden met de perioden van onder meer volledige werkloosheid die, voor de berekening van het pensioenbedrag, niet gelijkgesteld worden omdat ze na het 14040ste voltijdse dagequivalent van de globale beroepsloopbaan vallen.

De dagen worden voor het vaststellen van de beroepsloopbaan omgezet naar voltijdse dagequivalenten waarbij elk kalenderjaar een maximum van 312 voltijdse dagequivalenten, ongeacht de pensioenregeling waarbij elk kwartaal een maximum van 78 voltijdse dagequivalenten bevat.

Le pourcentage de limitation s'applique tant à la pension de retraite, à la pension de survie qu'à l'allocation de transition, et ce, tant en cas de pension anticipée qu'en cas de pension prise après avoir atteint l'âge légal de la pension.

Le paragraphe 2 précise la manière dont la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé doit être déterminée.

Les jours qui sont pris en considération à cet effet sont en premier lieu ceux énumérés à l'article 4, § 2, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996. Il s'agit des périodes sur l'ensemble des régimes de pension qui peuvent être prises en compte pour l'ouverture du droit à la pension anticipée dans le régime de pension des travailleurs salariés.

En outre, les jours déterminés en application de l'article 4, § 2*bis*, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 sont, pour le régime des travailleurs salariés, également pris en considération pour la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou pour le conjoint décédé. Pour la pension de survie dans le cas où le conjoint décédé est décédé avant la date de prise de cours de sa pension de retraite, et pour l'allocation de transition, cette période prend fin le dernier jour du mois précédant celui du décès.

Les périodes d'éducation des enfants (article 4, § 2, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996), les jours explicitement exclus pour l'ouverture du droit à la pension anticipée (article 4, § 2, alinéa 4, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996) ainsi que les jours équivalents temps plein fictifs pour l'ouverture du droit à la pension anticipée (article 4, § 2, alinéa 6, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996) ne sont pas pris en compte dans ce cadre.

Le nombre de jours de la carrière professionnelle est déterminé avant l'application des règles existantes relatives à la limitation interne et externe dans le cadre de l'unité de carrière. Il est en outre tenu compte des périodes, notamment de chômage complet, qui ne sont pas assimilées pour le calcul du montant de la pension parce qu'elles se situent après le 14040e jour équivalent temps plein de la carrière globale.

Les jours sont convertis, pour la détermination de la carrière professionnelle, en jours équivalents temps plein, chaque année civile comportant un maximum de 312 jours équivalents temps plein, quel que soit le régime de pension, chaque trimestre comportant un maximum de 78 jours équivalents temps plein.

Paragraaf 3 geeft aan wat de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage zijn en onder welke voorwaarden deze in aanmerking genomen worden.

In toepassing van het eerste lid zijn de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage:

1° de perioden van werkloosheid met uitzondering van:

— de perioden van tijdelijke werkloosheid aangezien het gaat om een periode waarin de werknemer nog steeds door een arbeidsovereenkomst verbonden is maar waarvan de uitvoering tijdelijk geheel of gedeeltelijk geschorst is op initiatief van de werkgever;

— de perioden van volledige werkloosheid voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders. Deze personen bevinden zich, gezien de specifieke arbeidsorganisatie in de sectoren waarin zij zijn tewerkgesteld (havenarbeid, visserij) met veel kortlopende werkloosheid, immers in een bijzondere situatie die een afwijkende regeling dan die voor andere volledig werklozen verantwoordt;

— de perioden waarin werkloze kunstwerkers effectief een kunstwerkuitkering genieten of als kunstwerker een bevestiging van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen genoten. Een uitzondering voor deze perioden wordt gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingsituatie voor kunstwerkers die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde perioden, korte termijn contracten of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers;

— de perioden van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever.

Voor de hierboven vermelde uitzonderingen voor occasionele perioden van werkloosheid van havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders en kunstwerkers alsook voor de perioden van tijdelijke werkloosheid en perioden van tewerkstelling van werklozen moet benadrukt worden dat ook voor andere onderdelen van de bredere pensioenhervorming waar nodig een afwijkende behandeling voorzien zal worden en dat op deze wijze een coherente en billijke werkwijze ten aanzien van deze personen gegarandeerd wordt over de verschillende luiken van de bredere pensioenhervorming heen.

2° de perioden van brugpensioen en SWT;

3° de perioden van landingsbanen;

Le paragraphe 3 précise quels sont les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation et sous quelles conditions ils sont pris en considération.

En application de l'alinéa 1er, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation sont:

1° les périodes de chômage, à l'exception:

— des périodes de chômage temporaire, étant donné qu'il s'agit d'une période durant laquelle le travailleur salarié reste lié par un contrat de travail mais dont l'exécution est temporairement totalement ou partiellement suspendue à l'initiative de l'employeur;

— des périodes de chômage complet pour les travailleurs des ports, les pêcheurs de mer reconnus, les débardeurs et trieurs de poissons. Ces personnes se trouvent, en raison de l'organisation spécifique du travail dans les secteurs où elles sont occupées (travail portuaire, pêche), confrontées à de nombreux épisodes de chômage de courte durée, ce qui justifie un régime dérogatoire par rapport aux autres chômeurs complets;

— des périodes pendant lesquelles les travailleurs des arts au chômage perçoivent effectivement une allocation du travail des arts ou ont bénéficié, en tant que travailleur des arts, d'un gel de la dégressivité des allocations de chômage. Une exception pour ces périodes se justifie par la situation d'emploi incertaine des artistes, caractérisée par l'alternance de périodes rémunérées et non rémunérées, de contrats de courte durée ou de contrats à tâche, de travail invisible et de diversité d'employeurs;

— les périodes de mise au travail de chômeurs par les provinces, les communes, les institutions publiques ou un autre employeur.

Il convient de souligner, pour les exceptions précitées concernant les périodes occasionnelles de chômage des travailleurs des ports, pêcheurs de mer reconnus, débardeurs et trieurs de poisson et des travailleurs des arts ainsi que pour les périodes de chômage temporaire et les périodes de mise au travail des chômeurs, qu'un traitement dérogatoire sera également prévu dans d'autres volets de la réforme globale des pensions, afin de garantir une approche cohérente et équitable pour ces personnes sur les différents volets de la réforme plus large des pensions.

2° les périodes de prépension et de RCC;

3° les périodes d'emplois de fin de carrière;

Alle gelijkgestelde perioden die niet expliciet opgenomen werden in deze oplijsting zijn geen gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage.

Dit wil dus ook zeggen dat de perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut “deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering)” geen gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage zijn.

In toepassing van het tweede lid worden deze perioden enkel in aanmerking genomen voor zover ze voor de pensioenberekening als werknemer met een arbeidsperiode worden gelijkgesteld.

Aldus het derde lid worden ze bovendien in aanmerking genomen na toepassing van de bestaande regels op het vlak van de interne en externe beperking in het kader van de eenheid van loopbaan. Er wordt geen rekening gehouden met de perioden van onder meer volledige werkloosheid die, voor de berekening van het pensioenbedrag, niet gelijkgesteld worden omdat ze na het 14040ste voltijdse dagequivalent van de globale beroepsloopbaan vallen.

Het vierde lid tot slot machtigt de Koning om formele wijzigingen te doen aan de omschrijving van deze gelijkgestelde dagen.

De machtiging laat uitdrukkelijk geen inhoudelijke beleidswijzigingen toe. Zij kan niet worden aangewend om het toepassingsgebied van het beperkingspercentage uit te breiden of te beperken, noch om nieuwe categorieën van gelijkgestelde perioden onder het beperkingspercentage te brengen of ervan uit te sluiten. Elke wijziging die gevolgen zou hebben voor de aard, de draagwijdte of de impact van het beperkingspercentage op de pensioenrechten van sociaal verzekerden vereist een uitdrukkelijke tussenkomst van de wetgever.

Op die wijze wordt verzekerd dat de essentiële elementen van de maatregel, die rechtstreeks gevolgen hebben voor sociale zekerheidsrechten, tot de wetgevende bevoegdheid blijven behoren, terwijl de Koning enkel wordt gemachtigd om de regelgeving op technisch en uitvoerend vlak actueel en coherent te houden.

Paragraaf 4, eerste lid geeft aan op welke wijze het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot bepaald moet worden.

Toutes les périodes assimilées qui ne sont pas explicitement reprises dans cette énumération ne constituent pas des périodes assimilées soumises à l'application du pourcentage de limitation.

Cela signifie donc également que les périodes d'inactivité du travailleur salarié à temps partiel qui bénéficie du statut de “travailleur à temps partiel avec maintien des droits (avec ou sans allocation de garantie de revenus)”, prévu par la réglementation du chômage, ne constituent pas des jours assimilés soumis à l'application du pourcentage de limitation.

En application de l'alinéa 2, ces périodes ne sont prises en considération que pour autant qu'elles soient assimilées à une période de travail pour le calcul de la pension en tant que travailleur salarié.

Conformément à l'alinéa 3, elles sont en outre prises en considération après l'application des règles existantes relatives à la limitation interne et externe dans le cadre de l'unité de carrière. Il n'est pas tenu compte des périodes, notamment de chômage complet, qui ne sont pas assimilées pour le calcul du montant de la pension parce qu'elles se situent après le 14040e jour équivalent temps plein de la carrière globale.

Enfin, l'alinéa 4 habilite le Roi à apporter, des modifications formelles à la description de ces jours assimilés.

L'habilitation n'autorise expressément aucune modification politique de fond. Elle ne peut être utilisée ni pour étendre ou restreindre le champ d'application du pourcentage de limitation, ni pour inclure de nouvelles catégories de périodes assimilées dans le champ du pourcentage de limitation ou pour les en exclure. Toute modification ayant des conséquences sur la nature, la portée ou l'impact du pourcentage de limitation sur les droits à pension des assurés sociaux requiert une intervention expresse du législateur.

De cette manière, il est garanti que les éléments essentiels de la mesure, qui ont des effets directs sur les droits de sécurité sociale, relèvent de la compétence législative, tandis que le Roi n'est habilité qu'à maintenir la réglementation à jour et cohérente sur le plan technique et de l'exécution.

Le paragraphe 4, alinéa 1er précise la manière dont le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou pour le conjoint décédé doivent être déterminés.

Hiervoor wordt het aantal dagen van de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot vermenigvuldigd met het voor de werknemer of de overleden echtgenoot op basis van zijn geboortecohorte vastgesteld beperkingspercentage. Het bekomen resultaat wordt afgerond op de hogere of lagere eenheid naargelang het cijfer van de eerste decimaal al dan niet 5 bereikt.

Paragraaf 4, tweede lid bepaalt dat bij overschrijding van dit maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die dit aantal overschrijden, verwijderd worden uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.

Het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage wordt hierbij voor de werknemer en de overleden echtgenoot bepaald in toepassing van paragraaf 3.

Paragraaf 5 voorziet hoe de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot bepaald en verwijderd worden uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.

Allereerst wordt voor elk kalenderjaar de gemiddelde pensioenopbrengst voor een gelijkgestelde dag onder toepassing van het beperkingspercentage bepaald. Hiervoor wordt voor elk kalenderjaar de totale pensioenopbrengst voor deze dagen voor dit kalenderjaar gedeeld door het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage aanwezig in dat kalenderjaar.

Vervolgens worden de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage met de laagste gemiddelde pensioenopbrengst kalenderjaar per kalenderjaar verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot bereikt werd.

Art. 5

Dit artikel voorziet dat het beperkingspercentage van toepassing zal zijn op het, voor één of meerdere kalenderjaren, in toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar bepaalde loon en op het maximum

À cette fin, le nombre de jours de la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé est multiplié par le pourcentage de limitation fixé pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé sur la base de sa cohorte de naissance. Le résultat obtenu est arrondi à l'unité supérieure ou inférieure selon que le chiffre de la première décimale atteint ou non 5.

Le paragraphe 4, alinéa 2 prévoit qu'en cas de dépassement de ce nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation les moins avantageux qui dépassent ce nombre sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.

Le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation est déterminé, pour le travailleur salarié et le conjoint décédé, conformément au paragraphe 3.

Le paragraphe 5 prévoit la manière dont les jours assimilés les moins avantageux sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont déterminés et supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.

Tout d'abord, pour chaque année civile, le revenu de pension moyen pour un jour assimilé sous l'application du pourcentage de limitation est déterminé. À cet effet, pour chaque année civile, le revenu de pension total pour ces jours est divisé par le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation présents au cours de cette année civile.

Ensuite, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation présentant le revenu de pension moyen le plus faible sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition, année civile par année civile, jusqu'à ce que le nombre maximal de jours assimilés sous application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou du conjoint décédé soit atteint.

Art. 5

Cet article prévoit que le pourcentage de limitation est applicable à la rémunération, déterminée en application du droit minimum par année de carrière, pour une ou plusieurs années civiles et au montant maximum de la

pensioenbedrag dat in het kader van het minimumrecht per loopbaanjaar toegekend kan worden.

Dit betekent dat het beperkingspercentage niet van toepassing zal zijn wanneer in het kader van de opening van het recht op het minimumrecht per loopbaanjaar onderzocht wordt of een werknemer voor een bepaald kalenderjaar al dan niet een tewerkstelling kan bewijzen die overeenstemt met één derde van een volledige arbeidsregeling en of een werknemer al dan niet een tewerkstelling in de hoedanigheid van werknemer bewijst gedurende tenminste 15 kalenderjaren en voor elk van die jaren wordt aangetoond dat de tewerkstelling met tenminste de helft van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt.

TITEL 3

Wijzigingsbepalingen

Art. 6

Dit artikel voert een wijziging door in artikel 131*sexies* van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen. Meer bepaald worden in paragraaf 4, tweede lid, van dit artikel de woorden “en vóór de toepassing van het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7*ter* van het genoemde koninklijk besluit van 23 december 1996” ingevoegd tussen de woorden “het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5*bis*, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels” en de woorden “hoger is dan”.

Wanneer het pensioen als zelfstandige wordt berekend op basis van het minimumpensioen en de betrokkene tevens geniet van een pensioen van dezelfde aard in het werknemersstelsel, kan het bedrag van het pensioen in het stelsel der zelfstandigen worden beperkt.

Wanneer de som van het minimumpensioen toegekend in het stelsel der zelfstandigen en het pensioen van dezelfde aard toegekend in het werknemersstelsel het bedrag van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan overschrijdt, wordt het pensioenbedrag in het stelsel der zelfstandigen verminderd tot beloop van het

pension qui peut être accordé dans le cadre du droit minimum par année de carrière.

Cela signifie que le pourcentage de limitation ne s'appliquera pas lorsque, dans le cadre de l'ouverture du droit au droit minimum par année de carrière, il est examiné si un travailleur salarié peut ou non justifier, pour une année civile donnée, d'une occupation correspondant à un tiers d'un régime de travail à temps plein et si un travailleur salarié justifie ou non d'une occupation en tant que travailleur salarié pendant au moins 15 années civiles et s'il est démontré pour chacune de ces années que l'occupation correspond au moins à la moitié d'un régime de travail à temps plein.

TITRE 3

Dispositions modificatives

Art. 6

Cet article modifie l'article 131*sexies* de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions. Plus précisément dans le paragraphe 4, alinéa 2, de cet article, les mots “et avant l'application du pourcentage de limitation, visé à l'article 7*ter* de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 précité” sont insérés entre les mots “l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5*bis*, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions” et les mots “au-delà”.

Lorsque la pension du travailleur indépendant est calculée sur la base de la pension minimum et que l'intéressé bénéficie également d'une pension de même nature dans le régime des travailleurs salariés, le montant de la pension accordée dans le régime des travailleurs indépendants peut faire l'objet d'une limitation.

Lorsque la somme du montant de la pension minimum accordée dans le régime des travailleurs indépendants et du montant de la pension de même nature accordée dans le régime des travailleurs salariés dépasse le montant de la pension minimum correspondant à une carrière complète, le montant de la pension due dans

overschrijdende bedrag, zodat het totaal van de pensioenen van dezelfde aard dit bedrag niet overschrijdt.

Voor de toepassing van deze beperking wordt het bedrag van het pensioen in het werknemersstelsel in aanmerking genomen vóór de toepassing van het beperkingspercentage bedoeld in artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996.

Deze regel strekt ertoe te voorkomen dat de beperking toegepast in het werknemersstelsel, door compensatie, leidt tot een verhoging van het pensioenbedrag berekend in het stelsel der zelfstandigen.

Art. 7

Dit artikel voegt op verschillende plaatsen in artikel 3 van de wet van 25 april 2024 een verwijzing naar artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 in teneinde te verduidelijken dat het beperkingspercentage nooit van toepassing zal zijn op de opening van het recht op het gewaarborgd minimumpensioen in de werknemersregeling.

Art. 8

Dit artikel vult artikel 5 van de wet van 25 april 2024 aan met een vierde lid en voorziet dat het beperkingspercentage niet van toepassing zal zijn op de berekening van het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers.

TITEL 4

Inwerkingtreding

Art. 9

Dit artikel voorziet dat de bepalingen van de wet, met uitzondering van artikel 2, enkel zijn van toepassing op pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 juli 2027 ingaan. Overlevingspensioenen die worden berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 juni 2027 zijn ingegaan, worden hiervan uitgesloten. Deze uitzondering heeft tot doel te voorkomen dat de nieuwe bepalingen indirect zouden doorwerken op afgeleide pensioenrechten die hun oorsprong vinden in rustpensioenen die onder het vroegere rechtskader zijn toegekend.

le régime des travailleurs indépendants est réduit à due concurrence, de manière à ce que le total des pensions de même nature n'excède pas ce montant.

Pour l'application de cette limitation, le montant de la pension due dans le régime des travailleurs salariés est pris en considération avant l'application du pourcentage de limitation visé à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996.

Cette règle vise à éviter que la limitation appliquée dans le régime des travailleurs salariés n'entraîne, par compensation, une augmentation du montant de la pension calculée dans le régime des travailleurs indépendants.

Art. 7

Cet article insère à plusieurs endroits de l'article 3 de la loi du 25 avril 2024 une référence à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 afin de préciser que le pourcentage de limitation ne s'appliquera jamais à l'ouverture du droit à la pension minimum garantie dans le régime des travailleurs salariés.

Art. 8

Cet article complète l'article 5 de la loi du 24 avril 2024 par un alinéa 4 et prévoit que le pourcentage de limitation ne sera pas applicable au calcul de la pension minimum garantie dans le régime de pension des travailleurs salariés.

TITRE 4

Entrée en vigueur

Art. 9

Cet article prévoit que les dispositions de la loi, à l'exception de l'article 2, s'appliquent uniquement aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er juillet 2027. Les pensions de survie calculées sur la base de pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er juin 2027 sont exclues. Cette exception a pour but d'éviter que les nouvelles dispositions n'aient un effet indirect sur des droits à pension dérivés, dont l'origine se situe dans des pensions de retraite octroyées sous l'ancien cadre juridique.

Art. 10

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van de wet en bepaalt dat deze in werking treedt op 1 juli 2027, met uitzondering van artikel 2, dat in werking treedt op 1 januari 2027.

De minister van Pensioenen,

Jan Jambon

De minister van Zelfstandigen,

Eléonore Simonet

Art. 10

Cet article règle l'entrée en vigueur de la loi et détermine que celle-ci entre en vigueur le 1er juillet 2027 à l'exception de l'article 2 qui entre en vigueur le 1er janvier 2027.

Le ministre des Pensions,

Jan Jambon

La ministre des Indépendants,

Eléonore Simonet

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers

TITEL 1. - Algemene bepaling

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

TITEL 2. - Invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers

Art 2. In artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, laatstelijk gewijzigd bij wet van 5 december 2022, worden de paragrafen *2bis* en *2ter* ingevoegd, luidende:

“§ *2bis*. In de werknemersregeling wordt, onverminderd de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, voor de bepaling van het aantal dagen voor de toepassing van paragraaf 2, enkel rekening gehouden met de gegevens ingeschreven op de individuele rekening.

In afwijking van het eerste lid wordt, voorafgaand aan de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, bij gebrek aan gegevens ingeschreven op de individuele rekening de loopbaan als werknemer:

1° voor het laatste kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer van het voorgaande kalenderjaar;

2° voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer zoals bedoeld in 1°, rekening houdend met de ingangsdatum van het pensioen.

§ *2ter*. Het aantal dagen bepaald in toepassing van paragraaf *2bis* wordt enkel herzien op aanvraag van betrokkene en dit op basis van de gegevens hernomen in de authentieke bron bedoeld in paragraaf *2bis*, eerste lid.

De in het eerste lid bedoelde herziening wordt enkel uitgevoerd indien deze tot een gunstiger resultaat voor betrokkene leidt.”

Art. 3. In titel I, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit, wordt een afdeling 4 ingevoegd, luidende “Het beperkingspercentage”.

Art. 4. In afdeling 4, ingevoegd bij artikel 3, wordt een artikel *7ter* ingevoegd, luidende:

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l’avis du Conseil d’État

Avant-projet de loi portant l’introduction d’un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés

Titre 1er. - Disposition générale

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l’article 74 de la Constitution.

Titre 2. - Introduction d’un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés

Art. 2. Dans l’article 4 de l’arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, modifié en dernier lieu par la loi du 5 décembre 2022, sont insérés les paragraphes *2bis* et *2ter*, rédigés comme suit:

“§ *2bis*. Dans le régime des travailleurs salariés, sans préjudice de l’application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, pour la détermination du nombre de jours aux fins de l’application du paragraphe 2, seules les données inscrites au compte individuel sont prises en considération.

Par dérogation à l’alinéa 1er, avant l’application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, à défaut de de données inscrites au compte individuel, la carrière en tant que travailleur salarié:

1° est basée, le cas échéant, pour la dernière année civile précédant immédiatement la date de prise de cours de la pension, sur la carrière en tant que travailleur salarié de l’année civile précédente;

2° est basée, le cas échéant, pour l’année civile au cours de laquelle la pension prend cours, sur la carrière en tant que travailleur salarié visée au 1°, tenant compte de la date de prise de cours de la pension.

§ *2ter*. Le nombre de jours déterminé en application du paragraphe *2bis* n’est révisé que à la demande de l’intéressé, et ce, sur base des données reprises dans la source authentique visée au paragraphe *2bis*, alinéa 1er.

La révision visée à l’alinéa 1er n’est effectuée que si elle aboutit à un résultat plus favorable pour l’intéressé.”

Art. 3. Dans le titre 1er, chapitre III, du même arrêté, il est inséré une section 4, intitulée “Le pourcentage de limitation”

Art 4. Dans la section 4, insérée par l’article 3, il est inséré un article *7ter*, rédigé comme suit:

“Art. 7ter. § 1. Voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering worden de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen ten belope van maximum:

1° 40 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1961 tot en met 1964;

2° 35 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1965;

3° 30 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1966;

4° 25 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1967;

5° 20 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1968 of erna.

§ 2. Voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot:

1° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, eerste lid, in aanmerking genomen;

2° worden de dagen bepaald in toepassing van artikel 4, § 2bis, in aanmerking genomen. Voor het overlevingspensioen waarbij de overleden echtgenoot vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden en voor de overgangsuitkering eindigt deze periode op de laatste dag van de maand die voorafgaat aan deze van het overlijden;

3° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, derde, vierde en zesde lid niet in aanmerking genomen.

De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen voorafgaand aan de toepassing van:

— artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50;

— artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;

— artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7bis, § 1, derde lid;

— artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

“Art. 7ter. § 1er. Pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en considération à concurrence de maximum:

1° 40 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1961 à 1964 incluses;

2° 35 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours l'année civile 1965;

3° 30 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1966;

4° 25 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1967;

5° 20 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1968 ou suivantes.

§ 2. Pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé:

1° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéa 1er sont pris en considération;

2° les jours déterminés en application de l'article 4, § 2bis sont pris en considération. Pour la pension de survie lorsque le conjoint décédé est décédé avant la date de prise de cours de sa pension de retraite et pour l'allocation de transition, cette période prend fin le dernier jour du mois précédant celui du décès;

3° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéas 3, 4 et 6 ne sont pas pris en considération.

Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, pris en compte avant l'application de:

— l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50;

— l'article 19 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants;

— l'article 5, § 1er, alinéa 3, l'article 7, § 1er, alinéa 4 et l'article 7bis, § 1er, alinéa 3;

— l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10*bis*, § 2*bis*, 2°, van het koninklijk besluit nr. 50. Elk kalenderjaar bevat hierbij een maximum van 312 voltijdse dagequivalenten, ongeacht de pensioenregeling waarbij elk kwartaal een maximum van 78 voltijdse dagequivalenten bevat.

§ 3. De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot zijn de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10*bis*, § 2*bis*, 2°, a), van het koninklijk besluit nr. 50, bedoeld in:

1° artikel 34, § 1, A., van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967, met uitzondering van:

a) de perioden van tijdelijke werkloosheid;

b) de perioden van volledige werkloosheid waarin de werknemer effectief het voordeel heeft genoten bedoeld in artikel 116, §§ 5 en 5*bis*, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering zoals van kracht tussen 1 april 2014 en 30 september 2022, of effectief een kunstwerkuitkering heeft genoten overeenkomstig titel II, hoofdstuk XII, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991 zoals van kracht vanaf 1 oktober 2022;

c) de perioden van volledige werkloosheid voor de personen bedoeld in artikel 28, § 3, 1° en 4°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;

d) de perioden van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;

2° artikel 34, § 1, O, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.

De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen na toepassing van:

— artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50;

— artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7*bis*, § 1, derde lid;

— artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in deze paragraaf bedoelde dagen doen.

Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, convertis en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10*bis*, § 2*bis*, 2°, de l'arrêté royal n° 50. Chaque année civile comporte à cet égard un maximum de 312 jours équivalents temps plein, indépendamment du régime de pension, chaque trimestre comportant un maximum de 78 jours équivalents temps plein.

§ 4. Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont les périodes converties en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10*bis*, § 2*bis*, 2°, a) de l'arrêté royal n°50, visées à:

1° l'article 34, § 1er, A., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité, à l'exception:

a) des périodes de chômage temporaire;

b) des périodes de chômage complet pendant lesquelles le travailleur a effectivement bénéficié de l'avantage visé à l'article 116, §§ 5 et 5*bis*, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, tel qu'en vigueur entre le 1er avril 2014 et le 30 septembre 2022, ou a effectivement bénéficié d'une allocation du travail des arts conformément au titre II, chapitre XII, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité tel qu'en vigueur à partir du 1er octobre 2022;

c) des périodes de chômage complet pour les personnes visées à l'article 28, § 3, 1° et 4°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité;

d) des périodes de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;

2° l'article 34, § 1er, O, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte dans la mesure où elles sont assimilées en vertu de l'article 34, §§ 1er et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte après l'application de:

— l'article 10*bis* de l'arrêté royal n° 50;

— l'article 5, § 1er, alinéa 3, l'article 7, § 1er, alinéa 4 et l'article 7*bis*, § 1er, alinéa 3;

— l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des jours visés au présent paragraphe.

§ 4. Het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot stemt overeen met de voor de werknemer of de overleden echtgenoot in toepassing van paragraaf 2 bepaalde beroepsloopbaan vermenigvuldigd met het in toepassing van paragraaf 1 vastgestelde percentage. Het bekomen resultaat wordt afgerond op de hogere of lagere eenheid naargelang het cijfer van de eerste decimaal al dan niet 5 bereikt.

Indien het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 3, het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage, vastgesteld in toepassing van het eerste lid, overschrijdt, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die dit aantal overschrijden, verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.

§ 5. Voor de toepassing van paragraaf 4, tweede lid, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot als volgt bepaald en verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering:

1° voor elk kalenderjaar wordt het totale pensioenbedrag toegekend aan de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor dit kalenderjaar gedeeld door het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het desbetreffende kalenderjaar teneinde de gemiddelde pensioenopbrengst voor deze dagen voor elk kalenderjaar te bepalen;

2° de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het kalenderjaar met de laagste gemiddelde pensioenopbrengst worden verwijderd uit de berekening van het pensioen als werknemer tot het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage teruggebracht werd tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid;

3° wanneer het aantal te verwijderen gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van het kalenderjaar bedoeld in de bepaling onder 2°, niet volstaat, wordt voor de verwijdering één voor één beroep gedaan op de kalenderjaren met de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid, bereikt is.”.

Art. 5. Artikel 8 van hetzelfde besluit, laatstelijk gewijzigd bij het koninklijk besluit van 7 april 2023, wordt aangevuld met paragraaf 11, luidende:

§ 4. Le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé correspond à la carrière professionnelle déterminée pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé en application du paragraphe 2, multipliée par le pourcentage fixé en application du paragraphe 1er. Le résultat obtenu est arrondi à l'unité supérieure ou inférieure selon que le chiffre de la première décimale atteint ou non 5.

Si le nombre de jours sous l'application du pourcentage de limitation pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminée en application du paragraphe 3, dépasse le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pourcentage fixé en application de l'alinéa 1er, les jours assimilés les moins avantageux sous application du pourcentage de limitation qui dépassent ce nombre sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.

§ 5. Pour l'application du paragraphe 4, alinéa 2, les jours assimilés les moins avantageux sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont déterminés et supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition comme suit:

1° pour chaque année civile, le montant total de la pension octroyé aux jours assimilés en application du pourcentage de limitation pour cette année civile est divisé par le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile concernée afin de déterminer le revenu de pension moyen pour ces jours pour chaque année civile;

2° les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile présentant le revenu de pension moyen le plus faible sont supprimés du calcul de la pension en tant que travailleur salarié jusqu'à ce que le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation soit ramené au nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er;

3° lorsque le nombre de jours assimilés en application du pourcentage de limitation à supprimer pour l'année civile visée au 2°, ne suffit pas, il est fait appel, une à une, aux années civiles comportant les jours assimilés en application du pourcentage de limitation les moins avantageux pour la suppression jusqu'à ce que le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er, soit atteint.”.

Art. 5. L'article 8 du même arrêté, modifié en dernier lieu par l'arrêté royal du 7 avril 2023, est complété par le paragraphe 11, rédigé comme suit:

“§ 11. Artikel 7ter is van toepassing op het, voor één of meerdere kalenderjaren, in toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar bepaalde loon en op het maximum pensioenbedrag dat in het kader van het minimumrecht per loopbaanjaar toegekend kan worden.”

TITEL 3.- Wijzigingsbepalingen

Art. 6. In artikel 131sexies, § 4, tweede lid, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, ingevoegd bij de wet van 25 april 2024 en gewijzigd bij de wet van ..., worden de woorden “en vóór de toepassing van het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het genoemde koninklijk besluit van 23 december 1996” ingevoegd tussen de woorden “het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5bis, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels” en de woorden “hoger is dan”.

Art. 7. In artikel 3 van de wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen, gewijzigd bij de wet van ..., worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In paragraaf 1 worden in het eerste en het vijfde lid de woorden “en van artikel 7ter” telkens ingevoegd tussen de woorden “van artikel 5, § 1, derde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”;

2° In paragraaf 2 worden in het eerste lid de woorden “en van artikel 7ter” ingevoegd tussen de woorden “van artikel 7, § 1, vierde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”;

3° In paragraaf 3 worden in het eerste lid de woorden “en van artikel 7ter” ingevoegd tussen de woorden “van artikel 7bis, § 1, derde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”.

Art. 8. Artikel 5 van dezelfde wet wordt aangevuld met een vierde lid, luidende:

“Het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996, is niet van toepassing op de berekening van het gewaarborgd minimumpensioen, ten laste van de werknemersregeling.”

TITEL 4.- Inwerkingtreding

Art. 9. De bepalingen van deze wet zijn van toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2027 ingaan, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2026 ingegaan zijn.

“§ 11. L'article 7ter est applicable à la rémunération, déterminée en application du droit minimum par année de carrière, pour une ou plusieurs années civiles et au montant maximum de la pension qui peut être accordé dans le cadre du droit minimum par année de carrière.”

TITRE- 3.- Dispositions modificatives

Art. 6. Dans l'article 131sexies, § 4, alinéa 2, de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, inséré par la loi du 25 avril 2024 et modifié par la loi du ..., les mots “et avant l'application du pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal précité du 23 décembre 1996” sont insérés entre les mots “l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5bis, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions” et les mots “au-delà”.

Art. 7. À l'article 3 de la loi du 25 avril 2024 portant la réforme des pensions, modifié par la loi du ..., les modifications suivantes sont apportées:

1° Dans le paragraphe 1er, alinéas 1er et 5, les mots “et de l'article 7ter” sont chaque fois insérés entre les mots “de l'article 5, § 1er, alinéa 3,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”;

3° dans le paragraphe 2, alinéa 1er, les mots “et de l'article 7ter” sont insérés entre les mots “de l'article 7, § 1er, alinéa 4,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”;

3° dans le paragraphe 3, alinéa 1er, les mots “et de l'article 7ter” sont insérés entre les mots “de l'article 7bis, § 1er, alinéa 3,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”.

Art. 8. L'article 5 de la même loi est complété par un alinéa 4, rédigé comme suit:

“Le pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, n'est pas applicable au calcul de la pension minimum garantie à charge du régime de pension des travailleurs salariés.”

Titre 4.- Entrée en vigueur

Art. 9. Les dispositions de la présente loi s'appliquent aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2027, à l'exception des pensions de survie calculées sur base des pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er décembre 2026.

Art. 10. Deze wet treedt in werking op 1 januari 2027.

Art. 10. La présente loi entre en vigueur le 1er janvier 2027.

Regelgevingsimpactanalyse

RiA-AiR

- :: Vul het formulier bij voorkeur online in ria-air.fed.be
- :: Contacteer de helpdesk indien nodig ria-air@premier.fed.be
- :: Raadpleeg de handleiding, de FAQ, enz. www.vereenvoudiging.be

Beschrijvende fiche

Auteur .a.

Bevoegd regeringslid	Jan JAMBON, Minister van Pensioenen
Contactpersoon beleidscel (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	arne.vandeput@kcfm.be
Overheidsdienst	FOD Sociale Zekerheid
Contactpersoon overheidsdienst (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	bart.collin@minsoc.fed.be

Ontwerp .b.

Titel van het ontwerp van regelgeving	Voorontwerp van wet tot invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers
Korte beschrijving van het ontwerp van regelgeving met vermelding van de oorsprong (verdrag, richtlijn, samenwerkingsakkoord, actualiteit, ...), de beoogde doelen van uitvoering.	Concreet beoogt dit ontwerp de progressieve invoering, in de algemene werknemerspensioenberekingsregels, van beperkende percentages op basis van geboortecohorten voor de volgende gelijkgestelde periodes: de onvrijwillige werkloosheid; het brugpensioen en SWT en de landingsbanen.
Impactanalyses reeds uitgevoerd	☐ Ja Indien ja, gelieve een kopie bij te voegen of de referentie van het document te vermelden: __ ☒ Nee

Raadpleging over het ontwerp van regelgeving .c.

Verplichte, facultatieve of informele raadplegingen:	Inspecteur van Financiën: advies van @ 2026 Minister van Begroting: akkoord van @ 2026 BC FPD: advies van @ 2026 ABC: advies van @ 2026; Raad van State: advies van @ 2026
--	---

Bronnen gebruikt om de impactanalyse uit te voeren .d.

Statistieken, referentiedocumenten, organisaties en contactpersonen:	Interne experts van de overheid, Jaarverslag 2025, Studiecommissie voor de vergrijzing
--	--

Datum van beëindiging van de impactanalyse .e.

20/02/2026

Welke impact heeft het ontwerp van regelgeving op deze 21 thema's?

Een ontwerp van regelgeving zal meestal slechts impact hebben op enkele thema's.

Een niet-exhaustieve lijst van trefwoorden is gegeven om de inschatting van elk thema te vergemakkelijken.

Indien er een **positieve en/of negatieve impact** is, leg deze uit (gebruik indien nodig trefwoorden) en vermeld welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve effecten te verlichten/te compenseren.

Voor de thema's **3, 10, 11** en **21**, worden meer gedetailleerde vragen gesteld.

Raadpleeg de [handleiding](#) of contacteer de helpdesk ria-air@premier.fed.be indien u vragen heeft.

Kansarmoedebestrijding .1.

Menswaardig minimuminkomen, toegang tot kwaliteitsvolle diensten, schuldenoverlast, risico op armoede of sociale uitsluiting (ook bij minderjarigen), ongeletterdheid, digitale kloof.

Positieve impact Negatieve impact Leg uit.

Geen impact

Het ontwerp zal tot gevolg hebben dat bepaalde periodes die momenteel worden gelijkgesteld in de algemene werknemerspensioenberekingsregels, geleidelijk aan minder worden gelijkgesteld. De sociale correcties op deze algemene berekeningsregels blijven behouden. Het beperkingspercentage zal niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen, noch op het minimumrecht per loopbaanjaar.

Gelijke Kansen en sociale cohesie .2.

Non-discriminatie, gelijke behandeling, toegang tot goederen en diensten, toegang tot informatie, tot onderwijs en tot opleiding, loonkloof, effectiviteit van burgerlijke, politieke en sociale rechten (in het bijzonder voor kwetsbare bevolkingsgroepen, kinderen, ouderen, personen met een handicap en minderheden).

Positieve impact Negatieve impact Leg uit.

Geen impact

Gelijkheid van vrouwen en mannen .3.

Toegang van vrouwen en mannen tot bestaansmiddelen: inkomen, werk, verantwoordelijkheden, gezondheid/zorg/welzijn, veiligheid, opleiding/kennis/vorming, mobiliteit, tijd, vrije tijd, etc.

Uitoefening door vrouwen en mannen van hun fundamentele rechten: burgerlijke, sociale en politieke rechten.

- Op welke personen heeft het ontwerp (rechtstreeks of onrechtstreeks) een impact en wat is de naar geslacht uitgesplitste samenstelling van deze groep(en) van personen?

Indien geen enkele persoon betrokken is, leg uit waarom.

Het ontwerp is van toepassing op alle personen, zowel vrouwen als mannen.

Indien er personen betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

- Identificeer de eventuele verschillen in de respectieve situatie van vrouwen en mannen binnen de materie waarop het ontwerp van regelgeving betrekking heeft.

Tot 2040 is het effect van de maatregel sterker voor vrouwen. Dit is vooral zichtbaar in de benefit ratio. Vrouwen overschrijden immers vaker het plafond van gelijkgestelde periodes, wat leidt tot een grotere daling van hun pensioen. Echter, bij de toekomstige generaties nieuwe gepensioneerden daalt het relatieve aandeel werkloosheid sterker en sneller bij vrouwen dan bij mannen. Deze evolutie zorgt ervoor dat de impact van de maatregel bij vrouwen sneller afneemt. De maatregel vergroot dus in eerste instantie de pensioenkloof tussen mannen en vrouwen. Vanaf 2050 keert deze trend om: de impact van de maatregel verkleint dan de pensioenkloof. Perioden van moederschapsbescherming en diverse zorgverloven vallen niet onder het beperkingspercentage.

Indien er verschillen zijn, beantwoord dan vragen 3 en 4.

- Beperken bepaalde van deze verschillen de toegang tot bestaansmiddelen of de uitoefening van fundamentele rechten van vrouwen of mannen (problematische verschillen)? [J/N] > Leg uit

--

4. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de gelijkheid van vrouwen en mannen, rekening houdend met de voorgaande antwoorden?

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 5.

5. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

Gezondheid .4.

Toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg, efficiëntie van het zorgaanbod, levensverwachting in goede gezondheid, behandelingen van chronische ziekten (bloedvatenziekten, kankers, diabetes en chronische ademhalingsziekten), gezondheidsdeterminanten (sociaaleconomisch niveau, voeding, verontreiniging), levenskwaliteit.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Werkgelegenheid .5.

Toegang tot de arbeidsmarkt, kwaliteitsvolle banen, werkloosheid, zwartwerk, arbeids- en ontslagomstandigheden, loopbaan, arbeidstijd, welzijn op het werk, arbeidsongevallen, beroepsziekten, evenwicht privé- en beroepsleven, gepaste verloning, mogelijkheid tot beroepsopleiding, collectieve arbeidsverhoudingen.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Consumptie- en productiepatronen .6.

Prijsstabiliteit of -voorzienbaarheid, inlichting en bescherming van de consumenten, doeltreffend gebruik van hulpbronnen, evaluatie en integratie van (sociale- en milieu-) externaliteiten gedurende de hele levenscyclus van de producten en diensten, beheerpatronen van organisaties.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Economische ontwikkeling .7.

Oprichting van bedrijven, productie van goederen en diensten, arbeidsproductiviteit en productiviteit van hulpbronnen/grondstoffen, competitiviteitsfactoren, toegang tot de markt en tot het beroep, markttransparantie, toegang tot overheidsopdrachten, internationale handels- en financiële relaties, balans import/export, ondergrondse economie, bevoorradingszekerheid van zowel energiebronnen als minerale en organische hulpbronnen.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Investeringen .8.

Investeringen in fysiek (machines, voertuigen, infrastructures), technologisch, intellectueel (software, onderzoek en ontwikkeling) en menselijk kapitaal, nettoinvesteringcijfer in procent van het bbbp.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Onderzoek en ontwikkeling .9.

Mogelijkheden betreffende onderzoek en ontwikkeling, innovatie door de invoering en de verspreiding van nieuwe productiemethodes, nieuwe ondernemingspraktijken of nieuwe producten en diensten, onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Kmo's .10.

Impact op de ontwikkeling van de kmo's.

1. Welke ondernemingen zijn rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken?

Beschrijf de sector(en), het aantal ondernemingen, het % kmo's (< 50 werknemers), waaronder het % micro-ondernemingen (< 10 werknemers).

Indien geen enkele onderneming betrokken is, leg uit waarom.

Het ontwerp is niet van toepassing op KMO's.

↓ Indien er kmo's betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de kmo's.

N.B. De impact op de administratieve lasten moet bij thema 11 gedetailleerd worden.

--

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vragen 3 tot 5.

3. Is deze impact verhoudingsgewijs zwaarder voor de kmo's dan voor de grote ondernemingen? [J/N] > Leg uit

--

4. Staat deze impact in verhouding tot het beoogde doel? [J/N] > Leg uit

--

5. Welke maatregelen worden genomen om deze negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Administratieve lasten .11.

Verlaging van de formaliteiten en administratieve verplichtingen die direct of indirect verbonden zijn met de uitvoering, de naleving en/of de instandhouding van een recht, een verbod of een verplichting.

↓ Indien burgers (zie thema 3) en/of ondernemingen (zie thema 10) betrokken zijn, beantwoord dan volgende vragen.

1. Identificeer, per betrokken doelgroep, de nodige formaliteiten en verplichtingen voor de toepassing van de regelgeving. Indien er geen enkele formaliteiten of verplichtingen zijn, leg uit waarom.

a. __huidige regelgeving*

b. __ontwerp van regelgeving**

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in de huidige* regelgeving, beantwoord dan vragen 2a tot 4a.

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in het ontwerp van regelgeving**, beantwoord dan vragen 2b tot 4b.

2. Welke documenten en informatie moet elke betrokken doelgroep verschaffen?

a. __*

b. __**

3. Hoe worden deze documenten en informatie, per betrokken doelgroep, ingezameld?

a. __*

b. __**

4. Welke is de periodiciteit van de formaliteiten en verplichtingen, per betrokken doelgroep?

a. __*

b. __**

5. Welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve impact te verlichten / te compenseren?

De voorgestelde maatregelen brengen geen nieuwe of extra administratieve lasten met zich mee.

Energie .12.

Energemix (koolstofarm, hernieuwbaar, fossiel), gebruik van biomassa (hout, biobrandstoffen), energie-efficiëntie, energieverbruik van de industrie, de dienstensector, de transportsector en de huishoudens, bevoorradingszekerheid, toegang tot energiediensten en -goederen.

 Positieve impact Negatieve impact

Leg uit.

 Geen impact

--

Mobiliteit .13.

Transportvolume (aantal afgelegde kilometers en aantal voertuigen), aanbod van gemeenschappelijk personenvervoer, aanbod van wegen, sporen en zee- en binnenvaart voor goederenvervoer, verdeling van de vervoerswijzen (modal shift), veiligheid, verkeersdichtheid.

 Positieve impact Negatieve impact

Leg uit.

 Geen impact

--

Voeding .14.

Toegang tot veilige voeding (kwaliteitscontrole), gezonde en voedzame voeding, verspilling, eerlijke handel.

 Positieve impact Negatieve impact

Leg uit.

 Geen impact

--

Klimaatverandering .15.

Uitstoot van broeikasgassen, aanpassingsvermogen aan de gevolgen van de klimaatverandering, veerkracht, energie overgang, hernieuwbare energiebronnen, rationeel energiegebruik, energie-efficiëntie, energieprestaties van gebouwen, winnen van koolstof.

 Positieve impact Negatieve impact

Leg uit.

 Geen impact

--

Natuurlijke hulpbronnen .16.

Efficiënt beheer van de hulpbronnen, recyclage, hergebruik, waterkwaliteit en -consumptie (oppervlakte- en grondwater, zeeën en oceanen), bodemkwaliteit en -gebruik (verontreiniging, organisch stofgehalte, erosie, drooglegging, overstromingen, verdichting, fragmentatie), ontbossing.

 Positieve impact Negatieve impact

Leg uit.

 Geen impact

--

Buiten- en binnenlucht .17.

Luchtkwaliteit (met inbegrip van de binnenlucht), uitstoot van verontreinigende stoffen (chemische of biologische agentia: methaan, koolwaterstoffen, oplosmiddelen, SOX, NOX, NH3), fijn stof.

 Positieve impact Negatieve impact

Leg uit.

 Geen impact

--

Biodiversiteit .18.

Graad van biodiversiteit, stand van de ecosystemen (herstelling, behoud, valorisatie, beschermde zones), verandering en fragmentatie van de habitatten, biotechnologieën, uitvindingsoctrooien in het domein van de biologie, gebruik van genetische hulpbronnen, diensten die de ecosystemen leveren (water- en luchtzuivering, enz.), gedomesticeerde of gecultiveerde soorten, invasieve uitheemse soorten, bedreigde soorten.

 Positieve impact Negatieve impact

Leg uit.

 Geen impact

--

Hinder .19.

Geluids-, geur- of visuele hinder, trillingen, ioniserende, niet-ioniserende en elektromagnetische stralingen, lichtoverlast.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit. Geen impact

--

Overheid .20.

Democratische werking van de organen voor overleg en beraadslaging, dienstverlening aan gebruikers, klachten, beroep, protestbewegingen, wijze van uitvoering, overheidsinvesteringen.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit. Geen impact

--

Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling .21.

Inachtneming van de onbedoelde neveneffecten van de Belgische beleidsmaatregelen op de belangen van de ontwikkelingslanden.

1. Identificeer de eventuele rechtstreekse of onrechtstreekse impact van het ontwerp op de ontwikkelingslanden op het vlak van:

☐ voedselveiligheid	☐ inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)
☐ gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	☐ mobiliteit van personen
☐ waardig werk	☐ leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)
☐ lokale en internationale handel	☐ vrede en veiligheid

Indien er geen enkel ontwikkelingsland betrokken is, leg uit waarom.

Het ontwerp is alleen van toepassing op de rechthebbenden op een Belgisch werknemerspensioen.

↓ Indien er een positieve en/of negatieve impact is, beantwoord dan vraag 2.

2. Verduidelijk de impact per regionale groepen of economische categorieën (eventueel landen oplijsten). Zie bijlage

--

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 3.

3. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Analyse d'impact de la réglementation

RiA-AiR

- :: Remplissez de préférence le formulaire en ligne ria-air.fed.be
- :: Contactez le Helpdesk si nécessaire ria-air@premier.fed.be
- :: Consultez le manuel, les FAQ, etc. www.simplification.be

Fiche signalétique

Auteur .a.

Membre du Gouvernement compétent	Jan JAMBON, Ministre des Pensions
Contact cellule stratégique (nom, email, tél.)	arne.vandepuut@kcfm.be
Administration compétente	SPF Sécurité sociale
Contact administration (nom, email, tél.)	bart.collin@minsoc.fed.be

Projet .b.

Titre du projet de réglementation	Avant-projet de loi portant l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés	
Description succincte du projet de réglementation en mentionnant l'origine réglementaire (traités, directive, accord de coopération, actualité, ...), les objectifs poursuivis et la mise en œuvre.	Concrètement, ce projet vise à introduire progressivement, dans les règles générales de calcul de la pension des travailleurs salariés, des pourcentages de limitation liés aux cohortes de naissance sur les périodes assimilées suivantes : le chômage involontaire ; la prépension et le RCC et le régime de fin de carrière.	
Analyses d'impact déjà réalisées	☐ Oui ☒ Non	Si oui, veuillez joindre une copie ou indiquer la référence du document : __

Consultations sur le projet de réglementation .c.

Consultations obligatoires, facultatives ou informelles :	Inspecteur des finances : avis du @ 2026 Ministre du Budget : accord du @ 2026 CG SFP : avis du @ 2026 CGG : avis du @ 2026 ; Conseil d'Etat : avis du @ 2026
---	--

Sources utilisées pour effectuer l'analyse d'impact .d.

Statistiques, documents de référence, organisations et personnes de référence :	Experts internes à l'administration, rapport annuel 2025 du Comité d'étude sur le vieillissement
---	--

Date de finalisation de l'analyse d'impact .e.

[20/02/2026](#)

Quel est l'impact du projet de réglementation sur ces 21 thèmes ?

Un projet de réglementation aura généralement des impacts sur un nombre limité de thèmes. Une liste non-exhaustive de mots-clés est présentée pour faciliter l'appréciation de chaque thème. S'il y a des **impacts positifs et / ou négatifs**, **expliquez-les** (sur base des mots-clés si nécessaire) et **indiquez** les mesures prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs. Pour les thèmes **3, 10, 11 et 21**, des questions plus approfondies sont posées. Consultez le [manuel](#) ou contactez le helpdesk ria-air@premier.fed.be pour toute question.

Lutte contre la pauvreté .1.

Revenu minimum conforme à la dignité humaine, accès à des services de qualité, surendettement, risque de pauvreté ou d'exclusion sociale (y compris chez les mineurs), illettrisme, fracture numérique.

Impact positif Impact négatif Expliquez.

Pas d'impact

Le projet aura pour effet de réduire progressivement l'assimilation de certaines périodes qui sont assimilées actuellement dans les règles générales de calcul de la pension des travailleurs salariés. Les corrections sociales apportées à ces règles générales de calcul sont maintenues. Le pourcentage de limitation ne s'appliquera ni à la pension minimum garantie, ni au droit minimum par année de carrière.

Égalité des chances et cohésion sociale .2.

Non-discrimination, égalité de traitement, accès aux biens et services, accès à l'information, à l'éducation et à la formation, écart de revenu, effectivité des droits civils, politiques et sociaux (en particulier pour les populations fragilisées, les enfants, les personnes âgées, les personnes handicapées et les minorités).

Impact positif Impact négatif Expliquez.

Pas d'impact

Égalité entre les femmes et les hommes .3.

Accès des femmes et des hommes aux ressources : revenus, travail, responsabilités, santé/soins/bien-être, sécurité, éducation/savoir/formation, mobilité, temps, loisirs, etc.

Exercice des droits fondamentaux par les femmes et les hommes : droits civils, sociaux et politiques.

1. Quelles personnes sont directement et indirectement concernées par le projet et quelle est la composition sexuée de ce(s) groupe(s) de personnes ?

Si aucune personne n'est concernée, expliquez pourquoi.

Le projet s'applique à toutes les personnes, tant aux femmes qu'aux hommes. _

Si des personnes sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les éventuelles différences entre la situation respective des femmes et des hommes dans la matière relative au projet de réglementation.

Jusqu'en 2040, l'effet de la réforme est plus marqué pour les femmes, ce qui se reflète notamment dans le benefit ratio. En effet, elles sont plus nombreuses à être concernées par le dépassement du plafond de périodes assimilées, ce qui entraîne une réduction plus importante de leur pension. Cependant, la part relative des périodes de chômage diminue plus fortement et plus rapidement chez les femmes dans les générations futures de nouveaux pensionnés. Cette évolution structurelle conduit à une atténuation plus rapide de l'impact de la mesure pour les femmes, comparativement aux hommes. La mesure contribue ainsi, dans un premier temps, à accroître l'écart de pension entre les femmes et les hommes. À partir de 2050, cette tendance s'inverse : l'impact de la mesure réduit alors l'écart de pension entre les sexes. Les périodes de protection de la maternité et les divers congés de soins ne tombent pas sous le pourcentage de limitation.

S'il existe des différences, répondez aux questions 3 et 4.

3. Certaines de ces différences limitent-elles l'accès aux ressources ou l'exercice des droits fondamentaux des femmes ou des hommes (différences problématiques) ? [O/N] > expliquez

--

4. Compte tenu des réponses aux questions précédentes, identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur l'égalité des femmes et les hommes ?

--

↓ S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 5.

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

--

Santé .4.

Accès aux soins de santé de qualité, efficacité de l'offre de soins, espérance de vie en bonne santé, traitements des maladies chroniques (maladies cardiovasculaires, cancers, diabète et maladies respiratoires chroniques), déterminants de la santé (niveau socio-économique, alimentation, pollution), qualité de la vie.

Impact positif

Impact négatif

↓ Expliquez.

Pas d'impact

--

Emploi .5.

Accès au marché de l'emploi, emplois de qualité, chômage, travail au noir, conditions de travail et de licenciement, carrière, temps de travail, bien-être au travail, accidents de travail, maladies professionnelles, équilibre vie privée - vie professionnelle, rémunération convenable, possibilités de formation professionnelle, relations collectives de travail.

Impact positif

Impact négatif

↓ Expliquez.

Pas d'impact

--

Modes de consommation et production .6.

Stabilité/prévisibilité des prix, information et protection du consommateur, utilisation efficace des ressources, évaluation et intégration des externalités (environnementales et sociales) tout au long du cycle de vie des produits et services, modes de gestion des organisations.

Impact positif

Impact négatif

↓ Expliquez.

Pas d'impact

--

Développement économique .7.

Création d'entreprises, production de biens et de services, productivité du travail et des ressources/matières premières, facteurs de compétitivité, accès au marché et à la profession, transparence du marché, accès aux marchés publics, relations commerciales et financières internationales, balance des importations/exportations, économie souterraine, sécurité d'approvisionnement des ressources énergétiques, minérales et organiques.

Impact positif

Impact négatif

↓ Expliquez.

Pas d'impact

--

Investissements .8.

Investissements en capital physique (machines, véhicules, infrastructures), technologique, intellectuel (logiciel, recherche et développement) et humain, niveau d'investissement net en pourcentage du PIB.

Impact positif

Impact négatif

↓ Expliquez.

Pas d'impact

--

Recherche et développement .9.

Opportunités de recherche et développement, innovation par l'introduction et la diffusion de nouveaux modes de production, de nouvelles pratiques d'entreprises ou de nouveaux produits et services, dépenses de recherche et de développement.

Impact positif

Impact négatif

↓ Expliquez.

Pas d'impact

--

Énergie .12.

Mix énergétique (bas carbone, renouvelable, fossile), utilisation de la biomasse (bois, biocarburants), efficacité énergétique, consommation d'énergie de l'industrie, des services, des transports et des ménages, sécurité d'approvisionnement, accès aux biens et services énergétiques.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Mobilité .13.

Volume de transport (nombre de kilomètres parcourus et nombre de véhicules), offre de transports collectifs, offre routière, ferroviaire, maritime et fluviale pour les transports de marchandises, répartitions des modes de transport (modal shift), sécurité, densité du trafic.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Alimentation .14.

Accès à une alimentation sûre (contrôle de qualité), alimentation saine et à haute valeur nutritionnelle, gaspillages, commerce équitable.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Changements climatiques .15.

Émissions de gaz à effet de serre, capacité d'adaptation aux effets des changements climatiques, résilience, transition énergétique, sources d'énergies renouvelables, utilisation rationnelle de l'énergie, efficacité énergétique, performance énergétique des bâtiments, piégeage du carbone.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Ressources naturelles .16.

Gestion efficace des ressources, recyclage, réutilisation, qualité et consommation de l'eau (eaux de surface et souterraines, mers et océans), qualité et utilisation du sol (pollution, teneur en matières organiques, érosion, assèchement, inondations, densification, fragmentation), déforestation.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Air intérieur et extérieur .17.

Qualité de l'air (y compris l'air intérieur), émissions de polluants (agents chimiques ou biologiques : méthane, hydrocarbures, solvants, SOx, NOx, NH3), particules fines.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Biodiversité .18.

Niveaux de la diversité biologique, état des écosystèmes (restauration, conservation, valorisation, zones protégées), altération et fragmentation des habitats, biotechnologies, brevets d'invention sur la matière biologique, utilisation des ressources génétiques, services rendus par les écosystèmes (purification de l'eau et de l'air, ...), espèces domestiquées ou cultivées, espèces exotiques envahissantes, espèces menacées.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Nuisances .19.

Nuisances sonores, visuelles ou olfactives, vibrations, rayonnements ionisants, non ionisants et électromagnétiques, nuisances lumineuses.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Autorités publiques .20.

Fonctionnement démocratique des organes de concertation et consultation, services publics aux usagers, plaintes, recours, contestations, mesures d'exécution, investissements publics.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Cohérence des politiques en faveur du développement .21.

Prise en considération des impacts involontaires des mesures politiques belges sur les intérêts des pays en développement.

1. Identifiez les éventuels impacts directs et indirects du projet sur les pays en développement dans les domaines suivants :

☐ sécurité alimentaire	☐ revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation)
☐ santé et accès aux médicaments	☐ mobilité des personnes
☐ travail décent	☐ environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre)
☐ commerce local et international	☐ paix et sécurité

Expliquez si aucun pays en développement n'est concerné.

[Le projet ne s'applique qu'aux bénéficiaires d'une pension de retraite salarié belge.](#)

S'il y a des impacts positifs et/ou négatifs, répondez à la question 2.

2. Précisez les impacts par groupement régional ou économique (lister éventuellement les pays). Cf. manuel

--

S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 3.

3. Quelles mesures sont prises pour les alléger / compenser les impacts négatifs ?

--

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
NR. 79.042/16 VAN 8 APRIL 2026**

Op 10 maart 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de minister van Pensioenen verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'tot invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers'.

Het voorontwerp is door de zestiende kamer onderzocht op 31 maart 2026. De kamer was samengesteld uit Wouter PAS, kamervoorzitter, Toon MOONEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, Johan PUT, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Pieter AERTGEERTS, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Toon MOONEN, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 8 april 2026.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt er in hoofdorde toe bepaalde inactiviteitsperiodes, die gelijkgesteld worden met perioden van tewerkstelling, en waaruit in de regeling van de werknemers pensioenrechten worden geput, te beperken tot een maximaal percentage van de loopbaan. Daartoe wordt het koninklijk besluit van 23 december 1996 'tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels' gewijzigd.

Het percentage is afhankelijk van het geboortjaar van de betrokken werknemer of van de overleden echtgenoot. Er wordt geregeld hoe de loopbaan wordt vastgesteld op basis waarvan het aantal in aanmerking te nemen dagen kan worden berekend. De geviseerde gelijkgestelde perioden worden nader bepaald met verwijzing naar artikel 34, § 1, A en O, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 'tot vaststelling

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 79.042/16 DU 8 AVRIL 2026**

Le 10 mars 2026, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le ministre des Pensions à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi 'portant l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés'.

L'avant-projet a été examiné par la seizième chambre le 31 mars 2026. La chambre était composée de Wouter PAS, président de chambre, Toon MOONEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, Johan PUT, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Pieter AERTGEERTS, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Toon MOONEN, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 8 avril 2026.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a principalement pour objet de limiter à un pourcentage maximum de la carrière certaines périodes d'inactivité qui sont assimilées à des périodes d'occupation et qui procurent des droits à la pension dans le régime des travailleurs salariés. À cet effet, l'arrêté royal du 23 décembre 1996 'portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions' est modifié.

Le pourcentage dépend de l'année de naissance du travailleur salarié concerné ou du conjoint décédé. L'avant-projet règle les modalités de détermination de la carrière sur la base de laquelle le nombre de jours à prendre en considération peut être calculé. Les périodes assimilées visées sont précisées par référence à l'article 34, § 1er, A et O, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 'portant règlement général du régime de

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité aux normes supérieures.

van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers' (namelijk perioden van werkloosheid, waarvoor weliswaar in enkele uitzonderingen wordt voorzien, maar met inbegrip van brugpensioen en werkloosheid met bedrijfstoelage, en bepaalde perioden van vermindering van arbeidsprestaties en loopbaanonderbreking). Het voorontwerp bepaalt hoe die dagen in aanmerking worden genomen, hoe het maximaal aantal gelijkgestelde dagen moet worden vastgesteld en welke dagen in voorkomend geval uit de berekening worden geweerd. Het beperkingspercentage is niet van toepassing bij het onderzoek in het kader van het openen van het minimumrecht, maar wel op het in dat verband per loopbaanjaar te bepalen loon en maximale pensioenbedrag (artikelen 4 en 5 van het voorontwerp).

Het voorontwerp bevat wijzigingsbepalingen die voorkomen dat de beperking zou leiden tot een verhoging van het pensioenbedrag in het stelsel van de zelfstandigen en dat de beperking van toepassing zou zijn op de opening van het recht op, en de berekening van, het gewaarborgd minimumpensioen (artikelen 6 tot 8).

De ontworpen regeling is van toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2027 ingaan, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2026 ingegaan zijn (artikel 9). De aan te nemen wet treedt in werking op 1 januari 2027 (artikel 10).

ALGEMENE OPMERKINGEN

3. Het voorontwerp vormt een element van een ruimer geheel van aangenomen of aangekondigde maatregelen op het vlak van de hervorming van de pensioenen. Ook reeds doorgevoerde hervormingen op het vlak van de werkloosheidsreglementering vertonen een verband met de ontworpen regeling.² In het raam van deze adviesaanvraag kan de afdeling Wetgeving de beoogde hervormingen niet in hun geheel onderzoeken of beoordelen. Ze kan zich enkel uitspreken over de maatregelen in het voorontwerp. Dit belet niet dat, teneinde te oordelen of de maatregelen in het licht van de hogere regels, en met name van de in artikel 23 van de Grondwet vervatte *standstill*-verplichting, toelaatbaar zijn, in beginsel rekening moet worden gehouden met het geheel van elementen die de hervorming van de pensioenen uitmaken.

² Vergelijk adv.RvS 78582/16 van 31 december 2025 over een ontwerp dat heeft geleid tot het koninklijk besluit van 18 januari 2026 'tot wijziging van de artikelen 24bis en 34 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers'. Met toepassing van dat besluit worden bepaalde gelijkgestelde inactiviteitsperioden nog slechts ten belope van een beperkt fictief loon in aanmerking genomen voor de pensioenberekening. Zie verder adv.RvS 77696/2-3-16-VR van 11 mei 2025 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de programmawet van 18 juli 2025, opmerking 3.2.4, waar erop wordt gewezen dat het beperken in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen gevolgen heeft voor de opbouw van pensioenrechten (*Parl. St.* Kamer 2024-25, nr. 909/1), en adv.RvS 78663/VR van 13 februari 2026 over een voorontwerp van wet 'houdende de pensioenhervorming' (*Parl. St.* Kamer 2025-26, nr. 1405/1).

pension de retraite et de survie des travailleurs salariés' (à savoir les périodes de chômage, pour lesquelles il est certes prévu quelques exceptions, mais en ce compris la prépension et le chômage avec complément d'entreprise, ainsi que certaines périodes de réduction des prestations de travail et d'interruption de carrière). L'avant-projet précise comment ces jours sont pris en considération, comment le nombre maximum de jours assimilés doit être fixé et quels jours, le cas échéant, sont exclus du calcul. Le pourcentage de limitation ne s'applique pas lors de l'examen dans le cadre de l'ouverture du droit minimum, mais bien à la rémunération à déterminer à cet égard par année de carrière et au montant maximum de la pension (articles 4 et 5 de l'avant-projet).

L'avant-projet contient des dispositions modificatives empêchant que la limitation entraîne une augmentation du montant de la pension dans le régime des travailleurs indépendants et que la limitation s'applique à l'ouverture du droit à la pension minimum garantie et au calcul de celle-ci (articles 6 à 8).

Le dispositif en projet s'applique aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2027, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base de pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er décembre 2026 (article 9). La loi à adopter entre en vigueur le 1er janvier 2027 (article 10).

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

3. L'avant-projet constitue un élément d'un ensemble plus vaste de mesures adoptées ou annoncées en matière de réforme des pensions. Des réformes déjà mises en œuvre en matière de réglementation du chômage présentent également un lien avec le dispositif en projet². Dans le cadre de la présente demande d'avis, la section de législation n'est pas en mesure d'examiner ni d'apprécier les réformes envisagées dans leur ensemble. Elle ne peut s'exprimer que sur les mesures contenues dans l'avant-projet. Il n'en demeure pas moins que pour apprécier si les mesures sont admissibles à la lumière des normes supérieures, et notamment de l'obligation de *standstill* inscrite à l'article 23 de la Constitution, il faut en principe tenir compte de l'ensemble des éléments qui constituent la réforme des pensions.

² Comparer avec l'avis C.E. 78582/16 du 31 décembre 2025 sur un projet devenu l'arrêté royal du 18 janvier 2026 'modifiant les articles 24bis et 34 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés' En application de cet arrêté, certaines périodes d'inactivité assimilées ne sont plus prises en compte pour le calcul de la pension qu'à concurrence d'un salaire fictif limité. Voir plus loin l'avis C.E. 77696/2-3-16-VR du 11 mai 2025 sur un avant-projet devenu la loi-programme du 18 juillet 2025, observation 3.2.4, qui relève que la limitation dans le temps du droit aux allocations de chômage a des effets sur la constitution des droits à la pension (*Doc. parl.*, Chambre, 2024-25, n° 909/1), et l'avis C.E. 78663/VR du 13 février 2026 sur un avant-projet de loi 'portant la réforme des pensions' (*Doc. parl.*, Chambre, 2025-26, n° 1405/1).

4.1. Luidens artikel 23, eerste en tweede lid, van de Grondwet heeft ieder het recht om een menswaardig leven te leiden en waarborgen de wet, het decreet of de ordonnantie, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, daartoe de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten onder meer het recht op sociale zekerheid (artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet), waarvan de regeling van het recht op een pensioen een belangrijk onderdeel vormt.³

Die grondwetsbepaling bevat inzake het recht op sociale zekerheid een *standstill*-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder redelijke verantwoording. Die *standstill*-verplichting kan evenwel niet zo worden begrepen dat ze elke wetgever, in het raam van zijn bevoegdheden, de verplichting oplegt om niet te raken aan de bij wet bepaalde nadere regels van sociale zekerheid. Zij verbiedt hun om maatregelen aan te nemen die, zonder redelijke verantwoording, een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen van het in artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet gewaarborgde recht, maar zij ontzegt hun niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd.⁴

4.2. Bijgevolg dient te worden nagegaan of er een aanzienlijke vermindering is van het beschermingsniveau dat door de van toepassing zijnde wetgeving wordt geboden en, zo ja, of er voor die aanzienlijke vermindering een redelijke verantwoording bestaat. Hierover ondervraagd, verklaarde de gemachtigde in aanvulling van de memorie van toelichting het volgende:

“Personen in SWT zijn, net zoals onvrijwillig werklozen, in regel onderworpen aan de verplichting van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tot de wettelijke pensioenleeftijd. Dit betekent dat ze ingeschreven zijn als werkzoekende, een passende job of opleiding aanvaarden en actief meewerken aan begeleiding die de gewestelijke dienst (VDAB, Actiris, FOREM, Arbeitsamt) aanbiedt. Oudere werklozen zijn uiteraard ook, sinds de uitbreiding van de systematische activering, beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Het verhogen van de werkzaamheidsgraad via een sterkere activering van werklozen en personen in SWT is een expliciete doelstelling van de regering en de maatregel die voorligt draagt daartoe bij. Internationale instellingen, zoals de OESO, het IMF en de EC wijzen België overigens al jaren op de bijzonder lage vervroegde uittredeleeftijd die onder andere veroorzaakt wordt door vervroegde uittrederegelingen en de gelijkstelling van periodes in een eindeloopbaan voor de pensioenberekening. Die bijzonder lage uittredeleeftijd in België legt zo een hypothek op het niveau van sociale bescherming voor toekomstige generaties. Maatregelen die de werkzaamheidsgraad van 50plussers verhogen, dragen bij tot een betere benutting van het arbeidspotentieel, tot een hogere welvaartscreatie en economische groei, wat bezwaarlijk kan beschouwd worden als een achteruitgang op sociaal gebied.

³ GwH 13 oktober 2016, nr. 129/2016, B.21; GwH 19 juli 2017, nr. 97/2017, B.12.

⁴ Bijvoorbeeld GwH 20 juli 2023, nr. 112/2023, B.5.3 en B.5.5.

4.1. Selon l'article 23, alinéas 1er et 2, de la Constitution, chacun a le droit de mener une vie conforme à la dignité humaine, et à cette fin, la loi, le décret ou l'ordonnance garantissent, en tenant compte des obligations correspondantes, les droits économiques, sociaux et culturels et déterminent les conditions de leur exercice. Ces droits comprennent notamment le droit à la sécurité sociale (article 23, alinéa 3, 2°, de la Constitution), dont la réglementation du droit à une pension constitue un aspect important³.

Cette disposition de la Constitution contient, en ce qui concerne le droit à la sécurité sociale, une obligation de *standstill* qui interdit au législateur compétent de réduire significativement, sans justification raisonnable, le degré de protection offert par la législation applicable. Cette obligation de *standstill* ne peut cependant pas s'entendre comme imposant à chaque législateur, dans le cadre de ses compétences, de ne pas toucher aux modalités de la sécurité sociale prévues par la loi. Elle leur interdit d'adopter des mesures qui marqueraient, sans justification raisonnable, un recul significatif du droit garanti par l'article 23, alinéa 3, 2°, de la Constitution, mais elle ne les prive pas du pouvoir d'apprécier la manière dont ce droit est le plus adéquatement assuré⁴.

4.2. Il faut par conséquent examiner s'il y a une diminution sensible du niveau de protection offert par la législation applicable et, dans l'affirmative, s'il existe pour cette diminution sensible une justification raisonnable. Interrogé à ce sujet, le délégué a déclaré, en complément de l'exposé des motifs, ce qui suit:

“Personen in SWT zijn, net zoals onvrijwillig werklozen, in regel onderworpen aan de verplichting van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tot de wettelijke pensioenleeftijd. Dit betekent dat ze ingeschreven zijn als werkzoekende, een passende job of opleiding aanvaarden en actief meewerken aan begeleiding die de gewestelijke dienst (VDAB, Actiris, FOREM, Arbeitsamt) aanbiedt. Oudere werklozen zijn uiteraard ook, sinds de uitbreiding van de systematische activering, beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Het verhogen van de werkzaamheidsgraad via een sterkere activering van werklozen en personen in SWT is een expliciete doelstelling van de regering en de maatregel die voorligt draagt daartoe bij. Internationale instellingen, zoals de OESO, het IMF en de EC wijzen België overigens al jaren op de bijzonder lage vervroegde uittredeleeftijd die onder andere veroorzaakt wordt door vervroegde uittrederegelingen en de gelijkstelling van periodes in een eindeloopbaan voor de pensioenberekening. Die bijzonder lage uittredeleeftijd in België legt zo een hypothek op het niveau van sociale bescherming voor toekomstige generaties. Maatregelen die de werkzaamheidsgraad van 50plussers verhogen, dragen bij tot een betere benutting van het arbeidspotentieel, tot een hogere welvaartscreatie en economische groei, wat bezwaarlijk kan beschouwd worden als een achteruitgang op sociaal gebied.

³ C.C., 13 octobre 2016, n° 129/2016, B.21; C.C., 19 juillet 2017, n° 97/2017, B.12.

⁴ Par exemple, C.C., 20 juillet 2023, n° 112/2023, B.5.3 et B.5.5.

Er kan op dit vlak aangegeven worden dat indien men toch van mening zou zijn dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau zou inhouden - deze vermindering gerechtvaardigd wordt door zeer sterke overwegingen verband houdend met het algemeen belang.

Allereerst is het zo dat het voorliggend besluit louter ingrijpt op de pensioenberekening van betrokkene zodra het totale volume aan gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage op de volledige beroepsloopbaan voor de werknemer een bepaald percentage overschrijdt en dat deze regel (zelfs met het uiteindelijke percentage van 20 %) slechts toegepast zal worden op de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage die dit (hoge) percentage overschrijden. Bovendien zijn slechts een beperkt aantal gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage geplaatst en zijn veel uitzonderingen en overgangsmaatregelen voorzien.

Daarnaast dient benadrukt te worden dat de maatregelen in voorliggend besluit deel uitmaken van een globale en coherente hervorming die onder meer als doel heeft om de houdbaarheid van het pensioenstelsel te waarborgen en het herstel van het begrotingstraject van de Belgische Staat met het oog op het behoud en herstel van het pensioen als intergenerationeel sociaal contract mogelijk te maken, en ook als doel heeft om de band tussen het pensioen en de effectieve arbeidsprestaties te versterken en de effectieve arbeidsprestaties bij de berekening van het pensioen meer te waarderen. Tenslotte draagt de maatregel ook bij tot een verdere harmonisering met het pensioenstelsel van de ambtenaren waar de aanneembaarheid van eindeloopbaanregelingen of verloven voorafgaand aan pensionering al decennialang beperkt wordt tot 20 % voor de pensioenberekening.

Deze doelstellingen zijn legitiem en dienen het algemeen belang en worden zo ook uiteengezet in de memorie van toelichting.

Het niet in aanmerking nemen van bepaalde inactiviteitsperioden boven een bepaald percentage op de volledige beroepsloopbaan, is één van de instrumenten die het mogelijk maken deze doelstellingen te bereiken. De overheid moet haar beleid immers kunnen aanpassen aan de wisselende vereisten van het algemeen belang. Zo komt het de wetgever toe te oordelen in hoeverre het opportuun is maatregelen te nemen met het oog het versterken van de duurzaamheid en betaalbaarheid van de rust- en overlevingspensioenen. Hierbij maakt de wetgever gebruik van de ruime beoordelingsbevoegdheid waarover hij op sociaaleconomisch gebied beschikt om te bepalen welke redelijk verantwoordde maatregelen moeten worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Bij de invoering van deze maatregel werd bovendien voorzien in de nodige uitzonderingen, sociale correcties en overgangsmaatregelen. Deze zijn bedoeld om de bestaande rechten te garanderen en bepaalde kwetsbare groepen te ontzien. Zo zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers. Dit betekent dat de maatregel geen impact heeft op de gerechtigden met een minimumpensioen, wat

Er kan op dit vlak aangegeven worden dat indien men toch van mening zou zijn dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau zou inhouden - deze vermindering gerechtvaardigd wordt door zeer sterke overwegingen verband houdend met het algemeen belang.

Allereerst is het zo dat het voorliggend besluit louter ingrijpt op de pensioenberekening van betrokkene zodra het totale volume aan gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage op de volledige beroepsloopbaan voor de werknemer een bepaald percentage overschrijdt en dat deze regel (zelfs met het uiteindelijke percentage van 20 %) slechts toegepast zal worden op de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage die dit (hoge) percentage overschrijden. Bovendien zijn slechts een beperkt aantal gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage geplaatst en zijn veel uitzonderingen en overgangsmaatregelen voorzien.

Daarnaast dient benadrukt te worden dat de maatregelen in voorliggend besluit deel uitmaken van een globale en coherente hervorming die onder meer als doel heeft om de houdbaarheid van het pensioenstelsel te waarborgen en het herstel van het begrotingstraject van de Belgische Staat met het oog op het behoud en herstel van het pensioen als intergenerationeel sociaal contract mogelijk te maken, en ook als doel heeft om de band tussen het pensioen en de effectieve arbeidsprestaties te versterken en de effectieve arbeidsprestaties bij de berekening van het pensioen meer te waarderen. Tenslotte draagt de maatregel ook bij tot een verdere harmonisering met het pensioenstelsel van de ambtenaren waar de aanneembaarheid van eindeloopbaanregelingen of verloven voorafgaand aan pensionering al decennialang beperkt wordt tot 20 % voor de pensioenberekening.

Deze doelstellingen zijn legitiem en dienen het algemeen belang en worden zo ook uiteengezet in de memorie van toelichting.

Het niet in aanmerking nemen van bepaalde inactiviteitsperioden boven een bepaald percentage op de volledige beroepsloopbaan, is één van de instrumenten die het mogelijk maken deze doelstellingen te bereiken. De overheid moet haar beleid immers kunnen aanpassen aan de wisselende vereisten van het algemeen belang. Zo komt het de wetgever toe te oordelen in hoeverre het opportuun is maatregelen te nemen met het oog het versterken van de duurzaamheid en betaalbaarheid van de rust- en overlevingspensioenen. Hierbij maakt de wetgever gebruik van de ruime beoordelingsbevoegdheid waarover hij op sociaaleconomisch gebied beschikt om te bepalen welke redelijk verantwoordde maatregelen moeten worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Bij de invoering van deze maatregel werd bovendien voorzien in de nodige uitzonderingen, sociale correcties en overgangsmaatregelen. Deze zijn bedoeld om de bestaande rechten te garanderen en bepaalde kwetsbare groepen te ontzien. Zo zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers. Dit betekent dat de maatregel geen impact heeft op de gerechtigden met een minimumpensioen, wat

een kwetsbare groep is. Bovendien zullen bij overschrijding van het beperkingspercentage enkel de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage met de minst voordelige pensioenopbrengst verwijderd worden uit de pensioenberekening wat de impact op de pensioenberekening verder verzacht. Er werd overigens voor bepaalde perioden ook rekening gehouden met het sociaal overleg (zie met name de uitzondering voorzien voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering)')."

De memorie van toelichting en de door de gemachtigde gegeven uitleg verschaffen duidelijkheid over het nagestreefde legitieme doel en over de corrigerende elementen die met de maatregel gepaard gaan. Die verantwoording biedt evenwel weinig inzicht over de concrete impact ervan op pensioenrechten van de betrokken rechthebbenden. Mede in het licht hiervan is het voor de afdeling Wetgeving niet mogelijk om die verantwoording op sluitende wijze op haar deugdelijkheid in het licht van artikel 23 van de Grondwet te beoordelen, aangezien zij geen kennis heeft van alle feiten en elementen die in dat verband relevant kunnen zijn.⁵ Dat is des te meer zo aangezien, zoals hiervoor opgemerkt, ten aanzien van de betrokken rechthebbenden recent reeds andere maatregelen werden genomen die een impact hebben op hun recht op sociale zekerheid,⁶ met inbegrip van de regeling van de thans geviseerde gelijkgestelde perioden, zoals de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd. De vraag rijst overigens of de maatregel ten aanzien van personen voor wie de loopbaan reeds gelijkgestelde perioden uit het verleden bevat pertinent is in het licht van de doelstelling van de versterking van de band tussen het pensioen en effectieve arbeidsprestaties.⁷

Het verdient aanbeveling de in de memorie van toelichting gegeven verantwoording aan te vullen met voldoende concrete en precieze gegevens, die toelaten om te beoordelen of de maatregelen voor bepaalde groepen een aanzienlijke achteruitgang kunnen inhouden en of de wetgever, bij het nastreven van het legitieme doel, voldoende rekening heeft gehouden met de redelijkheid van de ontworpen maatregel.

5.1. Het voorontwerp bevat verschillende bepalingen waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen categorieën van gepensioneerden op grond van onder meer de aard van de gelijkgestelde activiteit, het ogenblik waarop de betrokkenen werden geboren en het ogenblik waarop het pensioen ingaat. Een dergelijk verschil in behandeling dient telkens verantwoord te kunnen worden in het licht van de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie zoals die zijn vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Een verschil in behandeling is volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie wanneer

⁵ Uit de toelichting verschaft aan de inspecteur van Financiën blijkt bijvoorbeeld dat de stellers van het voorontwerp de concrete impact van de maatregel inschatten op gemiddeld 200 tot 220 euro bruto per persoon per maand.

⁶ Zie opmerking 3.

⁷ Zie ook opmerking 6.

een kwetsbare groep is. Bovendien zullen bij overschrijding van het beperkingspercentage enkel de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage met de minst voordelige pensioenopbrengst verwijderd worden uit de pensioenberekening wat de impact op de pensioenberekening verder verzacht. Er werd overigens voor bepaalde perioden ook rekening gehouden met het sociaal overleg (zie met name de uitzondering voorzien voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering)')."

L'exposé des motifs et les explications fournies par le délégué apportent des éclaircissements sur l'objectif légitime poursuivi et sur les éléments correcteurs dont la mesure est assortie. Cette justification ne permet cependant pas de cerner l'incidence concrète de la mesure sur les droits à la pension des bénéficiaires concernés. Eu égard notamment à ce qui précède, il n'est pas possible pour la section de législation d'apprécier d'une manière concluante, à la lumière de l'article 23 de la Constitution, la validité de cette justification, dès lors qu'elle n'a pas connaissance de tous les faits et éléments pouvant être pertinents à cet effet⁵. C'est d'autant plus vrai que, comme il a été observé ci-dessus, d'autres mesures ont déjà été prises récemment à l'égard des bénéficiaires concernés, qui ont une incidence sur leur droit à la sécurité sociale⁶, en ce compris le régime des périodes assimilées actuellement visées, comme la limitation de l'allocation de chômage dans le temps. La question se pose d'ailleurs de savoir si, à la lumière de l'objectif du renforcement du lien entre la pension et les prestations de travail effectives, la mesure est pertinente à l'égard des personnes dont la carrière contient déjà des périodes assimilées du passé⁷.

Il est recommandé de compléter la justification donnée dans l'exposé des motifs par des éléments suffisamment concrets et précis permettant d'apprécier si les mesures peuvent impliquer un recul significatif pour certains groupes et si, dans la poursuite de l'objectif légitime, le législateur a tenu compte à suffisance du caractère raisonnable de la mesure en projet.

5.1. L'avant-projet comporte diverses dispositions qui opèrent une distinction entre des catégories de pensionnés sur la base notamment de la nature de l'activité assimilée, du moment où les personnes concernées sont nées et du moment où la pension prend cours. Une telle différence de traitement doit chaque fois pouvoir se justifier à la lumière des principes d'égalité et de non-discrimination inscrits aux articles 10 et 11 de la Constitution.

Selon la jurisprudence de la Cour constitutionnelle, une différence de traitement ne peut se concilier avec les principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination que

⁵ Il ressort par exemple des explications fournies à l'inspecteur des Finances que les auteurs de l'avant-projet évaluent l'incidence concrète de la mesure à un montant de 200 à 220 euros bruts en moyenne par personne et par mois.

⁶ Voir l'observation 3.

⁷ Voir aussi l'observation 6.

dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

5.2. De stellers van het voorontwerp zullen erover moeten waken dat voor elk van de ingevoerde verschillende behandeling van categorieën van gepensioneerden een afdoende verantwoording voorhanden is. Hierover ondervraagd, verklaarde de gemachtigde in aanvulling van de memorie van toelichting het volgende:

“De keuze om een inactiviteitsperiode al dan niet mee te tellen voor het beperkingspercentage berust op de reden waarom betrokkene gedurende deze periode(n) niet werkte.

Het doel van de wetgever is hierbij om te vermijden dat personen die hun loopbaan hebben onderbroken vanwege een maatschappelijk verantwoord motief, zoals onder meer voor perioden van ziekte en invaliditeit, voor perioden van moederschapsbescherming en voor diverse zorgverloven, benadeeld zouden worden door de invoering van het beperkingspercentage en dat het beperkingspercentage louter toegepast zal worden op perioden waarop dit (gelet op de beweegreden voor de onderbreking) als verantwoord beschouwd mag worden, zijnde met name perioden van volledige werkloosheid, brugpensioen, SWT en de niet-gewerkte periodes van landingsbanen. Een dergelijk criterium is objectief en pertinent in het licht van de nagestreefde doelstellingen en brengt geen onevenredige gevolgen teweeg.

De keuze van deze perioden is dus gebaseerd op een beleidsafweging, waarbij door de wetgever – gebruikmakend van de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt in sociaaleconomische aangelegenheden - rekening werd gehouden met de hierboven aangehaalde legitieme doelstelling.

Er zijn bovendien de nodige overgangsmaatregelen en uitzonderingen voorzien op het beperkingspercentage.

Voor perioden van tijdelijke werkloosheid wordt zo een uitzondering voorzien voor occasionele perioden waarin de werknemer nog steeds door een arbeidsovereenkomst verbonden is maar waarvan de uitvoering tijdelijk geheel of gedeeltelijk geschorst is op initiatief van de werkgever en die dus duidelijk te onderscheiden valt gewone werkloosheidsperioden.

Hetzelfde kan gezegd worden voor de occasionele werkloosheidsperioden voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders, aangezien het hier gaat om personen die zich, gezien de specifieke arbeidsorganisatie in de sectoren waarin zij zijn tewerkgesteld (havenarbeid, visserij), immers de facto in een situatie bevinden vergelijkbaar met deze van tijdelijke werkloosheid, hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

si cette différence repose sur un critère objectif et qu'elle est raisonnablement justifiée. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure concernée ainsi que de la nature des principes en cause; le principe d'égalité est violé lorsqu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé.

5.2. Les auteurs de l'avant-projet veilleront à ce que l'instauration de chaque différence de traitement de catégories de pensionnés puisse être adéquatement justifiée. Interrogé à ce sujet, le délégué a déclaré, en complément de l'exposé des motifs, ce qui suit:

“De keuze om een inactiviteitsperiode al dan niet mee te tellen voor het beperkingspercentage berust op de reden waarom betrokkene gedurende deze periode(n) niet werkte.

Het doel van de wetgever is hierbij om te vermijden dat personen die hun loopbaan hebben onderbroken vanwege een maatschappelijk verantwoord motief, zoals onder meer voor perioden van ziekte en invaliditeit, voor perioden van moederschapsbescherming en voor diverse zorgverloven, benadeeld zouden worden door de invoering van het beperkingspercentage en dat het beperkingspercentage louter toegepast zal worden op perioden waarop dit (gelet op de beweegreden voor de onderbreking) als verantwoord beschouwd mag worden, zijnde met name perioden van volledige werkloosheid, brugpensioen, SWT en de niet-gewerkte periodes van landingsbanen. Een dergelijk criterium is objectief en pertinent in het licht van de nagestreefde doelstellingen en brengt geen onevenredige gevolgen teweeg.

De keuze van deze perioden is dus gebaseerd op een beleidsafweging, waarbij door de wetgever – gebruikmakend van de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt in sociaaleconomische aangelegenheden - rekening werd gehouden met de hierboven aangehaalde legitieme doelstelling.

Er zijn bovendien de nodige overgangsmaatregelen en uitzonderingen voorzien op het beperkingspercentage.

Voor perioden van tijdelijke werkloosheid wordt zo een uitzondering voorzien voor occasionele perioden waarin de werknemer nog steeds door een arbeidsovereenkomst verbonden is maar waarvan de uitvoering tijdelijk geheel of gedeeltelijk geschorst is op initiatief van de werkgever en die dus duidelijk te onderscheiden valt gewone werkloosheidsperioden.

Hetzelfde kan gezegd worden voor de occasionele werkloosheidsperioden voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders, aangezien het hier gaat om personen die zich, gezien de specifieke arbeidsorganisatie in de sectoren waarin zij zijn tewerkgesteld (havenarbeid, visserij), immers de facto in een situatie bevinden vergelijkbaar met deze van tijdelijke werkloosheid, hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

Ook de perioden van tewerkstelling als tewerkgestelde werkloze zullen onder een uitzondering vallen.

Voor de kunstwerkers tot slot wordt dit gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingssituatie voor kunstwerkers die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde perioden, kortetermijncontracten of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

Voor de hierboven vermelde uitzonderingen voor occasionele perioden van werkloosheid van havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders en kunstwerkers alsook voor de perioden van tijdelijke werkloosheid en perioden van tewerkgestelde werklozen moet benadrukt worden dat ook voor andere onderdelen van de bredere pensioenhervorming waar nodig een afwijkende behandeling voorzien zal worden en dat op deze wijze een coherente en billijke werkwijze ten aanzien van deze personen gegarandeerd wordt over de verschillende luiken van de bredere pensioenhervorming heen.

Bovenop deze uitzonderingen voor de bovenstaande categorieën (die dus ook terugkomen in andere luiken van de lopende pensioenhervorming) werd bovendien – op vraag van de sociale partners – specifiek voor het beperkingspercentage voorzien in een bijkomende uitzondering voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering).

Het beperkingspercentage wordt ook – net zoals andere maatregelen uit de bredere pensioenhervorming – geleidelijk ingevoerd en dit via een aan geboortecohorte gebonden percentage, waardoor rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere cohorten en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere cohortes.

Tot slot zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers."

De Raad van State beschikt niet over voldoende concrete gegevens om het voorontwerp vanuit dit oogpunt te beoordelen, mede omdat de voorliggende regeling slechts een onderdeel vormt van een ruimer en in de tijd gespreid pakket van maatregelen op het vlak van de aanpassing van de pensioenen, waardoor het voorontwerp, wat betreft het in overeenstemming zijn met de voornoemde beginselen, uiteraard in een bredere context moet worden beoordeeld. Ook hier verdient het alleszins aanbeveling om de memorie van toelichting aan te vullen met een voldoende concrete verantwoording in het licht van het gelijkheidsbeginsel.

Daarbij is in ieder geval rekening te houden met het volgende.

Ook de perioden van tewerkstelling als tewerkgestelde werkloze zullen onder een uitzondering vallen.

Voor de kunstwerkers tot slot wordt dit gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingssituatie voor kunstwerkers die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde perioden, kortetermijncontracten of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

Voor de hierboven vermelde uitzonderingen voor occasionele perioden van werkloosheid van havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders en kunstwerkers alsook voor de perioden van tijdelijke werkloosheid en perioden van tewerkgestelde werklozen moet benadrukt worden dat ook voor andere onderdelen van de bredere pensioenhervorming waar nodig een afwijkende behandeling voorzien zal worden en dat op deze wijze een coherente en billijke werkwijze ten aanzien van deze personen gegarandeerd wordt over de verschillende luiken van de bredere pensioenhervorming heen.

Bovenop deze uitzonderingen voor de bovenstaande categorieën (die dus ook terugkomen in andere luiken van de lopende pensioenhervorming) werd bovendien – op vraag van de sociale partners – specifiek voor het beperkingspercentage voorzien in een bijkomende uitzondering voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering).

Het beperkingspercentage wordt ook – net zoals andere maatregelen uit de bredere pensioenhervorming – geleidelijk ingevoerd en dit via een aan geboortecohorte gebonden percentage, waardoor rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere cohorten en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere cohortes.

Tot slot zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers".

Le Conseil d'État ne dispose pas de suffisamment d'éléments concrets pour apprécier l'avant-projet sous cet angle, dès lors notamment que le régime à l'examen ne constitue qu'un élément d'un ensemble plus large de mesures étalées dans le temps en matière d'adaptation des pensions, l'avant-projet nécessitant évidemment d'être apprécié dans un contexte plus large, en ce qui concerne sa conformité aux principes précités. Il est en l'occurrence également recommandé de compléter l'exposé des motifs par une justification suffisamment concrète au regard du principe d'égalité.

À cet égard, il faut en tout état de cause tenir compte de ce qui suit.

6.1. Luidens de memorie van toelichting realiseert het voorontwerp een harmonisering tussen de verschillende pensioenregelingen, aangezien een systeem waarbij bepaalde niet-gewerkte perioden slechts ten belope van een percentage in aanmerking komen voor de berekening van het pensioen reeds bestaat in de regeling van de ambtenaren. In een beperkingspercentage in de regeling van de zelfstandigen wordt daarentegen niet voorzien, naar verluidt aangezien de weinige gelijkgestelde perioden in een loopbaan als zelfstandige niet als tegenhanger van de gelijkgestelde perioden voor werknemers mogen worden beschouwd.

Door deze hervorming worden bijgevolg categorieën van personen die tot nu toe werden beschouwd als zich bevindend in wezenlijk verschillende situaties, hetgeen de invoering en handhaving van verschillen in de berekening van hun pensioenen rechtvaardigde, voortaan identiek behandeld. Hoewel de wetgever in sociaal-economische aangelegenheden over een beoordelingsmarge beschikt als hij moet nagaan of het opportuun is verschillende regelingen te harmoniseren en hoe dat concreet dient te gebeuren, moet die harmonisatie tot stand komen met inachtneming van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel. Zodoende moet men de afschaffing van een specifieke regeling die tot nu toe gerechtvaardigd was omdat de gelijkgestelde perioden samenhangen met het werknemersstatuut, redelijk kunnen verantwoorden ten aanzien van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel,⁸ terwijl de harmonisatiedoelstelling op zichzelf niet volstaat als rechtvaardiging van de identieke behandeling die vandaag beoogd wordt.

De evenredigheid van de ontworpen regeling voor de betreffende categorieën van rechthebbenden valt niet te verantwoorden door in de memorie van toelichting louter te verwijzen naar het feit dat “een systeem, waarbij bepaalde niet-gewerkte perioden slechts ten belope van een bepaald percentage in aanmerking genomen worden voor de berekening van het pensioenbedrag, nu reeds bestaat in de pensioenregeling van de ambtenaren”, zonder dat in het licht van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel enige andere verantwoording wordt gegeven waarom het nodig is situaties die tot nu toe verschillend behandeld werden, vandaag identiek te behandelen.

Wat het nagestreefde doel inzake harmonisatie betreft, moeten de stellers van het voorontwerp bijgevolg de evenredigheid van de regeling kunnen staven, en daarvoor is meer nodig dan een algemene verantwoording op grond van een harmonisatiedoelstelling.

⁸ Zo heeft de afdeling Wetgeving geoordeeld dat “[d]e wetgever moet kunnen verantwoorden waarom situaties die thans verschillend worden behandeld, voortaan op identieke of analoge wijze kunnen worden behandeld zonder dat het gelijkheidsbeginsel wordt geschonden”. Zie met name adv.RvS 50742/1/2 van 20 december 2011 over amendementen op een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 28 december 2011 ‘houdende diverse bepalingen’ (*Parl.St. Kamer 2011-12, nr. 1952/13*); adv.RvS 50743/3 van 20 december 2011 over een amendement op een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 28 december 2011 ‘houdende diverse bepalingen inzake justitie (I)’ (*Parl.St. Kamer 2011-12, nr. 1953/7*).

6.1. Selon l'exposé des motifs, l'avant-projet réalise une harmonisation entre les différents régimes de pension, étant donné qu'un système, dans lequel certaines périodes non travaillées ne sont prises en compte qu'à concurrence d'un certain pourcentage pour le calcul du montant de la pension, existe déjà dans le régime de pension des fonctionnaires. En revanche, il n'est pas prévu de pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs indépendants, dès lors, semble-t-il, que les rares périodes assimilées dans une carrière de travailleur indépendant ne peuvent pas être considérées comme l'équivalent des périodes assimilées pour les travailleurs salariés.

Par conséquent, cette réforme aboutit à traiter désormais de manière identique des catégories de personnes qui, jusqu'ici, étaient considérées comme relevant de situations essentiellement différentes, ce qui justifiait l'instauration et le maintien de différences en ce qui concerne le calcul de leurs pensions. Si le législateur dispose, en matière socio-économique, d'une marge d'appréciation quant à l'opportunité de la poursuite d'une harmonisation de régimes différents et de la manière de la concrétiser, cette harmonisation doit s'opérer dans le respect du principe d'égalité et de non-discrimination. Ainsi, il faut pouvoir justifier raisonnablement au regard du principe d'égalité et de non-discrimination⁸ la suppression d'un régime spécifique qui, jusqu'ici, était justifié au motif que les périodes assimilées étaient liées au statut de travailleur salarié, sans que l'objectif d'harmonisation suffise à lui seul pour justifier le traitement identique envisagé aujourd'hui.

La seule référence dans l'exposé des motifs au fait qu'“un système, dans lequel certaines périodes non travaillées ne sont prises en compte qu'à concurrence d'un certain pourcentage pour le calcul du montant de la pension, existe déjà dans le régime de pension des fonctionnaires”, sans autre élément justifiant, au regard du principe d'égalité et de non-discrimination, la nécessité de traiter aujourd'hui de manière identique des situations qui jusqu'ici étaient traitées de manière différente, ne permet pas de justifier la proportionnalité du régime en projet pour les catégories de bénéficiaires concernées.

En ce qui concerne l'objectif d'harmonisation poursuivi, les auteurs de l'avant-projet devront par conséquent être en mesure d'étayer la proportionnalité du régime davantage que par une justification générale fondée sur un objectif d'harmonisation.

⁸ Ainsi, la section de législation a estimé qu'“[i]l appartient au législateur d'être en mesure de justifier pourquoi dorénavant des situations traitées actuellement de manière différente peuvent désormais, sans méconnaître le principe d'égalité, être traitées d'une manière identique ou analogue”. Voir notamment l'avis C.E. 50742/1/2 du 20 décembre 2011 sur des amendements à un avant-projet devenu la loi du 28 décembre 2011 ‘portant des dispositions diverses’ (*Doc. parl., Chambre, 2011-12, n° 1952/13*); l'avis C.E. 50743/3 du 20 décembre 2011 sur un amendement à un avant-projet devenu la loi du 28 décembre 2011 ‘portant des dispositions diverses en matière de justice (I)’ (*Doc. parl., Chambre, 2011-12, n° 1953/7*).

6.2. Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof blijkt dat indien de wetgever een beleidswijziging noodzakelijk acht, hij vermag te oordelen dat die beleidswijziging met onmiddellijke ingang moet worden doorgevoerd en hij in beginsel niet ertoe gehouden is in een overgangsregeling te voorzien. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn slechts geschonden indien de overgangsregeling of de afwezigheid daarvan tot een verschil in behandeling leidt waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat⁹ of indien aan het vertrouwensbeginsel op buitensporige wijze afbreuk wordt gedaan.¹⁰ Dat laatste is het geval wanneer de rechtmatige verwachtingen van een bepaalde categorie van rechtsonderhorigen worden miskend zonder dat een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is die het ontbreken van een overgangsregeling kan verantwoorden.¹¹

Het ontworpen artikel 7ter, § 1, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 (artikel 4 van het voorontwerp) verbindt het maximale percentage aan gelijkgestelde dagen dat voor de berekening van het pensioen in aanmerking kan worden genomen aan het geboortjaar van de werknemer of de overleden echtgenoot. Voor wie geboren is in de periode van 1961 tot 1964 gaat het om 40 %, waarna dat maximum per kalenderjaar telkens met 5 % daalt. Voor wie geboren is in 1968 of nadien geldt een maximum van 20 %. In de memorie van toelichting wordt aangevoerd dat daarmee rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere generaties en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere generaties. De keuze voor de percentages en geboortecohortes verantwoordde de gemachtigde verder als volgt:

“Het federale regeerakkoord 2025-2029 van 31 januari 2025 stelt in het luik Pensioenen:

‘Vandaag is zowat 1/3^e van de pensioenrechten gebaseerd op niet-gewerkte periodes wat de werknemers betreft. Deze gelijkstelling behouden we enkel waar dit maatschappelijk verantwoord is, zoals voor periodes van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof en voor de diverse zorgverloven, maar bouwen we af voor periodes van bv. Bruggpensioen (SWT), langdurige werkloosheid en landingsbanen.’

Deze stelling wordt onderbouwd door recente cijfers die werden aangeleverd door de Federale Pensioendienst en die worden weergegeven in onderstaande tabel. Voor rustpensioenen die in 2023 voor het eerst werden toegekend, waren de gelijkgestelde periodes volgens type gelijkstelling verdeeld zoals in onderstaande tabel. Het gemiddelde aandeel van

⁹ GwH 26 april 2007, nr. 71/2007, B.7.3.

¹⁰ Zie onder meer: GwH 17 april 2008, nr. 67/2008, B.5.2; GwH 18 juni 2009, nr. 100/2009, B.6; GwH 16 juli 2009, nr. 115/2009, B.5; GwH 17 september 2009, nr. 141/2009, B.5; GwH 20 oktober 2009, nr. 163/2009, B.8; GwH 20 januari 2010, nr. 2/2010, B.7; GwH 27 januari 2011, nr. 13/2011, B.4; GwH 8 mei 2013, nr. 63/2013, B.4.1; GwH 8 mei 2014, nr. 80/2014, B.28.3.2.

¹¹ Zie onder meer: GwH 17 april 2008, nr. 67/2008, B.5.2; GwH 20 oktober 2009, nr. 163/2009, B.8; GwH 20 januari 2010, nr. 2/2010, B.7; GwH 8 mei 2013, nr. 63/2013, B.4.1; GwH 8 mei 2014, nr. 80/2014, B.28.3.2; GwH 6 februari 2020, nr. 13/2020, B.5.1; GwH 20 juni 2024, nr. 64/2024, B.54.

6.2. Il ressort de la jurisprudence de la Cour constitutionnelle que si le législateur estime qu'un changement de politique s'impose, il peut décider de lui donner un effet immédiat et il n'est pas tenu, en principe, de prévoir un régime transitoire. Les articles 10 et 11 de la Constitution ne sont violés que si le régime transitoire ou son absence entraîne une différence de traitement insusceptible de justification raisonnable⁹ ou s'il est porté une atteinte excessive au principe de la confiance légitime¹⁰. Tel est le cas lorsqu'il est porté atteinte aux attentes légitimes d'une catégorie déterminée de justiciables sans qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence d'un régime transitoire¹¹.

L'article 7ter, § 1er, en projet, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 (article 4 de l'avant-projet) lie le pourcentage maximum de jours assimilés qui peut être pris en considération pour le calcul de la pension à l'année de naissance du travailleur salarié ou du conjoint décédé. Pour les personnes nées dans la période de 1961 à 1964, ce pourcentage est de 40 %, ensuite ce maximum diminue chaque fois de 5 % par année civile. Pour les personnes nées en 1968 ou après, le pourcentage maximum est de 20 %. L'exposé des motifs soutient qu'il est ainsi tenu compte des attentes acquises des générations plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les plus jeunes générations. Le délégué a justifié le choix des pourcentages et des cohortes de naissance comme suit:

“Het federale regeerakkoord 2025-2029 van 31 januari 2025 stelt in het luik Pensioenen:

‘Vandaag is zowat 1/3e van de pensioenrechten gebaseerd op niet-gewerkte periodes wat de werknemers betreft. Deze gelijkstelling behouden we enkel waar dit maatschappelijk verantwoord is, zoals voor periodes van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof en voor de diverse zorgverloven, maar bouwen we af voor periodes van bv. Bruggpensioen (SWT), langdurige werkloosheid en landingsbanen.’

Deze stelling wordt onderbouwd door recente cijfers die werden aangeleverd door de Federale Pensioendienst en die worden weergegeven in onderstaande tabel. Voor rustpensioenen die in 2023 voor het eerst werden toegekend, waren de gelijkgestelde periodes volgens type gelijkstelling verdeeld zoals in onderstaande tabel. Het gemiddelde aandeel

⁹ C.C., 26 avril 2007, n° 71/2007, B.7.3.

¹⁰ Voir notamment: C.C., 17 avril 2008, n° 67/2008, B.5.2; C.C., 18 juin 2009, n° 100/2009, B.6; C.C., 16 juillet 2009, n° 115/2009, B.5; C.C., 17 septembre 2009, n° 141/2009, B.5; C.C., 20 octobre 2009, n° 163/2009, B.8; C.C., 20 janvier 2010, n° 2/2010, B.7; C.C., 27 janvier 2011, n° 13/2011, B.4; C.C., 8 mai 2013, n° 63/2013, B.4.1; C.C., 8 mai 2014, n° 80/2014, B.28.3.2.

¹¹ Voir notamment: C.C., 17 avril 2008, n° 67/2008, B.5.2; C.C., 20 octobre 2009, n° 163/2009, B.8; C.C., 20 janvier 2010, n° 2/2010, B.7; C.C., 8 mai 2013, n° 63/2013, B.4.1; C.C., 8 mai 2014, n° 80/2014, B.28.3.2; C.C., 6 février 2020, n° 13/2020, B.5.1; C.C., 20 juin 2024, n° 64/2024, B.54.

gelijkgestelde periodes, onafhankelijk van gender of type gelijkstelling, bedraagt 30 %.

van gelijkgestelde periodes, onafhankelijk van gender of type gelijkstelling, bedraagt 30 %.

Gender	Aantal personen	SWT- (pseudo) bruggpensioen	Ziekte - invaliditeit	Werkloosheid	Loopbaanonderbreking
Mannen	29 828	16%	36%	30%	18%
Vrouwen	28 387	8%	47%	26%	18%
Totaal	58 215	12%	42%	28%	18%

Het aandeel gelijkgestelde periodes van de loopbaan dat voortkomt uit periodes van SWT, werkloosheid, landingsbanen, die onder het beperkingspercentage vallen, is beduidend hoger bij mannen dan bij vrouwen.

Het aandeel gelijkgestelde periodes van de loopbaan dat voortkomt uit periodes van SWT, werkloosheid, landingsbanen, die onder het beperkingspercentage vallen, is beduidend hoger bij mannen dan bij vrouwen.

Het zijn enkel de gelijkgestelde dagen die onder het beperkingspercentage vallen die in aanmerking worden genomen voor de toepassing van het beperkingspercentage. Als we kijken naar het aandeel van de gelijkgestelde periodes over de ganse loopbaan dat betrekking heeft op de periodes van SWT, werkloosheid of landingsbanen, die onder het beperkingspercentage vallen, stellen we vast dat dat aandeel slechts 40 % uitmaakt van alle gelijkgestelde periodes. Het aandeel gelijkgestelde periodes uit SWT, werkloosheid, landingsbanen over de ganse loopbaan bedraagt dus gemiddeld 12 % (40 % van 30 %). De toepassing van een beperkingspercentage van maximaal 40 % bij de inwerkingtreding van de maatregel op personen geboren tussen 1961 en 1964 ligt dus ruimschoots boven het gemiddeld percentage van 12 %.

Het zijn enkel de gelijkgestelde dagen die onder het beperkingspercentage vallen die in aanmerking worden genomen voor de toepassing van het beperkingspercentage. Als we kijken naar het aandeel van de gelijkgestelde periodes over de ganse loopbaan dat betrekking heeft op de periodes van SWT, werkloosheid of landingsbanen, die onder het beperkingspercentage vallen, stellen we vast dat dat aandeel slechts 40 % uitmaakt van alle gelijkgestelde periodes. Het aandeel gelijkgestelde periodes uit SWT, werkloosheid, landingsbanen over de ganse loopbaan bedraagt dus gemiddeld 12 % (40 % van 30 %). De toepassing van een beperkingspercentage van maximaal 40 % bij de inwerkingtreding van de maatregel op personen geboren tussen 1961 en 1964 ligt dus ruimschoots boven het gemiddeld percentage van 12 %.

Bij wijze van overgangmaatregel en om de geleidelijke inwerkingtreding te verzekeren, is ervoor gekozen om voor de cohorten die het dichtst bij hun pensioen staan een hogere toegelaten grens te hanteren van 40 %. Vanuit het principe van rechtszekerheid en gelijkheid wordt één uniforme grens voor mannen en vrouwen gebruikt. Deze grens wordt vervolgens stelselmatig afgebouwd in jaarlijkse stappen van 5 procentpunten tot 20 %, aansluitend bij het huidige toegelaten niveau in het ambtenarenstelsel. Bij ambtenaren worden, sinds 1986, periodes van halftijdse vervroegde uittrede en verloven voorafgaand aan pensionering voor de berekening van het rustpensioen slechts in aanmerking genomen ten belope van een maximum percentage van 20 % van de aanneembare duur van de diensten voor de berekening van het pensioen (artikel 3 Koninklijk Besluit nr.442 van 14 augustus 1986).

Bij wijze van overgangmaatregel en om de geleidelijke inwerkingtreding te verzekeren, is ervoor gekozen om voor de cohorten die het dichtst bij hun pensioen staan een hogere toegelaten grens te hanteren van 40 %. Vanuit het principe van rechtszekerheid en gelijkheid wordt één uniforme grens voor mannen en vrouwen gebruikt. Deze grens wordt vervolgens stelselmatig afgebouwd in jaarlijkse stappen van 5 procentpunten tot 20 %, aansluitend bij het huidige toegelaten niveau in het ambtenarenstelsel. Bij ambtenaren worden, sinds 1986, periodes van halftijdse vervroegde uittrede en verloven voorafgaand aan pensionering voor de berekening van het rustpensioen slechts in aanmerking genomen ten belope van een maximum percentage van 20 % van de aanneembare duur van de diensten voor de berekening van het pensioen (artikel 3 Koninklijk Besluit nr.442 van 14 augustus 1986).

Wat betreft de geboortecohortes werd in het regeerakkoord voor verschillende maatregelen – zoals de bonus-malus en de verlenging van de referteperiode – oorspronkelijk uitgegaan van een inwerkingtreding per kalenderjaar. Tijdens het beleidsproces is duidelijk geworden, in overleg met de Federale Pensioendienst, dat een dergelijke aanpak kan leiden tot ongewenste effecten en ongelijkheden. Daarom werd beslist om de transitieperiode voor deze maatregelen te koppelen aan het geboortjaar, wat een objectief en exogeen criterium vormt. Dezelfde logica wordt toegepast op voorliggend voorontwerp.

Wat betreft de geboortecohortes werd in het regeerakkoord voor verschillende maatregelen – zoals de bonus-malus en de verlenging van de referteperiode – oorspronkelijk uitgegaan van een inwerkingtreding per kalenderjaar. Tijdens het beleidsproces is duidelijk geworden, in overleg met de Federale Pensioendienst, dat een dergelijke aanpak kan leiden tot ongewenste effecten en ongelijkheden. Daarom werd beslist om de transitieperiode voor deze maatregelen te koppelen aan het geboortjaar, wat een objectief en exogeen criterium vormt. Dezelfde logica wordt toegepast op voorliggend voorontwerp.

Bij een koppeling aan het geboortjaar moet worden vastgesteld welke leeftijd als kantelleeftijd geldt voor alle burgers, omdat niet iedereen op exact dezelfde leeftijd met pensioen gaat. In het voorliggende voorontwerp is hiervoor aangesloten bij de wettelijke pensioenleeftijd van 66/67 jaar vanaf 2027. Het eerste betrokken geboortjaar, 1961, bereikt in 2027 de wettelijke pensioenleeftijd van 66 jaar, het jaar waarin de maatregel in werking treedt.”

Hoewel het maximale percentage hoger is voor werknemers die dicht bij de wettelijke pensioenleeftijd staan, is het niet duidelijk in welk opzicht de maatregel geen afbreuk zou doen aan het gewettigd vertrouwen van – bij wijze van voorbeeld – een werknemer geboren in 1968 die gedurende aanzienlijke delen van zijn loopbaan werkloos is geweest en wiens pensioen voortaan berekend wordt met inbegrip van een maximaal percentage aan gelijkgestelde dagen.¹² Hetzelfde geldt in geval van een overlevingspensioen of overgangsuitkering voor de langstlevende echtgenoot.

De stellers van het voorontwerp moeten bijgevolg een objectieve en redelijke verantwoording geven voor het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de ontstentenis van een overgangsregeling bij de invoering van het beperkingspercentage.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

7. In het ontworpen artikel 7ter, § 3, eerste lid, 1°, b), van het koninklijk besluit van 23 december 1996 wordt het best geschreven “van 1 april 2014 tot 30 september 2022” in plaats van “tussen 1 april 2014 en 30 september 2022”.

8. Het ontworpen artikel 7ter, § 3, vierde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bepaalt dat de Koning “elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in deze paragraaf bedoelde dagen” kan doen. Hoewel uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof blijkt dat artikel 23 van de Grondwet de bevoegde wetgever niet verplicht om alle essentiële elementen van de daarin opgenomen rechten te regelen,¹³ volgt uit de adviespraktijk van de Raad van State niettemin dat hij van oordeel is dat de verplichting voor de wetgever om het onderwerp te bepalen van een delegatie in een dergelijke aangelegenheid impliceert dat hij de delegatie

¹² Uit het ontworpen artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 (artikel 4 van het voorontwerp) volgt overigens dat het voor een werknemer moeilijk zal zijn om in te schatten in hoeverre gelijkgestelde perioden die binnen het toepassingsgebied van dit artikel vallen, zullen meetellen voor het pensioen. Dat lijkt pas op het einde van de loopbaan duidelijk te worden.

¹³ GwH 15 juni 2017, nr. 71/2017, B.9; GwH 21 juni 2018, nr. 77/2018, B.5.4; GwH 27 juni 2019, nr. 105/2019, B.6; GwH 24 oktober 2019, nr. 148/2019, B.31; GwH 14 mei 2020, nr. 67/2020, B.9.1.

Bij een koppeling aan het geboortjaar moet worden vastgesteld welke leeftijd als kantelleeftijd geldt voor alle burgers, omdat niet iedereen op exact dezelfde leeftijd met pensioen gaat. In het voorliggende voorontwerp is hiervoor aangesloten bij de wettelijke pensioenleeftijd van 66/67 jaar vanaf 2027. Het eerste betrokken geboortjaar, 1961, bereikt in 2027 de wettelijke pensioenleeftijd van 66 jaar, het jaar waarin de maatregel in werking treedt”.

Bien que le pourcentage maximum soit plus élevé pour les travailleurs salariés très proches de l’âge légal de la pension, on n’aperçoit pas clairement en quoi la mesure ne constituerait pas une atteinte à la confiance légitime d’un travailleur salarié – à titre illustratif – né en 1968 qui a été au chômage pendant des périodes conséquentes de sa carrière et dont la pension sera désormais calculée en tenant compte d’un pourcentage maximum de jours assimilés¹². Il en va de même en cas de pension de survie ou d’allocation de transition pour le conjoint survivant.

Par conséquent, les auteurs de l’avant-projet doivent justifier de manière objective et raisonnable la différence de traitement qui résulte de l’absence de régime transitoire lors de l’instauration du pourcentage de limitation.

EXAMEN DU TEXTE

Article 4

7. À l’article 7ter, § 3, alinéa 1er, 1°, b), en projet, de l’arrêté royal du 23 décembre 1996, il serait préférable d’écrire “du 1er avril 2014 au 30 septembre 2022” au lieu de “entre le 1er avril 2014 et le 30 septembre 2022”.

8. L’article 7ter, § 3, alinéa 4, en projet, de l’arrêté royal du 23 décembre 1996 dispose que le Roi peut apporter “toute modification formelle nécessaire à la description des jours visés au présent paragraphe”. Bien qu’il ressorte de la jurisprudence de la Cour constitutionnelle que l’article 23 de la Constitution n’impose pas au législateur compétent de régler tous les éléments essentiels des droits qui y sont inscrits¹³, il résulte néanmoins de la législation du Conseil d’État qu’il estime que l’obligation pour le législateur de définir l’objet d’une délégation dans une matière de l’espèce implique qu’il lui appartient de délimiter la délégation en réglant lui-même

¹² Il résulte d’ailleurs de l’article 7ter, en projet, de l’arrêté royal du 23 décembre 1996 (article 4 de l’avant-projet) qu’il sera difficile pour un travailleur salarié d’évaluer dans quelle mesure les périodes assimilées relevant du champ d’application de cet article seront prises en compte pour la pension. Cela ne semble devenir clair qu’à la fin de la carrière.

¹³ C.C., 15 juin 2017, n° 71/2017, B.9; C.C., 21 juin 2018, n° 77/2018, B.5.4; C.C., 27 juin 2019, n° 105/2019, B.6; C.C., 24 octobre 2019, n° 148/2019, B.31; C.C., 14 mai 2020, n° 67/2020, B.9.1.

behoort af te bakenen door de reikwijdte, de toekenningsvoorwaarden en de werkingsfeer *ratione personae* van de bedoelde rechten zelf in voldoende mate te regelen.¹⁴

Ter wille van de rechtszekerheid en binnen die grenzen moet dus worden verduidelijkt wat wordt bedoeld met “elke noodzakelijke formele wijziging”.

De griffier,

Greet VERBERCKMOES

De voorzitter,

Wouter PAS

à suffisance la portée, les conditions d’octroi et le champ d’application personnel des droits visés¹⁴.

Dans un souci de sécurité juridique et dans ces limites, il faut donc préciser ce que l’on entend par “toute modification formelle nécessaire”.

Le greffier,

Greet VERBERCKMOES

Le président,

Wouter PAS

¹⁴ Zie adv.RvS 63964/4/VR van 16 oktober 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 25 april 2019 ‘betreffende het roerend en immaterieel cultureel erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest’ (*Parl. St. Br.Parl.* 2018-19, nr. A-813/1).

¹⁴ Voir l’avis C.E. 63964/4/VR du 16 octobre 2018 sur un avant-projet devenu l’ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 25 avril 2019 ‘relative au patrimoine culturel mobilier et immatériel de la Région de Bruxelles-Capitale’ (*Doc. parl., Parl. Rég. Bxl.-Cap.*, 2018-19, n° A-813/1).

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

Op de voordracht van de minister van Pensioenen en de minister van Zelfstandigen,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Pensioenen en de minister van Zelfstandigen zijn ermee belast in onze naam bij de Kamer van volksvertegenwoordigers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst hierna volgt:

TITEL 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

TITEL 2

Invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers

Art. 2

In artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, laatstelijk gewijzigd bij wet van 5 december 2022, worden de paragrafen *2bis* en *2ter* ingevoegd, luidende:

“§ *2bis*. In de werknemersregeling wordt, onverminderd de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, voor de bepaling van het aantal dagen voor de toepassing van paragraaf 2, enkel rekening gehouden met de gegevens ingeschreven op de individuele rekening.

In afwijking van het eerste lid wordt, voorafgaand aan de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid,

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,

SALUT.

Sur la proposition du ministre des Pensions et de la ministre des Indépendants,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le ministre des Pensions et la ministre des Indépendants sont chargés de présenter en notre nom à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

TITRE 1ER*Disposition générale*Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

TITRE 2

Introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés

Art. 2

Dans l'article 4 de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, modifié en dernier lieu par la loi du 5 décembre 2022, sont insérés les paragraphes *2bis* et *2ter*, rédigés comme suit:

“§ *2bis*. Dans le régime des travailleurs salariés, sans préjudice de l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, pour la détermination du nombre de jours aux fins de l'application du paragraphe 2, seules les données inscrites au compte individuel sont prises en considération.

Par dérogation à l'alinéa 1er, avant l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, à défaut de de données

bij gebrek aan gegevens ingeschreven op de individuele rekening van loopbaan als werknemer:

1° voor het laatste kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer van het voorgaande kalenderjaar;

2° voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer zoals bedoeld in 1°, rekening houdend met de ingangsdatum van het pensioen.

§ 2ter. Het aantal dagen bepaald in toepassing van paragraaf 2bis wordt enkel herzien op aanvraag van betrokkene en dit op basis van de gegevens hernomen in de authentieke bron bedoeld in paragraaf 2bis, eerste lid.

De in het eerste lid bedoelde herziening wordt enkel uitgevoerd indien deze tot een gunstiger resultaat voor betrokkene leidt.”.

Art. 3

In titel I, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit, wordt een afdeling 4 ingevoegd, luidende “Het beperkingspercentage”.

Art. 4

In afdeling 4, ingevoegd bij artikel 3, wordt een artikel 7ter ingevoegd, luidende:

“Art. 7ter. § 1. Voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering worden de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen ten belope van maximum:

1° 40 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1961 tot en met 1964;

2° 35 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1965;

3° 30 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1966;

inscrites au compte individuel, la carrière en tant que travailleur salarié:

1° est basée, le cas échéant, pour la dernière année civile précédant immédiatement la date de prise de cours de la pension, sur la carrière en tant que travailleur salarié de l'année civile précédente;

2° est basée, le cas échéant, pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours, sur la carrière en tant que travailleur salarié visée au 1°, tenant compte de la date de prise de cours de la pension.

§ 2ter. Le nombre de jours déterminé en application du paragraphe 2bis n'est révisé que à la demande de l'intéressé, et ce, sur base des données reprises dans la source authentique visée au paragraphe 2bis, alinéa 1er.

La révision visée à l'alinéa 1er n'est effectuée que si elle aboutit à un résultat plus favorable pour l'intéressé.”.

Art. 3

Dans le titre Ier, chapitre III, du même arrêté, il est inséré une section 4, intitulée “Le pourcentage de limitation”.

Art. 4

Dans la section 4, insérée par l'article 3, il est inséré un article 7ter, rédigé comme suit:

“Art. 7ter. § 1er. Pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en considération à concurrence de maximum:

1° 40 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1961 à 1964 incluses;

2° 35 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours l'année civile 1965;

3° 30 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1966;

4° 25 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1967;

5° 20 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1968 of erna.

§ 2. Voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot:

1° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, eerste lid, in aanmerking genomen;

2° worden de dagen bepaald in toepassing van artikel 4, § 2bis, in aanmerking genomen. Voor het overlevingspensioen waarbij de overleden echtgenoot vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden en voor de overgangsuitkering eindigt deze periode op de laatste dag van de maand die voorafgaat aan deze van het overlijden;

3° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, derde, vierde en zesde lid niet in aanmerking genomen.

De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen voorafgaand aan de toepassing van:

— artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50;

— artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;

— artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7bis, § 1, derde lid;

— artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10bis, § 2bis, 2°, van het koninklijk besluit nr. 50. Elk kalenderjaar bevat hierbij een maximum van 312 voltijdse dagequivalenten, ongeacht de pensioenregeling waarbij elk kwartaal een maximum van 78 voltijdse dagequivalenten bevat.

§ 3. De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot zijn de perioden, omgezet in

4° 25 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1967;

5° 20 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1968 ou suivantes.

§ 2. Pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé:

1° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéa 1er sont pris en considération;

2° les jours déterminés en application de l'article 4, § 2bis sont pris en considération. Pour la pension de survie lorsque le conjoint décédé est décédé avant la date de prise de cours de sa pension de retraite et pour l'allocation de transition, cette période prend fin le dernier jour du mois précédant celui du décès;

3° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéas 3, 4 et 6 ne sont pas pris en considération.

Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, pris en compte avant l'application de:

— l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50;

— l'article 19 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants;

— l'article 5, § 1er, alinéa 3, l'article 7, § 1er, alinéa 4 et l'article 7bis, § 1er, alinéa 3;

— l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, convertis en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10bis, § 2bis, 2°, de l'arrêté royal n° 50. Chaque année civile comporte à cet égard un maximum de 312 jours équivalents temps plein, indépendamment du régime de pension, chaque trimestre comportant un maximum de 78 jours équivalents temps plein.

§ 3. Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont les périodes converties en jours équivalents

voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10*bis*, § 2*bis*, 2°, a), van het koninklijk besluit nr. 50, bedoeld in:

1° artikel 34, § 1, A., van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967, met uitzondering van:

a) de perioden van tijdelijke werkloosheid;

b) de perioden van volledige werkloosheid waarin de werknemer effectief het voordeel heeft genoten bedoeld in artikel 116, §§ 5 en 5*bis*, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering zoals van kracht van 1 april 2014 tot en met 30 september 2022, of effectief een kunstwerkkuitkering heeft genoten overeenkomstig titel II, hoofdstuk XII, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991 zoals van kracht vanaf 1 oktober 2022;

c) de perioden van volledige werkloosheid voor de personen bedoeld in artikel 28, § 3, 1° en 4°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;

d) de perioden van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;

2° artikel 34, § 1, O, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.

De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen na toepassing van:

— artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50;

— artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7*bis*, § 1, derde lid;

— artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in deze paragraaf bedoelde dagen doen.

§ 4. Het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden

temps plein conformément à l'article 10*bis*, § 2*bis*, 2°, a), de l'arrêté royal n° 50, visées à:

1° l'article 34, § 1er, A., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité, à l'exception:

a) des périodes de chômage temporaire;

b) des périodes de chômage complet pendant lesquelles le travailleur a effectivement bénéficié de l'avantage visé à l'article 116, §§ 5 et 5*bis*, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, tel qu'en vigueur du 1er avril 2014 au 30 septembre 2022 inclus, ou a effectivement bénéficié d'une allocation du travail des arts conformément au titre II, chapitre XII, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité tel qu'en vigueur à partir du 1er octobre 2022;

c) des périodes de chômage complet pour les personnes visées à l'article 28, § 3, 1° et 4°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité;

d) des périodes de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;

2° l'article 34, § 1er, O, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte dans la mesure où elles sont assimilées en vertu de l'article 34, §§ 1er et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte après l'application de:

— l'article 10*bis* de l'arrêté royal n° 50;

— l'article 5, § 1er, alinéa 3, l'article 7, § 1er, alinéa 4 et l'article 7*bis*, § 1er, alinéa 3;

— l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des jours visés au présent paragraphe.

§ 4. Le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint

echtgenoot stemt overeen met de voor de werknemer of de overleden echtgenoot in toepassing van paragraaf 2 bepaalde beroepsloopbaan vermenigvuldigd met het in toepassing van paragraaf 1 vastgestelde percentage. Het bekomen resultaat wordt afgerond op de hogere of lagere eenheid naargelang het cijfer van de eerste decimaal al dan niet 5 bereikt.

Indien het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 3, het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage, vastgesteld in toepassing van het eerste lid, overschrijdt, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die dit aantal overschrijden, verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.

§ 5. Voor de toepassing van paragraaf 4, tweede lid, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot als volgt bepaald en verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering:

1° voor elk kalenderjaar wordt het totale pensioenbedrag toegekend aan de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor dit kalenderjaar gedeeld door het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het desbetreffende kalenderjaar teneinde de gemiddelde pensioenopbrengst voor deze dagen voor elk kalenderjaar te bepalen;

2° de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het kalenderjaar met de laagste gemiddelde pensioenopbrengst worden verwijderd uit de berekening van het pensioen als werknemer tot het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage teruggebracht werd tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid;

3° wanneer het aantal te verwijderen gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van het kalenderjaar bedoeld in de bepaling onder 2°, niet volstaat, wordt voor de verwijdering één voor één beroep gedaan op de kalenderjaren met de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het

décédé correspond à la carrière professionnelle déterminée pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé en application du paragraphe 2, multipliée par le pourcentage fixé en application du paragraphe 1er. Le résultat obtenu est arrondi à l'unité supérieure ou inférieure selon que le chiffre de la première décimale atteint ou non 5.

Si le nombre de jours sous l'application du pourcentage de limitation pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminée en application du paragraphe 3, dépasse le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pourcentage fixé en application de l'alinéa 1er, les jours assimilés les moins avantageux sous application du pourcentage de limitation qui dépassent ce nombre sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.

§ 5. Pour l'application du paragraphe 4, alinéa 2, les jours assimilés les moins avantageux sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont déterminés et supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition comme suit:

1° pour chaque année civile, le montant total de la pension octroyé aux jours assimilés en application du pourcentage de limitation pour cette année civile est divisé par le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile concernée afin de déterminer le revenu de pension moyen pour ces jours pour chaque année civile;

2° les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile présentant le revenu de pension moyen le plus faible sont supprimés du calcul de la pension en tant que travailleur salarié jusqu'à ce que le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation soit ramené au nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er;

3° lorsque le nombre de jours assimilés en application du pourcentage de limitation à supprimer pour l'année civile visée au 2°, ne suffit pas, il est fait appel, une à une, aux années civiles comportant les jours assimilés en application du pourcentage de limitation les moins avantageux pour la suppression jusqu'à ce que le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour

beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid, bereikt is.”.

Art. 5

Artikel 8 van hetzelfde besluit, laatstelijk gewijzigd bij het koninklijk besluit van 7 april 2023, wordt aangevuld met paragraaf 11, luidende:

“§ 11. Artikel 7ter is van toepassing op het, voor één of meerdere kalenderjaren, in toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar bepaalde loon en op het maximum pensioenbedrag dat in het kader van het minimumrecht per loopbaanjaar toegekend kan worden.”

TITEL 3

Wijzigingsbepalingen

Art. 6

In artikel 131sexies, § 4, tweede lid, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, ingevoegd bij de wet van 25 april 2024 en gewijzigd bij de wet van ..., worden de woorden “en vóór de toepassing van het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het genoemde koninklijk besluit van 23 december 1996” ingevoegd tussen de woorden “het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5bis, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels” en de woorden “hoger is dan”.

Art. 7

In artikel 3 van de wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen, gedeeltelijk vernietigd bij het arrest nr. 19/2026 van het Grondwettelijk Hof en gewijzigd bij de wet van ..., worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In paragraaf 1 worden in het eerste en het vijfde lid de woorden “en van artikel 7ter” telkens ingevoegd tussen de woorden “van artikel 5, § 1, derde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”;

le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er, soit atteint.”.

Art. 5

L'article 8 du même arrêté, modifié en dernier lieu par l'arrêté royal du 7 avril 2023, est complété par le paragraphe 11, rédigé comme suit:

“§ 11. L'article 7ter est applicable à la rémunération, déterminée en application du droit minimum par année de carrière, pour une ou plusieurs années civiles et au montant maximum de la pension qui peut être accordé dans le cadre du droit minimum par année de carrière.”

TITRE 3

Dispositions modificatives

Art. 6

Dans l'article 131sexies, § 4, alinéa 2, de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, inséré par la loi du 25 avril 2024 et modifié par la loi du ..., les mots “et avant l'application du pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal précité du 23 décembre 1996” sont insérés entre les mots “l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5bis, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions” et les mots “au-delà”.

Art. 7

À l'article 3 de la loi du 25 avril 2024 portant la réforme des pensions, partiellement annulé par l'arrêt de la Cour constitutionnelle n° 19/2026 et modifié par la loi du ..., les modifications suivantes sont apportées:

1° Dans le paragraphe 1er, alinéas 1er et 5, les mots “et de l'article 7ter” sont chaque fois insérés entre les mots “de l'article 5, § 1er, alinéa 3,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”;

2° In paragraaf 2 worden in het eerste lid de woorden “en van artikel 7ter” ingevoegd tussen de woorden “van artikel 7, § 1, vierde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”;

3° In paragraaf 3 worden in het eerste lid de woorden “en van artikel 7ter” ingevoegd tussen de woorden “van artikel 7bis, § 1, derde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”.

Art. 8

Artikel 5 van dezelfde wet wordt aangevuld met een vierde lid, luidende:

“Het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996, is niet van toepassing op de berekening van het gewaarborgd minimumpensioen, ten laste van de werknemersregeling.”

TITEL 4

Inwerkingtreding

Art. 9

De bepalingen van deze wet, met uitzondering van artikel 2, zijn van toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 juli 2027 ingaan, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 juni 2027 ingegaan zijn.

2° dans le paragraphe 2, alinéa 1er, les mots “et de l'article 7ter” sont insérés entre les mots “de l'article 7, § 1er, alinéa 4,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”;

3° dans le paragraphe 3, alinéa 1er, les mots “et de l'article 7ter” sont insérés entre les mots “de l'article 7bis, § 1er, alinéa 3,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”.

Art. 8

L'article 5 de la même loi est complété par un alinéa 4, rédigé comme suit:

“Le pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, n'est pas applicable au calcul de la pension minimum garantie à charge du régime de pension des travailleurs salariés.”

TITRE 4

Entrée en vigueur

Art. 9

Les dispositions de la présente loi, à l'exception de l'article 2, s'appliquent aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er juillet 2027, à l'exception des pensions de survie calculées sur base des pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er juin 2027.

Art. 10

Deze wet treedt in werking op 1 juli 2027, met uitzondering van artikel 2, dat in werking treedt op 1 januari 2027.

Gegeven te Brussel, 17 mei 2026

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Pensioenen,

Jan Jambon

De minister van Zelfstandigen,

Eléonore Simonet

Art. 10

La présente loi entre en vigueur le 1er juillet 2027, à l'exception de l'article 2 qui entre en vigueur le 1er janvier 2027.

Donné à Bruxelles, le 17 mai 2026

PHILIPPE

PAR LE ROI:

Le ministre des Pensions,

Jan Jambon

La ministre des Indépendants,

Eléonore Simonet

Coördinatie van de artikelen

Wijzigingen van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels	
BASISTEKST	TEKST AANGEPAST AAN HET WETSONTWERP
Art. 4. § 1. In afwijking van artikel 2, § 1, en onverminderd de bepalingen van paragraaf 3 van dit artikel kan het pensioen naar keuze en op verzoek van de belanghebbende vervroegd ingaan. De gekozen ingangsdatum kan niet voorafgaan aan de eerste dag van de maand volgend op deze waarin hij de aanvraag indient noch :	Art. 4. § 1. In afwijking van artikel 2, § 1, en onverminderd de bepalingen van paragraaf 3 van dit artikel kan het pensioen naar keuze en op verzoek van de belanghebbende vervroegd ingaan. De gekozen ingangsdatum kan niet voorafgaan aan de eerste dag van de maand volgend op deze waarin hij de aanvraag indient noch :
1° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;	1° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;
2° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;	2° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;
3° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2015;	3° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2015;
4° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2016 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;	4° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2016 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;
5° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2017;	5° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2017;
6° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 63 jaar bereikt, voor	6° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 63 jaar bereikt, voor

de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2018.	de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2018.
<p>§ 2. De mogelijkheid om overeenkomstig paragraaf 1 een vervroegd rustpensioen te bekomen is onderworpen aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van een bepaald aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, het koninklijk besluit nr. 50, een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, een Belgische regeling toepasselijk op het personeel van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, iedere andere Belgische wettelijke regeling of iedere buitenlandse regeling waarop de bepalingen van de Europese verordeningen of van internationale overeenkomsten waar België door gebonden is en die betrekking hebben op de sociale zekerheid, van toepassing is. De vereiste loopbaanvoorwaarde is :</p>	<p>§ 2. De mogelijkheid om overeenkomstig paragraaf 1 een vervroegd rustpensioen te bekomen is onderworpen aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van een bepaald aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, het koninklijk besluit nr. 50, een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, een Belgische regeling toepasselijk op het personeel van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, iedere andere Belgische wettelijke regeling of iedere buitenlandse regeling waarop de bepalingen van de Europese verordeningen of van internationale overeenkomsten waar België door gebonden is en die betrekking hebben op de sociale zekerheid, van toepassing is. De vereiste loopbaanvoorwaarde is :</p>
1° ten minste 38 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;	1° ten minste 38 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;
2° ten minste 39 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;	2° ten minste 39 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;
3° ten minste 40 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;	3° ten minste 40 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;
4° ten minste 41 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018;	4° ten minste 41 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018;

5° ten minste 42 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan.	5° ten minste 42 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan.
De in het eerste lid bedoelde kalenderjaren worden, naar gelang het geval, in aanmerking genomen op voorwaarde dat :	De in het eerste lid bedoelde kalenderjaren worden, naar gelang het geval, in aanmerking genomen op voorwaarde dat :
1° in de regeling voor zelfstandigen :	1° in de regeling voor zelfstandigen :
- de jaren gelegen vóór 1957 recht kunnen openen op pensioen;	- de jaren gelegen vóór 1957 recht kunnen openen op pensioen;
- de jaren gelegen na 1956 tenminste twee kwartalen omvatten die recht kunnen openen op pensioen;	- de jaren gelegen na 1956 tenminste twee kwartalen omvatten die recht kunnen openen op pensioen;
2° in de werknemersregeling en in de andere regelingen de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste één derde van een voltijdse arbeidsregeling. Wanneer de tewerkstelling niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het kalenderjaar tenminste het equivalent van de vermelde minimum duur van tewerkstelling wordt bewezen.	2° in de werknemersregeling en in de andere regelingen de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste één derde van een voltijdse arbeidsregeling. Wanneer de tewerkstelling niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het kalenderjaar tenminste het equivalent van de vermelde minimum duur van tewerkstelling wordt bewezen.
Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden de perioden tijdens dewelke de belanghebbende zijn beroepsloopbaan heeft onderbroken om een kind op te voeden dat minder dan zes jaar oud is, in aanmerking genomen. Deze perioden komen echter niet in aanmerking als recht op pensioen ervoor kan geopend worden krachtens de in het eerste lid bedoelde pensioenregelingen. De overeenkomstig dit lid bedoelde perioden en de overeenkomstige perioden die recht openen op pensioen krachtens een pensioenregeling bedoeld in het eerste lid van deze paragraaf, kunnen slechts tot beloop van 36 volle maanden in aanmerking worden genomen. De Koning kan de voorwaarden bepalen waaraan de in dit lid bedoelde perioden moeten voldoen om in aanmerking te worden genomen.	Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden de perioden tijdens dewelke de belanghebbende zijn beroepsloopbaan heeft onderbroken om een kind op te voeden dat minder dan zes jaar oud is, in aanmerking genomen. Deze perioden komen echter niet in aanmerking als recht op pensioen ervoor kan geopend worden krachtens de in het eerste lid bedoelde pensioenregelingen. De overeenkomstig dit lid bedoelde perioden en de overeenkomstige perioden die recht openen op pensioen krachtens een pensioenregeling bedoeld in het eerste lid van deze paragraaf, kunnen slechts tot beloop van 36 volle maanden in aanmerking worden genomen. De Koning kan de voorwaarden bepalen waaraan de in dit lid bedoelde perioden moeten voldoen om in aanmerking te worden genomen.
Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden niet in aanmerking genomen :	Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden niet in aanmerking genomen :

- de perioden geregulariseerd of toegekend krachtens de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers;	- de perioden geregulariseerd of toegekend krachtens de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers;
- de perioden gelijkgesteld krachtens artikel 33 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;	- de perioden gelijkgesteld krachtens artikel 33 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;
- de overeenstemmende periodes in andere Belgische pensioenregelingen.	- de overeenstemmende periodes in andere Belgische pensioenregelingen.
Voor de toepassing van deze paragraaf kan de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit:	Voor de toepassing van deze paragraaf kan de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit:
1° bijzondere regelen vaststellen in geval van gemengde loopbaan;	1° bijzondere regelen vaststellen in geval van gemengde loopbaan;
2° de toepassingsmodaliteiten bepalen indien de tewerkstelling geen volledig kalenderjaar omvat;	2° de toepassingsmodaliteiten bepalen indien de tewerkstelling geen volledig kalenderjaar omvat;
3° vaststellen wat onder een tewerkstelling die overeenstemt met één derde van een voltijdse arbeidsregeling moet worden verstaan.	3° vaststellen wat onder een tewerkstelling die overeenstemt met één derde van een voltijdse arbeidsregeling moet worden verstaan.
	§2bis. In de werknemersregeling wordt, onverminderd de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, voor de bepaling van het aantal dagen voor de toepassing van paragraaf 2, enkel rekening gehouden met de gegevens ingeschreven op de individuele rekening.
	In afwijking van het eerste lid wordt, voorafgaand aan de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, bij gebrek aan gegevens ingeschreven op de individuele rekening de loopbaan als werknemer:
	1° voor het laatste kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer van het voorgaande kalenderjaar;

	2° voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer zoals bedoeld in 1°, rekening houdend met de ingangsdatum van het pensioen.
	§2ter. Het aantal dagen bepaald in toepassing van paragraaf 2bis wordt enkel herzien op aanvraag van betrokkene en dit op basis van de gegevens hernomen in de authentieke bron bedoeld in paragraaf 2bis, eerste lid.
	De in het eerste lid bedoelde herziening wordt enkel uitgevoerd indien deze tot een gunstiger resultaat voor betrokkene leidt.
§ 3. In afwijking van paragrafen 1 en 2 :	§ 3. In afwijking van paragrafen 1 en 2 :
1° als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 40 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2014;	1° als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 40 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2014;
2° als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 41 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2015;	2° als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 41 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2015;
3° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2016 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan,	3° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2016 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan,
a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 42 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;	a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 42 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;
b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 41 kalenderjaren zoals bepaald in	b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 41 kalenderjaren zoals bepaald in

paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt;	paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt;
4° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018 ingaan :	4° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018 ingaan :
a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 43 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;	a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 43 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;
b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 42 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt;	b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 42 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt;
5° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan :	5° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan :
a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 44 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;	a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 44 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;
b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 43 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt.	b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 43 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt.
§ 3bis. In afwijking van paragrafen 1 en 2, kan de belanghebbende, die voor 1 januari 1956 is geboren en op 31 december 2012 een loopbaan van ten minste 32 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2 bewijst, op zijn aanvraag, zijn vervroegd pensioen opnemen ten vroegste op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens dewelke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt voor zover hij een loopbaan van ten minste 37 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2 bewijst.	§ 3bis. In afwijking van paragrafen 1 en 2, kan de belanghebbende, die voor 1 januari 1956 is geboren en op 31 december 2012 een loopbaan van ten minste 32 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2 bewijst, op zijn aanvraag, zijn vervroegd pensioen opnemen ten vroegste op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens dewelke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt voor zover hij een loopbaan van ten minste 37 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2 bewijst.

In afwijking van de paragrafen 1 tot 3 en onverminderd het eerste lid, kan de belanghebbende die de leeftijd van 59 jaar of meer heeft bereikt in 2016 zijn vervroegd rustpensioen opnemen aan de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden bepaald bij de paragrafen 1 tot 3 en van kracht tot 31 december 2016, elk verhoogd met één jaar.	In afwijking van de paragrafen 1 tot 3 en onverminderd het eerste lid, kan de belanghebbende die de leeftijd van 59 jaar of meer heeft bereikt in 2016 zijn vervroegd rustpensioen opnemen aan de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden bepaald bij de paragrafen 1 tot 3 en van kracht tot 31 december 2016, elk verhoogd met één jaar.
§ 3ter. In afwijking van paragraaf 1, 2° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 1°. In afwijking van paragraaf 2, 2° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, 1°.	§ 3ter. In afwijking van paragraaf 1, 2° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 1°. In afwijking van paragraaf 2, 2° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, 1°.
In afwijking van paragraaf 1, 3° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 2°. In afwijking van paragraaf 2, 3° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, 2°.	In afwijking van paragraaf 1, 3° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 2°. In afwijking van paragraaf 2, 3° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, 2°.
In afwijking van paragraaf 1, 4° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 3°.	In afwijking van paragraaf 1, 4° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 3°.
In afwijking van § 1, 5°, wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 1, 4°. In afwijking van § 2, eerste lid, 4°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 2, eerste lid, 3°.	In afwijking van § 1, 5°, wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 1, 4°. In afwijking van § 2, eerste lid, 4°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 2, eerste lid, 3°.
In afwijking van § 1, 6°, wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2018 vastgesteld overeenkomstig § 1, 5°.	In afwijking van § 1, 6°, wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2018 vastgesteld overeenkomstig § 1, 5°.
In afwijking van § 2, eerste lid, 5°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2019 vastgesteld overeenkomstig § 2, eerste lid, 4°.	In afwijking van § 2, eerste lid, 5°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2019 vastgesteld overeenkomstig § 2, eerste lid, 4°.
In afwijking van paragraaf 3, 2° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die	In afwijking van paragraaf 3, 2° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die

ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 3, 1°.	ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 3, 1°.
In afwijking van paragraaf 3, 3° worden de vereiste leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 3, 2°.	In afwijking van paragraaf 3, 3° worden de vereiste leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 3, 2°.
In afwijking van § 3, 4°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 3, 3°.	In afwijking van § 3, 4°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 3, 3°.
In afwijking van § 3, 5°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2019 vastgesteld overeenkomstig § 3, 4°.	In afwijking van § 3, 5°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2019 vastgesteld overeenkomstig § 3, 4°.
§ 3quater. De belanghebbende die op een bepaald ogenblik voldoet aan de in de paragrafen 1 tot en met 3ter bedoelde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden, behoudt het recht om op een latere datum vervroegd met pensioen te gaan, ongeacht de datum waarop het pensioen later daadwerkelijk ingaat.	§ 3quater. De belanghebbende die op een bepaald ogenblik voldoet aan de in de paragrafen 1 tot en met 3ter bedoelde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden, behoudt het recht om op een latere datum vervroegd met pensioen te gaan, ongeacht de datum waarop het pensioen later daadwerkelijk ingaat.
§ 4. [...]	§ 4. [...]
§ 5. Voor de werknemers die onder de toepassing vallen van een collectieve arbeidsovereenkomst, goedgekeurd door de Minister die Arbeid en Tewerkstelling onder zijn bevoegdheid heeft, die in een vervroegde uittreding voorziet en die heeft opgehouden uitwerking te hebben op 31 december 1996, worden de perioden van inactiviteit die door deze collectieve arbeidsovereenkomst gedekt worden, in aanmerking genomen voor de toepassing van § 2 van dit besluit.	§ 5. Voor de werknemers die onder de toepassing vallen van een collectieve arbeidsovereenkomst, goedgekeurd door de Minister die Arbeid en Tewerkstelling onder zijn bevoegdheid heeft, die in een vervroegde uittreding voorziet en die heeft opgehouden uitwerking te hebben op 31 december 1996, worden de perioden van inactiviteit die door deze collectieve arbeidsovereenkomst gedekt worden, in aanmerking genomen voor de toepassing van § 2 van dit besluit.
(...)	(...)
	Afdeling 4- Het beperkingspercentage
	Art. 7ter. § 1. Voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering worden de gelijkgestelde

	dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen ten belope van maximum:
	1° 40 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1961 tot en met 1964;
	2° 35 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1965;
	3° 30 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1966;
	4° 25 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1967;
	5° 20 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1968 of erna.
	§ 2. Voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot:
	1° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, eerste lid, in aanmerking genomen;
	2° worden de dagen bepaald in toepassing van artikel 4, § 2bis, in aanmerking genomen. Voor het overlevingspensioen waarbij de overleden echtgenoot vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden en voor de overgangsuitkering eindigt deze periode op de laatste dag van de maand die voorafgaat aan deze van het overlijden;
	3° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, derde, vierde en zesde lid niet in aanmerking genomen.
	De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde

	<p>beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen voorafgaand aan de toepassing van:</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - artikel 10<i>bis</i> van het koninklijk besluit nr. 50;
	<ul style="list-style-type: none"> - artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;
	<ul style="list-style-type: none"> - artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7<i>bis</i>, § 1, derde lid;
	<ul style="list-style-type: none"> - artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.
	<p>De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10<i>bis</i>, § 2<i>bis</i>, 2°, van het koninklijk besluit nr. 50. Elk kalenderjaar bevat hierbij een maximum van 312 voltijdse dagequivalenten, ongeacht de pensioenregeling waarbij elk kwartaal een maximum van 78 voltijdse dagequivalenten bevat.</p>
	<p>§ 3. De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot zijn de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10<i>bis</i>, § 2<i>bis</i>, 2°, a), van het koninklijk besluit nr. 50, bedoeld in:</p>
	<p>1° artikel 34, § 1, A., van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967, met uitzondering van:</p>
	<p>a) de perioden van tijdelijke werkloosheid;</p>
	<p>b) de perioden van volledige werkloosheid waarin de werknemer effectief het voordeel heeft genoten bedoeld in artikel 116, §§ 5 en 5<i>bis</i>, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering zoals van</p>

	kracht van 1 april 2014 tot en met 30 september 2022, of effectief een kunstwerkuitkering heeft genoten overeenkomstig titel II, hoofdstuk XII, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991 zoals van kracht vanaf 1 oktober 2022;
	c) de perioden van volledige werkloosheid voor de personen bedoeld in artikel 28, § 3, 1° en 4°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;
	d) de perioden van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;
	2° artikel 34, § 1, O, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.
	De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.
	De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen na toepassing van:
	- artikel 10 <i>bis</i> van het koninklijk besluit nr. 50;
	- artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7 <i>bis</i> , § 1, derde lid;
	- artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.
	De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in deze paragraaf bedoelde dagen doen.

	<p>§ 4. Het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot stemt overeen met de voor de werknemer of de overleden echtgenoot in toepassing van paragraaf 2 bepaalde beroepsloopbaan vermenigvuldigd met het in toepassing van paragraaf 1 vastgestelde percentage. Het bekomen resultaat wordt afgerond op de hogere of lagere eenheid naargelang het cijfer van de eerste decimaal al dan niet 5 bereikt.</p>
	<p>Indien het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 3, het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage, vastgesteld in toepassing van het eerste lid, overschrijdt, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die dit aantal overschrijden, verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.</p>
	<p>§ 5. Voor de toepassing van paragraaf 4, tweede lid, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot als volgt bepaald en verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering:</p>
	<p>1° voor elk kalenderjaar wordt het totale pensioenbedrag toegekend aan de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor dit kalenderjaar gedeeld door het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het desbetreffende kalenderjaar teneinde de gemiddelde pensioenopbrengst voor deze dagen voor elk kalenderjaar te bepalen;</p>
	<p>2° de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het kalenderjaar met de laagste gemiddelde pensioenopbrengst</p>

	worden verwijderd uit de berekening van het pensioen als werknemer tot het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage teruggebracht werd tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid ;
	3° wanneer het aantal te verwijderen gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van het kalenderjaar bedoeld in de bepaling onder 2°, niet volstaat, wordt voor de verwijdering één voor één beroep gedaan op de kalenderjaren met de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid, bereikt is.
(...)	(...)
Art. 8. § 1. Indien het loon, geherwaardeerd op de ingangsdatum van het pensioen, en desgevallend omgerekend naar een tewerkstelling die met een volledige arbeidsregeling overeenstemt lager is dan 18.819,12 euro per jaar, wordt het pensioen voor het betrokken kalenderjaar, waarvoor er tenminste een tewerkstelling die overeenstemt met één derde van een volledige arbeidsregeling is bewezen, berekend op dit bedrag, en dit voor zover de rechthebbende :	Art. 8. § 1. Indien het loon, geherwaardeerd op de ingangsdatum van het pensioen, en desgevallend omgerekend naar een tewerkstelling die met een volledige arbeidsregeling overeenstemt lager is dan 18.819,12 euro per jaar, wordt het pensioen voor het betrokken kalenderjaar, waarvoor er tenminste een tewerkstelling die overeenstemt met één derde van een volledige arbeidsregeling is bewezen, berekend op dit bedrag, en dit voor zover de rechthebbende :
1° een tewerkstelling in hoedanigheid van werknemer bewijst gedurende tenminste 15 kalenderjaren en voor elk van die jaren wordt aangetoond dat de tewerkstelling met tenminste de helft van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt en	1° een tewerkstelling in hoedanigheid van werknemer bewijst gedurende tenminste 15 kalenderjaren en voor elk van die jaren wordt aangetoond dat de tewerkstelling met tenminste de helft van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt en
2° geen aanspraak kan maken op een pensioenbedrag dat, naargelang het pensioen overeenkomstig de bepalingen van artikel 5, § 1,	2° geen aanspraak kan maken op een pensioenbedrag dat, naargelang het pensioen overeenkomstig de bepalingen van artikel 5, § 1,

<p>eerste lid, a) of b) van dit besluit werd berekend, hoger is dan respectievelijk 15.378,71 euro of 12.302,96 euro per jaar. Deze bedragen worden gepronotiseerd in functie van de weerhouden loopbaanbreuk.</p>	<p>eerste lid, a) of b) van dit besluit werd berekend, hoger is dan respectievelijk 15.378,71 euro of 12.302,96 euro per jaar. Deze bedragen worden gepronotiseerd in functie van de weerhouden loopbaanbreuk.</p>
<p>Het in het vorig lid eerstgenoemde bedrag wordt gepronotiseerd in functie van de bewezen duur van tewerkstelling.</p>	<p>Het in het vorig lid eerstgenoemde bedrag wordt gepronotiseerd in functie van de bewezen duur van tewerkstelling.</p>
<p>§ 2. De vaststelling van de in de eerste paragraaf, eerste lid, 1° bedoelde kalenderjaren geschiedt na de toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50.</p>	<p>§ 2. De vaststelling van de in de eerste paragraaf, eerste lid, 1° bedoelde kalenderjaren geschiedt na de toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50.</p>
<p>§ 3. De toekenning van het minimumrecht per loopbaanjaar kan niet tot gevolg hebben dat het toegekende pensioen, naar gelang het geval, hoger is dan de in de eerste paragraaf, eerste lid, 2°, bedoelde bedragen.</p>	<p>§ 3. De toekenning van het minimumrecht per loopbaanjaar kan niet tot gevolg hebben dat het toegekende pensioen, naar gelang het geval, hoger is dan de in de eerste paragraaf, eerste lid, 2°, bedoelde bedragen.</p>
<p>§ 4. Ingeval van herziening van het pensioen blijven de op de eerste ingangsdatum van het pensioen van kracht zijnde bedragen, bedoeld in de eerste paragraaf en geherwaardeerd tot op de ingangsdatum van de herziening, van toepassing.</p>	<p>§ 4. Ingeval van herziening van het pensioen blijven de op de eerste ingangsdatum van het pensioen van kracht zijnde bedragen, bedoeld in de eerste paragraaf en geherwaardeerd tot op de ingangsdatum van de herziening, van toepassing.</p>
<p>§ 5. Het in de eerste paragraaf, eerste lid, bedoelde loon stemt overeen met twaalf maal het gemiddeld minimum maandinkomen van 1 095,92 EUR aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100), zoals vastgesteld in artikel 3 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 van 2 mei 1988 houdende wijziging en coördinatie van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 21 van 15 mei 1975 en nr. 23 van 25 juli 1975 betreffende de waarborg van een gemiddeld minimum maandinkomen, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 19 juli 1989. Dit bedrag wordt aangepast telkens het bedrag bedoeld in artikel 3 van de genoemde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 van 2 mei 1988 verhoogt of telkens een verhoging optreedt ingevolge de vaststelling van een nieuw gemiddeld minimum maandinkomen met intersectoriële draagwijdte en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit. De aanpassing gaat in</p>	<p>§ 5. Het in de eerste paragraaf, eerste lid, bedoelde loon stemt overeen met twaalf maal het gemiddeld minimum maandinkomen van 1 095,92 EUR aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100), zoals vastgesteld in artikel 3 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 van 2 mei 1988 houdende wijziging en coördinatie van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 21 van 15 mei 1975 en nr. 23 van 25 juli 1975 betreffende de waarborg van een gemiddeld minimum maandinkomen, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 19 juli 1989. Dit bedrag wordt aangepast telkens het bedrag bedoeld in artikel 3 van de genoemde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 van 2 mei 1988 verhoogt of telkens een verhoging optreedt ingevolge de vaststelling van een nieuw gemiddeld minimum maandinkomen met intersectoriële draagwijdte en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit. De aanpassing gaat in</p>

de eerste dag van de twaalfde maand volgend op deze wijziging.	de eerste dag van de twaalfde maand volgend op deze wijziging.
§ 6. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op de pensioenen toegekend krachtens de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het Algemeen Reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen.	§ 6. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op de pensioenen toegekend krachtens de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het Algemeen Reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen.
§ 7. De Koning kan :	§ 7. De Koning kan :
1° bepalen wat onder een tewerkstelling die met één derde van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt, moet worden verstaan;	1° bepalen wat onder een tewerkstelling die met één derde van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt, moet worden verstaan;
2° andere perioden bepalen dan deze bedoeld in § 6 die niet in aanmerking worden genomen;	2° andere perioden bepalen dan deze bedoeld in § 6 die niet in aanmerking worden genomen;
3° de modaliteiten bepalen waaronder de duur van de tewerkstelling wordt bewezen;	3° de modaliteiten bepalen waaronder de duur van de tewerkstelling wordt bewezen;
4° de modaliteiten bepalen waarop het in de eerste paragraaf, eerste lid, bedoelde bedrag van 13 151,04 EUR, in functie van de bewezen duur van de tewerkstelling wordt gepronotiseerd;	4° de modaliteiten bepalen waarop het in de eerste paragraaf, eerste lid, bedoelde bedrag van 13 151,04 EUR, in functie van de bewezen duur van de tewerkstelling wordt gepronotiseerd;
5° met betrekking tot de vaststelling van de in de eerste paragraaf, eerste lid, 1° bedoelde duur van tewerkstelling bijzondere regels voor het overlevingspensioen bepalen.	5° met betrekking tot de vaststelling van de in de eerste paragraaf, eerste lid, 1° bedoelde duur van tewerkstelling bijzondere regels voor het overlevingspensioen bepalen.
§ 8. De in § 1 bedoelde bedragen zijn gekoppeld aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100) en evolueren overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.	§ 8. De in § 1 bedoelde bedragen zijn gekoppeld aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100) en evolueren overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

<p>§ 9. De Koning kan, na advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst op basis van de jaarlijkse evaluatie van het stelsel van het minimumrecht per loopbaanjaar, bij in Ministerraad overlegd besluit de voorwaarden bedoeld in § 1 van dit artikel wijzigen.</p>	<p>§ 9. De Koning kan, na advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst op basis van de jaarlijkse evaluatie van het stelsel van het minimumrecht per loopbaanjaar, bij in Ministerraad overlegd besluit de voorwaarden bedoeld in § 1 van dit artikel wijzigen.</p>	
<p>§ 10. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en na advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst:</p>	<p>§ 10. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en na advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst:</p>	
<p>1° de in § 1 van dit artikel bedoelde bedragen en pensioenbedragen verhogen;</p>	<p>1° de in § 1 van dit artikel bedoelde bedragen en pensioenbedragen verhogen;</p>	
<p>2° de modaliteiten van de in § 1, eerste lid, 1°, vermelde duur van de loopbaan vaststellen;</p>	<p>2° de modaliteiten van de in § 1, eerste lid, 1°, vermelde duur van de loopbaan vaststellen;</p>	
<p>3° het toepassingsgebied van dit artikel uitbreiden tot loopbaanjaren opgebouwd in andere pensioenregelingen.</p>	<p>3° het toepassingsgebied van dit artikel uitbreiden tot loopbaanjaren opgebouwd in andere pensioenregelingen.</p>	
	<p>§ 11. Artikel 7ter is van toepassing op het, voor één of meerdere kalenderjaren, in toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar bepaalde loon en op het maximum pensioenbedrag dat in het kader van het minimumrecht per loopbaanjaar toegekend kan worden.</p>	
<p>Wijzigingen van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen</p>		
<p>HUIDIGE TEKST</p>	<p>TEKST NA WIJZIGING DOOR WETSONTWERP HOUDENDE DE PENSIOENHERVORMING (I)</p>	<p>TEKST NA WIJZIGING DOOR WETSONTWERP HOUDENDE DE PENSIOENHERVORMING (I) EN DOOR DIT WETSONTWERP</p>
<p>Art. 131sexies. § 1. Met ingang van 1 januari 2025 wordt aan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige, een minimumpensioen verleend op voorwaarde dat hij, naargelang het geval, in zijn hoofde of in hoofde van de overleden echtgenoot, voldoet aan de</p>	<p>Art. 131sexies. § 1. Met ingang van 1 januari 2025 wordt aan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige, een minimumpensioen verleend op voorwaarde dat hij, naargelang het geval, in zijn hoofde of in hoofde van de overleden echtgenoot, voldoet aan de</p>	<p>Art. 131sexies. § 1. Met ingang van 1 januari 2025 wordt aan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige, een minimumpensioen verleend op voorwaarde dat hij, naargelang het geval, in zijn hoofde of in hoofde van de overleden echtgenoot, voldoet aan de</p>

volgende cumulatieve voorwaarden:	volgende cumulatieve voorwaarden:	volgende cumulatieve voorwaarden:
1° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan zoals voorzien in artikel 131ter, § 1, 2° ;	1° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan zoals voorzien in artikel 131ter, § 1, 2° ;	1° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan zoals voorzien in artikel 131ter, § 1, 2° ;
2° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkstelde beroepsbezigheid bevat, hetzij alleen in de regeling voor zelfstandigen, hetzij samen in de regeling voor zelfstandigen en in een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, die, in voorkomend geval, verminderd wordt wanneer de loopbaan kwartalen bevat die gelijkgesteld werden krachtens artikel 29 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.	2° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkstelde beroepsbezigheid bevat, hetzij alleen in de regeling voor zelfstandigen, hetzij samen in de regeling voor zelfstandigen en in een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is [opgeheven] .	2° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkstelde beroepsbezigheid bevat, hetzij alleen in de regeling voor zelfstandigen, hetzij samen in de regeling voor zelfstandigen en in een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is [opgeheven] .
Nochtans wordt voor de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de echtgenoot overleden is vóór 31 december van het jaar voorafgaand aan datgene waarin hij de pensioenleeftijd, bedoeld in artikel 3, § 1, § 1bis of § 1ter,	Nochtans wordt voor de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de echtgenoot overleden is vóór 31 december van het jaar voorafgaand aan datgene waarin hij de pensioenleeftijd, bedoeld in artikel 3, § 1, van het	Nochtans wordt voor de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de echtgenoot overleden is vóór 31 december van het jaar voorafgaand aan datgene waarin hij <u>de pensioenleeftijd, bedoeld in artikel 3, § 1, van het koninklijk</u>

<p>van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie, naargelang het geval, bereikt heeft, en zonder in het genot geweest te zijn van een vervroegd rustpensioen als zelfstandige, het vereiste aantal kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller overeenstemt met het aantal kalenderjaren dat begrepen is in de periode die aanvangt op 1 januari van het jaar van de twintigste verjaardag van de overleden echtgenoot en die eindigt op 31 december van het jaar voorafgaand aan dat waarin hij overleden is en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>	<p>koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie, naargelang het geval, bereikt heeft, en zonder in het genot geweest te zijn van een vervroegd rustpensioen als zelfstandige, het vereiste aantal kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller overeenstemt met het aantal kalenderjaren dat begrepen is in de periode die aanvangt op 1 januari van het jaar van de twintigste verjaardag van de overleden echtgenoot en die eindigt op 31 december van het jaar voorafgaand aan dat waarin hij overleden is en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>	<p><u>besluit van 30 januari 1997</u> betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie, naargelang het geval, bereikt heeft, en zonder in het genot geweest te zijn van een vervroegd rustpensioen als zelfstandige, het vereiste aantal kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller overeenstemt met het aantal kalenderjaren dat begrepen is in de periode die aanvangt op 1 januari van het jaar van de twintigste verjaardag van de overleden echtgenoot en die eindigt op 31 december van het jaar voorafgaand aan dat waarin hij overleden is en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>
<p>§ 2. Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst, hetzij als zelfstandige en als werknemer, hetzij als zelfstandige, als werknemer en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarden betreffende het aantal te bewijzen dagen van</p>	<p>§ 2. Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst, hetzij als zelfstandige en als werknemer, hetzij als zelfstandige, als werknemer en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarden betreffende het aantal te bewijzen dagen van</p>	<p>§ 2. Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst, hetzij als zelfstandige en als werknemer, hetzij als zelfstandige, als werknemer en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarden betreffende het aantal te bewijzen dagen van</p>

<p>daadwerkelijk gepresteerde voltijdsequivalenten, bedoeld in artikel 3, § 1, § 2 en § 4, van de wet van 25 april 2024, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarden, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>	<p>daadwerkelijk gepresteerde voltijdsequivalenten, bedoeld in artikel 3, § 1, § 2 en § 4, van de wet van 25 april 2024, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarden, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>	<p>daadwerkelijk gepresteerde voltijdsequivalenten, bedoeld in artikel 3, § 1, § 2 en § 4, van de wet van 25 april 2024, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarden, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>
<p>Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst als zelfstandige en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarde betreffende het aantal maanden werkelijk gepresteerde diensten, bedoeld in artikel 120 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>	<p>Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst als zelfstandige en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarde betreffende het aantal maanden werkelijk gepresteerde diensten, bedoeld in artikel 120 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>	<p>Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst als zelfstandige en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarde betreffende het aantal maanden werkelijk gepresteerde diensten, bedoeld in artikel 120 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>
<p>§ 3. Onverminderd de toepassing van paragraaf 2, is de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°, niet van toepassing op:</p>	<p>§ 3. Onverminderd de toepassing van paragraaf 2, is de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°, niet van toepassing op:</p>	<p>§ 3. Onverminderd de toepassing van paragraaf 2, is de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°, niet van toepassing op:</p>
<p>1° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1963 en op de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot geboren was vóór 1963;</p>	<p>1° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1963 en op de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot geboren was vóór 1963;</p>	<p>1° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1963 en op de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot geboren was vóór 1963;</p>
<p>2° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1969 en die op 1 januari 2025, een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan in de zin van artikel</p>	<p>2° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1969 en die op 1 januari 2025, een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan in de zin van artikel</p>	<p>2° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1969 en die op 1 januari 2025, een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan in de zin van artikel</p>

131ter, § 1, 2°, alsook de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot op het ogenblik van zijn overlijden beantwoordde aan dezelfde voorwaarden;	131ter, § 1, 2°, alsook de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot op het ogenblik van zijn overlijden beantwoordde aan dezelfde voorwaarden;	131ter, § 1, 2°, alsook de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot op het ogenblik van zijn overlijden beantwoordde aan dezelfde voorwaarden;
3° de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de overleden echtgenoot een rustpensioen genoot, dat vóór 1 januari 2025 beantwoordde aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 131ter, § 1, 2° ;	3° de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de overleden echtgenoot een rustpensioen genoot, dat vóór 1 januari 2025 beantwoordde aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 131ter, § 1, 2° ;	3° de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de overleden echtgenoot een rustpensioen genoot, dat vóór 1 januari 2025 beantwoordde aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 131ter, § 1, 2° ;
4° de gerechtigden bedoeld in artikel 131quinquies.	4° de gerechtigden bedoeld in artikel 131quinquies.	4° de gerechtigden bedoeld in artikel 131quinquies.
§ 4. Het minimumpensioen is gelijk aan een breukgedeelte van één van de bedragen bedoeld in artikel 4, eerste of tweede lid, van de wet van 25 april 2024, naargelang het een rustpensioen of een overlevingspensioen betreft, dat gelijk is aan de breuk die na de toepassing van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 in aanmerking genomen werd voor de berekening van het rust- of overlevingspensioen in de regeling voor zelfstandigen, zonder dat die breuk de eenheid mag overschrijden.	§ 4. Het minimumpensioen is gelijk aan een breukgedeelte van één van de bedragen bedoeld in artikel 4, eerste of tweede lid, van de wet van 25 april 2024, naargelang het een rustpensioen of een overlevingspensioen betreft, dat gelijk is aan de breuk die na de toepassing van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 in aanmerking genomen werd voor de berekening van het rust- of overlevingspensioen in de regeling voor zelfstandigen, zonder dat die breuk de eenheid mag overschrijden.	§ 4. Het minimumpensioen is gelijk aan een breukgedeelte van één van de bedragen bedoeld in artikel 4, eerste of tweede lid, van de wet van 25 april 2024, naargelang het een rustpensioen of een overlevingspensioen betreft, dat gelijk is aan de breuk die na de toepassing van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 in aanmerking genomen werd voor de berekening van het rust- of overlevingspensioen in de regeling voor zelfstandigen, zonder dat die breuk de eenheid mag overschrijden.
Wanneer de gerechtigde op een rustpensioen eveneens aanspraak kan maken op een rustpensioen in de regeling voor werknemers of wanneer de gerechtigde op een overlevingspensioen eveneens aanspraak kan maken op een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers, mag de toepassing van de bepalingen	Wanneer de gerechtigde op een rustpensioen eveneens aanspraak kan maken op een rustpensioen in de regeling voor werknemers of wanneer de gerechtigde op een overlevingspensioen eveneens aanspraak kan maken op een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers, mag de toepassing van de bepalingen	Wanneer de gerechtigde op een rustpensioen eveneens aanspraak kan maken op een rustpensioen in de regeling voor werknemers of wanneer de gerechtigde op een overlevingspensioen eveneens aanspraak kan maken op een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers, mag de toepassing van de bepalingen

<p>van deze titel niet tot gevolg hebben dat het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, hoger is dan:</p>	<p>van deze titel niet tot gevolg hebben dat het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5bis, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsel hoger is dan:</p>	<p>van deze titel niet tot gevolg hebben <u>dat het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5bis, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsel</u> en vóór de toepassing van het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het genoemde koninklijk besluit van 23 december 1996 hoger is dan:</p>
<p>1° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 1°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 1°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>	<p>1° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 1°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 1°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>	<p>1° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 1°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 1°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>
<p>2° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 2°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>	<p>2° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 2°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>	<p>2° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 2°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>
<p>3° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 3°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in</p>	<p>3° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 3°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in</p>	<p>3° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 3°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in</p>

artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 72.	artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 72.	artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 72.
<p>Wanneer deze grens wordt overschreden, wordt het minimumrustpensioen of het minimumoverlevingspensioen, naargelang het geval, in de regeling voor zelfstandigen tot het vereiste bedrag vermindert, zonder dat die vermindering evenwel tot gevolg mag hebben dat in deze regeling een pensioen wordt toegekend dat kleiner is dan de uitkering die zou zijn toegekend indien de belanghebbende geen aanspraak had kunnen maken op het minimumpensioen.</p>	<p>Wanneer deze grens wordt overschreden, wordt het minimumrustpensioen of het minimumoverlevingspensioen, naargelang het geval, in de regeling voor zelfstandigen tot het vereiste bedrag vermindert, zonder dat die vermindering evenwel tot gevolg mag hebben dat in deze regeling een pensioen wordt toegekend dat kleiner is dan de uitkering die zou zijn toegekend indien de belanghebbende geen aanspraak had kunnen maken op het minimumpensioen.</p>	<p>Wanneer deze grens wordt overschreden, wordt het minimumrustpensioen of het minimumoverlevingspensioen, naargelang het geval, in de regeling voor zelfstandigen tot het vereiste bedrag vermindert, zonder dat die vermindering evenwel tot gevolg mag hebben dat in deze regeling een pensioen wordt toegekend dat kleiner is dan de uitkering die zou zijn toegekend indien de belanghebbende geen aanspraak had kunnen maken op het minimumpensioen.</p>
<p>De Koning kan van deze bepaling afwijken indien de voormelde grens wordt overschreden naar aanleiding van de verhoging van het werknemerspensioen ingevolge de aanpassing aan het algemeen welzijn.</p>	<p>De Koning kan van deze bepaling afwijken indien de voormelde grens wordt overschreden naar aanleiding van de verhoging van het werknemerspensioen ingevolge de aanpassing aan het algemeen welzijn.</p>	<p>De Koning kan van deze bepaling afwijken indien de voormelde grens wordt overschreden naar aanleiding van de verhoging van het werknemerspensioen ingevolge de aanpassing aan het algemeen welzijn.</p>
<p>§ 5. In afwijking van paragraaf 1, 2°, en onverminderd de eventuele toepassing van de vermindering van het aantal effectieve en daarmee gelijkgestelde kwartalen wanneer de loopbaan gelijkstelde kwartalen bevat krachtens artikel 29 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, wordt de voorwaarde van 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkgestelde beroepsbezigheid</p>	<p>§ 5. In afwijking van paragraaf 1, 2°, <u>[opgeheven]</u> wordt de voorwaarde van 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkgestelde beroepsbezigheid als zelfstandige, te bewijzen door de gerechtigde op een rustpensioen of door de gerechtigde op een overlevingspensioen, uit hoofde van de loopbaan van zijn overleden echtgenoot, gebracht:</p>	<p>§ 5. In afwijking van paragraaf 1, 2°, <u>[opgeheven]</u> wordt de voorwaarde van 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkgestelde beroepsbezigheid als zelfstandige, te bewijzen door de gerechtigde op een rustpensioen of door de gerechtigde op een overlevingspensioen, uit hoofde van de loopbaan van zijn overleden echtgenoot, gebracht:</p>

als zelfstandige, te bewijzen door de gerechtigde op een rustpensioen of door de gerechtigde op een overlevingspensioen, uit hoofde van de loopbaan van zijn overleden echtgenoot, gebracht:		
1° op 16 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1963;	1° op 16 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1963;	1° op 16 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1963;
2° op 19 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1964;	2° op 19 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1964;	2° op 19 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1964;
3° op 23 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1965;	3° op 23 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1965;	3° op 23 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1965;
4° op 29 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1966;	4° op 29 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1966;	4° op 29 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1966;
5° op 35 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1967;	5° op 35 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1967;	5° op 35 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1967;
6° op 45 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1968;	6° op 45 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1968;	6° op 45 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1968;
7° op 55 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1969.	7° op 55 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1969.	7° op 55 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1969.
Als de beroepsloopbaan kwartalen bevat die omwille van ziekte gelijkgesteld werden overeenkomstig artikel 29 van het voormelde koninklijk besluit van 22 december 1967, zal rekening gehouden worden met het meest voordelige resultaat dat bekomen wordt tussen het aantal kwartalen zoals vastgesteld volgens het eerste lid	<u>[opgeheven]</u>	<u>[opgeheven]</u>

en het aantal kwartalen dat verkregen wordt na de eventuele vermindering zoals voorzien in § 1, 2°.		
§ 6. De Koning stelt bij koninklijk besluit, na overleg in de Ministerraad, vast:	§ 6. De Koning stelt bij koninklijk besluit, na overleg in de Ministerraad, vast:	§ 6. De Koning stelt bij koninklijk besluit, na overleg in de Ministerraad, vast:
1° wat vanaf 1 januari 2025 moet verstaan worden onder een beroepsloopbaan die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers of in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen;	1° wat vanaf 1 januari 2025 moet verstaan worden onder een beroepsloopbaan die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers of in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen;	1° wat vanaf 1 januari 2025 moet verstaan worden onder een beroepsloopbaan die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers of in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen;
2° wat moet verstaan worden onder kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige;	2° wat moet verstaan worden onder kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige;	2° wat moet verstaan worden onder kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige;
3° welke kwartalen kunnen gelijkgesteld worden met	3° welke kwartalen kunnen gelijkgesteld worden met	3° welke kwartalen kunnen gelijkgesteld worden met

periodes van effectieve beroepsbezigheid;	periodes van effectieve beroepsbezigheid;	periodes van effectieve beroepsbezigheid;
4° hoe de periodes die pensioenrechten openen ten laste van een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, omgezet worden naar kwartalen;	4° hoe de periodes die pensioenrechten openen ten laste van een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, omgezet worden naar kwartalen;	4° hoe de periodes die pensioenrechten openen ten laste van een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, omgezet worden naar kwartalen;
5° hoe de periodes die gelijkgesteld werden in toepassing van artikel 29 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen in mindering gebracht worden op het vereiste aantal effectief gewerkte kwartalen.	<u>[opgeheven]</u>	<u>[opgeheven]</u>
Wijzigingen van de wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen		
Basistekst	tekst na wijziging door wetsontwerp houdende de pensioenhervorming (I)	tekst na wijziging door wetsontwerp houdende de pensioenhervorming (I) en door dit wetsontwerp
Art. 3. § 1. Een gewaarborgd minimumrustpensioen wordt toegekend aan de werknemer die een beroepsloopbaan bewijst waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23	Art. 3. § 1. Een gewaarborgd minimumrustpensioen wordt toegekend aan de werknemer die een beroepsloopbaan bewijst waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23	Art. 3. § 1. Een gewaarborgd minimumrustpensioen wordt toegekend aan de werknemer die een beroepsloopbaan bewijst waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, en van artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en

december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:	december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:	van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:
1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die, onverminderd de toepassing van paragraaf 4, ten minste 5.000 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat;	1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die <u>[opgeheven]</u> ten minste 5.000 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat;	1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die <u>[opgeheven]</u> ten minste 5.000 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat;
2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die, onverminderd de toepassing van paragraaf 4, ten minste 3.120 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat.	2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die <u>[opgeheven]</u> ten minste 3.120 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat.	2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die <u>[opgeheven]</u> ten minste 3.120 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat.
Wanneer het rustpensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer lager dan 45, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen 45 en deze lagere noemer.	Wanneer het rustpensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer lager dan 45, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen 45 en deze lagere noemer.	Wanneer het rustpensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer lager dan 45, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen 45 en deze lagere noemer.
Wanneer de beroepsloopbaan één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als	Wanneer de beroepsloopbaan één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als	Wanneer de beroepsloopbaan één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als

<p>onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan 45 en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin betrokkene de leeftijd bedoeld in artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bereikt en wordt, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet toegepast.</p>	<p>onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan 45 en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin betrokkene de leeftijd bedoeld in artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bereikt en wordt, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet toegepast.</p>	<p>onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan 45 en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin betrokkene de leeftijd bedoeld in artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bereikt en wordt, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet toegepast.</p>
<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033.</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033.</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033.</p>
<p>Aan een meewerkende echtgenoot bedoeld in artikel 131quinquies van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, wordt een gewaarborgd minimumrustpensioen toegekend wanneer de meewerkende echtgenoot, in de referteperiode die aanvangt op 1 januari 2003 en eindigt op het einde van het kwartaal voorafgaand aan de ingangsdatum van het rustpensioen ten laste van de pensioenregeling voor zelfstandigen, een beroepsloopbaan bewijst</p>	<p>Aan een meewerkende echtgenoot bedoeld in artikel 131quinquies van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, wordt een gewaarborgd minimumrustpensioen toegekend wanneer de meewerkende echtgenoot, in de referteperiode die aanvangt op 1 januari 2003 en eindigt op het einde van het kwartaal voorafgaand aan de ingangsdatum van het rustpensioen ten laste van de pensioenregeling voor zelfstandigen, een beroepsloopbaan bewijst</p>	<p>Aan een meewerkende echtgenoot bedoeld in artikel 131quinquies van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, wordt een gewaarborgd minimumrustpensioen toegekend wanneer de meewerkende echtgenoot, in de referteperiode die aanvangt op 1 januari 2003 en eindigt op het einde van het kwartaal voorafgaand aan de ingangsdatum van het rustpensioen ten laste van de pensioenregeling voor zelfstandigen, een beroepsloopbaan bewijst</p>

<p>waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72, het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van het aantal kalenderjaren gelegen in die referteperiode.</p>	<p>waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72, het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van het aantal kalenderjaren gelegen in die referteperiode.</p>	<p>waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid en van artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72, het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van het aantal kalenderjaren gelegen in die referteperiode.</p>
<p>§ 2. Een gewaarborgd minimumoverlevingspensioen wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overlevingspensioen op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7, § 1, vierde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:</p>	<p>§ 2. Een gewaarborgd minimumoverlevingspensioen wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overlevingspensioen op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7, § 1, vierde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:</p>	<p>§ 2. Een gewaarborgd minimumoverlevingspensioen wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overlevingspensioen op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7, § 1, vierde lid, en van artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:</p>
<p>1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de</p>	<p>1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de</p>	<p>1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de</p>

<p>breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat, onverminderd de toepassing van paragraaf 4, ten minste gelijk is aan het resultaat van 5.000 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45;</p>	<p>breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat <u>[opgeheven]</u> ten minste gelijk is aan het resultaat van 5.000 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45;</p>	<p>breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat <u>[opgeheven]</u> ten minste gelijk is aan het resultaat van 5.000 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45;</p>
<p>2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat, onverminderd de toepassing van paragraaf 4, ten minste gelijk is aan het resultaat van 3.120 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>	<p>2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat <u>[opgeheven]</u> ten minste gelijk is aan het resultaat van 3.120 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>	<p>2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat <u>[opgeheven]</u> ten minste gelijk is aan het resultaat van 3.120 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>
<p>Wanneer het overlevingspensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken</p>	<p>Wanneer het overlevingspensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken</p>	<p>Wanneer het overlevingspensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken</p>

<p>met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>	<p>met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>	<p>met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>
<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat, worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid en is, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet van toepassing.</p>	<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat, worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid en is, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet van toepassing.</p>	<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat, worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid en is, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet van toepassing.</p>
<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overlevingspensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan:</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overlevingspensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan:</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overlevingspensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan:</p>
<p>1° ten vroegste op 1 januari 2025, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van een rustpensioen dat daadwerkelijk</p>	<p>1° ten vroegste op 1 januari 2025, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van een rustpensioen dat daadwerkelijk</p>	<p>1° ten vroegste op 1 januari 2025, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van een rustpensioen dat daadwerkelijk</p>

en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2024 ingegaan is, en	en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2024 ingegaan is, en	en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2024 ingegaan is, en
2° ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overlevingspensioenen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.	2° ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overlevingspensioenen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.	2° ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overlevingspensioenen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.
§ 3. Een gewaarborgde minimumovergangsuitkering wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overgangsuitkering op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:	§ 3. Een gewaarborgde minimumovergangsuitkering wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overgangsuitkering op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:	§ 3. Een gewaarborgde minimumovergangsuitkering wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overgangsuitkering op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7bis, § 1, derde lid, en van artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:
1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt;	1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt;	1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt;
2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en	2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en de	2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en de

<p>de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt.</p>	<p>kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt.</p>	<p>kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt.</p>
<p>Wanneer de overgangsuitkering als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7bis, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>	<p>Wanneer de overgangsuitkering als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7bis, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>	<p>Wanneer de overgangsuitkering als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7bis, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>
<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid.</p>	<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid.</p>	<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid.</p>

<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overgangsuitkeringen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overgangsuitkeringen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overgangsuitkeringen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overgangsuitkeringen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overgangsuitkeringen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overgangsuitkeringen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.</p>
<p>§ 4. Indien de beroepsloopbaan perioden bevat tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen, dan wordt een lager aantal dan het in paragraaf 1, eerste lid, 1°, en paragraaf 2, eerste lid, 1°, bedoelde aantal van 5.000 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten vereist. Het aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten wordt vastgesteld naargelang de beroepsloopbaan:</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>
<p>1° indien deze 1.561 tot en met 9.359 dagen bevat tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen, is de vermindering van het aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijk aan het tot de hogere eenheid afgerond resultaat, bekomen door het product van 100/312 met het verschil tussen het aantal dagen tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen en 1.560;</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>

<p>2° indien deze ten minste 9.360 dagen bevat tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen, is het vereiste aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijk aan het tot de hogere eenheid afgerond resultaat, bekomen door het verschil tussen 14.040 en het aantal dagen tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen, vermenigvuldigd met het product van 250/312 met 30/45.</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>
<p>Het in paragraaf 1, eerste lid, 2°, en paragraaf 2, eerste lid, 2°, bedoelde vereiste aantal van 3.120 daadwerkelijk gepresteerde vol-tijdse dagequivalenten wordt vervangen door het krachtens het eerste lid vastgestelde aantal voor zover het aldus bekomen resultaat voordeliger is.</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>
<p>Wanneer het overlevingspensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer die lager is dan 45, wordt het aantal in aanmerking te nemen dagen tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen 45 en de lagere noemer.</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>
<p>Voor de toepassing van deze paragraaf wordt onder perioden tijdens welke betrokkene om</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>

medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen begrepen, de perioden bedoeld in:		
1° artikel 34, § 1, B., 1° en 3°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
2° artikel 34, § 1, C., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
3° artikel 34, § 1, K., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
4° artikel 29 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevings-pensioen der zelfstandigen, omgezet in dagen;	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
5° artikel 120, tweede lid, van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, tijdens welke de persoon bedoeld in artikel 118, § 1, van voormelde wet van 26 juni 1992, om gezondheidsredenen geen werkelijk gepresteerde diensten kan bewijzen, omgezet in dagen.	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
De in het vierde lid, 1° tot 3°, bedoelde perioden worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, § 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld, vóór toepassing van artikel 28bis van het koninklijk besluit van 21 december 1967.	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de in het vierde lid bedoelde perioden wijzigen, aanvullen of vervangen.	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
§ 5. Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt geen rekening gehouden met de perioden:	§ 5. Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt geen rekening gehouden met de perioden:	§ 5. Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt geen rekening gehouden met de perioden:
1° geregulariseerd of toegekend in toepassing van de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	1° geregulariseerd of toegekend in toepassing van de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	1° geregulariseerd of toegekend in toepassing van de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
2° bedoeld bij de artikelen 92 tot en met 98bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.	2° bedoeld bij de artikelen 92 tot en met 98bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.	2° bedoeld bij de artikelen 92 tot en met 98bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.
Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt voor de vaststelling van de loopbaan als werknemer rekening gehouden met de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten:	Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt voor de vaststelling van de loopbaan als werknemer rekening gehouden met de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten:	Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt voor de vaststelling van de loopbaan als werknemer rekening gehouden met de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten:
1° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;	1° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;	1° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;
2° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde	2° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde	2° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde

programmawet (I) van 24 december 2002;	programmawet (I) van 24 december 2002;	programmawet (I) van 24 december 2002;
3° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;	3° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;	3° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;
4° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.	4° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.	4° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.
Voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2 worden met daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijkgesteld, de perioden:	Voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2 worden met daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijkgesteld, de perioden:	Voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2 worden met daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijkgesteld, de perioden:
1° bedoeld in artikel 34, § 1, D., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, vóór toepassing van artikel 28bis en artikel 34, § 2, 3., eerste lid, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	1° bedoeld in artikel 34, § 1, D., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, vóór toepassing van artikel 28bis en artikel 34, § 2, 3., eerste lid, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	1° bedoeld in artikel 34, § 1, D., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, vóór toepassing van artikel 28bis en artikel 34, § 2, 3., eerste lid, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
2° bedoeld in artikel 34, § 1, A., 1°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot tijdelijke werkloosheid;	2° bedoeld in artikel 34, § 1, A., 1°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot tijdelijke werkloosheid;	2° bedoeld in artikel 34, § 1, A., 1°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot tijdelijke werkloosheid;
3° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 2° en R., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	3° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 2° en R., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	3° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 2° en R., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
	3/1° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 1° en 3°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/1° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 1° en 3°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>

	3/2° bedoeld in artikel 34, § 1, C., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/2° bedoeld in artikel 34, § 1, C., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>
	3/3° bedoeld in artikel 34, § 1, F., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/3° bedoeld in artikel 34, § 1, F., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>
	3/4° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, H., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot lock-out;	<u>3/4° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, H., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot lock-out;</u>
	3/5° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, I., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/5° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, I., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>
	3/6° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, J., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/6° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, J., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>
	3/7° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, L., van het koninklijk besluit van 21 december 1967.	<u>3/7° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, L., van het koninklijk besluit van 21 december 1967.</u>
4° bedoeld in artikel 34, § 1, Nter., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	4° bedoeld in artikel 34, § 1, Nter., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	4° bedoeld in artikel 34, § 1, Nter., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
5° bedoeld in artikel 34, § 1, S., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	5° bedoeld in artikel 34, § 1, S., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	5° bedoeld in artikel 34, § 1, S., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
6° bedoeld in artikel 34, § 1, V., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	6° bedoeld in artikel 34, § 1, V., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	6° bedoeld in artikel 34, § 1, V., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
7° bedoeld in artikel 4, § 4, b), en § 5, eerste lid, eerste streepje, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende	7° bedoeld in artikel 4, § 4, b), en § 5, eerste lid, eerste streepje, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende	7° bedoeld in artikel 4, § 4, b), en § 5, eerste lid, eerste streepje, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende

<p>verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, zoals van kracht voor 1 januari 2015;</p>	<p>verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, zoals van kracht voor 1 januari 2015;</p>	<p>verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, zoals van kracht voor 1 januari 2015;</p>
<p>8° bedoeld in artikel 5, § 2, b) en d), van het voormelde koninklijk besluit van 12 december 2001;</p>	<p>8° bedoeld in artikel 5, § 2, b) en d), van het voormelde koninklijk besluit van 12 december 2001;</p>	<p>8° bedoeld in artikel 5, § 2, b) en d), van het voormelde koninklijk besluit van 12 december 2001;</p>
<p>9° bedoeld in de artikelen 5 en 6 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 juli 2016 tot toekenning van onderbrekingsuitkeringen voor zorgkrediet;</p>	<p>9° bedoeld in de artikelen 5 en 6 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 juli 2016 tot toekenning van onderbrekingsuitkeringen voor zorgkrediet en voor afwezigheid wegens het zorgkrediet, bedoeld in deel 11, titel 9, van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement van 15 december 1998, zoals dit deel werd gewijzigd bij artikel 16 van de wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement van 5 juli 2017, voor dezelfde motieven.</p>	<p>9° bedoeld in de artikelen 5 en 6 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 juli 2016 tot toekenning van onderbrekingsuitkeringen voor zorgkrediet <u>en voor afwezigheid wegens het zorgkrediet, bedoeld in deel 11, titel 9, van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement van 15 december 1998, zoals dit deel werd gewijzigd bij artikel 16 van de wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement van 5 juli 2017, voor dezelfde motieven.</u></p>
<p>10° van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;</p>	<p>10° van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;</p>	<p>10° van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;</p>
<p>11° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het</p>	<p>11° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het</p>	<p>11° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het</p>

Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;	Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;	Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;
12° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde programmawet (I) van 24 december 2002;	12° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde programmawet (I) van 24 december 2002;	12° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde programmawet (I) van 24 december 2002;
13° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;	13° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;	13° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;
14° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.	14° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.	14° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.
De in het derde lid, 2° tot en met 14° bedoelde perioden worden omgezet in voltijdse dagequivalenten.	De in het derde lid, 2° tot en met 14° bedoelde perioden worden omgezet in voltijdse dagequivalenten.	De in het derde lid, 2° tot en met 14° bedoelde perioden worden omgezet in voltijdse dagequivalenten.
De in het derde lid, 2° tot en met 10°, bedoelde perioden worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.	De in het derde lid, 2° tot en met 10°, bedoelde perioden worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.	De in het derde lid, 2° tot en met 10°, bedoelde perioden worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.
De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de in het tweede en derde lid bedoelde perioden wijzigen, aanvullen of vervangen, alsook de wijze waarop deze perioden in aanmerking worden genomen.	De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in het tweede en derde lid bedoelde perioden doen.	<u>De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in het tweede en derde lid bedoelde perioden doen.</u>

<p>In afwijking van artikel 2, 10°, a), worden voor de kalenderjaren als kunstwerker de arbeidsdagen zoals berekend overeenkomstig artikel 185, § 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering in aanmerking genomen als daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2. De aldus bekomen arbeidsdagen worden vermenigvuldigd met 1,42.</p>	<p>In afwijking van artikel 2, 10°, a), worden voor de kalenderjaren als kunstwerker de arbeidsdagen zoals berekend overeenkomstig artikel 185, § 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering in aanmerking genomen als daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2. De aldus bekomen arbeidsdagen worden vermenigvuldigd met 1,42.</p>	<p>In afwijking van artikel 2, 10°, a), worden voor de kalenderjaren als kunstwerker de arbeidsdagen zoals berekend overeenkomstig artikel 185, § 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering in aanmerking genomen als daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2. De aldus bekomen arbeidsdagen worden vermenigvuldigd met 1,42.</p>
<p>(...)</p>		
BASISTEKST	TEKST AANGEPAST AAN HET WETSONTWERP	
<p>Art. 5. De breuk bedoeld in artikel 4 heeft als noemer deze die werd gebruikt voor de berekening, naargelang het geval, van het persoonlijk rustpensioen, van het overlevingspensioen of van de overgangsuitkering toegekend in het pensioenstelsel van de werknemers, uitgedrukt in voltijdse dagequivalenten en als teller de voltijdse dagequivalenten in aanmerking genomen in het pensioenstelsel van de werknemers, na toepassing van, naargelang het geval, artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van artikel 7, § 1, vierde lid, of van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, zonder dat de aldus bekomen breuk de eenheid kan overschrijden.</p>	<p>Art. 5. De breuk bedoeld in artikel 4 heeft als noemer deze die werd gebruikt voor de berekening, naargelang het geval, van het persoonlijk rustpensioen, van het overlevingspensioen of van de overgangsuitkering toegekend in het pensioenstelsel van de werknemers, uitgedrukt in voltijdse dagequivalenten en als teller de voltijdse dagequivalenten in aanmerking genomen in het pensioenstelsel van de werknemers, na toepassing van, naargelang het geval, artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van artikel 7, § 1, vierde lid, of van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, zonder dat de aldus bekomen breuk de eenheid kan overschrijden.</p>	
<p>Indien de beroepsloopbaan uitsluitend voldoet aan de voorwaarden bedoeld in respectievelijk artikel 3, § 1, eerste lid, 2°, artikel 3, § 1, vijfde lid, artikel 3, § 2, eerste lid, 2°, of artikel 3, § 3, eerste lid, 2°, wordt aan de in het eerste lid bedoelde teller van de breuk een aantal bijkomende fictieve voltijdse dagequivalenten toegevoegd dat bekomen wordt door:</p>	<p>Indien de beroepsloopbaan uitsluitend voldoet aan de voorwaarden bedoeld in respectievelijk artikel 3, § 1, eerste lid, 2°, artikel 3, § 1, vijfde lid, artikel 3, § 2, eerste lid, 2°, of artikel 3, § 3, eerste lid, 2°, wordt aan de in het eerste lid bedoelde teller van de breuk een aantal bijkomende fictieve voltijdse dagequivalenten toegevoegd dat bekomen wordt door:</p>	
<p>1° voor alle afzonderlijke kalenderjaren gelegen vóór 2002 het verschil te nemen tussen het aantal</p>	<p>1° voor alle afzonderlijke kalenderjaren gelegen vóór 2002 het verschil te nemen tussen het aantal</p>	

<p>voltijdse dagequivalenten in het betrokken kalenderjaar en dat aantal vermenigvuldigd met de verhouding 5/4 waarbij het resultaat van deze vermenigvuldiging beperkt wordt tot 312;</p>	<p>voltijdse dagequivalenten in het betrokken kalenderjaar en dat aantal vermenigvuldigd met de verhouding 5/4 waarbij het resultaat van deze vermenigvuldiging beperkt wordt tot 312;</p>
<p>2° de vijf grootste verschillen bekomen na toepassing van de bepaling onder 1° op te tellen.</p>	<p>2° de vijf grootste verschillen bekomen na toepassing van de bepaling onder 1° op te tellen.</p>
<p>Voor zover de toepassing van dit lid voordeliger is en onverminderd de toepassing van het eerste lid, is de breuk gelijk aan deze welke gebruikt werd voor de berekening, naargelang het geval, van het persoonlijk rustpensioen, van het overlevingspensioen of van de overgangsuitkering toegekend in het pensioenstelsel van werknemers, na toepassing van, naargelang het geval, artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van artikel 7, § 1, vierde lid, of van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, uitgedrukt in kalenderjaren, indien de beroepsloopbaan voldoet aan de voorwaarden bedoeld in respectievelijk artikel 3, § 1, eerste lid, 1°, artikel 3, § 2, eerste lid, 1°, of artikel 3, § 3, eerste lid, 1°, zonder dat de aldus bekomen breuk de eenheid kan overschrijden. De teller is echter beperkt tot het aantal kalenderjaren die elk ten minste 52 voltijdse dagequivalenten bevatten.</p>	<p>Voor zover de toepassing van dit lid voordeliger is en onverminderd de toepassing van het eerste lid, is de breuk gelijk aan deze welke gebruikt werd voor de berekening, naargelang het geval, van het persoonlijk rustpensioen, van het overlevingspensioen of van de overgangsuitkering toegekend in het pensioenstelsel van werknemers, na toepassing van, naargelang het geval, artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van artikel 7, § 1, vierde lid, of van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, uitgedrukt in kalenderjaren, indien de beroepsloopbaan voldoet aan de voorwaarden bedoeld in respectievelijk artikel 3, § 1, eerste lid, 1°, artikel 3, § 2, eerste lid, 1°, of artikel 3, § 3, eerste lid, 1°, zonder dat de aldus bekomen breuk de eenheid kan overschrijden. De teller is echter beperkt tot het aantal kalenderjaren die elk ten minste 52 voltijdse dagequivalenten bevatten.</p>
	<p>Het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996, is niet van toepassing op de berekening van het gewaarborgd minimumpensioen, ten laste van de werknemersregeling.</p>

Coordination des articles

Modification de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions	
TEXTE DE BASE	TEXTE ADAPTÉ AU PROJET DE LOI
Art. 4. § 1er. Par dérogation à l'article 2, § 1 ^{er} , et sans préjudice des dispositions du paragraphe 3 du présent article, la pension peut prendre cours anticipativement au choix et à la demande de l'intéressé. La date de prise de cours choisie ne peut être antérieure au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il a introduit sa demande ni :	Art. 4. § 1er. Par dérogation à l'article 2, § 1 ^{er} , et sans préjudice des dispositions du paragraphe 3 du présent article, la pension peut prendre cours anticipativement au choix et à la demande de l'intéressé. La date de prise de cours choisie ne peut être antérieure au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il a introduit sa demande ni :
1° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2013 et au plus tard le 1er décembre 2013;	1° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2013 et au plus tard le 1er décembre 2013;
2° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2014 et au plus tard le 1er décembre 2014;	2° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2014 et au plus tard le 1er décembre 2014;
3° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2015 et au plus tard le 1er décembre 2015;	3° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2015 et au plus tard le 1er décembre 2015;
4° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2016 et au plus tard le 1er décembre 2016 ;	4° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2016 et au plus tard le 1er décembre 2016 ;
5° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2017 et au plus tard le 1er décembre 2017;	5° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2017 et au plus tard le 1er décembre 2017;
6° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 63 ans, pour les pensions	6° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 63 ans, pour les pensions

qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2018.	qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2018.
§2. La possibilité d'obtenir une pension de retraite anticipée conformément au paragraphe 1 ^{er} est soumise à la condition que l'intéressé prouve une carrière constituée d'un nombre déterminé d'années civiles susceptibles d'ouvrir des droits à la pension en vertu du présent arrêté, de la loi du 20 juillet 1990 instaurant un âge flexible de la retraite pour les travailleurs salariés et adaptant les pensions des travailleurs salariés à l'évolution du bien-être général, de l'arrêté royal n° 50, d'un régime belge pour ouvriers, employés, mineurs, marins ou indépendants, d'un régime belge applicable au personnel des services publics ou de la Société nationale des Chemins de fer belges, de tout autre régime légal belge ou de tout régime étranger qui relève du champ d'application des règlements européens ou des conventions internationales par lesquelles la Belgique est liée et qui concernent la sécurité sociale. La condition de carrière requise est:	§2. La possibilité d'obtenir une pension de retraite anticipée conformément au paragraphe 1 ^{er} est soumise à la condition que l'intéressé prouve une carrière constituée d'un nombre déterminé d'années civiles susceptibles d'ouvrir des droits à la pension en vertu du présent arrêté, de la loi du 20 juillet 1990 instaurant un âge flexible de la retraite pour les travailleurs salariés et adaptant les pensions des travailleurs salariés à l'évolution du bien-être général, de l'arrêté royal n° 50, d'un régime belge pour ouvriers, employés, mineurs, marins ou indépendants, d'un régime belge applicable au personnel des services publics ou de la Société nationale des Chemins de fer belges, de tout autre régime légal belge ou de tout régime étranger qui relève du champ d'application des règlements européens ou des conventions internationales par lesquelles la Belgique est liée et qui concernent la sécurité sociale. La condition de carrière requise est:
1° d'au moins 38 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2013 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2013;	1° d'au moins 38 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2013 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2013;
2° d'au moins 39 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2014 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2014;	2° d'au moins 39 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2014 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2014;
3° d'au moins 40 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2015 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2016 ;	3° d'au moins 40 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2015 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2016 ;
4° d'au moins 41 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2017 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2018;	4° d'au moins 41 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2017 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2018;
5° d'au moins 42 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2019.	5° d'au moins 42 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2019.

Les années civiles visées à l'alinéa 1 ^{er} sont, selon le cas, prises en considération à condition que :	Les années civiles visées à l'alinéa 1 ^{er} sont, selon le cas, prises en considération à condition que :
1° dans le régime des travailleurs indépendants :	1° dans le régime des travailleurs indépendants :
- elles puissent ouvrir un droit à la pension si elles sont situées avant 1957;	- elles puissent ouvrir un droit à la pension si elles sont situées avant 1957;
- si elles sont situées après 1956, comportent au moins deux trimestres qui peuvent ouvrir un droit à la pension;	- si elles sont situées après 1956, comportent au moins deux trimestres qui peuvent ouvrir un droit à la pension;
2° dans le régime des travailleurs salariés ou dans d'autres régimes, les droits à la pension se rapportent à une occupation qui correspond au tiers au moins d'un régime de travail à temps plein. Lorsque l'occupation ne s'étend pas sur une année civile complète, il est satisfait à cette condition lorsque l'année civile comporte au moins l'équivalent de la durée minimale d'occupation précitée.	2° dans le régime des travailleurs salariés ou dans d'autres régimes, les droits à la pension se rapportent à une occupation qui correspond au tiers au moins d'un régime de travail à temps plein. Lorsque l'occupation ne s'étend pas sur une année civile complète, il est satisfait à cette condition lorsque l'année civile comporte au moins l'équivalent de la durée minimale d'occupation précitée.
Pour l'application du présent paragraphe et du paragraphe 3, sont prises en considération les périodes au cours desquelles l'intéressé a interrompu sa carrière professionnelle en vue d'éduquer un enfant n'ayant pas atteint l'âge de six ans accompli. Toutefois, ces périodes ne sont pas prises en considération si elles peuvent ouvrir un droit à la pension en vertu des régimes de pension visés à l'alinéa 1 ^{er} . Les périodes visées par le présent alinéa et les périodes correspondantes qui ouvrent un droit à la pension en vertu des régimes de pension visés à l'alinéa 1 ^{er} , ne peuvent être prises en considération qu'à concurrence d'une durée maximale de 36 mois complets. Le Roi peut fixer les conditions auxquelles les périodes visées au présent alinéa doivent satisfaire pour être prises en considération.	Pour l'application du présent paragraphe et du paragraphe 3, sont prises en considération les périodes au cours desquelles l'intéressé a interrompu sa carrière professionnelle en vue d'éduquer un enfant n'ayant pas atteint l'âge de six ans accompli. Toutefois, ces périodes ne sont pas prises en considération si elles peuvent ouvrir un droit à la pension en vertu des régimes de pension visés à l'alinéa 1 ^{er} . Les périodes visées par le présent alinéa et les périodes correspondantes qui ouvrent un droit à la pension en vertu des régimes de pension visés à l'alinéa 1 ^{er} , ne peuvent être prises en considération qu'à concurrence d'une durée maximale de 36 mois complets. Le Roi peut fixer les conditions auxquelles les périodes visées au présent alinéa doivent satisfaire pour être prises en considération.
Pour l'application du présent paragraphe et du paragraphe 3, ne sont pas prises en considération :	Pour l'application du présent paragraphe et du paragraphe 3, ne sont pas prises en considération :
- les périodes régularisées ou attribuées en vertu des articles 3 ^{ter} , 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés;	- les périodes régularisées ou attribuées en vertu des articles 3 ^{ter} , 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés;

- les périodes assimilées en vertu de l'article 33 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants;	- les périodes assimilées en vertu de l'article 33 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants;
- les périodes correspondantes dans d'autres régimes belges de pension.	- les périodes correspondantes dans d'autres régimes belges de pension.
Pour l'application du présent paragraphe, le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres déterminer :	Pour l'application du présent paragraphe, le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres déterminer :
1° des règles particulières en cas de carrière mixte;	1° des règles particulières en cas de carrière mixte;
2° déterminer les modalités d'application lorsque l'occupation ne s'étend pas sur une année civile complète;	2° déterminer les modalités d'application lorsque l'occupation ne s'étend pas sur une année civile complète;
3° ce qu'il y a lieu d'entendre par une occupation qui correspond (au tiers) d'un régime de travail à temps plein.	3° ce qu'il y a lieu d'entendre par une occupation qui correspond (au tiers) d'un régime de travail à temps plein.
	§2bis. Dans le régime des travailleurs salariés, sans préjudice de l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, pour la détermination du nombre de jours aux fins de l'application du paragraphe 2, seules les données inscrites au compte individuel sont prises en considération.
	Par dérogation à l'alinéa 1er, avant l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, à défaut de données inscrites au compte individuel, la carrière en tant que travailleur salarié :
	1° est basée, le cas échéant, pour la dernière année civile précédant immédiatement la date de prise de cours de la pension, sur la carrière en tant que travailleur salarié de l'année civile précédente ;
	2° est basée, le cas échéant, pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours, sur la carrière en tant que travailleur salarié visée au 1°, tenant compte de la date de prise de cours de la pension.

	§2ter. Le nombre de jours déterminé en application du paragraphe 2bis n'est révisé que à la demande de l'intéressé, et ce, sur base des données reprises dans la source authentique visée au paragraphe 2bis, alinéa 1er.
	La révision visée à l'alinéa 1er n'est effectuée que si elle aboutit à un résultat plus favorable pour l'intéressé.
§ 3. Par dérogation aux paragraphes 1er et 2,	§ 3. Par dérogation aux paragraphes 1er et 2,
1° si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 40 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2013 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2014;	1° si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 40 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2013 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2014;
2° si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 41 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2015 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2015;	2° si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 41 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2015 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2015;
3° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois ^[5] au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2016 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2016,	3° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2016 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2016,
a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 42 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;	a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 42 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;
b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 41 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans;	b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 41 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans;

4° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2017 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2018:	4° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2017 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2018:
a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 43 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;	a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 43 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;
b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 42 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans;	b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 42 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans;
5° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2019 :	5° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2019 :
a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 44 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;	a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 44 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;
b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 43 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans.	b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 43 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans.
§ 3bis. Par dérogation aux paragraphes 1 ^{er} et 2, l'intéressé, qui est né avant le 1 ^{er} janvier 1956 et qui prouve, au 31 décembre 2012, une carrière d'au moins 32 années civiles telles que définies au paragraphe 2, peut, à sa demande, prendre sa pension de retraite anticipée au plus tôt le 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans pour autant qu'il prouve une carrière d'au moins 37 années civiles telles que définies au paragraphe 2.	§ 3bis. Par dérogation aux paragraphes 1 ^{er} et 2, l'intéressé, qui est né avant le 1 ^{er} janvier 1956 et qui prouve, au 31 décembre 2012, une carrière d'au moins 32 années civiles telles que définies au paragraphe 2, peut, à sa demande, prendre sa pension de retraite anticipée au plus tôt le 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans pour autant qu'il prouve une carrière d'au moins 37 années civiles telles que définies au paragraphe 2.
Par dérogation aux paragraphes 1 à 3 et sans préjudice de l'alinéa 1 ^{er} , l'intéressé, qui a atteint l'âge de 59 ans ou plus en 2016, peut prendre sa pension de retraite anticipée aux conditions d'âge et	Par dérogation aux paragraphes 1 à 3 et sans préjudice de l'alinéa 1 ^{er} , l'intéressé, qui a atteint l'âge de 59 ans ou plus en 2016, peut prendre sa pension de retraite anticipée aux conditions d'âge et

de carrière prévues aux paragraphes 1 à 3 et en vigueur jusqu'au 31 décembre 2016, majorées chacune d'un an.	de carrière prévues aux paragraphes 1 à 3 et en vigueur jusqu'au 31 décembre 2016, majorées chacune d'un an.
§ 3ter. Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 2°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2014 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 1°. Par dérogation au paragraphe 2, 2°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2014 est fixée conformément au paragraphe 2, 1°.	§ 3ter. Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 2°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2014 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 1°. Par dérogation au paragraphe 2, 2°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2014 est fixée conformément au paragraphe 2, 1°.
Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 3°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 2°. Par dérogation au paragraphe 2, 3°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixée conformément au paragraphe 2, 2°.	Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 3°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 2°. Par dérogation au paragraphe 2, 3°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixée conformément au paragraphe 2, 2°.
Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 4°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2016 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 3°.	Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 4°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2016 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 3°.
Par dérogation au § 1 ^{er} , 5°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixé conformément au § 1 ^{er} , 4°. Par dérogation au § 2, alinéa 1 ^{er} , 4°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixée conformément au § 2, alinéa 1 ^{er} , 3°.	Par dérogation au § 1 ^{er} , 5°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixé conformément au § 1 ^{er} , 4°. Par dérogation au § 2, alinéa 1 ^{er} , 4°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixée conformément au § 2, alinéa 1 ^{er} , 3°.
Par dérogation au § 1 ^{er} , 6°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2018 est fixé conformément au § 1 ^{er} , 5°.	Par dérogation au § 1 ^{er} , 6°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2018 est fixé conformément au § 1 ^{er} , 5°.
Par dérogation au § 2, alinéa 1 ^{er} , 5°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2019 est fixée conformément au § 2, alinéa 1 ^{er} , 4°.	Par dérogation au § 2, alinéa 1 ^{er} , 5°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2019 est fixée conformément au § 2, alinéa 1 ^{er} , 4°.
Par dérogation au paragraphe 3, 2°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixée conformément au paragraphe 3, 1°.	Par dérogation au paragraphe 3, 2°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixée conformément au paragraphe 3, 1°.
Par dérogation au paragraphe 3, 3°, les conditions d'âge et de carrière requises pour les pensions	Par dérogation au paragraphe 3, 3°, les conditions d'âge et de carrière requises pour les pensions

prenant cours au mois de janvier 2016 sont fixées conformément au paragraphe 3, 2°.	prenant cours au mois de janvier 2016 sont fixées conformément au paragraphe 3, 2°.
Par dérogation au § 3, 4°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixée conformément au § 3, 3°.	Par dérogation au § 3, 4°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixée conformément au § 3, 3°.
Par dérogation au § 3, 5°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2019 est fixée conformément au § 3, 4°.	Par dérogation au § 3, 5°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2019 est fixée conformément au § 3, 4°.
§ 3^{quater}. L'intéressé qui, à un moment donné, remplit les conditions d'âge et de carrière visées aux paragraphes 1 ^{er} à 3 ^{ter} , conserve le droit de prendre anticipativement sa pension à une date ultérieure, quelle que soit par la suite la date de prise de cours effective de la pension.	§ 3^{quater}. L'intéressé qui, à un moment donné, remplit les conditions d'âge et de carrière visées aux paragraphes 1 ^{er} à 3 ^{ter} , conserve le droit de prendre anticipativement sa pension à une date ultérieure, quelle que soit par la suite la date de prise de cours effective de la pension.
§ 4. (...)	§ 4. (...)
§ 5. Pour les travailleurs salariés qui tombent sous l'application d'une convention collective en matière de départ anticipé, approuvée par le Ministre qui a l'Emploi et le Travail dans ses attributions, et ayant cessé ses effets au 31 décembre 1996, les périodes d'inactivité couvertes par cette convention sont prises en considération pour l'application du § 2 du présent arrêté.	§ 5. Pour les travailleurs salariés qui tombent sous l'application d'une convention collective en matière de départ anticipé, approuvée par le Ministre qui a l'Emploi et le Travail dans ses attributions, et ayant cessé ses effets au 31 décembre 1996, les périodes d'inactivité couvertes par cette convention sont prises en considération pour l'application du § 2 du présent arrêté.
(...)	(...)
	Section 4. - Le pourcentage de limitation
	Art. 7ter. § 1er. Pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en considération à concurrence de maximum :
	1° 40 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1961 à 1964 incluses ;
	2° 35 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours l'année civile 1965 ;

	3° 30 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1966 ;
	4° 25 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1967 ;
	5° 20 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1968 ou suivantes.
	§ 2. Pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1 ^{er} pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé :
	1° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéa 1 ^{er} sont pris en considération ;
	2° les jours déterminés en application de l'article 4, § 2bis sont pris en considération. Pour la pension de survie lorsque le conjoint décédé est décédé avant la date de prise de cours de sa pension de retraite et pour l'allocation de transition, cette période prend fin le dernier jour du mois précédant celui du décès ;
	3° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéas 3, 4 et 6 ne sont pas pris en considération.
	Les jours visés à l'alinéa 1 ^{er} sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1 ^{er} pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, pris en compte avant l'application de :
	- l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50 ;
	- l'article 19 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants ;
	- l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, l'article 7, § 1 ^{er} , alinéa 4 et l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3 ;

	<p>- l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.</p>
	<p>Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, convertis en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10<i>bis</i>, § 2<i>bis</i>, 2°, de l'arrêté royal n° 50. Chaque année civile comporte à cet égard un maximum de 312 jours équivalents temps plein, indépendamment du régime de pension, chaque trimestre comportant un maximum de 78 jours équivalents temps plein.</p>
	<p>§ 3. Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont les périodes converties en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10<i>bis</i>, § 2<i>bis</i>, 2°, a) de l'arrêté royal n°50, visées à :</p>
	<p>1° l'article 34, § 1er, A., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité, à l'exception :</p>
	<p>a) des périodes de chômage temporaire ;</p>
	<p>b) des périodes de chômage complet pendant lesquelles le travailleur a effectivement bénéficié de l'avantage visé à l'article 116, §§ 5 et 5<i>bis</i>, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, tel qu'en vigueur du 1er avril 2014 au 30 septembre 2022 inclus, ou a effectivement bénéficié d'une allocation du travail des arts conformément au titre II, chapitre XII, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité tel qu'en vigueur à partir du 1er octobre 2022 ;</p>
	<p>c) des périodes de chômage complet pour les personnes visées à l'article 28, § 3, 1° et 4°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité ;</p>

	d) des périodes de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur ;
	2° l'article 34, § 1 ^{er} , O, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.
	Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte dans la mesure où elles sont assimilées en vertu de l'article 34, §§ 1 ^{er} et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.
	Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte après l'application de :
	- l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50 ;
	- l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, l'article 7, § 1 ^{er} , alinéa 4 et l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3 ;
	- l'article 34, § 2, 1., alinéa 1 ^{er} , deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.
	Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des jours visés au présent paragraphe.
	§ 4. Le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé correspond à la carrière professionnelle déterminée pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé en application du paragraphe 2, multipliée par le pourcentage fixé en application du paragraphe 1 ^{er} . Le résultat obtenu est arrondi à l'unité supérieure ou inférieure selon que le chiffre de la première décimale atteint ou non 5.
	Si le nombre de jours sous l'application du pourcentage de limitation pour le travailleur salarié

	<p>ou le conjoint décédé, déterminée en application du paragraphe 3 , dépasse le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pourcentage fixé en application de l'alinéa 1er, les jours assimilés les moins avantageux sous application du pourcentage de limitation qui dépassent ce nombre sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.</p>
	<p>§ 5. Pour l'application du paragraphe 4, alinéa 2, les jours assimilés les moins avantageux sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont déterminés et supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition comme suit :</p>
	<p>1° pour chaque année civile, le montant total de la pension octroyé aux jours assimilés en application du pourcentage de limitation pour cette année civile est divisé par le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile concernée afin de déterminer le revenu de pension moyen pour ces jours pour chaque année civile ;</p>
	<p>2° les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile présentant le revenu de pension moyen le plus faible sont supprimés du calcul de la pension en tant que travailleur salarié jusqu'à ce que le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation soit ramené au nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er ;</p>
	<p>3° lorsque le nombre de jours assimilés en application du pourcentage de limitation à supprimer pour l'année civile visée au 2°, ne suffit pas, il est fait appel, une à une, aux années civiles comportant les jours assimilés en application du pourcentage de limitation les moins avantageux pour la suppression jusqu'à ce que le nombre</p>

	maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er, soit atteint.
(...)	(...)
Art. 8. § 1er. Si la rémunération annuelle, réévaluée à la date de prise de cours de la pension et éventuellement portée à un montant de rémunération correspondant à un régime de travail à temps plein, est inférieure à 18.819,12 euros par an, la pension est calculée sur la base de ce montant pour l'année considérée pour laquelle au moins une occupation correspondant (au tiers) d'un régime de travail à temps plein est prouvé, et ceci pour autant que l'ayant droit :	Art. 8. § 1er. Si la rémunération annuelle, réévaluée à la date de prise de cours de la pension et éventuellement portée à un montant de rémunération correspondant à un régime de travail à temps plein, est inférieure à 18.819,12 euros par an, la pension est calculée sur la base de ce montant pour l'année considérée pour laquelle au moins une occupation correspondant (au tiers) d'un régime de travail à temps plein est prouvé, et ceci pour autant que l'ayant droit :
1° justifie d'une occupation en qualité de travailleur salarié, durant au minimum 15 années civiles et que cette occupation pour chacune d'entre elles corresponde au moins à la moitié d'un régime de travail à temps plein et	1° justifie d'une occupation en qualité de travailleur salarié, durant au minimum 15 années civiles et que cette occupation pour chacune d'entre elles corresponde au moins à la moitié d'un régime de travail à temps plein et
2° ne puisse prétendre à un montant de pension qui, selon qu'elle soit calculée en application de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , a) ou b), du présent arrêté, ne soit pas supérieur respectivement à 15.378,71 euros ou 12.302,96 euros par an. Les montants sont fixés au prorata de la fraction de la carrière retenue.	2° ne puisse prétendre à un montant de pension qui, selon qu'elle soit calculée en application de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , a) ou b), du présent arrêté, ne soit pas supérieur respectivement à 15.378,71 euros ou 12.302,96 euros par an. Les montants sont fixés au prorata de la fraction de la carrière retenue.
Le montant cité en premier lieu à l'alinéa précédent est fixé au prorata de la durée d'occupation prouvée.	Le montant cité en premier lieu à l'alinéa précédent est fixé au prorata de la durée d'occupation prouvée.
§ 2. La détermination du nombre d'années civiles visées au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1°, s'effectue après application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50.	§ 2. La détermination du nombre d'années civiles visées au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1°, s'effectue après application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50.
§ 3. L'application du droit minimum par année de carrière ne peut avoir pour effet que la pension allouée soit supérieure, selon le cas, aux montants visés au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 2°.	§ 3. L'application du droit minimum par année de carrière ne peut avoir pour effet que la pension allouée soit supérieure, selon le cas, aux montants visés au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 2°.
§ 4. En cas de révision de la pension, les montants visés au paragraphe 1 ^{er} et réévalués à la date d'effet	§ 4. En cas de révision de la pension, les montants visés au paragraphe 1 ^{er} et réévalués à la date d'effet

de la révision, restent ceux qui étaient en vigueur lors de la première prise de cours de la pension.	de la révision, restent ceux qui étaient en vigueur lors de la première prise de cours de la pension.
<p>§ 5. Le montant visé au paragraphe 1er, alinéa 1er correspond à douze fois le revenu minimum mensuel moyen de (1 095,92 EUR à l'index-pivot 103,14 (base 1996 = 100)) tel qu'il est fixé dans l'article 3 de la convention collective n° 43 du 2 mai 1988 portant modification et coordination des conventions collectives de travail n° 21 du 15 mai 1975 et n° 23 du 25 juillet 1975 relatives à la garantie d'un revenu minimum mensuel moyen, rendue obligatoire par l'arrêté royal du 19 juillet 1989. Ce montant est adapté chaque fois que le montant visé à l'article 3 de la convention collective n° 43 du 2 mai 1988 est augmenté ou chaque fois qu'une augmentation résulte de la fixation d'un nouveau revenu minimum mensuel avec portée intersectorielle et rendue obligatoire par arrêté royal. L'adaptation prend effet le premier jour du douzième mois suivant cette modification.</p>	<p>§ 5. Le montant visé au paragraphe 1er, alinéa 1er correspond à douze fois le revenu minimum mensuel moyen de (1 095,92 EUR à l'index-pivot 103,14 (base 1996 = 100)) tel qu'il est fixé dans l'article 3 de la convention collective n° 43 du 2 mai 1988 portant modification et coordination des conventions collectives de travail n° 21 du 15 mai 1975 et n° 23 du 25 juillet 1975 relatives à la garantie d'un revenu minimum mensuel moyen, rendue obligatoire par l'arrêté royal du 19 juillet 1989. Ce montant est adapté chaque fois que le montant visé à l'article 3 de la convention collective n° 43 du 2 mai 1988 est augmenté ou chaque fois qu'une augmentation résulte de la fixation d'un nouveau revenu minimum mensuel avec portée intersectorielle et rendue obligatoire par arrêté royal. L'adaptation prend effet le premier jour du douzième mois suivant cette modification.</p>
<p>§ 6. Les dispositions du présent article ne sont pas applicables aux pensions accordées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant Règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.</p>	<p>§ 6. Les dispositions du présent article ne sont pas applicables aux pensions accordées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant Règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.</p>
<p>§ 7. Le Roi peut :</p>	<p>§ 7. Le Roi peut :</p>
<p>1° déterminer ce qu'il y a lieu d'entendre par une occupation qui correspond (au tiers) d'un régime de travail à temps plein ;</p>	<p>1° déterminer ce qu'il y a lieu d'entendre par une occupation qui correspond (au tiers) d'un régime de travail à temps plein ;</p>
<p>2° déterminer d'autres périodes que celles visées au § 6 qui ne peuvent être prises en considération ;</p>	<p>2° déterminer d'autres périodes que celles visées au § 6 qui ne peuvent être prises en considération ;</p>
<p>3° déterminer les modalités selon lesquelles est administrée la preuve de la durée de l'occupation ;</p>	<p>3° déterminer les modalités selon lesquelles est administrée la preuve de la durée de l'occupation ;</p>
<p>4° déterminer les modalités suivant lesquelles le montant de (13 151,04 EUR) visé au paragraphe 1er, alinéa 1er, est fixé, proportionnellement à la durée d'occupation prouvée;</p>	<p>4° déterminer les modalités suivant lesquelles le montant de (13 151,04 EUR) visé au paragraphe 1er, alinéa 1er, est fixé, proportionnellement à la durée d'occupation prouvée;</p>

5° fixer des règles particulières relatives à la détermination de la durée de l'occupation visée au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1°, pour une pension de survie.	5° fixer des règles particulières relatives à la détermination de la durée de l'occupation visée au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1°, pour une pension de survie.
§ 8. Les montants visés au paragraphe 1 ^{er} sont liés à l'indice-pivot 103,14 (base 1996 = 100) et évoluent conformément aux dispositions de la loi du 2 août 1971 organisant un régime de liaison à l'indice des prix à la consommation des traitements, salaires, pensions, allocations et subventions à charge du Trésor public, de certaines prestations sociales, des limites de rémunération à prendre en considération pour le calcul de certaines cotisations de sécurité sociale des travailleurs, ainsi que des obligations imposées en matière sociale aux travailleurs indépendants.	§ 8. Les montants visés au paragraphe 1 ^{er} sont liés à l'indice-pivot 103,14 (base 1996 = 100) et évoluent conformément aux dispositions de la loi du 2 août 1971 organisant un régime de liaison à l'indice des prix à la consommation des traitements, salaires, pensions, allocations et subventions à charge du Trésor public, de certaines prestations sociales, des limites de rémunération à prendre en considération pour le calcul de certaines cotisations de sécurité sociale des travailleurs, ainsi que des obligations imposées en matière sociale aux travailleurs indépendants.
§ 9. Le Roi peut, après avis du Comité de Gestion du Service fédéral des Pensions, qui établit annuellement une évaluation de ce système de droit minimum, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, modifier les conditions visées au § 1 ^{er} du présent article.	§ 9. Le Roi peut, après avis du Comité de Gestion du Service fédéral des Pensions, qui établit annuellement une évaluation de ce système de droit minimum, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, modifier les conditions visées au § 1 ^{er} du présent article.
§ 10. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres et après avis du Comité de Gestion du Service fédéral des Pensions :	§ 10. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres et après avis du Comité de Gestion du Service fédéral des Pensions :
1° majorer les montants et les montants de pension visés au § 1 ^{er} du présent article ;	1° majorer les montants et les montants de pension visés au § 1 ^{er} du présent article ;
2° déterminer les modalités concernant la durée de la de carrière visé au § 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1° ;	2° déterminer les modalités concernant la durée de la de carrière visé au § 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1° ;
3° étendre le champ d'application à des années de carrière constituées dans d'autres régimes de pension.	3° étendre le champ d'application à des années de carrière constituées dans d'autres régimes de pension.
	§ 11. L'article 7 ^{ter} est applicable à la rémunération, déterminée en application du droit minimum par année de carrière, pour une ou plusieurs années civiles et au montant maximum de la pension qui peut être accordé dans le cadre du droit minimum par année de carrière.
(...)	(...)

Modification de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions		
TEXTE DE BASE	TEXTE ADAPTÉ AUX MODIFICATIONS DE LA LOI PORTANT LA RÉFORME DES PENSIONS (I)	TEXTE ADAPTÉ AUX MODIFICATIONS DE LA LOI PORTANT LA RÉFORME DES PENSIONS (I) ET AU PROJET DE LOI
Art. 131sexies. §1er. À partir du 1 ^{er} janvier 2025, une pension minimum est allouable au bénéficiaire d'une pension de retraite ou d'une pension de survie de travailleur indépendant à la condition qu'il réponde dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, selon le cas, aux conditions cumulatives suivantes:	Art. 131sexies. §1er. À partir du 1 ^{er} janvier 2025, une pension minimum est allouable au bénéficiaire d'une pension de retraite ou d'une pension de survie de travailleur indépendant à la condition qu'il réponde dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, selon le cas, aux conditions cumulatives suivantes:	Art. 131sexies. §1er. À partir du 1 ^{er} janvier 2025, une pension minimum est allouable au bénéficiaire d'une pension de retraite ou d'une pension de survie de travailleur indépendant à la condition qu'il réponde dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, selon le cas, aux conditions cumulatives suivantes:
1° prouver une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète telle que prévue à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°;	1° prouver une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète telle que prévue à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°;	1° prouver une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète telle que prévue à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°;
2° prouver une carrière professionnelle qui comporte au moins 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés, soit dans le seul régime des travailleurs indépendants, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée, et qui, le cas échéant, est réduite quand la carrière contient des trimestres	2° prouver une carrière professionnelle qui comporte au moins 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés, soit dans le seul régime des travailleurs indépendants, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée <u>[abrogé]</u> .	2° prouver une carrière professionnelle qui comporte au moins 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés, soit dans le seul régime des travailleurs indépendants, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée <u>[abrogé]</u> .

<p>assimilés en vertu de l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.</p>		
<p>Néanmoins, pour les bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint est décédé avant le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il atteint l'âge de la retraite visé à l'article 3, § 1er, § 1bis ou § 1ter, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 relatif au régime de pension des travailleurs indépendants en application des articles 15 et 27 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions et de l'article 3, § 1er, 4°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, selon le cas, et sans avoir bénéficié d'une pension anticipée en tant qu'indépendant, le nombre requis de trimestre d'activité professionnelle effective d'indépendant est multiplié par une fraction dont le numérateur correspond au nombre d'années civiles comprises dans la période prenant cours le 1er janvier de l'année du vingtième anniversaire du conjoint décédé et prenant fin le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il est décédé et dont le dénominateur est égal à 45.</p>	<p>Néanmoins, pour les bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint est décédé avant le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il atteint l'âge de la retraite visé à l'article 3, § 1er de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 relatif au régime de pension des travailleurs indépendants en application des articles 15 et 27 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions et de l'article 3, § 1er, 4°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, selon le cas, et sans avoir bénéficié d'une pension anticipée en tant qu'indépendant, le nombre requis de trimestre d'activité professionnelle effective d'indépendant est multiplié par une fraction dont le numérateur correspond au nombre d'années civiles comprises dans la période prenant cours le 1er janvier de l'année du vingtième anniversaire du conjoint décédé et prenant fin le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il est décédé et dont le dénominateur est égal à 45.</p>	<p>Néanmoins, pour les bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint est décédé avant le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il atteint l'âge de la retraite visé à <u>l'article 3, § 1er de l'arrêté royal du 30 janvier 1997</u> relatif au régime de pension des travailleurs indépendants en application des articles 15 et 27 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions et de l'article 3, § 1er, 4°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, selon le cas, et sans avoir bénéficié d'une pension anticipée en tant qu'indépendant, le nombre requis de trimestre d'activité professionnelle effective d'indépendant est multiplié par une fraction dont le numérateur correspond au nombre d'années civiles comprises dans la période prenant cours le 1er janvier de l'année du vingtième anniversaire du conjoint décédé et prenant fin le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il est décédé et dont le dénominateur est égal à 45.</p>

<p>§ 2. Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle, soit en qualité de travailleur indépendant et de travailleur salarié, soit en qualité de travailleur indépendant, de travailleur salarié et de fonctionnaire, satisfait aux conditions relatives au nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés, visées à l'article 3, § § 1er, 2 et 4 de la loi du 25 avril 2024, il est présumé satisfaire aux conditions visées au paragraphe 1er, 2°.</p>	<p>§ 2. Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle, soit en qualité de travailleur indépendant et de travailleur salarié, soit en qualité de travailleur indépendant, de travailleur salarié et de fonctionnaire, satisfait aux conditions relatives au nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés, visées à l'article 3, § § 1er, 2 et 4 de la loi du 25 avril 2024, il est présumé satisfaire aux conditions visées au paragraphe 1er, 2°.</p>	<p>§ 2. Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle, soit en qualité de travailleur indépendant et de travailleur salarié, soit en qualité de travailleur indépendant, de travailleur salarié et de fonctionnaire, satisfait aux conditions relatives au nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés, visées à l'article 3, § § 1er, 2 et 4 de la loi du 25 avril 2024, il est présumé satisfaire aux conditions visées au paragraphe 1er, 2°.</p>
<p>Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle en qualité de travailleur indépendant et de fonctionnaire, satisfait à la condition relative au nombre de mois de services réellement prestés visés à l'article 120 de la loi du 26 juin 1992 portant des dispositions sociales et diverses, il est présumé satisfaire à la condition visée au paragraphe 1er, 2°.</p>	<p>Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle en qualité de travailleur indépendant et de fonctionnaire, satisfait à la condition relative au nombre de mois de services réellement prestés visés à l'article 120 de la loi du 26 juin 1992 portant des dispositions sociales et diverses, il est présumé satisfaire à la condition visée au paragraphe 1er, 2°.</p>	<p>Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle en qualité de travailleur indépendant et de fonctionnaire, satisfait à la condition relative au nombre de mois de services réellement prestés visés à l'article 120 de la loi du 26 juin 1992 portant des dispositions sociales et diverses, il est présumé satisfaire à la condition visée au paragraphe 1er, 2°.</p>
<p>§ 3. Sans préjudice du paragraphe 2, la condition visée au paragraphe 1er, 2°, ne s'applique pas:</p>	<p>§ 3. Sans préjudice du paragraphe 2, la condition visée au paragraphe 1er, 2°, ne s'applique pas:</p>	<p>§ 3. Sans préjudice du paragraphe 2, la condition visée au paragraphe 1er, 2°, ne s'applique pas:</p>
<p>1° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1er janvier 1963 et aux bénéficiaires d'une pension de</p>	<p>1° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1er janvier 1963 et aux bénéficiaires d'une pension de</p>	<p>1° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1er janvier 1963 et aux bénéficiaires d'une pension de</p>

survie dont le conjoint décédé est né avant 1963;	survie dont le conjoint décédé est né avant 1963;	survie dont le conjoint décédé est né avant 1963;
2° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1 ^{er} janvier 1969 et qui prouvent au 1 ^{er} janvier 2025, une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète au sens de l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°, ainsi qu'aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé répondait aux mêmes conditions au moment du décès;	2° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1 ^{er} janvier 1969 et qui prouvent au 1 ^{er} janvier 2025, une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète au sens de l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°, ainsi qu'aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé répondait aux mêmes conditions au moment du décès;	2° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1 ^{er} janvier 1969 et qui prouvent au 1 ^{er} janvier 2025, une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète au sens de l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°, ainsi qu'aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé répondait aux mêmes conditions au moment du décès;
3° aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé bénéficiait d'une pension de retraite qui répondait aux conditions fixées à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°, avant le 1 ^{er} janvier 2025;	3° aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé bénéficiait d'une pension de retraite qui répondait aux conditions fixées à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°, avant le 1 ^{er} janvier 2025;	3° aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé bénéficiait d'une pension de retraite qui répondait aux conditions fixées à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°, avant le 1 ^{er} janvier 2025;
4° aux bénéficiaires visés à l'article 131quinquies.	4° aux bénéficiaires visés à l'article 131quinquies.	4° aux bénéficiaires visés à l'article 131quinquies.
§ 4. La pension minimum est égale à une fraction d'un des montants visés à l'article 4, alinéa 1 ^{er} ou alinéa 2, de la loi du 25 avril 2024, selon qu'il s'agit d'une pension de retraite ou de survie, fraction égale à celle qui a servi au calcul de la pension de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants après application de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, sans que cette fraction ne puisse dépasser l'unité.	§ 4. La pension minimum est égale à une fraction d'un des montants visés à l'article 4, alinéa 1 ^{er} ou alinéa 2, de la loi du 25 avril 2024, selon qu'il s'agit d'une pension de retraite ou de survie, fraction égale à celle qui a servi au calcul de la pension de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants après application de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, sans que cette fraction ne puisse dépasser l'unité.	§ 4. La pension minimum est égale à une fraction d'un des montants visés à l'article 4, alinéa 1 ^{er} ou alinéa 2, de la loi du 25 avril 2024, selon qu'il s'agit d'une pension de retraite ou de survie, fraction égale à celle qui a servi au calcul de la pension de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants après application de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, sans que cette fraction ne puisse dépasser l'unité.
Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite peut également prétendre à une pension de retraite dans le	Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite peut également prétendre à une pension de retraite dans le	Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite peut également prétendre à une pension de retraite dans le

<p>régime des travailleurs salariés ou lorsque le bénéficiaire d'une pension de survie peut également prétendre à une pension de survie dans le régime des travailleurs salariés, l'application des dispositions du présent titre ne peut avoir pour effet d'augmenter l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés au-delà:</p>	<p>régime des travailleurs salariés ou lorsque le bénéficiaire d'une pension de survie peut également prétendre à une pension de survie dans le régime des travailleurs salariés, l'application des dispositions du présent titre ne peut avoir pour effet d'augmenter l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5bis, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions au-delà:</p>	<p>régime des travailleurs salariés ou lorsque le bénéficiaire d'une pension de survie peut également prétendre à une pension de survie dans le régime des travailleurs salariés, l'application des dispositions du présent titre ne peut avoir pour effet d'augmenter <u>l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5bis, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions et avant l'application du pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal précité du 23 décembre 1996</u> au-delà:</p>
<p>1° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 1°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 1°, de l'arrêté royal n° 72;</p>	<p>1° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 1°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 1°, de l'arrêté royal n° 72;</p>	<p>1° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 1°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 1°, de l'arrêté royal n° 72;</p>
<p>2° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 2°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 2°, de l'arrêté royal n° 72;</p>	<p>2° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 2°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 2°, de l'arrêté royal n° 72;</p>	<p>2° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 2°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 2°, de l'arrêté royal n° 72;</p>
<p>3° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 3°, de la loi du 25 avril</p>	<p>3° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 3°, de la loi du 25 avril</p>	<p>3° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 3°, de la loi du 25 avril</p>

<p>2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 4 de l'arrêté royal n° 72.</p>	<p>2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 4 de l'arrêté royal n° 72.</p>	<p>2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 4 de l'arrêté royal n° 72.</p>
<p>Lorsque cette limite est dépassée, la pension minimum de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants est réduite à due concurrence, sans toutefois que cette réduction puisse entraîner l'octroi, dans ce régime, d'une pension inférieure à la prestation qui eût été octroyée si l'intéressé n'avait pu prétendre à la pension minimum.</p>	<p>Lorsque cette limite est dépassée, la pension minimum de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants est réduite à due concurrence, sans toutefois que cette réduction puisse entraîner l'octroi, dans ce régime, d'une pension inférieure à la prestation qui eût été octroyée si l'intéressé n'avait pu prétendre à la pension minimum.</p>	<p>Lorsque cette limite est dépassée, la pension minimum de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants est réduite à due concurrence, sans toutefois que cette réduction puisse entraîner l'octroi, dans ce régime, d'une pension inférieure à la prestation qui eût été octroyée si l'intéressé n'avait pu prétendre à la pension minimum.</p>
<p>Le Roi peut déroger à cette disposition lorsque la limite précitée est dépassée à la suite de l'augmentation de la pension de travailleur salarié en fonction de l'adaptation au bien-être général.</p>	<p>Le Roi peut déroger à cette disposition lorsque la limite précitée est dépassée à la suite de l'augmentation de la pension de travailleur salarié en fonction de l'adaptation au bien-être général.</p>	<p>Le Roi peut déroger à cette disposition lorsque la limite précitée est dépassée à la suite de l'augmentation de la pension de travailleur salarié en fonction de l'adaptation au bien-être général.</p>
<p>§ 5. Par dérogation au paragraphe 1er, 2°, et sans préjudice de la réduction éventuellement appliquée au nombre de trimestres effectifs ou y assimilés quand la carrière comporte des trimestres assimilés en vertu de l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants, la condition de 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés comme indépendant à prouver par le bénéficiaire d'une pension de retraite ou par le bénéficiaire d'une pension de survie, du chef de la carrière de son conjoint décédé, est portée à:</p>	<p>§ 5. Par dérogation au paragraphe 1er, 2°, [abrogé] la condition de 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés comme indépendant à prouver par le bénéficiaire d'une pension de retraite ou par le bénéficiaire d'une pension de survie, du chef de la carrière de son conjoint décédé, est portée à:</p>	<p>§ 5. Par dérogation au paragraphe 1er, 2°, [abrogé] la condition de 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés comme indépendant à prouver par le bénéficiaire d'une pension de retraite ou par le bénéficiaire d'une pension de survie, du chef de la carrière de son conjoint décédé, est portée à:</p>

1° 16 trimestres pour ceux qui sont nés en 1963 ;	1° 16 trimestres pour ceux qui sont nés en 1963 ;	1° 16 trimestres pour ceux qui sont nés en 1963 ;
2° 19 trimestres pour ceux qui sont nés en 1964;	2° 19 trimestres pour ceux qui sont nés en 1964;	2° 19 trimestres pour ceux qui sont nés en 1964;
3° 23 trimestres pour ceux qui sont nés en 1965;	3° 23 trimestres pour ceux qui sont nés en 1965;	3° 23 trimestres pour ceux qui sont nés en 1965;
4° 29 trimestres pour ceux qui sont nés en 1966;	4° 29 trimestres pour ceux qui sont nés en 1966;	4° 29 trimestres pour ceux qui sont nés en 1966;
5° 35 trimestres pour ceux qui sont nés en 1967;	5° 35 trimestres pour ceux qui sont nés en 1967;	5° 35 trimestres pour ceux qui sont nés en 1967;
6° 45 trimestres pour ceux qui sont nés en 1968;	6° 45 trimestres pour ceux qui sont nés en 1968;	6° 45 trimestres pour ceux qui sont nés en 1968;
7° 55 trimestres pour ceux qui sont nés en 1969.	7° 55 trimestres pour ceux qui sont nés en 1969.	7° 55 trimestres pour ceux qui sont nés en 1969.
Si la carrière professionnelle comprend des trimestres qui ont été assimilés pour cause de maladie conformément à l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 précité, il sera tenu compte du résultat le plus avantageux entre le nombre de trimestres tels qu'établis à l'alinéa 1er et le nombre de trimestres obtenus après la réduction éventuellement appliquée, tel que prévu au § 1er, 2°.	[abrogé]	[abrogé]
§ 6. Le Roi détermine, par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres:	§ 6. Le Roi détermine, par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres:	§ 6. Le Roi détermine, par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres:
1° ce qu'il faut entendre, à partir du 1 ^{er} janvier 2025, par carrière professionnelle au moins égale aux deux-tiers d'une carrière complète soit dans le seul régime des travailleurs	1° ce qu'il faut entendre, à partir du 1 ^{er} janvier 2025, par carrière professionnelle au moins égale aux deux-tiers d'une carrière complète soit dans le seul régime des travailleurs indépendants,	1° ce qu'il faut entendre, à partir du 1 ^{er} janvier 2025, par carrière professionnelle au moins égale aux deux-tiers d'une carrière complète soit dans le seul régime des travailleurs indépendants,

<p>indépendants, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et salariés ou dans les régimes auxquels s'appliquent les règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée;</p>	<p>soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et salariés ou dans les régimes auxquels s'appliquent les règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée;</p>	<p>soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et salariés ou dans les régimes auxquels s'appliquent les règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée;</p>
<p>2° ce qu'il y a lieu d'entendre par trimestres de travail effectif comme travailleur indépendant;</p>	<p>2° ce qu'il y a lieu d'entendre par trimestres de travail effectif comme travailleur indépendant;</p>	<p>2° ce qu'il y a lieu d'entendre par trimestres de travail effectif comme travailleur indépendant;</p>
<p>3° quels trimestres peuvent être assimilés à des périodes de travail effectif;</p>	<p>3° quels trimestres peuvent être assimilés à des périodes de travail effectif;</p>	<p>3° quels trimestres peuvent être assimilés à des périodes de travail effectif;</p>
<p>4° comment les périodes ouvrant des droits à pension à charge d'un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la</p>	<p>4° comment les périodes ouvrant des droits à pension à charge d'un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la</p>	<p>4° comment les périodes ouvrant des droits à pension à charge d'un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la</p>

Belgique est liée sont converties en trimestres;	Belgique est liée sont converties en trimestres;	Belgique est liée sont converties en trimestres;
5° comment les périodes assimilées en vertu de l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants sont déduites du nombre de trimestres de travail effectif requis.	[abrogé]	[abrogé]
(...)	(...)	(...)
Modification de la loi du 25 avril 2024 portant la réforme des pensions		
TEXTE DE BASE	TEXTE ADAPTÉ AUX MODIFICATIONS DE LA LOI PORTANT LA RÉFORME DES PENSIONS (I)	TEXTE ADAPTÉ AUX MODIFICATIONS DE LA LOI PORTANT LA RÉFORME DES PENSIONS (I) ET AU PROJET DE LOI
Art. 3. § 1er. Une pension de retraite minimum garantie est accordée au travailleur salarié qui justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10 <i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:	Art. 3. § 1er. Une pension de retraite minimum garantie est accordée au travailleur salarié qui justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10 <i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:	Art. 3. § 1er. Une pension de retraite minimum garantie est accordée au travailleur salarié qui justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10 <i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, et de l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:
1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, sans préjudice de l'application du paragraphe 4, au moins 5.000	1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, [abrogé] au moins 5.000 jours équivalents	1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, [abrogé] au moins 5.000 jours équivalents

jours équivalents temps plein effectivement prestés;	temps plein effectivement prestés;	temps plein effectivement prestés;
2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, sans préjudice de l'application du paragraphe 4, au moins 3.120 jours équivalents temps plein effectivement prestés.	2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, [abrogé] au moins 3.120 jours équivalents temps plein effectivement prestés.	2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, <u>[abrogé]</u> au moins 3.120 jours équivalents temps plein effectivement prestés.
Lorsque la pension de retraite de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur à 45, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre 45 et ce dénominateur inférieur.	Lorsque la pension de retraite de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur à 45, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre 45 et ce dénominateur inférieur.	Lorsque la pension de retraite de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur à 45, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre 45 et ce dénominateur inférieur.
Lorsque la carrière professionnelle comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1 ^{er} , multipliées par une fraction dont le numérateur est égal à 45 et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1 ^{er} janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant l'année civile au cours de laquelle l'intéressé atteint l'âge visé à l'article 2, § 1 ^{er} , de l'arrêté royal	Lorsque la carrière professionnelle comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1 ^{er} , multipliées par une fraction dont le numérateur est égal à 45 et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1 ^{er} janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant l'année civile au cours de laquelle l'intéressé atteint l'âge visé à l'article 2, § 1 ^{er} , de l'arrêté royal	Lorsque la carrière professionnelle comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1 ^{er} , multipliées par une fraction dont le numérateur est égal à 45 et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1 ^{er} janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant l'année civile au cours de laquelle l'intéressé atteint l'âge visé à l'article 2, § 1 ^{er} , de l'arrêté royal

<p>du 23 décembre 1996 et, par dérogation à l'alinéa 1er, la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.</p>	<p>du 23 décembre 1996 et, par dérogation à l'alinéa 1er, la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.</p>	<p>du 23 décembre 1996 et, par dérogation à l'alinéa 1er, la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.</p>
<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de retraite qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033.</p>	<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de retraite qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033.</p>	<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de retraite qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033.</p>
<p>Au conjoint aidant visé à l'article 131quinquies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, une pension de retraite minimum garantie est accordée lorsque le conjoint aidant, dans la période de référence commençant le 1er janvier 2003 et se terminant à la fin du trimestre précédant la date de prise de cours de la pension de retraite à charge du régime de pension des travailleurs indépendants, justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du nombre d'années civiles situées dans cette période de référence.</p>	<p>Au conjoint aidant visé à l'article 131quinquies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, une pension de retraite minimum garantie est accordée lorsque le conjoint aidant, dans la période de référence commençant le 1er janvier 2003 et se terminant à la fin du trimestre précédant la date de prise de cours de la pension de retraite à charge du régime de pension des travailleurs indépendants, justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du nombre d'années civiles situées dans cette période de référence.</p>	<p>Au conjoint aidant visé à l'article 131quinquies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, une pension de retraite minimum garantie est accordée lorsque le conjoint aidant, dans la période de référence commençant le 1er janvier 2003 et se terminant à la fin du trimestre précédant la date de prise de cours de la pension de retraite à charge du régime de pension des travailleurs indépendants, justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, et de l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du nombre d'années civiles situées dans cette période de référence.</p>

<p>§ 2. Une pension de survie minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une pension de survie sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:</p>	<p>§ 2. Une pension de survie minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une pension de survie sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:</p>	<p>§ 2. Une pension de survie minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une pension de survie sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, et de l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:</p>
<p>1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction dans laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui contient, sans préjudice de l'application du paragraphe 4, un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 5.000 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45;</p>	<p>1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction dans laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui contient, [abrogé] un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 5.000 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45;</p>	<p>1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction dans laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui contient, <u>[abrogé]</u> un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 5.000 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45;</p>
<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés</p>	<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés</p>	<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés</p>

<p>par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui comporte, sans préjudice de l'application du paragraphe 4, un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 3.120 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45.</p>	<p>par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui comporte, [abrogé] un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 3.120 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45.</p>	<p>par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui comporte, <u>[abrogé]</u> un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 3.120 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45.</p>
<p>Lorsque la pension de survie de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>	<p>Lorsque la pension de survie de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>	<p>Lorsque la pension de survie de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>
<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle la pension en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles</p>	<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle la pension en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles</p>	<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle la pension en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles</p>

comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité et, par dérogation à l'alinéa 1 ^{er} , la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.	comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité et, par dérogation à l'alinéa 1 ^{er} , la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.	comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité et, par dérogation à l'alinéa 1 ^{er} , la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.
L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de survie qui prennent cours effectivement et pour la première fois:	L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de survie qui prennent cours effectivement et pour la première fois:	L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de survie qui prennent cours effectivement et pour la première fois:
1° au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2025, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base d'une pension de retraite qui a pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1 ^{er} décembre 2024, et	1° au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2025, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base d'une pension de retraite qui a pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1 ^{er} décembre 2024, et	1° au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2025, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base d'une pension de retraite qui a pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1 ^{er} décembre 2024, et
2° au plus tard le 1 ^{er} janvier 2033, à l'exception des pensions de survie à la suite d'un décès avant le 1 ^{er} janvier 2033.	2° au plus tard le 1 ^{er} janvier 2033, à l'exception des pensions de survie à la suite d'un décès avant le 1 ^{er} janvier 2033.	2° au plus tard le 1 ^{er} janvier 2033, à l'exception des pensions de survie à la suite d'un décès avant le 1 ^{er} janvier 2033.
§ 3. Une allocation de transition minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une allocation de transition sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:	§ 3. Une allocation de transition minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une allocation de transition sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:	§ 3. Une allocation de transition minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une allocation de transition sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3, et de l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:
1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps	1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps	1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps

<p>plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée;</p>	<p>plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée;</p>	<p>plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée;</p>
<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée.</p>	<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée.</p>	<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée.</p>
<p>Lorsque l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7bis, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>	<p>Lorsque l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7bis, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>	<p>Lorsque l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7bis, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>
<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants</p>	<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants</p>	<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants</p>

<p>sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité.</p>	<p>sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité.</p>	<p>sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité.</p>
<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux allocations de transition qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033, à l'exception des allocations de transition à la suite d'un décès avant le 1er janvier 2033.</p>	<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux allocations de transition qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033, à l'exception des allocations de transition à la suite d'un décès avant le 1er janvier 2033.</p>	<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux allocations de transition qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033, à l'exception des allocations de transition à la suite d'un décès avant le 1er janvier 2033.</p>
<p>§ 4. Si la carrière professionnelle comporte des périodes au cours desquelles, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective, un nombre inférieur au nombre de 5.000 jours équivalents temps plein effectivement prestés visé au paragraphe 1er, alinéa 1er, 1°, et au paragraphe 2, alinéa 1er, 1°, est requis. Le nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés est déterminé selon la carrière professionnelle:</p>	<p>[abrogé]</p>	<p>[abrogé]</p>
<p>1° si celle-ci comporte de 1.561 jusqu'à, y compris, 9.359 jours au cours desquels, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut</p>	<p>[abrogé]</p>	<p>[abrogé]</p>

<p>pas justifier d'une occupation effective, la réduction du nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés est égale au résultat, arrondi à l'unité supérieure, du produit de 100/312 par le résultat de la différence entre le nombre de jours au cours desquels l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective pour des raisons médicales et 1.560;</p>		
<p>2° si celle-ci comporte au moins 9.360 jours au cours desquels, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective, le nombre requis de jours équivalents temps plein effectivement prestés est égal au résultat, arrondi à l'unité supérieure, de la différence entre 14.040 et le nombre de jours au cours desquels l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective pour des raisons médicales, multiplié par le produit de 250/312 par 30/45.</p>	<p>[abrogé]</p>	<p><u>[abrogé]</u></p>
<p>Le nombre requis de 3.120 jours équivalents temps plein requis effectivement prestés visés au paragraphe 1er, alinéa 1er, 2°, et au paragraphe 2, alinéa 1er, 2°, est remplacé par le nombre fixé conformément à l'alinéa 1er, dans la mesure où le résultat ainsi obtenu est plus favorable.</p>	<p>[abrogé]</p>	<p><u>[abrogé]</u></p>
<p>Lorsque la pension de survie de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur à 45, le nombre de jours</p>	<p>[abrogé]</p>	<p><u>[abrogé]</u></p>

<p>au cours desquels, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre 45 et le dénominateur inférieur.</p>		
<p>Pour l'application de ce paragraphe, les périodes au cours desquelles, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective comprennent les périodes visées à:</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>1° l'article 34, § 1er, B., 1° et 3°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>2° l'article 34, § 1er, C., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>3° l'article 34, § 1er, K., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>4° l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants, converties en jours;</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>5° l'article 120, alinéa 2, de la loi du 26 juin 1992 portant des dispositions sociales et diverses, converties en jours, au cours des-uelles, pour des raisons de santé, la personne visée à l'article 118, § 1er, de la loi du 26 juin 1992 précitée, ne peut pas justifier des services réellement prestés.</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>

Les périodes visées à l'alinéa 4, 1° à 3°, sont prises en compte pour autant qu'elles soient assimilées en vertu de l'article 34, § 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, avant l'application de l'article 28bis de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.	[abrogé]	[abrogé]
Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, modifier, compléter ou remplacer les périodes visées à l'alinéa 4.	[abrogé]	[abrogé]
§ 5. Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il n'est pas tenu compte des périodes:	§ 5. Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il n'est pas tenu compte des périodes:	§ 5. Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il n'est pas tenu compte des périodes:
1° régularisées ou attribuées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	1° régularisées ou attribuées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	1° régularisées ou attribuées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
2° visées par les articles 92 à 98bis inclus de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.	2° visées par les articles 92 à 98bis inclus de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.	2° visées par les articles 92 à 98bis inclus de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.
Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il est tenu compte pour la détermination de la carrière en qualité de travailleur salarié des périodes, converties en jours équivalents temps plein:	Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il est tenu compte pour la détermination de la carrière en qualité de travailleur salarié des périodes, converties en jours équivalents temps plein:	Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il est tenu compte pour la détermination de la carrière en qualité de travailleur salarié des périodes, converties en jours équivalents temps plein:
1° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le	1° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le	1° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le

retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;	retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;	retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;
2° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;	2° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;	2° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;
3° visées au titre 2, chapitre 2, de la loi du 6 mars 2020 précitée;	3° visées au titre 2, chapitre 2, de la loi du 6 mars 2020 précitée;	3° visées au titre 2, chapitre 2, de la loi du 6 mars 2020 précitée;
4° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.	4° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.	4° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.
Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} et 2, sont assimilées aux jours équivalent temps plein effectivement prestés, les périodes:	Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} et 2, sont assimilées aux jours équivalent temps plein effectivement prestés, les périodes:	Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} et 2, sont assimilées aux jours équivalent temps plein effectivement prestés, les périodes:
1° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , D., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, avant application de l'article 28 <i>bis</i> et de l'article 34, § 2, 3., alinéa 1 ^{er} , de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	1° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , D., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, avant application de l'article 28 <i>bis</i> et de l'article 34, § 2, 3., alinéa 1 ^{er} , de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	1° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , D., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, avant application de l'article 28 <i>bis</i> et de l'article 34, § 2, 3., alinéa 1 ^{er} , de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
2° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , A., 1°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limité au chômage temporaire;	2° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , A., 1°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limité au chômage temporaire;	2° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , A., 1°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limité au chômage temporaire;
3° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , B., 2° et R., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	3° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , B., 2° et R., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	3° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , B., 2° et R., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;

	3/1° visées à l'article 34, § 1er, B., 1° et 3°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;	<u>3/1° visées à l'article 34, § 1er, B., 1° et 3°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;</u>
	3/2° visées à l'article 34, § 1er, C., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	<u>3/2° visées à l'article 34, § 1er, C., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;</u>
	3/3° des périodes visées à l'article 34, § 1er, F., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;	<u>3/3° des périodes visées à l'article 34, § 1er, F., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;</u>
	3/4° des périodes visées à l'article 34, § 1er, H., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limitées au lock-out ;	<u>3/4° des périodes visées à l'article 34, § 1er, H., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limitées au lock-out ;</u>
	3/5° des périodes visées à l'article 34, § 1er, I., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;	<u>3/5° des périodes visées à l'article 34, § 1er, I., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;</u>
	3/6° des périodes visées à l'article 34, § 1er, J., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;	<u>3/6° des périodes visées à l'article 34, § 1er, J., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;</u>
	3/7° des périodes visées à l'article 34, § 1er, L., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.	<u>3/7° des périodes visées à l'article 34, § 1er, L., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.</u>
4° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , Nter., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	4° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , Nter., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	4° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , Nter., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
5° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , S., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	5° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , S., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	5° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , S., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
6° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , V., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	6° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , V., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	6° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , V., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
7° visées à l'article 4, § 4, b), et § 5, alinéa 1 ^{er} , premier tiret, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie	7° visées à l'article 4, § 4, b), et § 5, alinéa 1 ^{er} , premier tiret, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie	7° visées à l'article 4, § 4, b), et § 5, alinéa 1 ^{er} , premier tiret, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie

concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps, tel qu'en vigueur avant le 1 ^{er} janvier 2015;	concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps, tel qu'en vigueur avant le 1 ^{er} janvier 2015;	concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps, tel qu'en vigueur avant le 1 ^{er} janvier 2015;
8° visées à l'article 5, § 2, b) et d), de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 précité;	8° visées à l'article 5, § 2, b) et d), de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 précité;	8° visées à l'article 5, § 2, b) et d), de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 précité;
9° visées aux articles 5 et 6 de l'arrêté du gouvernement flamand du 26 juillet 2016 portant octroi d'allocations d'interruption pour crédit-soins;	9° visées aux articles 5 et 6 de l'arrêté du gouvernement flamand du 26 juillet 2016 portant octroi d'allocations d'interruption pour crédit-soins et pour l'absence pour crédit-soins, visé à la partie 11, titre 9, du statut du personnel du Secrétariat général du Parlement flamand du 15 décembre 1998, telle que cette partie a été modifiée par l'article 16 de la modification du statut du personnel du Secrétariat général du Parlement flamand du 5 juillet 2017, pour les mêmes motifs.	9° visées aux articles 5 et 6 de l'arrêté du gouvernement flamand du 26 juillet 2016 portant octroi d'allocations d'interruption pour crédit-soins <u>et pour l'absence pour crédit-soins, visé à la partie 11, titre 9, du statut du personnel du Secrétariat général du Parlement flamand du 15 décembre 1998, telle que cette partie a été modifiée par l'article 16 de la modification du statut du personnel du Secrétariat général du Parlement flamand du 5 juillet 2017, pour les mêmes motifs.</u>
10° de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;	10° de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;	10° de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;
11° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;	11° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;	11° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;
12° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;	12° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;	12° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;

13° visées au titre 2, chapitre 2 de la loi du 6 mars 2020 précitée;	13° visées au titre 2, chapitre 2 de la loi du 6 mars 2020 précitée;	13° visées au titre 2, chapitre 2 de la loi du 6 mars 2020 précitée;
14° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.	14° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.	14° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.
Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 14° sont converties en jours équivalents temps plein.	Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 14° sont converties en jours équivalents temps plein.	Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 14° sont converties en jours équivalents temps plein.
Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 10°, sont prises en compte pour autant qu'elles soient assimilées en vertu de l'article 34, § § 1 ^{er} et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.	Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 10°, sont prises en compte pour autant qu'elles soient assimilées en vertu de l'article 34, § § 1 ^{er} et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.	Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 10°, sont prises en compte pour autant qu'elles soient assimilées en vertu de l'article 34, § § 1 ^{er} et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.
Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, modifier, compléter ou remplacer les périodes visées aux alinéas 2 et 3, ainsi que la manière dont ces périodes sont prises en compte.	Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des périodes visées aux alinéas 2 et 3.	<u>Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des périodes visées aux alinéas 2 et 3.</u>
Par dérogation à l'article 2, 10°, a), pour les années civiles en qualité de travailleur des arts, les jours de travail, tels que calculés conformément à l'article 185, § 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, sont pris en compte comme jours équivalents temps plein effectivement prestés pour l'application des paragraphes 1 ^{er}	Par dérogation à l'article 2, 10°, a), pour les années civiles en qualité de travailleur des arts, les jours de travail, tels que calculés conformément à l'article 185, § 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, sont pris en compte comme jours équivalents temps plein effectivement prestés pour l'application des paragraphes 1 ^{er}	Par dérogation à l'article 2, 10°, a), pour les années civiles en qualité de travailleur des arts, les jours de travail, tels que calculés conformément à l'article 185, § 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, sont pris en compte comme jours équivalents temps plein effectivement prestés pour l'application des paragraphes 1 ^{er}

et 2. Les jours de travail ainsi obtenus sont multipliés par 1,42.	et 2. Les jours de travail ainsi obtenus sont multipliés par 1,42.	et 2. Les jours de travail ainsi obtenus sont multipliés par 1,42.
(...)	(...)	(...)
TEXTE DE BASE		TEXTE ADAPTÉ AU PROJET DE LOI
<p>Art. 5. La fraction visée à l'article 4 a comme dénominateur celui qui a été utilisé pour le calcul, selon le cas, de la pension de retraite personnelle, de la pension de survie ou de l'allocation de transition attribuée dans le régime de pension des travailleurs salariés exprimé en jours équivalents temps pleins et comme numérateur les jours équivalents temps plein pris en compte dans le régime de pension des travailleurs salariés, après application, selon le cas, de l'article 10<i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, ou de l'article 7<i>bis</i>, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, sans que la fraction ainsi obtenue ne puisse dépasser l'unité.</p>		<p>Art. 5. La fraction visée à l'article 4 a comme dénominateur celui qui a été utilisé pour le calcul, selon le cas, de la pension de retraite personnelle, de la pension de survie ou de l'allocation de transition attribuée dans le régime de pension des travailleurs salariés exprimé en jours équivalents temps pleins et comme numérateur les jours équivalents temps plein pris en compte dans le régime de pension des travailleurs salariés, après application, selon le cas, de l'article 10<i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, ou de l'article 7<i>bis</i>, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, sans que la fraction ainsi obtenue ne puisse dépasser l'unité.</p>
<p>Si la carrière professionnelle remplit uniquement les conditions visées respectivement à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, 2°, à l'article 3, § 1er, alinéa 5, à l'article 3, § 2, alinéa 1er, 2°, ou à l'article 3, § 3, alinéa 1er, 2°, il est ajouté au numérateur de la fraction visée à l'alinéa 1er, un nombre de jours effectivement prestés supplémentaires fictifs qui est obtenu en:</p>		<p>Si la carrière professionnelle remplit uniquement les conditions visées respectivement à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, 2°, à l'article 3, § 1er, alinéa 5, à l'article 3, § 2, alinéa 1er, 2°, ou à l'article 3, § 3, alinéa 1er, 2°, il est ajouté au numérateur de la fraction visée à l'alinéa 1er, un nombre de jours effectivement prestés supplémentaires fictifs qui est obtenu en:</p>
<p>1° prenant la différence, pour toutes les années civiles individuelles antérieures à 2002, entre le nombre de jours équivalents temps plein de l'année civile concernée et ce nombre multiplié par le rapport 5/4, le résultat de cette multiplication étant limité à 312;</p>		<p>1° prenant la différence, pour toutes les années civiles individuelles antérieures à 2002, entre le nombre de jours équivalents temps plein de l'année civile concernée et ce nombre multiplié par le rapport 5/4, le résultat de cette multiplication étant limité à 312;</p>
<p>2° additionnant les cinq plus grandes différences obtenues après application du 1°.</p>		<p>2° additionnant les cinq plus grandes différences obtenues après application du 1°.</p>
<p>Pour autant que l'application de cet alinéa soit plus favorable et sans préjudice de l'alinéa 1er, la fraction est égale à celle qui a été utilisée pour le calcul, selon le cas, de la pension de retraite personnelle, de la pension de survie ou de l'allocation de transition attribuée dans le régime de pension des travailleurs salariés exprimée en années civiles, après</p>		<p>Pour autant que l'application de cet alinéa soit plus favorable et sans préjudice de l'alinéa 1er, la fraction est égale à celle qui a été utilisée pour le calcul, selon le cas, de la pension de retraite personnelle, de la pension de survie ou de l'allocation de transition attribuée dans le régime de pension des travailleurs salariés exprimée en années civiles, après</p>

<p>application, selon le cas, de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, ou de l'article 7bis, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, lorsque la carrière professionnelle remplit les conditions visées à respectivement à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, 1°, à l'article 3, § 2, alinéa 1er, 1°, ou à l'article 3, § 3, alinéa 1er, 1°, sans que la fraction ainsi obtenue puisse dépasser l'unité. Le numérateur est cependant limité au nombre d'années civiles qui comportent chacune au minimum 52 jours équivalents temps plein.</p>	<p>application, selon le cas, de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, ou de l'article 7bis, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, lorsque la carrière professionnelle remplit les conditions visées à respectivement à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, 1°, à l'article 3, § 2, alinéa 1er, 1°, ou à l'article 3, § 3, alinéa 1er, 1°, sans que la fraction ainsi obtenue puisse dépasser l'unité. Le numérateur est cependant limité au nombre d'années civiles qui comportent chacune au minimum 52 jours équivalents temps plein.</p>
	<p>Le pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, n'est pas applicable au calcul de la pension minimum garantie à charge du régime de pension des travailleurs salariés.</p>

Brussel, 10 maart 2026

Advies 2026/06**Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen**

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Invoering van een beperkingspercentage voor de gelijkgestelde periodes in de pensioenberekening

Samenvattend	2
1 Invoering van een beperkingspercentage	3
1.1 Modaliteiten in het werknemersstelsel	3
1.2 Cumulatie van een minimumpensioen als zelfstandige met een rustpensioen als werknemer	4
1.3 Inwerkingtreding	4
2 Advies van het Comité.....	5
2.1 Principe.....	5
2.2 Implementatie	5

Samenvattend

Het ABC brengt een positief advies uit over een voorontwerp van wet dat voorziet in:

- de invoering van een beperkingspercentage voor de gelijkgestelde periodes in de pensioenberekening voor werknemers;
- een wijziging in het zelfstandigenstelsel om te vermijden dat de daling van het werknemerspensioen die uit de voorgestelde beperking van de gelijkgestelde periodes voortvloeit, in bepaalde situaties gecompenseerd zou worden door de toekenning van een hoger pensioen ten laste van het zelfstandigenstelsel.

Het ABC is tevreden dat met dit voorontwerp van wet een nieuwe stap wordt gezet om gewerkte periodes zwaarder te laten meetellen voor de opbouw van pensioenrechten. Voor het Comité zou de hervorming echter nog verregaander mogen zijn¹.

Het acht een inwerkingtreding op 1 januari 2027 echter te ambitieus, gelet op i) de techniciteit van de voorgestelde hervorming, ii) de vaststelling dat het voorstel nog een politiek en wetgevend traject moet doorlopen en iii) het feit dat pensioenbeslissingen reeds maanden voor de eigenlijke ingangsdatum van het pensioen moeten genomen en voorbereid worden.

Tot slot vraagt het ABC opnieuw aandacht voor de almaar complexer wordende pensioenreglementering. Het ABC pleit er dan ook voor om in de toekomst voldoende toe te zien op de eenvoud van nieuwe pensioenmaatregelen, in het bijzonder voor wat betreft de toekennings- en berekeningsmodaliteiten.

¹ In het verleden deed het een voorstel om ook een beperking van de gelijkgestelde periodes te hanteren voor de verificatie van de verschillende loopbaanvoorwaarden en dus niet enkel voor de berekening van het pensioen, zoals in het voorontwerp van wet is vooropgesteld.

Op vraag van de minister van Zelfstandigen buigt het ABC zich over een voorontwerp van wet dat voorziet in de invoering van een beperkingspercentage voor de gelijkgestelde periodes in de pensioenberekening voor werknemers (cf. 1.1). Het voorontwerp voorziet tevens een wijziging van artikel 131sexies van de wet van 15 mei 1984 om te vermijden dat de daling van het werknemerspensioen die uit de voorgestelde maatregel voortvloeit, in bepaalde situaties gecompenseerd zou worden door de toekenning van een hoger pensioen ten laste van het zelfstandigenstelsel (cf. 1.2).

1 Invoering van een beperkingspercentage

De federale regering voorziet deze legislatuur in een brede pensioenhervorming die als doel heeft om de band tussen effectieve arbeidsprestaties en de opbouw van pensioenrechten te versterken² zodat:

- mensen beloofd worden voor hun werk en
- de duurzaamheid en betaalbaarheid van het pensioensysteem op lange termijn gegarandeerd wordt.

Eén van de maatregelen³ in dit kader is de invoering van een beperkingspercentage voor de gelijkgestelde periodes.

1.1 Modaliteiten in het werknemersstelsel

Het voorontwerp van wet voorziet dat de volgende gelijkgestelde periodes slechts beperkt zullen meegenomen worden⁴ in de berekening van de rustpensioenen, de overlevingspensioenen en de overgangsuitkeringen voor werknemers^{5,6}:

1. de periodes van onvrijwillige werkloosheid⁷;
2. de landingsbanen, en
3. de periodes van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering)'.⁷

² Zie Federaal regeerakkoord 2025-2029 (p. 49).

³ Zie Federaal regeerakkoord 2025-2029 (p. 51): *“Vanaf 01/01/2027 worden gelijkgestelde periodes die meer dan 40% uitmaken van de loopbaan niet langer meegerekend voor de berekening van het pensioen van werknemers en zelfstandigen. Deze grens van 40% daalt elk jaar met 5 procentpunten tot 20% in 2031, zoals dit vandaag reeds het geval is voor ambtenaren. Periodes van ziekte en zorgverloven worden hierbij buiten beschouwing gelaten.”*

⁴ De minst voordelige gelijkgestelde dagen worden verwijderd uit de berekening.

⁵ Met als doel om de impact van deze periodes op het werknemerspensioen te begrenzen tot wat maatschappelijk verantwoord en financieel houdbaar is.

⁶ Het beperkingspercentage zal echter niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen.

⁷ Met uitzondering van periodes van tijdelijke werkloosheid, periodes van volledige werkloosheid voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders, periodes waarin kunstenaars die werkloos zijn genieten van een kunstwerkuitkering en periodes van tewerkstelling van werklozen door de provincies, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever.

Deze hervorming wordt geleidelijk ingevoerd⁸. Zo is het beperkingspercentage van deze gelijkgestelde periodes afhankelijk van het geboortjaar van de werknemer of de overleden echtgenoot, volgens onderstaand schema.

Tabel 1. Beperkingspercentage in functie van het geboortjaar van de werknemer (in geval van een rustpensioen) of de overleden echtgenoot (in geval van een overlevingspensioen of een overgangsuitkering)

Geboortjaar van de werknemer of de overleden echtgenoot	Beperkingspercentage
1961-1964	40 %
1965	35 %
1966	30 %
1967	25 %
Vanaf 1968	20 % ⁹

Er is geen enkel beperkingspercentage voorzien voor de pensioenregeling van zelfstandigen aangezien deze geen gelijkaardige gelijkgestelde periodes kent.

1.2 Cumulatie van een minimumpensioen als zelfstandige met een rustpensioen als werknemer

Bij de toekenning van een minimumpensioen als zelfstandige wordt, in geval van een gemengde loopbaan, rekening gehouden met de hoogte van het rustpensioen als werknemer¹⁰. De som van het minimumpensioen als zelfstandige en het pensioen als werknemer mag het bedrag van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan niet overschrijden. In geval van een overschrijding wordt het minimumpensioen als zelfstandige tot het vereiste bedrag verminderd.

Het voorontwerp van wet bepaalt dat voor deze berekening in de toekomst rekening zal worden gehouden met het bedrag van het rustpensioen als werknemer vóór de toepassing van het beperkingspercentage. Op deze manier wordt vermeden dat een beperking toegepast in het werknemersstelsel zou leiden tot een verhoging van het pensioenbedrag in het zelfstandigenstelsel. Hiertoe wordt artikel 131sexies van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen aangepast.

1.3 Inwerkingtreding

Deze bepalingen zijn van toepassing voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2027 ingaan¹¹.

⁸ Zodat er rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere generaties en er tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere generaties.

⁹ Zoals het huidige beperkingspercentage bij ambtenaren.

¹⁰ Artikel 131 sexies, §4 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

¹¹ Er is een uitzondering voorzien voor overlevingspensioenen die worden berekend op basis van de rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2026 zijn ingegaan. Zij worden uitgesloten van de toepassing van het beperkingspercentage, om te voorkomen dat de nieuwe

2 Advies van het Comité

Het ABC brengt een positief advies uit over het voorgelegde voorontwerp van wet.

2.1 Principe

Het Comité is reeds geruime tijd vragende partij om de band tussen gewerkte periodes en de opbouw van pensioenrechten te versterken en om in het licht hiervan de behandeling van gelijkgestelde periodes in het kader van de pensioenopbouw te herbekijken¹².

Hoewel het Comité in het verleden heeft aangegeven geen probleem te hebben met het principe als dusdanig om bij de toekenning van pensioenrechten rekening te houden met gelijkgestelde periodes, plaatste het wel meermaals voorbehoud bij de manier waarop dit gebeurde, nl. zonder beperking en zonder onderscheid tussen de verschillende vormen van gelijkstelling¹³.

Het ABC is dan ook tevreden dat met dit voorontwerp van wet een nieuwe stap wordt gezet¹⁴ om gewerkte periodes zwaarder te laten meetellen voor de opbouw van pensioenrechten. Voor het Comité zou de hervorming echter nog verregaander mogen zijn. In het verleden deed het een voorstel om ook een beperking van de gelijkgestelde periodes te hanteren voor de verificatie van de verschillende loopbaanvoorwaarden en dus niet enkel voor de berekening van het pensioen, zoals in het voorontwerp van wet is vooropgesteld.

Het ABC vestigt er evenwel de aandacht op dat men bij een beperking van de gelijkgestelde periodes in de pensioenopbouw de wisselwerking met de IGO-regeling niet uit het oog mag verliezen. Het is immers aannemelijk dat in bepaalde situaties het pensioenbedrag uiteindelijk te laag wordt en de betrokkenen hierdoor aangewezen zullen zijn op de IGO. Volgens het Comité vervult de IGO hiermee zijn doel, nl. personen die een minder lange loopbaan hadden en die – om welke reden ook – geen of minder pensioenrechten opbouwden, na een bestaansmiddelenonderzoek, een leefbaar inkomen garanderen.

2.2 Implementatie

Het ABC stelt vast dat de beperking van de gelijkgestelde periodes volgens de voorgestelde modaliteiten de berekening van het werknemerspensioen complexer maakt. Met de toepassing

bepalingen indirect zouden doorwerken op afgeleide pensioenrechten die hun oorsprong vinden in rustpensioenen die onder het vroegere rechtskader zijn toegekend.

¹² [Verslag 2014/03](#) 'Naar een nieuwe pensioenhervorming: een lezing vanuit het zelfstandigenstelsel van de pensioenvoorstellen opgenomen in het Federaal Regeerakkoord' van 27 november 2014, [Advies 2022/11](#) 'Pensioenhervormingen' van 20 juni 2022, [Verslag 2024/01](#) 'Voorstellen voor een rechtvaardig en financieel meer duurzaam pensioenstelsel voor zelfstandigen' van 18 juli 2024 en [Advies 2025/14](#) 'Pensioenhervorming' van 1 oktober 2025.

¹³ Gelijkgestelde periodes worden toegekend voor uiteenlopende situaties van inactiviteit. Voor het Comité is het de vraag of men al deze situaties in aanmerking moet nemen en dus gelijk moet stellen in het kader van de pensioenberekening dan wel of het billijk is om enkel een gelijkstelling toe te kennen voor specifieke situaties van inactiviteit (o.m. arbeidsongeschiktheid, mantelzorgverlof, overbruggingsrecht).

¹⁴ Na de eerdere beperking van het aandeel gelijkgestelde periodes dat in aanmerking wordt genomen voor de toegangsvoorwaarde voor het minimumpensioen.

van een beperkingspercentage introduceert men immers een bijkomende stap in de pensioenberekening, die bovendien interfereert met andere aspecten van de pensioenberekening (zoals de toepassing van de eenheid van loopbaan, de nieuwe malusregeling of de toetsing van het recht op een minimumpensioen). De maatregel vereist van de Federale Pensioendienst dan ook belangrijke aanpassingen van de bestaande berekeningsapplicaties, die zullen moeten worden doorgevoerd bovenop de aanpassingen die nodig zijn om de eerder besliste pensioenmaatregelen te kunnen implementeren. Vanuit de instelling komt dan ook het signaal dat een voorziene inwerkingtreding op 1 januari 2027 niet haalbaar is.

Hoewel de beperking van de gelijkgestelde periodes betrekking heeft op de berekening van de werknemerspensioenen en in de eerste plaats gevolgen zal hebben voor de Federale Pensioendienst, vraagt ook het ABC aandacht voor de datum van inwerkingtreding. De maatregel zal immers eveneens een impact hebben op de pensioenberekening van zelfstandigen met een gemengde loopbaan¹⁵ en dus ook op de werkzaamheden van de pensioendienst van het RSVZ¹⁶. Het is dus ook voor zelfstandigen belangrijk dat de pensioenadministraties de nodige tijd krijgen om de correcte en vlotte implementatie van de maatregel voor te bereiden.

Gezien i) de techniciteit van de voorgestelde hervorming, ii) de vaststelling dat het voorstel nog een politiek en wetgevend traject moet doorlopen en iii) het feit dat pensioenbeslissingen reeds maanden voor de eigenlijke ingangsdatum van het pensioen moeten genomen en voorbereid worden, acht het ABC een inwerkingtreding op 1 januari 2027 te ambitieus. Het wenst in dit kader te herinneren aan zijn eerdere vraag om een redelijke termijn (ongeveer 1,5 jaar) te voorzien tussen de publicatie van de wetteksten die een pensioenhervorming invoeren en de inwerkingtreding ervan¹⁷. Dit laat ook toe om goede en transparante communicatie aan de burger voor te bereiden. Voor het ABC is het essentieel dat de burger de (nieuwe) pensioenregels begrijpt en voldoende geïnformeerd wordt over de impact ervan op zijn toekomstig pensioenbedrag.

Tot slot vraagt het ABC opnieuw¹⁸ aandacht voor de alsmaar complexer wordende pensioenreglementering. De complexiteit is nadelig voor een (vlotte) implementatie ervan en maakt het pensioensysteem bovendien minder bevattelijk voor de burgers. Het ABC pleit er dan ook voor om in de toekomst voldoende toe te zien op de eenvoud van nieuwe pensioenmaatregelen, in het bijzonder voor wat betreft de toekennings- en berekeningsmodaliteiten. Dit is overigens ook belangrijk voor de effectiviteit van pensioenmaatregelen die zouden moeten aanzetten tot gedragsveranderingen. Enkel als de burger de regels begrijpt en zich bewust is van de impact van zijn loopbaankeuzes op zijn toekomstige pensioenbedrag, zal hij ertoe kunnen aangezet worden om bewust bepaalde

¹⁵ Het overgrote deel van de rechthebbende op een zelfstandigenpensioen.

¹⁶ In het bijzonder in het kader van de toekenning van het minimumpensioen. Het RSVZ zal gegevens van de Federale Pensioendienst moeten ontvangen.

¹⁷ [Advies 2025/14](#) 'Pensioenhervorming' van 1 oktober 2025.

¹⁸ [Advies 2025/14](#) 'Pensioenhervorming' van 1 oktober 2025.

loopbaanbeslissingen te nemen (zoals gedurende de hele loopbaan te werken en de duur van gelijkgestelde periodes te beperken).

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 10 maart 2026:

Veerle De
Maesschal
ck
(Signature)

Veerle De
Maesschalck
(Signature)
2026.03.12
09:15:28
+01'00'

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Johan
Bortier
(Signature)

Digitaal ondertekend
door Johan Bortier
(Signature)
Datum: 2026.03.11
20:41:27 +01'00'

Johan BORTIER,
Voorzitter

Bruxelles, 10 mars 2026

Avis 2026/06

Rendu à la demande de la ministre des Indépendants

Article 110, § 1 de la loi du 30 décembre 1992 portant des dispositions sociales et diverses

**Introduction d'un pourcentage de limitation des périodes
assimilées dans le calcul de pension**

En résumé.....	2
1 Introduction d'un pourcentage de limitation	3
1.1 Modalités dans le régime des salariés.....	3
1.2 Cumul d'une pension minimum en tant qu'indépendant avec une pension de retraite de salarié	4
1.3 Entrée en vigueur	4
2 Avis du Comité.....	5
2.1 Principe.....	5
2.2 Mise en œuvre.....	5

En résumé

Le CGG rend un avis positif sur un avant-projet de loi qui :

- introduit un pourcentage de limitation des périodes assimilées dans le calcul de pension des salariés ;
- apporte une adaptation dans le régime des indépendants afin d'éviter que, dans certains cas, la baisse de la pension de salarié qui découle de la limitation proposée des périodes assimilées soit compensée par l'octroi d'une pension plus élevée à charge du régime des indépendants.

Le CGG se réjouit que cet avant-projet de loi franchisse une nouvelle étape vers une meilleure valorisation des périodes effectivement travaillées dans la constitution des droits à pension. Toutefois, selon le Comité, la réforme pourrait aller encore plus loin¹.

Le CGG considère aussi qu'une entrée en vigueur au 1er janvier 2027 est trop ambitieuse, compte tenu i) de la technicité de la réforme proposée, ii) du constat que le projet doit encore suivre un parcours politique et législatif et iii) du fait que les décisions de pensions doivent être prises et préparées plusieurs mois avant la date de prise de cours réelle de la pension.

Enfin, le CGG renouvelle sa demande de prêter attention à la complexité croissante de la réglementation en matière de pensions. Le CGG plaide donc pour qu'à l'avenir, l'accent soit mis sur la simplicité des nouvelles mesures de pension, en particulier en ce qui concerne les modalités d'octroi et de calcul.

¹ Par le passé, il a proposé d'appliquer une limitation des périodes assimilées également pour la vérification des différentes conditions de carrière, et pas uniquement pour le calcul de la pension, comme le propose l'avant-projet de loi.

À la demande de la ministre des Indépendants, le CGG se penche sur un avant-projet de loi qui prévoit l'introduction d'un pourcentage de limitation des périodes assimilées dans le calcul de pension des salariés (voir 1.1). L'avant-projet de loi prévoit, en outre, une adaptation de l'article 131 sexies de la loi du 15 mai 1984 pour éviter que, dans certains cas, la baisse de la pension de salarié qui découle de la mesure proposée soit compensée par l'octroi d'une pension plus élevée à charge du régime des indépendants (voir 1.2).

1 Introduction d'un pourcentage de limitation

Le gouvernement fédéral prévoit, au cours de cette législature, une vaste réforme des pensions ayant pour objectif de renforcer le lien entre les prestations de travail effectives et la constitution des droits à pension², afin de :

- récompenser les personnes pour leur travail et
- garantir la durabilité ainsi que la viabilité financière du système de pension à long terme.

L'une des mesures dans ce cadre³ est l'introduction d'un pourcentage de limitation pour les périodes assimilées.

1.1 Modalités dans le régime des salariés

L'avant-projet de loi prévoit que les périodes assimilées suivantes seront prises en compte de manière limitée⁴ dans le calcul des pensions de retraite, des pensions de survie et des allocations de transition des salariés^{5,6} :

1. les périodes de chômage involontaire⁷,
2. les « emplois de fin de carrière », et
3. les périodes d'inactivité du travailleur salarié à temps partiel bénéficiant du statut de « travailleur à temps partiel avec maintien des droits (avec ou sans allocation de garantie de revenus) » prévu par la réglementation du chômage.

² Voir Accord de coalition fédérale 2025-2029 (p. 49)

³ Voir Accord de coalition fédérale 2025-2029 (p. 51) : « A partir du 01/01/2027, les périodes assimilées qui représentent plus de 40 % de la carrière ne seront plus prises en compte pour le calcul de la pension des salariés et indépendants. Cette limite de 40 % diminue chaque année de 5 points de pourcent pour atteindre 20 % en 2031, comme c'est le cas aujourd'hui pour les fonctionnaires. Les périodes de maladie et les congés thématiques seront exclus de cette mesure. »

⁴ Les jours assimilés les moins avantageux sont supprimés du calcul.

⁵ Avec pour objectif de limiter l'impact de ces périodes sur la pension des salariés à un niveau qui soit socialement justifié et financièrement viable.

⁶ Le pourcentage de limitation ne s'appliquera néanmoins pas à la pension minimum garantie.

⁷ A l'exception des périodes de chômage temporaire, des périodes de chômage complet pour les dockers, les pêcheurs maritimes reconnus, les déchargeurs et trieurs de poissons, des périodes durant lesquelles les artistes au chômage bénéficient d'une allocation du travail des arts et des périodes d'occupation de chômeurs par les provinces, les communes, les institutions publiques ou un autre employeur.

Cette réforme sera mise en œuvre de manière progressive⁸. Le pourcentage de limitation de ces périodes assimilées dépendra ainsi de l'année de naissance du salarié ou du conjoint décédé, selon le schéma suivant.

Tableau 1. Pourcentage de limitation, en fonction de l'année de naissance du salarié (en cas de pension de retraite) ou du conjoint décédé (en cas de pension de survie ou d'allocation de transition)

Année de naissance du salarié ou du conjoint décédé	Pourcentage de limitation
1961-1964	40 %
1965	35 %
1966	30 %
1967	25 %
1968 et après	20 % ⁹

Aucun pourcentage de limitation n'est prévu pour le régime de pension des indépendants, car il ne connaît pas de périodes assimilées analogues.

1.2 Cumul d'une pension minimum en tant qu'indépendant avec une pension de retraite de salarié

Lors de l'octroi d'une pension minimum en tant qu'indépendant, il est tenu compte, en cas de carrière mixte, du montant de la pension de retraite en tant que salarié¹⁰. La somme de la pension minimum en tant qu'indépendant et de la pension en tant que salarié ne peut pas dépasser le montant de la pension minimum pour une carrière complète. En cas de dépassement, la pension minimum en tant qu'indépendant est réduite à due concurrence.

L'avant-projet de loi prévoit que, pour ce calcul, il soit tenu compte, à l'avenir, du montant de la pension de retraite en tant que salarié avant l'application du pourcentage de limitation. De la sorte, on évitera que la limitation appliquée dans le régime des salariés n'entraîne une augmentation du montant de la pension dans le régime des indépendants. À cette fin, l'article 131 sexies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions est adapté.

1.3 Entrée en vigueur

Ces dispositions s'appliqueront aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2027¹¹.

⁸ Afin de tenir compte des attentes des générations plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les plus jeunes générations.

⁹ Comme le pourcentage actuel de limitation qui s'applique aux fonctionnaires.

¹⁰ Article 131 sexies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions

¹¹ Une exception est prévue pour les pensions de survie calculées sur la base de pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er décembre 2026. Le pourcentage de limitation ne s'appliquera pas à ces pensions de survie, afin d'éviter que les nouvelles dispositions

2 Avis du Comité

Le CGG rend un avis positif sur l'avant-projet de loi qui lui est soumis.

2.1 Principe

Le Comité demande depuis quelque temps déjà de renforcer le lien entre périodes travaillées et constitution de droits à pension et de revoir, dans cette optique, le traitement des périodes assimilées dans le cadre de la constitution de pension¹².

Bien que le Comité ait indiqué, par le passé, ne pas avoir de problème à prendre en compte les périodes assimilées lors de l'octroi des droits à pension sur le principe, il a exprimé, à plusieurs reprises, des réserves quant à la manière dont cela se fait, à savoir de manière illimitée et sans distinction entre les différentes formes d'assimilation¹³.

Le Comité se réjouit donc que cet avant-projet de loi franchisse une nouvelle étape¹⁴ vers une meilleure valorisation des périodes effectivement travaillées dans la constitution des droits à pension. Toutefois, selon le Comité, la réforme pourrait aller encore plus loin. Par le passé, il a proposé d'appliquer une limitation des périodes assimilées également pour la vérification des différentes conditions de carrière, et pas uniquement pour le calcul de la pension, comme le propose l'avant-projet de loi.

Le CGG signale toutefois qu'en cas de limitation des périodes assimilées pour la constitution de pension, il ne faut pas perdre de vue les interactions avec le régime de la GRAPA. Il est en effet possible que, dans certaines situations, le montant final de pension soit trop faible et que la personne retombe alors sur la GRAPA. Pour le Comité, la GRAPA remplit ici son rôle, à savoir garantir un revenu décent aux personnes qui ont eu une carrière plus courte et qui ont constitué peu ou pas de droits de pension (pour quelque raison que ce soit), après un examen des ressources.

2.2 Mise en œuvre

Le CGG constate que la limitation des périodes assimilées selon les modalités proposées complexifie le calcul de la pension des salariés. En effet, l'application d'un pourcentage de

n'aient un effet indirect sur des droits à pension dérivés, dont l'origine se situe dans des pensions de retraite octroyées sous l'ancien cadre juridique.

¹² [Rapport 2014/03](#) 'Vers une nouvelle réforme des pensions: une lecture par le régime des indépendants des propositions en matière de pension reprises dans l'Accord de gouvernement fédéral' du 27 novembre 2014 ; [Avis 2022/11](#) 'Réforme des pensions' du 20 juin 2011, [Rapport 2024/01](#) 'Propositions pour un régime de pension équitable et financièrement plus durable pour les indépendants' du 18 juillet 2024 et [Avis 2025/14](#) 'Réformes de pensions' du 1er octobre 2025.

¹³ Les périodes assimilées sont octroyées pour des situations différentes d'inactivité. Le Comité se demande donc si toutes ces situations doivent être prises en considération et, donc, être traitées de la même façon dans le cadre du calcul de pension ou s'il est légitime de n'octroyer une assimilation que pour des situations spécifiques d'inactivité (entre autres, l'incapacité de travail, le congé d'aidant proche et le droit passerelle).

¹⁴ Après une première limitation de la part des périodes assimilées prises en compte pour l'accès à la pension minimum.

limitation crée une étape supplémentaire dans le calcul de la pension, qui interfère également avec d'autres aspects du calcul de la pension (comme l'application de l'unité de carrière, le nouveau système de malus et la vérification du droit à une pension minimale). Cette mesure exige donc de la part du Service fédéral des pensions des adaptations importantes des applications de calcul existantes, qui devront être réalisées en plus des adaptations nécessaires pour mettre en œuvre les mesures de pension décidées précédemment. L'institution indique dès lors que l'entrée en vigueur prévue au 1er janvier 2027 n'est pas réalisable.

Même si la limitation des périodes assimilées concerne le calcul des pensions des salariés et aura principalement des conséquences pour le Service fédéral des pensions, le CGG attire également l'attention sur la date d'entrée en vigueur. En effet, cette mesure aura aussi un impact sur le calcul de la pension des travailleurs indépendants ayant une carrière mixte¹⁵, et donc sur les activités du service des pensions de l'INASTI¹⁶. Il est donc également important, pour les indépendants, que les administrations de pensions disposent du temps nécessaire pour préparer une mise en œuvre correcte et fluide de la mesure.

Compte tenu i) de la technicité de la réforme proposée, ii) du constat que le projet doit encore suivre un parcours politique et législatif et iii) du fait que les décisions de pensions doivent être prises et préparées plusieurs mois avant la date de prise de cours réelle de la pension, le CGG considère qu'une entrée en vigueur au 1er janvier 2027 est trop ambitieuse. À cet égard, il souhaite rappeler sa demande antérieure de prévoir un délai raisonnable (environ 1,5 an) entre la publication des textes législatifs introduisant une réforme des pensions et leur entrée en vigueur¹⁷. Ce délai permet aussi de préparer une communication claire et transparente à l'attention du citoyen. Pour le CGG, il est essentiel que le citoyen comprenne les (nouvelles) règles de pension et soit suffisamment informé de leur impact sur le montant de sa future pension.

Enfin, le CGG renouvelle sa demande¹⁸ de prêter attention à la complexité croissante de la réglementation en matière de pensions. Cette complexité nuit à la mise en œuvre (fluide) de cette réglementation et rend le système de pension moins compréhensible pour les citoyens. Le CGG plaide donc pour qu'à l'avenir, l'accent soit mis sur la simplicité des nouvelles mesures de pension, en particulier en ce qui concerne les modalités d'octroi et de calcul. C'est également essentiel pour rendre efficaces les mesures destinées à encourager des changements de comportement. Ce n'est que si le citoyen comprend les règles et est conscient de l'impact de ses choix de carrière sur le montant de sa future pension, qu'il pourra être incité à prendre certaines décisions de carrière en toute connaissance de cause (comme travailler tout au long de sa vie professionnelle et limiter la durée des périodes assimilées).

¹⁵ La majorité des ayants droit à une pension en tant qu'indépendant.

¹⁶ En particulier, dans le cadre de l'octroi de la pension minimum.

¹⁷ [Avis 2025/14](#) 'Réformes de pensions' du 1er octobre 2025.

¹⁸ [Avis 2025/14](#) 'Réformes de pensions' du 1er octobre 2025.

Au nom du Comité général de gestion pour le statut social des travailleurs indépendants, le 10 mars 2026 :

Veerle De
Maesschalck
(Signature)
2026.03.12
09:17:23
+01'00'

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secrétaire

Johan
Bortier
(Signature)
Digitaal
ondertekend door
Johan Bortier
(Signature)
Datum: 2026.03.11
20:43:41 +01'00'

Johan BORTIER,
Président

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

26 mei 2026

WETSONTWERP

**tot invoering van een beperkingspercentage
in de pensioenregeling
van de werknemers**

Inhoud Blz.

Samenvatting	3
Memorie van toelichting	4
Voorontwerp van wet.....	31
Impactanalyse	37
Advies van de Raad van State.....	49
Wetsontwerp	61
Coördinatie van de artikelen	69
Advies van het Algemeen Beheerscomité	151

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

26 mai 2026

PROJET DE LOI

**portant l'introduction d'un pourcentage
de limitation dans le régime de pension
des travailleurs salariés**

Sommaire Pages

Résumé	3
Exposé des motifs.....	4
Avant-projet de loi	31
Analyse d'impact.....	43
Avis du Conseil d'État	49
Projet de loi	61
Coordination des articles	111
Avis du Comité général de Gestion	158

De regering heeft dit wetsontwerp op 26 mei 2026 ingediend. Le gouvernement a déposé ce projet de loi le 26 mai 2026.

De “goedkeuring tot drukken” werd op 26 mei 2026 door de Kamer ontvangen. Le “bon à tirer” a été reçu à la Chambre le 26 mai 2026.

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Anders.	: Anders.
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
ONAFH/INDÉP	: Onafhankelijk-Indépendant

<i>Afkorting bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

SAMENVATTING

Dit wetsontwerp voert een beperkingspercentage in bij de berekening van het werknemerspensioen. Het percentage begrenst de mate waarin bepaalde gelijkgestelde perioden (perioden waarin niet werd gewerkt maar waar wel pensioenopbouw plaatsvond) meetellen voor de pensioenopbouw. De maatregel kadert in het federaal regeerakkoord 2025-2029 en beoogt de band tussen effectieve arbeidsprestaties en pensioenrechten te versterken, vervroegde uittrekking te ontmoedigen, de werkzaamheidsgraad van 50-plussers te verhogen en de financiële houdbaarheid van het pensioenstelsel op lange termijn te garanderen. Vandaag bestaat ongeveer een derde van de pensioenloopbaan van werknemers uit gelijkgestelde perioden.

Concreet vallen de volgende categorieën van gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage:

— onvrijwillige werkloosheid (met uitzondering van tijdelijke werkloosheid en bepaalde beroepsgroepen zoals havenarbeiders, erkende zeevissers en kunstwerkers);

— brugpensioen en het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT);

— tijdskrediet-eindeloopbaan en loopbaanonderbreking-eindeloopbaan (landingsbanen).

Gelijkgestelde perioden om maatschappelijk verantwoorde redenen – ziekte, invaliditeit, en diverse zorgverloven in de brede zin – vallen niet onder toepassing van het beperkingspercentage.

Het maximumpercentage aan gelijkgestelde perioden is gekoppeld aan het geboortjaar van de betrokkene: 40 % voor de cohorten 1961 tot en met 1964, dalend met stappen van 5 procentpunten tot 20 % voor wie geboren is vanaf 1968.

Bij overschrijding worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen – de dagen met de laagste pensioenopbrengst – als eerste uit de loopbaan verwijderd.

Het beperkingspercentage wordt niet toegepast op begunstigden van het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers.

RÉSUMÉ

Ce projet de loi introduit un pourcentage de limitation dans le calcul de la pension des travailleurs salariés. Ce pourcentage limite la mesure dans laquelle certaines périodes assimilées (périodes non travaillées durant lesquelles des droits à la pension ont néanmoins été constitués) sont prises en compte pour le calcul de la pension. La mesure s'inscrit dans l'accord de coalition fédérale 2025-2029 et vise à renforcer le lien entre les prestations de travail effectif et les droits à la pension, à décourager la sortie anticipée du marché du travail, à augmenter le taux d'emploi des personnes de plus de 50 ans et à garantir la durabilité financière du système de pension à long terme. Aujourd'hui, environ un tiers de la carrière de pension des travailleurs salariés est constitué de périodes assimilées.

Concrètement, les catégories de périodes assimilées suivantes sont soumises à l'application du pourcentage de limitation:

— le chômage involontaire (à l'exception du chômage temporaire et de certains groupes professionnels tels que les travailleurs portuaires, les pêcheurs de mer reconnus et les travailleurs des arts);

— la prépension et le régime de chômage avec complément d'entreprise (RCC);

— le crédit-temps fin de carrière et l'interruption de carrière fin de carrière (emplois de fin de carrière).

Les périodes assimilées pour des raisons socialement justifiées – maladie, invalidité et divers congés de soins au sens large – ne sont pas soumises à l'application du pourcentage de limitation.

Le pourcentage maximum de périodes assimilées est lié à l'année de naissance de l'intéressé: 40 % pour les cohortes nées entre 1961 et 1964 inclus, diminuant par paliers de 5 points de pourcentage jusqu'à 20 % pour les personnes nées à partir de 1968.

En cas de dépassement, les jours assimilés les moins avantageux – les jours présentant le revenu de pension le plus faible – sont supprimés en premier de la carrière.

Le pourcentage de limitation ne s'applique pas aux bénéficiaires de la pension minimum garantie dans le régime de pension des travailleurs salariés.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE TOELICHTING

1. Situering en legitieme doelstellingen van de voorliggende hervorming

Het federaal regeerakkoord 2025-2029 van 31 januari 2025 voorziet in een brede pensioenhervorming met hierin een reeks maatregelen die onder meer bedoeld zijn om:

— de band tussen effectieve arbeidsprestaties en de opbouw van pensioenrechten te versterken zodat mensen beloond worden voor hun werk;

— volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittrekking uit de arbeidsmarkt te ontmoedigen, werknemers te activeren en aan te moedigen om zo lang mogelijk actief te blijven en de re-integratie op de arbeidsmarkt te stimuleren;

— de duurzaamheid en betaalbaarheid van het pensioensysteem ook op langere termijn te garanderen.

Een aantal van deze maatregelen is gericht op de gelijkgestelde perioden. Vandaag is voor werknemers zowat 1/3de van de pensioenrechten immers gebaseerd op niet-gewerkte perioden.

Deze gelijkstelling zal in de toekomst onverkort behouden blijven waar dit maatschappelijk verantwoord is, zoals onder meer voor perioden van ziekte en invaliditeit, voor perioden van moederschapsbescherming en voor diverse zorgverloven, maar zal afgebouwd worden voor bepaalde andere inactiviteitsperioden in het kader van werkloosheid of eindeloopbaanregelingen teneinde hun impact op het werknemerspensioen te begrenzen tot wat maatschappelijk verantwoord en financieel houdbaar is.

Het voorliggend wetsontwerp voorziet mee in de uitvoering van deze doelstellingen door de invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers.

Hierdoor zullen voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering als werknemer de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer (bij een rustpensioen) of de overleden echtgenoot (bij een

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

EXPOSÉ GÉNÉRAL

1. Contexte et objectifs légitimes de la présente réforme

L'accord de coalition fédérale 2025-2029 du 31 janvier 2025 prévoit une réforme globale des pensions comprenant une série de mesures qui visent notamment à:

— renforcer le lien entre les prestations de travail effectif et la constitution de droits à pension de sorte que les personnes soient récompensées pour leur travail;

— décourager l'inactivité complète ou de longue durée ainsi que la sortie anticipée du marché du travail, activer les travailleurs salariés et les encourager à rester actifs le plus longtemps possible et promouvoir la réintégration sur le marché du travail;

— garantir la durabilité et la soutenabilité financière du système de pension, également à long terme.

Certaines de ces mesures portent sur les périodes assimilées. En effet, aujourd'hui, pour les travailleurs salariés, environ un tiers (1/3) des droits à la pension sont basés sur des périodes non-travaillées.

À l'avenir, cette assimilation sera maintenue à l'identique lorsqu'elle est socialement justifiée, comme pour entre autres les périodes de maladie et d'invalidité, pour les périodes de protection de la maternité et pour les divers congés de soins, mais sera progressivement réduite pour certaines autres périodes d'inactivité dans le cadre du chômage ou des régimes de fin de carrière afin d'en limiter l'impact sur la pension des travailleurs salariés à ce qui est socialement justifié et financièrement soutenable.

Le présent projet de loi prévoit notamment la mise en œuvre de ces objectifs par l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés.

Dès lors, pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition en tant que travailleur salarié, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié (pour une pension de retraite) ou du conjoint

overlevingspensioen of een overgangsuitkering) nog slechts ten belope van een bepaald percentage van de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking worden genomen.

Concreet worden de volgende gelijkgestelde perioden beschouwd als gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage:

- de perioden van werkloosheid;
- de perioden van brugpensioen en de perioden onder toepassing van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (hierna: SWT);
- de perioden van tijdskrediet-eindeloopbaan en loopbaanonderbreking-eindeloopbaan (hierna: landingsbanen).

Het gaat om een beperkt aantal gelijkgestelde perioden. Het overgrote deel van de gelijkgestelde perioden in de pensioenregeling van de werknemers valt dus niet onder toepassing van het beperkingspercentage.

Vanaf 1 juli 2027 worden de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die meer dan 40 % uitmaken van de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, geboren in 1961 of later, verwijderd uit de berekening van het werknemerspensioen. Deze grens van 40 % (voor personen geboren van 1961 tot en met 1964) daalt geleidelijk tot 20 % (voor personen geboren vanaf 1968).

De maatregel zal dus enkel toegepast worden indien het totale volume aan gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot een bepaald percentage overschrijdt. Dit percentage komt op een loopbaan van 40 à 45 volledige jaren bij een grens van 40 % overeen met meer dan 16 à 18 jaar tot 8 à 9 jaar bij een grens van 20 %.

De gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage onder deze grens worden niet geïmpacteerd door het beperkingspercentage. Zoals aangetoond door de bovenstaande cijfers kan het hierbij om substantiële perioden van werkloosheid, SWT, brugpensioen of landingsbanen gaan.

De invoering van het beperkingspercentage als pensioenmaatregel in de pensioenregeling van de werknemers en de keuze van de perioden onder toepassing van het beperkingspercentage is gebaseerd op een beleidsafweging, waarbij door de wetgever – gebruikmakend van de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt in

décédé (pour une pension de survie ou une allocation de transition) ne seront pris en compte qu'à concurrence d'un certain pourcentage de la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé.

Concrètement, les périodes assimilées suivantes sont considérées comme des jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation:

- les périodes de chômage;
- les périodes de prépension et les périodes sous l'application du régime du chômage avec complément d'entreprise (ci-après: RCC);
- et les périodes de crédit-temps fin de carrière et de l'interruption de carrière en fin de carrière (ci-après: emplois de fin de carrière).

Il s'agit d'un nombre limité de périodes assimilées. La grande majorité des périodes assimilées dans le régime de pension des travailleurs salariés ne relève donc pas de l'application du pourcentage de limitation.

À partir du 1er juillet 2027, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation qui représentent plus de 40 % de la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, né en 1961 ou plus tard, sont exclus du calcul de la pension des travailleurs salariés. Cette limite de 40 % (pour les personnes nées en 1961 jusqu'à 1964 inclus) diminue progressivement jusqu'à 20 % (pour les personnes nées à partir de 1968).

La mesure ne sera donc appliquée que si le volume total de périodes assimilées sous l'application du pourcentage de limitation dans la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé dépasse un certain pourcentage. Sur une carrière de 40 à 45 années complètes, ce pourcentage correspond, à plus de 16 à 18 années pour un seuil de 40 %; jusqu'à 8 à 9 années pour un seuil de 20 %.

Les périodes assimilées sous l'application du pourcentage de limitation en dessous de ce seuil ne sont pas impactées par ce pourcentage de limitation. Comme le montrent les chiffres ci-dessus, il peut s'agir de périodes substantielles de chômage, de RCC, de prépension ou d'emplois de fin de carrière.

L'introduction du pourcentage de limitation en tant que mesure de pension dans le régime de pension des travailleurs salariés ainsi que le choix de ces périodes sous l'application de ce pourcentage de limitation repose sur une appréciation d'opportunité politique, dans le cadre de laquelle le législateur – faisant usage de la

sociaaleconomische aangelegenheden – de volgende legitieme doelstellingen werden nagestreefd:

- de betere valorisatie van werk voor de berekening van het pensioenbedrag;
- de activering van personen en de bevoordeling van re-integratie op de arbeidsmarkt;
- de ontmoediging van volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt en de aanmoediging van werknemers om zo lang mogelijk actief te blijven;
- het versterken van de duurzaamheid en betaalbaarheid van het pensioensysteem.

Het uitgangspunt is hierbij (net zoals voor de bredere pensioenhervorming waar deze maatregel een onderdeel van is) dat werken meer pensioenrechten moet opleveren dan niet werken. Het niet in aanmerking nemen van de inactiviteitsperioden boven een bepaalde grens voor personen die aan het einde van hun loopbaan vallen onder SWT, brugpensioen of landingsbanen of die werkloos zijn en (deels) beroep doen op solidariteit, is hierbij de tegenhanger van het belonen van arbeid door het voorzien in een gegarandeerde pensioenopbrengst voor perioden van tewerkstelling.

De maatregel streeft bovendien naar het ontmoedigen van volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt, het aanmoedigen van werknemers om zo lang mogelijk actief te blijven, het activeren van personen en het stimuleren van re-integratie op de arbeidsmarkt.

Zo zijn personen in SWT, net zoals onvrijwillig werklozen, in regel onderworpen aan de verplichting van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tot de wettelijke pensioenleeftijd. Dit betekent dat ze ingeschreven zijn als werkzoekende, een passende job of opleiding moeten aanvaarden en actief moeten meewerken aan begeleiding die de gewestelijke dienst (VDAB, Actiris, FOREM, Arbeitsamt) aanbiedt. Oudere werklozen zijn uiteraard ook, sinds de uitbreiding van de systematische activering, beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Het verhogen van de werkzaamheidsgraad via een sterkere activering van werklozen en personen in SWT is een expliciete doelstelling van de regering en de maatregel die voorligt draagt daartoe bij. Internationale instellingen, zoals de OESO, het IMF en de EC wijzen België overigens al jaren op de bijzonder lage vervroegde uittrededeleeftijd die onder andere veroorzaakt wordt door vervroegde uittrederegelingen en de onbeperkte gelijkstelling van perioden in een eindeloopbaan voor de pensioenberekening.

large marge d'appréciation dont il dispose en matière socio-économique – a poursuivi les objectifs légitimes suivants:

- une meilleure valorisation du travail dans le calcul du montant de pension;
- l'activation des personnes et la promotion de la réintégration sur le marché du travail;
- la dissuasion de l'inactivité totale ou de longue durée et de la sortie anticipée du marché du travail ainsi que l'encouragement des travailleurs salariés à rester actifs le plus longtemps possible;
- le renforcement de la durabilité et de la soutenabilité financière du système de pension.

Le point de départ est (comme pour la réforme plus large des pensions dont cette mesure constitue un volet) que le travail doit générer davantage de droits à la pension que l'inactivité. Le fait de ne pas prendre en compte les périodes d'inactivité au-delà d'un certain seuil pour les personnes qui, en fin de carrière, relèvent du RCC, du régime de prépension ou des emplois de fin de carrière ou qui sont au chômage et font (partiellement) appel à la solidarité, constitue la contrepartie de la valorisation du travail, par la mise en place d'un revenu de pension garanti pour les périodes de travail.

La mesure vise en outre à décourager l'inactivité complète ou de longue durée ainsi que la sortie anticipée du marché du travail, à encourager les travailleurs salariés à rester actifs le plus longtemps possible, à favoriser l'activation des personnes et à stimuler la réintégration sur le marché du travail.

Les personnes en RCC (régime de chômage avec complément d'entreprise) sont, tout comme les chômeurs involontaires, en règle générale soumises à l'obligation de disponibilité pour le marché du travail jusqu'à l'âge légal de la pension. Cela signifie qu'elles sont inscrites comme demandeurs d'emploi, qu'elles doivent accepter un emploi ou une formation appropriée(e) et qu'elles doivent collaborer activement à l'accompagnement proposé par le service régional (VDAB, Actiris, FOREM, Arbeitsamt). Les chômeurs âgés sont également, depuis l'extension de l'activation systématique, disponibles pour le marché du travail. L'augmentation du taux d'emploi via une activation renforcée des chômeurs et des personnes en RCC constitue un objectif explicite du gouvernement et la mesure proposée y contribue. Les institutions internationales, telles que l'OCDE, le FMI et la Commission européenne, soulignent d'ailleurs depuis des années l'âge particulièrement bas de sortie anticipée du marché du travail en Belgique, qui est notamment

Die bijzonder lage uittredeleeftijd in België legt zo een hypotheek op het niveau van sociale bescherming voor toekomstige generaties. Maatregelen die de werkzaamheidsgraad van 50-plussers verhogen, dragen bij tot een betere benutting van het arbeidspotentieel, tot een hogere welvaartscreatie en economische groei.

Het beperkingspercentage (op zichzelf en als onderdeel van een bredere pensioenhervorming) heeft ook als doel om de houdbaarheid van het pensioenstelsel te waarborgen en het herstel van het begrotingstraject van de Belgische Staat met het oog op het behoud en herstel van het pensioen als intergenerationeel sociaal contract mogelijk te maken.

Deze doelstellingen zijn legitiem en dienen het algemeen belang. De invoering van een beperkingspercentage is één van de instrumenten die het mogelijk maken deze doelstellingen te bereiken.

Er moet hierbij benadrukt worden dat deze verschillende doelstellingen niet los van elkaar worden gezien en dat de wetgever maatregelen neemt die tot meerdere doelstellingen tegelijk bijdragen. Het is precies het samenspel van deze verschillende doelstellingen die ertoe nopen om de voorliggende pensioenmaatregel te nemen.

Het beperkingspercentage treedt in werking op 1 juli 2027 en zal enkel van zijn toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 juli 2027 ingaan, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 juni 2027 ingegaan zijn.

2. Bestaan van gelijkaardige mechanismen in de pensioenregeling van de ambtenaren

De invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers heeft een gelijkaardige beleidsdoelstelling als bepaalde bestaande mechanismen in de pensioenregeling van de ambtenaren waar de aanneembaarheid van eindeloopbaanregelingen of verloven voorafgaand aan pensionering al decennialang beperkt wordt tot 20 % voor de pensioenberekening.

De voorliggende maatregel kan evenwel niet worden gelijkgesteld met de mechanismen die gelden in de pensioenregeling van de ambtenaren. Het gaat om verschillende maatregelen, ingebed in uiteenlopende wettelijke contexten, met een eigen draagwijdte, toepassingsgebied

dû aux régimes de sortie anticipée et à l'assimilation illimitée de périodes de fin de carrière dans le calcul de la pension. Cet âge de sortie particulièrement bas en Belgique fait ainsi peser une hypothèque sur le niveau de protection sociale des générations futures. Les mesures qui augmentent le taux d'emploi des plus de 50 ans contribuent à une meilleure utilisation du potentiel de travail, à une création accrue de richesse et à la croissance économique.

Le pourcentage de limitation (en lui-même et en tant que volet d'une réforme plus large des pensions) vise également à garantir la soutenabilité du système de pension et à permettre le rétablissement de la trajectoire budgétaire de l'État belge, en vue de préserver et de restaurer la pension en tant que contrat social intergénérationnel.

Ces objectifs sont légitimes et servent l'intérêt général. L'introduction d'un pourcentage de limitation constitue l'un des instruments permettant d'atteindre ces objectifs.

Il convient de souligner à cet égard que ces différents objectifs ne peuvent pas être considérés indépendamment les uns des autres et le législateur adopte des mesures qui contribuent simultanément à plusieurs d'entre eux. C'est précisément l'articulation de ces divers objectifs qui impose de prendre les mesures telles que proposées en matière de pensions.

Le pourcentage de limitation entre en vigueur le 1er juillet 2027 et ne s'appliquera qu'aux pensions qui prendront cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er juillet 2027, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base de pensions de retraite ayant pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er juin 2027.

2. Existence de mécanismes similaires dans le régime de pension des fonctionnaires

L'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés poursuit un objectif de politique similaire à celui de certains mécanismes existants dans le régime de pension des fonctionnaires ou la prise en compte des régimes de fin de carrière ou des congés précédant la pension est déjà limitée, pour le calcul de la pension, à 20 % depuis plusieurs décennies.

La présente mesure ne peut toutefois pas être assimilée aux mécanismes applicables dans le régime de pension des fonctionnaires. Il s'agit de mesures différentes, inscrites dans des contextes juridiques distincts, ayant chacune leur propre portée, leur propre champ

en technische uitwerking. De regeling voor werknemers houdt bovendien uitdrukkelijk rekening met de specifieke kenmerken van de pensioenregeling van de werknemers, waaronder de omvang en aard van de gelijkgestelde perioden en de aanwezigheid van uitgebreide sociale correcties en uitzonderingen.

Een invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de zelfstandigen is daarentegen niet voorzien gelet op het feit dat een loopbaan als zelfstandige zeer weinig gelijkgestelde perioden bevat en er tussen deze gelijkgestelde perioden geen zijn die voor zelfstandigen als tegenhanger voor de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage voor werknemers beschouwd kunnen worden.

3. Beoordeling van de hervorming in het licht van de algemene rechtsbeginselen

In antwoord op de opmerkingen van de Raad van State in zijn advies 79042/16 van 8 april 2026 betreffende de overeenstemming van het beperkingspercentage met de algemene rechtsbeginselen (zoals met name het standstillbeginsel zoals bedoeld in artikel 23 van de Grondwet, het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel zoals bedoeld in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en de eerbiediging van de legitieme verwachtingen) kan het volgende aangegeven worden:

Beoordeling in het licht van het standstillbeginsel:

Bij de invoering van de maatregel is bijzondere aandacht besteed aan de verenigbaarheid ervan met het standstill-beginsel, vervat in artikel 23 van de Grondwet.

Deze maatregel kan niet beschouwd worden als een maatregel die aanleiding geeft tot een aanzienlijke daling van het beschermingsniveau en dit om de hiernavolgende redenen:

— Geen enkele gepensioneerde zal als gevolg van de maatregel zijn reeds ingegaan pensioen zien dalen. De nieuwe regels zijn enkel van toepassing op nieuw ingaande pensioenen vanaf de datum van inwerking-treding van de maatregel;

— De maatregel streeft legitieme beleidsdoelstellingen na die onder meer bedoeld zijn om de werkzaamheidsgraad van 50-plussers te verhogen en draagt zo bij tot een betere benutting van het arbeidspotentieel, tot een hogere welvaartscreatie en economische groei en zorgt ervoor dat de werknemers in kwestie (door langer actief te blijven) bijkomende pensioenrechten zullen

d'application et leur propre mise en œuvre technique. Le régime des travailleurs salariés tient, en outre, expressément compte des caractéristiques spécifiques du régime de pension des travailleurs salariés, notamment l'ampleur et la nature des périodes assimilées ainsi que la présence de corrections sociales étendues et d'exceptions.

En revanche, l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs indépendants n'est pas prévue, compte tenu du fait qu'une carrière en tant que travailleur indépendant comporte très peu de périodes assimilées et que, parmi ces périodes assimilées, il n'existe aucune période pouvant être considérée, pour les travailleurs indépendants, comme l'équivalent des périodes assimilées soumises au pourcentage de limitation applicable aux travailleurs salariés.

3. Appréciation de la réforme au regard des principes généraux du droit

En réponse aux observations du Conseil d'État dans son avis 79042/16 du 8 avril 2026 concernant la conformité du pourcentage de limitation avec les principes généraux du droit (tels que, notamment, le principe de *standstill* visé à l'article 23 de la Constitution, le principe d'égalité et de non-discrimination visé aux articles 10 et 11 de la Constitution ainsi que le respect des attentes légitimes), il peut être indiqué ce qui suit:

Appréciation à la lumière du principe de standstill:

Lors de l'introduction de la mesure, une attention particulière a été accordée à sa compatibilité avec le principe de *standstill*, consacré à l'article 23 de la Constitution.

Cette mesure ne peut être considérée comme une mesure entraînant une réduction significative du niveau de protection pour les raisons suivantes:

— Aucun pensionné ne verra sa pension déjà en cours diminuer à la suite de cette mesure. Les nouvelles règles ne s'appliquent qu'aux pensions prenant cours nouvellement à partir de la date d'entrée en vigueur de la mesure;

— La mesure poursuit des objectifs de politique légitimes, visant notamment à augmenter le taux d'emploi des personnes de plus de 50 ans et contribue ainsi à une meilleure utilisation du potentiel de travail, à une création accrue de richesse et à la croissance économique, tout en garantissant que les travailleurs salariés concernés, en restant actifs plus longtemps, constitueront des droits

opbouwen waardoor hun situatie op vlak van pensioen zal verbeteren;

— Het beperkingspercentage zal niet gelden voor het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers hetgeen tot gevolg heeft dat voor alle werknemers aan wie een gewaarborgd minimumpensioen toegekend wordt de impact van het beperkingspercentage op het pensioenbedrag van de werknemers (bijna) tot nul herleid zal worden en dit ook wanneer de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage een hoog aandeel vormen van hun beroepsloopbaan. Het gewaarborgd minimumpensioen dient hierbij duidelijk te worden onderscheiden van de sociale bijstand zoals de Inkomensgarantie voor ouderen (hierna: IGO) (waarvan sprake in het volgende punt). In tegenstelling tot de IGO maakt het gewaarborgd minimumpensioen deel uit van het pensioenstelsel. Dit laatste is gestoeld op het principe van de sociale verzekering, waarbij het bedrag van het pensioen in functie is van de beroepsloopbaan. Als sociale verzekering wordt de strikte toepassing van het verzekeringsprincipe daarbij om billijkheidsredenen getemperd door mechanismen van gelijkstellingen of minima. Deze correcties doen echter niets af van de basisopzet van het pensioen als verzekering en houden dus ook in dat de toegang tot dit systeem beperkt kan worden tot personen die voldoen aan bepaalde loopbaanvoorwaarden;

— Voor alle werknemers die geen toegang hebben tot het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers omwille van een korte en/of onregelmatige loopbaan of een loopbaan met veel werkloosheid, SWT, brugpensioen en landingsbanen is er nog steeds het vangnet van de IGO. Indien het beperkingspercentage wordt toegepast op iemand met een zeer korte loopbaan en bijgevolg een laag pensioen, en indien na het bestaansmiddelenonderzoek blijkt dat deze persoon recht heeft op een IGO, zal het pensioen aangevuld worden met een IGO-complement. De IGO fungeert in dat geval als vangnet en zorgt ervoor dat het totale inkomen van de betrokkene op een aanvaardbaar niveau blijft en de impact van het beperkingspercentage op het beschikbaar inkomen sterk getemperd zal worden. De sociale bijstandsfunctie van dit stelsel rechtvaardigt dit. Wanneer de middelentoets echter aangeeft dat de betrokkene over voldoende bestaansmiddelen beschikt omdat er bijvoorbeeld op gezinsniveau genoeg middelen aanwezig zijn, dient het armoederisico in die bredere context te worden geëvalueerd. Dit wordt bevestigd door de bevindingen uit het rapport *Verdelingseffecten van de pensioenhervorming van de federale regering* van het Federaal Planbureau, waaruit blijkt dat het effect op het equivalent beschikbaar inkomen zeer beperkt blijft, mede door de progressieve (para)fiscaliteit en de

à pension supplémentaires, de sorte que leur situation en matière de pension s'en trouvera améliorée;

— Le pourcentage de limitation ne s'appliquera pas à la pension minimum garantie dans le régime de pension des travailleurs salariés, avec pour conséquence que, pour l'ensemble des travailleurs salariés auxquels une pension minimum garantie est octroyée, l'impact du pourcentage de limitation sur le montant de la pension sera (presque) nul, et ce, même lorsque les périodes assimilées sous l'application du pourcentage de limitation représentent une part élevée de leur carrière professionnelle. La pension minimum garantie doit, ici, être clairement distinguée de l'aide sociale telle que la garantie de revenus aux personnes âgées (ci-après: GRAPA) (dont il est question au point suivant). Contrairement à la GRAPA, la pension minimum garantie fait partie du système de pension. Ce dernier repose sur le principe de l'assurance sociale, dans lequel le montant de la pension est fonction de la carrière professionnelle. En tant qu'assurance sociale, l'application stricte du principe assurantiel est toutefois tempérée pour des raisons d'équité, par des mécanismes d'assimilation ou de minima. Ces correctifs ne remettent cependant pas en cause la logique de base de la pension en tant qu'assurance et impliquent dès lors que l'accès à ce système peut être limité aux personnes qui remplissent certaines conditions de carrière.

— Pour tous les travailleurs salariés qui n'ont pas accès à la pension minimum garantie dans le régime de pension des travailleurs salariés en raison d'une carrière courte et/ou irrégulière ou d'une carrière comportant de nombreuses périodes de chômage, de RCC, de prépension et d'emplois fin de carrière, le filet de sécurité que constitue la GRAPA reste toutefois en place. Si le pourcentage de limitation est appliqué à une personne ayant une carrière très courte et, par conséquent, une pension peu élevée, et s'il ressort de l'enquête sur les moyens d'existence que cette personne a droit à une GRAPA, la pension sera complétée par un supplément GRAPA. La GRAPA fait alors office de filet de sécurité et garantit que le revenu total de la personne concernée reste à un niveau acceptable, atténuant fortement l'impact du pourcentage de limitation sur le revenu disponible. La fonction d'assistance sociale de ce régime le justifie. Toutefois, lorsque l'examen des ressources indique que la personne concernée dispose de moyens d'existence suffisants parce que, par exemple, les ressources disponibles au niveau du ménage sont suffisantes, le risque de pauvreté doit être évalué dans ce contexte plus large. Cela est confirmé par les conclusions du rapport *Effets distributifs de la réforme des pensions du gouvernement fédéral* du Bureau fédéral du Plan, qui montrent que l'effet sur le revenu disponible équivalent

pooling van inkomens op gezinsniveau. De resultaten van dit rapport worden hieronder nader toegelicht.

Indien men toch van mening zou zijn dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau zou inhouden, wordt deze vermindering gerechtvaardigd door zeer sterke overwegingen verband houdend met het algemeen belang. De overheid moet haar beleid immers kunnen aanpassen aan de wisselende vereisten van het algemeen belang. Zo komt het de wetgever toe te oordelen in hoeverre het opportuun is maatregelen te nemen met het oog op het versterken van de duurzaamheid en betaalbaarheid van de rust- en overlevingspensioenen.

Het niet in aanmerking nemen van bepaalde inactiviteitsperiodes boven een bepaald percentage op de volledige beroepsloopbaan, is één van de instrumenten die het mogelijk maken deze doelstellingen te bereiken. Hierbij maakt de wetgever gebruik van de ruime beoordelingsbevoegdheid waarover hij op sociaaleconomisch gebied beschikt om te bepalen welke redelijk verantwoordde maatregelen moeten worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Zoals reeds uitvoerig aangetoond in punt 1.1. van deze memorie van toelichting worden met deze hervorming legitieme beleidsdoelstellingen nagestreefd met name de versterking van de band tussen effectieve arbeidsprestaties en de opbouw van pensioenrechten, de ontmoediging van volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt, de aanmoediging van werknemers om zo lang mogelijk actief te blijven, de activering van personen, het stimuleren van re-integratie op de arbeidsmarkt en het garanderen van de duurzaamheid en betaalbaarheid van het pensioensysteem ook op langere termijn.

Het gaat hier om legitieme beleidsdoelstellingen verband houdend met het algemeen belang.

De invoering van deze maatregel heeft het voorwerp uitgemaakt van uitvoerig sociaal overleg. Naar aanleiding van dit sociaal overleg en van het bredere maatschappelijk debat over de pensioenhervorming werd voorzien in de nodige uitzonderingen, sociale correcties en overgangsmaatregelen. Deze zijn bedoeld om de bestaande rechten te garanderen en bepaalde kwetsbare groepen te ontzien.

Allereerst is het zo dat de voorliggende wet louter ingrijpt op de pensioenberekening van de betrokkene zodra het totale volume aan gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage op

reste très limité, notamment grâce à la fiscalité (para) fiscale progressive et à la mise en commun des revenus au niveau du ménage. Les résultats de ce rapport sont présentés plus en détail ci-dessous.

À cet égard, il peut être indiqué que, si l'on devait néanmoins considérer que cette mesure entraîne une diminution significative du niveau de protection sociale, cette diminution est justifiée par des considérations très fortes liées à l'intérêt général. Les pouvoirs publics doivent en effet pouvoir adapter leur politique aux exigences changeantes de l'intérêt général. Il appartient ainsi au législateur d'apprécier dans quelle mesure il est opportun de prendre des mesures en vue de renforcer la durabilité et la soutenabilité financière des pensions de retraite et de survie.

La non-prise en compte de certaines périodes d'inactivité au-delà d'un certain pourcentage sur l'ensemble de la carrière professionnelle constitue l'un des instruments permettant d'atteindre ces objectifs. À cet égard, le législateur fait usage de la large marge d'appréciation dont il dispose en matière socio-économique pour déterminer quelles mesures raisonnablement justifiées doivent être prises afin d'atteindre les objectifs qu'il a fixés.

Comme déjà démontré de manière approfondie au point 1.1. du présent exposé des motifs, cette réforme poursuit des objectifs politiques légitimes, à savoir le renforcement du lien entre les prestations de travail effectives et la constitution des droits à pension, la dissuasion de l'inactivité complète ou de longue durée ainsi que de la sortie anticipée du marché du travail, l'encouragement des salariés à rester actifs le plus longtemps possible, l'activation des personnes et la promotion de la réintégration sur le marché du travail, ainsi que la garantie de la durabilité et de la soutenabilité financière du système de pension à long terme.

Ce sont des objectifs politiques légitimes liés à l'intérêt général.

L'introduction de cette mesure a fait l'objet d'une concertation sociale approfondie. À la suite de cette concertation sociale et du débat sociétal plus large sur la réforme des pensions, les exceptions nécessaires, des corrections sociales et des mesures transitoires ont en outre été prévues. Celles-ci visent à garantir les droits existants et à protéger certains groupes vulnérables.

Tout d'abord, la présente loi n'intervient dans le calcul de la pension de l'intéressé que lorsque le volume total des périodes assimilées soumises au pourcentage de limitation sur l'ensemble de la carrière professionnelle

de volledige beroepsloopbaan voor de werknemer een bepaalde grens (evoluerend van 40 % naar 20 %) overschrijdt en dat deze regel (zelfs met de uiteindelijke grens van 20 %) slechts toegepast zal worden op de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage die deze (hoge) grens overschrijden.

Dit percentage komt op een loopbaan van 40 à 45 volledige jaren bij een grens van 40 % overeen met meer dan 16 à 18 jaar gelijkstelling tot meer dan 8 à 9 jaar bij een grens van 20 %.

Bovendien zijn slechts een beperkt aantal gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage geplaatst (met name werkloosheid, brugpensioen en de niet-gewerkte dagen in landingsbanen) en zijn veel uitzonderingen en overgangsmaatregelen voorzien.

Sociale correcties

Zo zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers. Dit betekent dat de maatregel geen impact heeft op de gerechtigden met een gewaarborgd minimumpensioen, wat een kwetsbare groep is.

Bovendien zullen bij overschrijding van het beperkingspercentage enkel de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage met de minst voordelige pensioenopbrengst verwijderd worden uit de pensioenberekening wat de impact van de maatregel verder verzacht.

Uitzonderingen

Voor perioden van tijdelijke werkloosheid wordt een uitzondering voorzien voor occasionele perioden waarin de werknemer nog steeds door een arbeidsovereenkomst verbonden is maar waarvan de uitvoering tijdelijk geheel of gedeeltelijk geschorst is op initiatief van de werkgever en die dus duidelijk te onderscheiden valt van gewone werkloosheidsperioden.

Hetzelfde kan gezegd worden voor de occasionele werkloosheidsperioden voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders, aangezien het hier gaat om personen die zich, gezien de specifieke arbeidsorganisatie in de sectoren waarin zij zijn tewerkgesteld (havenarbeid, visserij), immers de facto in een situatie bevinden vergelijkbaar met deze van tijdelijke werkloosheid, hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

du travailleur dépasse un certain seuil (évoluant de 40 % à 20 %) et cette règle (même avec le seuil final de 20 %) ne sera appliquée qu'aux périodes assimilées soumises au pourcentage de limitation qui excèdent ce seuil (élevé).

Sur une carrière de 40 à 45 années complètes, ce pourcentage correspond, avec un seuil de 40 %, à plus de 16 à 18 années assimilées, et, avec un seuil de 20 %, à plus de 8 à 9 années.

En outre, seul un nombre limité de périodes assimilées (à savoir le chômage, le régime de chômage avec complément d'entreprise et les jours non travaillés dans le cadre des emplois de fin de carrière) est soumis à l'application pourcentage de limitation et de nombreuses exceptions et mesures transitoires sont prévues.

Corrections sociales

Ainsi, le pourcentage de limitation ne sera pas applicable à la pension minimum garantie dans le régime des travailleurs salariés. Cela signifie que la mesure n'aura aucun impact sur les bénéficiaires d'une pension minimum garantie, qui constituent un groupe vulnérable.

En outre, en cas de dépassement du pourcentage de limitation, seuls les jours assimilés soumis au pourcentage de limitation présentant le rendement de pension le moins favorable seront retirés du calcul de la pension, ce qui atténue encore l'impact de la mesure.

Exceptions

Pour les périodes de chômage temporaire, une exception est prévue pour les périodes occasionnelles au cours desquelles le travailleur salarié reste lié par un contrat de travail mais dont l'exécution est temporairement suspendue totalement ou partiellement à l'initiative de l'employeur et qui se distinguent clairement des périodes de chômage ordinaire.

Il en va de même pour les périodes occasionnelles de chômage des travailleurs portuaires, des pêcheurs maritimes reconnus, des déchargeurs et trieurs de poisson, dès lors qu'il s'agit de personnes qui, compte tenu de l'organisation spécifique du travail dans les secteurs où elles sont employées (travail portuaire, pêche), se trouvent de facto dans une situation comparable à celle du chômage temporaire, ce qui donne également lieu, dans la réglementation du chômage, à un régime particulier avec un traitement différent de celui des autres chômeurs complets.

Ook de perioden van tewerkstelling als tewerkgestelde werkloze zullen onder een uitzondering vallen.

Voor de kunstwerkers tot slot wordt dit gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingssituatie voor kunstwerkers die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde perioden, kortetermijncontracten of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

Voor de hierboven vermelde uitzonderingen voor occasionele perioden van werkloosheid van havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders en kunstwerkers alsook voor de perioden van tijdelijke werkloosheid en perioden van tewerkgestelde werklozen moet benadrukt worden dat ook voor andere onderdelen van de bredere pensioenhervorming waar nodig een afwijkende behandeling wordt voorzien en dat op deze wijze een coherente en billijke werkwijze ten aanzien van deze personen gegarandeerd wordt over de verschillende luiken van de bredere pensioenhervorming heen.

Bovenop deze uitzonderingen voor de bovenstaande categorieën (die dus ook terugkomen in andere luiken van de lopende pensioenhervorming) werd bovendien specifiek voor het beperkingspercentage voorzien in een bijkomende uitzondering voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering).

Geleidelijke invoering van het beperkingspercentage

Het beperkingspercentage wordt ook – net zoals andere maatregelen uit de bredere pensioenhervorming – geleidelijk ingevoerd en dit via een aan geboortecohorten gebonden percentage, waardoor rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere cohorten en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere geboortecohorten.

Beginnel van gelijkheid en non-discriminatie

Er dient benadrukt te worden dat voor de eventuele verschillen in behandeling (voor zover aanwezig in deze hervorming) er steeds een redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel. Deze elementen worden in wat volgt nader toegelicht.

Les périodes d'occupation en tant que chômeur mis au travail feront également l'objet d'une exception.

Enfin, pour les travailleurs des arts, cela se justifie par la situation d'occupation incertaine qui les caractérise, marquée par l'alternance entre périodes rémunérées et non rémunérées, des contrats de courte durée ou à la tâche, du travail invisible et une diversité d'employeurs, ce qui donne également lieu, dans la réglementation du chômage, à un régime spécifique distinct de celui des autres chômeurs complets.

Pour les exceptions précitées relatives aux périodes occasionnelles de chômage des travailleurs portuaires, des pêcheurs maritimes reconnus, des déchargeurs et trieurs de poisson et des travailleurs des arts, ainsi que pour les périodes de chômage temporaire et les périodes d'occupation de chômeurs, il convient de souligner que, pour d'autres volets de la réforme plus large des pensions, un traitement dérogatoire est également prévu lorsque nécessaire, de manière à garantir une approche cohérente et équitable à l'égard de ces personnes dans les différents volets de la réforme.

En plus de ces exceptions pour les catégories précitées (qui se retrouvent également dans d'autres volets de la réforme des pensions en cours), une exception supplémentaire a été prévue spécifiquement pour le pourcentage de limitation, pour les périodes d'inactivité du travailleur salarié à temps partiel bénéficiant du statut prévu par la réglementation du chômage de "travailleur à temps partiel avec maintien des droits (avec ou sans allocation de garantie de revenus).

Introduction progressive du pourcentage de limitation

Le pourcentage de limitation est également – à l'instar d'autres mesures de la réforme plus large des pensions – introduit de manière progressive, au moyen d'un pourcentage lié aux cohortes de naissance, ce qui permet de tenir compte des attentes acquises des cohortes plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les cohortes de naissance plus jeunes.

Évaluation à la lumière des principes d'égalité et de non-discrimination

Il convient de souligner que, pour les éventuelles différences de traitement (dans la mesure où elles existent dans cette réforme), il existe toujours un rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens utilisés et l'objectif poursuivi. Ces éléments sont précisés dans ce qui suit.

Keuze van inactiviteitsperioden voor de toepassing van het beperkingspercentage

Zoals reeds uitgebreid aangehaald berust de keuze om een inactiviteitsperiode al dan niet mee te tellen voor het beperkingspercentage en het hieruit volgende onderscheid tussen inactiviteitsperioden op de reden waarom betrokkene gedurende deze periode(n) niet werkte.

Het doel van de wetgever is hierbij om te vermijden dat personen die hun loopbaan hebben onderbroken vanwege een maatschappelijk verantwoord motief, zoals onder meer voor perioden van ziekte en invaliditeit, voor perioden van moederschapsbescherming en voor diverse zorgverloven, benadeeld zouden worden door de invoering van het beperkingspercentage en dat het beperkingspercentage louter toegepast zal worden op perioden waarop dit (gelet op de beweegredenen voor de onderbreking) als verantwoord beschouwd mag worden, zijnde met name perioden van volledige werkloosheid, brugpensioen, SWT en de niet-gewerkte perioden van landingsbanen. Een dergelijk criterium is objectief en pertinent in het licht van de nagestreefde doelstellingen en brengt geen onevenredige gevolgen teweeg.

De keuze van deze perioden is dus gebaseerd op een beleidsafweging, waarbij door de wetgever – gebruikmakend van de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt in sociaaleconomische aangelegenheden – rekening werd gehouden met de hierboven aangehaalde legitieme doelstelling.

Deze criteria en de hierdoor gecreëerde verschillen in behandeling tussen de gepensioneerden van wie de loopbaan inactiviteitsperioden bevat die meetellen voor de toepassing van het beperkingspercentage en diegenen van wie de loopbaan perioden bevat die niet meetellen voor de toepassing van het beperkingspercentage, berusten, zijn pertinent om de nagestreefde legitieme doelstellingen te bereiken, aangezien zij zijn afgeleid uit de betreffende soort inactiviteit en uit de reden waarom werd geopteerd voor dagen van beroepsinactiviteit.

Dit alles werd ook reeds aangehaald door het Grondwettelijk Hof in haar arrest 19/2026 van 12 februari 2026.

Er zijn bovendien (zoals hierboven reeds geschetst) de nodige sociale correcties, temperingen en uitzonderingen voorzien op het beperkingspercentage.

Keuze voor een geleidelijke invoering gebaseerd op geboortecohorten

Choix des périodes d'inactivité pour l'application du pourcentage de limitation

Comme déjà exposé plus haut, le choix de prendre en compte ou non une période d'inactivité pour le pourcentage de limitation ainsi que la distinction qui en découle entre les périodes d'inactivité, repose sur la raison pour laquelle l'intéressé n'a pas travaillé pendant cette (ces) période(s).

L'objectif du législateur est d'éviter que des personnes ayant interrompu leur carrière pour un motif socialement justifié, tel que notamment pour des périodes de maladie et d'invalidité, de protection de la maternité et de divers congés de soins, ne soient désavantagées par l'introduction du pourcentage de limitation et que celui-ci ne soit appliqué qu'aux périodes pour lesquelles cela peut être considéré comme justifié (compte tenu du motif de l'interruption), à savoir notamment les périodes de chômage complet, de prépension, de RCC et d'emplois de fin de carrière. Un tel critère est objectif et pertinent au regard des objectifs poursuivis et n'entraîne pas de conséquences disproportionnées.

Le choix de ces périodes repose donc sur une appréciation politique, dans le cadre de laquelle le législateur – faisant usage de la large marge d'appréciation dont il dispose en matière socio-économique – a tenu compte de l'objectif légitime mentionné ci-dessus.

Ces critères, ainsi que les différences de traitement qu'ils engendrent entre, d'une part, les pensionnés dont la carrière comporte des périodes d'inactivité prises en compte pour l'application du pourcentage de limitation et, d'autre part, ceux dont la carrière comporte des périodes qui ne sont pas prises en compte à cette fin, reposent sur des éléments pertinents pour atteindre les objectifs légitimes poursuivis, dès lors qu'ils sont tirés de la nature de l'inactivité concernée et de la raison pour laquelle des jours d'inactivité professionnelle ont été choisis.

Tout cela a d'ailleurs déjà été relevé par la Cour constitutionnelle dans son arrêt n° 19/2026 du 12 février 2026.

En outre, (comme déjà exposé ci-dessus) les correctifs sociaux, atténuations et exceptions nécessaires au pourcentage de limitation ont été prévues.

Choix d'une introduction progressive fondée sur des cohortes de naissance

Het beperkingspercentage wordt ook – net zoals andere maatregelen uit de bredere pensioenhervorming – geleidelijk ingevoerd en dit via een aan geboortecohorte gebonden percentage, waardoor rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere cohorten en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere geboortecohorten.

In het federaal regeerakkoord 2025-2029 van 31 januari 2025 werd voor verschillende maatregelen, zoals de bonus-malusregeling en de verlenging van de referentieperiode, aanvankelijk uitgegaan van een inwerkingtreding per kalenderjaar. In de loop van het beleidsproces is, in overleg met de Federale Pensioendienst, gebleken dat een dergelijke aanpak kan leiden tot ongewenste neveneffecten en ongelijkheden. Daarom werd geopteerd voor een koppeling van de maatregel aan het geboortjaar. Deze benadering wordt ook in het voorliggende ontwerp gehanteerd.

Een dergelijke koppeling veronderstelt dat een uniforme kantelleeftijd wordt bepaald, aangezien burgers hun pensioen niet allemaal op dezelfde leeftijd opnemen. In het voorliggende ontwerp wordt hiervoor aangesloten bij de wettelijke pensioenleeftijd van 66 jaar vanaf 2027. Het eerste betrokken geboortjaar, met name 1961, bereikt in 2027 de leeftijd van 66 jaar, zijnde het jaar van inwerkingtreding van de maatregel.

De keuze voor de wettelijke pensioenleeftijd als kantelleeftijd houdt rekening met de kenmerken van de loopbanen die mogelijks een impact kunnen ondervinden van het beperkingspercentage. Het betreft enerzijds personen met een gemiddelde loopbaanduur maar met een aanzienlijk aandeel gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage (zoals werkloosheid, SWT of landingsbanen), en anderzijds personen met een zeer korte loopbaan, aangezien het beperkingspercentage wordt berekend op basis van de effectieve loopbaanduur en niet op een theoretische loopbaan.

In beide gevallen gaat het hoofdzakelijk om personen die hun pensioen opnemen op de wettelijke pensioenleeftijd: ofwel omdat zij, wegens een te korte loopbaan, geen toegang hebben tot vervroegd pensioen, ofwel omdat zij zich op het einde van hun loopbaan bevinden in een periode waarop het beperkingspercentage van toepassing is en in deze periode blijven tot de wettelijke leeftijd. Uitgaande van de veronderstelling dat het merendeel van deze personen effectief met pensioen gaat op de wettelijke leeftijd, leidt de koppeling aan het geboortjaar tot een gunstiger en meer geleidelijk overgangstraject dan oorspronkelijk voorzien in het regeerakkoord.

Le pourcentage de limitation est également – tout comme d'autres mesures de la réforme globale des pensions – introduit progressivement, via un pourcentage lié à la cohorte de naissance, ce qui permet de tenir compte des attentes acquises des générations plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les cohortes de naissance plus jeunes.

Dans l'accord de coalition fédérale 2025-2029 du 31 janvier 2025, il était initialement prévu pour différentes mesures, telles que le régime de bonus-malus et l'allongement de la période de référence, une entrée en vigueur par année civile. Au cours du processus politique, et en concertation avec le Service fédéral des Pensions, il est apparu qu'une telle approche pouvait entraîner des effets secondaires indésirables et des inégalités. Il a dès lors été choisi de lier la mesure à l'année de naissance. Cette approche est également retenue dans le présent projet.

Un tel lien suppose la fixation d'un âge charnière uniforme, dès lors que les citoyens ne prennent pas tous leur pension au même âge. Dans le présent projet, il est à cet effet fait référence à l'âge légal de la pension de 66 ans à partir de 2027. La première cohorte concernée, à savoir les personnes nées en 1961, atteint en 2027 l'âge de 66 ans, soit l'année d'entrée en vigueur de la mesure.

Le choix de l'âge légal de la pension comme âge charnière tient compte des caractéristiques des carrières susceptibles d'être affectées par le pourcentage de limitation. Il s'agit, d'une part, de personnes présentant une durée de carrière moyenne mais comportant une part importante de périodes assimilées sous l'application du pourcentage de limitation (telles que le chômage, le régime de chômage avec complément d'entreprise ou les emplois de fin de carrière) et, d'autre part, de personnes ayant une carrière très courte, étant donné que le pourcentage de limitation est calculé sur la base de la durée effective de carrière et non sur une carrière théorique.

Dans les deux cas, il s'agit principalement de personnes qui prennent leur pension à l'âge légal de la pension: soit parce que, en raison d'une carrière trop courte, elles n'ont pas accès à la pension anticipée, soit parce qu'elles se trouvent, en fin de carrière, dans une période à laquelle s'applique le pourcentage de limitation et y demeurent jusqu'à l'âge légal. Partant de l'hypothèse selon laquelle la majorité de ces personnes part effectivement à la pension à l'âge légal, le fait de lier la mesure à l'année de naissance conduit à une trajectoire de transition plus favorable et plus progressive que celle initialement prévue dans l'accord de gouvernement.

Resultaten Federaal Planbureau

De onderstaande resultaten zijn afkomstig uit het rapport *Verdelingseffecten van de pensioenhervorming van de federale regering* van het Federaal Planbureau, gepubliceerd op 13 april 2026.

De meest recente doorrekening van het Federaal Planbureau toont aan dat de grootste impact zich situeert bij de nieuw gepensioneerden in het laagste deciel (D1). Voor deze groep bedraagt de bruto-impact -5,3 %, wat neerkomt op een daling van ongeveer 22 euro ten opzichte van een referentiebedrag van 410 euro.

Deze bruto daling vertaalt zich evenwel niet in een toename van het armoederisico. Dit houdt verband met het feit dat het armoederisico wordt berekend op basis van het equivalent beschikbaar inkomen, overeenkomstig de internationaal gangbare methodologie. Daarbij wordt rekening gehouden met het progressieve karakter van de Belgische (para)fiscaliteit, evenals met de pooling van inkomens op gezinsniveau. Een daling van het bruto pensioenbedrag leidt bijgevolg niet noodzakelijk tot een daling van het equivalent beschikbaar inkomen.

De impact op het gemiddeld bruto pensioenbedrag van -0,5 %, vertaalt zich in een daling van ongeveer 10 euro bruto op het referentiebedrag van 2040 euro.

Ook de ongelijkheidsindicatoren op basis van het equivalent beschikbaar inkomen blijven nagenoeg ongewijzigd. Zowel de verhouding tussen het hoogste en laagste deciel (D10/D1) als de Gini-coëfficiënt vertonen slechts een verwaarloosbare evolutie. Zo leidt een toename van de Gini-coëfficiënt met 0,2 % slechts tot een stijging van 0,18 naar 0,18036 in het referentiescenario, wat de beperkte impact op de inkomensongelijkheid bevestigt.

In het licht van deze elementen is het eventuele verschil in behandeling zowel functioneel verbonden met de nagestreefde beleidsdoelstellingen als evenredig in zijn gevolgen.

Respect voor het vertrouwensbeginsel, legitieme verwachtingen van burgers en de rechtszekerheid

Zonder ingrijpende beleidswijzigingen dreigt de betaalbaarheid van de Belgische pensioenen ernstig in gevaar te komen. De aanzienlijke toename van de pensioenuitgaven, gecombineerd met een relatief beperkte stijging van het BBP, betekent dat een steeds groter deel van de overheidsinkomsten naar pensioenen zal moeten gaan. Het risico bestaat dat België in een situatie terechtkomt waarin het niet langer in staat is om aan zijn pensioenverplichtingen te voldoen zonder aanzienlijke

Résultats du Bureau fédéral du Plan

Les résultats ci-dessous sont tirés du rapport *Effets distributifs de la réforme des pensions du gouvernement fédéral* du Bureau fédéral du Plan, publié le 13 avril 2026.

La plus récente simulation du Bureau fédéral du Plan montre que l'impact le plus important se situe parmi les nouveaux pensionnés du décile le plus bas (D1). Pour ce groupe, l'impact brut s'élève à -5,3 %, ce qui correspond à une diminution d'environ 22 euros par rapport à un montant de référence de 410 euros.

Cette diminution brute ne se traduit toutefois pas par une augmentation du risque de pauvreté. Cela s'explique par le fait que le risque de pauvreté est calculé sur la base du revenu disponible équivalent, conformément à la méthodologie internationalement utilisée. Celle-ci tient compte du caractère progressif de la fiscalité et de la parafiscalité belges, ainsi que de la mise en commun des revenus au niveau du ménage. Une baisse du montant brut de la pension n'entraîne dès lors pas nécessairement une diminution du revenu disponible équivalent.

L'impact sur le montant moyen brut de la pension de -0,5 % se traduit par une diminution d'environ 10 euros bruts par rapport au montant de référence de 2040 euros.

Les indicateurs d'inégalités basés sur le revenu disponible équivalent restent également quasiment inchangés. Tant le rapport entre le décile le plus élevé et le décile le plus bas (D10/D1) que le coefficient de Gini ne présentent qu'une évolution minimale. Ainsi, une augmentation de 0,2 % du coefficient de Gini ne conduit qu'à une variation de 0,18 à 0,18036 dans le scénario de référence, ce qui confirme le caractère limité de l'impact sur les inégalités de revenus.

À la lumière de ces éléments, l'éventuelle différence de traitement est à la fois fonctionnellement liée aux objectifs politiques poursuivis et proportionnée dans ses conséquences.

Respect du principe de confiance légitime des attentes légitimes et de la sécurité juridique

En l'absence de changements politiques majeurs, la soutenabilité financière des pensions belges est sérieusement menacée. L'augmentation significative des dépenses de pension, combinée à une croissance relativement limitée du PIB, signifie qu'une part croissante des recettes publiques devra être consacrée aux pensions. La Belgique risque de se retrouver dans une situation où elle ne sera plus en mesure de faire face à ses obligations en matière de pensions sans augmenter

belastingverhogingen of drastische besparingen in andere beleidsdomeinen.

Bovendien dreigt het huidige pensioensysteem, indien ongewijzigd, ook het vertrouwen te ondermijnen in het pensioen als mechanisme van intergenerationale solidariteit. De jongere generaties zouden een disproportioneel zware last moeten dragen om de pensioenen van een vergrijzende bevolking te financieren, wat kan leiden tot spanningen tussen generaties.

Het moet worden opgemerkt dat de uitblijvende hervormingen niet alleen financiële implicaties hebben, maar ook het vertrouwen in de overheid kunnen schaden. Als de bevolking het gevoel krijgt dat het pensioenstelsel onhoudbaar is en dat hun toekomstige welvaart in gevaar komt, kan dit leiden tot een afnemend vertrouwen in het sociaal contract en de overheid als geheel. Dit zou de politieke stabiliteit kunnen ondermijnen en sociale cohesie kunnen aantasten. Daarom is het van vitaal belang dat België nu de juiste stappen onderneemt om het pensioenstelsel te hervormen en te zorgen voor een duurzaam en rechtvaardig systeem voor de komende generaties.

Deze hervorming houdt rekening met legitieme verwachtingen van wie aan de vooravond staat van het pensioen. De samenleving evolueert snel en ingrijpend. In dit licht is het niet aangewezen om in een loopbaan van 45 jaar niet in te grijpen in het pensioenstelsel. De rechtspraak van de Raad van State bevestigt dat een werknemer er niet gerechtvaardigd op kan rekenen dat de pensioenwetgeving ongewijzigd blijft tot aan zijn eigen pensionering, en dat hij geen verworven recht kan doen gelden met betrekking tot de omvang van zijn rustpensioen zolang hij niet daadwerkelijk met pensioen is gegaan (*RvS, arrest nr. 256402 van 2 mei 2023, p. 50*).

Hoewel het dringend noodzakelijk is om maatregelen te nemen, beoogt dit ontwerp ook een evenwicht te vinden tussen enerzijds de noodzaak om de minimale effectieve loopbaanduur te verhogen en anderzijds de bekommernis om niet op al te bruske wijze afbreuk te doen aan de belangen en verwachtingen van de betrokken werknemers (*GwH 28 september 2017, nr. 104/2017, B.17.2*).

In het algemeen moeten de overheidsinstanties echter hun beleid kunnen aanpassen aan de wisselende vereisten van het algemeen belang (*GwH 28 september 2017, nr. 104/2017, B.14*). Als de wetgever van mening is dat een beleidswijziging noodzakelijk is, kan hij besluiten deze onmiddellijk in werking te laten treden. In principe is hij niet verplicht om een overgangsregeling te voorzien, op voorwaarde dat dit geen buitensporige inbreuk vormt

sensiblement les impôts ou sans coupes drastiques dans d'autres postes budgétaires sans augmentations fiscales significatives ou sans réductions drastiques dans d'autres domaines de politique publique.

S'il n'est pas modifié, le système de pension actuel risque également d'avoir un impact négatif sur la confiance dans la pension comme mécanisme de solidarité intergénérationnelle. Les jeunes générations devraient en effet supporter une charge disproportionnée pour financer les pensions d'une population vieillissante, ce qui pourrait entraîner des tensions intergénérationnelles.

Il est à noter que l'absence de réformes n'a pas seulement des conséquences financières mais qu'elle peut également nuire à la confiance à l'égard des pouvoirs publics. Si la population a le sentiment que le régime des pensions est intenable et que sa prospérité future est mise en danger, une baisse de confiance dans le contrat social et dans les pouvoirs publics dans leur ensemble pourrait en découler. Cela pourrait porter atteinte à la stabilité politique et à la cohésion sociale. C'est la raison pour laquelle il est vital que la Belgique entreprenne les démarches adéquates pour réformer le régime des pensions et veiller à garantir un système pérenne et équitable pour les générations futures.

La présente réforme respecte les attentes légitimes de ceux qui sont à la veille de leur retraite. La société évolue rapidement et fortement. Il est impossible, dans une carrière de 45 années, de ne pas intervenir dans le régime de retraite. La jurisprudence du Conseil d'État confirme qu'un travailleur ne peut légitimement s'attendre à ce que la législation sur les pensions reste inchangée jusqu'à sa propre retraite, et qu'il ne peut se prévaloir d'aucun droit acquis concernant le montant de sa pension de retraite tant qu'il n'a pas effectivement pris sa pension (*C.E., arrêt n° 256402 du 2 mai 2023, p. 50*).

Ainsi, et bien qu'il soit urgent de prendre des mesures, le présent projet entend également chercher un équilibre entre, d'une part, la nécessité d'augmenter la durée de carrière minimale effective et, d'autre part, la préoccupation de ne pas porter atteinte trop brusquement aux intérêts et aux attentes des travailleurs concernés (*C.C., 28 septembre 2017, n° 104/2017, B.17.2*).

Cependant, et de manière générale, les pouvoirs publics doivent pouvoir adapter leur politique aux circonstances changeantes de l'intérêt général (*C.C., 28 septembre 2017, n° 104/2017, B.14*) En effet, si le législateur estime qu'un changement de politique s'impose, il peut décider de lui donner un effet immédiat. En principe, il n'est pas tenu de prévoir un régime transitoire, pour autant qu'il ne soit pas porté une atteinte excessive au

op het beginsel van gewettigd vertrouwen (*GwH 30 november 2017, nr. 135/2017, B.27.2; GwH 19 maart 2019, nr. 47/2019, B.7.2*). Het gewone effect van elke regel van wetgevende aard is dat zij onmiddellijk van toepassing is, niet alleen op feiten die zich na de inwerkingtreding ervan afspelen, maar ook op de rechtsgevolgen van feiten die zich vóór die inwerkingtreding hebben voorgedaan (*GwH 19 november 2015, nr. 164/2015, B.8*).

Dit ontwerp beoogt echter, voor zover mogelijk, overgangsbepalingen vast te stellen wanneer deze nodig zijn om de verworven rechten en de gewettigde verwachtingen van de burgers te waarborgen (*GwH 30 november 2017, nr. 135/2017, B.27.2*).

Bij de uitwerking van het beperkingspercentage werd bovendien bijzondere aandacht besteed aan het vertrouwensbeginsel en de noodzaak om rechtszekerheid te waarborgen voor de betrokken sociaal verzekerden. Personen moeten in staat zijn om, binnen redelijke grenzen, hun loopbaan- en pensioengerelateerde keuzes te baseren op een voldoende stabiel en voorspelbaar wettelijk kader.

Ook om die reden wordt het beperkingspercentage niet abrupt ingevoerd, maar geleidelijk toegepast, via een cohortenbenadering die rekening houdt met de opgebouwde verwachtingen van oudere generaties. Bovendien blijven maatschappelijk verantwoorde onderbrekingen van de beroepsloopbaan, zoals periodes van ziekte, invaliditeit, moederschapsbescherming en diverse zorgverloven, volledig buiten het toepassingsgebied van het beperkingspercentage.

Bovendien vallen de reeds gepensioneerden en de geboortecohorten voor 1961 (ongeacht of hun pensioen al inging of niet) niet onder toepassing van het beperkingspercentage.

De keuze om daarnaast geen bijkomende overgangsregeling te voorzien, naast met name de geleidelijke invoering op basis van geboortecohorten, berust op de vaststelling dat deze op geboortecohorten gebaseerde aanpak reeds functioneert als overgangsmechanisme. Personen die het dichtst bij de pensioenleeftijd staan, worden onderworpen aan een aanzienlijk hoger toegelaten percentage, dat ruimschoots boven het gemiddeld aandeel van de betrokken gelijkgestelde perioden in de loopbaan ligt. Hierdoor wordt rekening gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere generaties en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader gecreëerd voor jongere generaties.

Er kan benadrukt worden dat bij de invoering van de maatregel uitdrukkelijk werd voorzien in de nodige

principe de la confiance légitime (*C.C., 30 novembre 2017, n° 135/2017, B.27.2; C.C., 19 mars 2019, n° 47/2019, B.7.2*). L'effet ordinaire de toute règle de nature législative est de s'appliquer immédiatement non seulement aux faits survenant après son entrée en vigueur mais également aux effets juridiques de faits antérieurs à cette entrée en vigueur (*C.C., 19 novembre 2015, n° 164/2015, B.8*).

Le présent projet entend toutefois prévoir, dans la mesure du possible, des dispositions transitoires lorsque celles-ci sont nécessaires afin de garantir le respect des droits acquis et les attentes légitimes des citoyens (*C.C., 30 novembre 2017, n° 135/2017, B.27.2*).

Lors de l'élaboration du pourcentage de limitation, une attention particulière a, en outre, été accordée au principe de confiance légitime et à la nécessité de garantir la sécurité juridique pour les assurés sociaux concernés. Les personnes doivent être en mesure de fonder, dans des limites raisonnables, leurs choix en matière de carrière et de pension sur un cadre légal suffisamment stable et prévisible.

Pour cette raison également, le pourcentage de limitation n'est pas introduit de manière abrupte mais est appliqué progressivement, via une approche par cohortes tenant compte des attentes constituées des générations plus âgées. En outre, les interruptions de la carrière professionnelle socialement justifiées, telles que les périodes de maladie, d'invalidité, de protection de la maternité et divers congés de soins, restent totalement en dehors du champ d'application du pourcentage de limitation.

De plus, les personnes déjà pensionnées et les cohortes de naissance avant 1961 (qu'elles aient déjà pris leur pension ou non) ne sont pas sous l'application du pourcentage de limitation.

Le choix de ne pas prévoir de régime transitoire supplémentaire, outre notamment la mise en œuvre progressive sur la base des cohortes de naissance, repose sur le constat que cette approche par cohorte fait déjà office de mécanisme de transition. Les personnes les plus proches de l'âge de la pension sont soumises à l'application du pourcentage admis nettement plus élevé, qui dépasse largement la part moyenne des périodes assimilées concernées dans la carrière. Cela permet de tenir compte des attentes acquises des générations plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les générations plus jeunes.

Il peut être souligné que, lors de l'introduction de la mesure, il a été expressément prévu les exceptions

uitzonderingen, sociale correcties en overgangsmaatregelen, die erop gericht zijn bestaande rechten te waarborgen en kwetsbare groepen te beschermen.

Met het oog op een geleidelijke inwerkingtreding werd als overgangsmaatregel bepaald dat voor de cohorten die zich het dichtst bij de pensionering bevinden een hogere grens van 40 % geldt. Deze grens wordt vervolgens stelselmatig afgebouwd met stappen van 5 procentpunten tot 20 %.

Bij het vaststellen van de initiële grens van 40 % werd gekeken naar empirische gegevens uit de datawarehouse van de Federale Pensioendienst. Voor rustpensioenen die in 2023 voor het eerst werden toegekend, bedroeg het gemiddelde aandeel gelijkgestelde periodes bij zuivere werknemers 30 %, onafhankelijk van gender of type gelijkstelling. Deze 30 % wordt in onderstaande tabel verder opgedeeld in type gelijkgestelde periode.

Type gelijkstelling:

Brugpensioen/SWT

12 %

Werkloosheid

28 %

Ziekte/invaliditeit

42 %

Loopbaanonderbreking en tijdskrediet

18 %

Enkel de gelijkgestelde dagen die onder het beperkingspercentage vallen, komen in aanmerking. Bekeken over de gehele loopbaan vertegenwoordigen de gelijkgestelde periodes in het kader van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag (SWT) en werkloosheid samen 40 % van alle gelijkgestelde periodes (respectievelijk 12 % en 28 %).

Ook de landingsbanen vallen onder het beperkingspercentage. Zij zijn opgenomen in de 18 % die betrekking heeft op loopbaanonderbreking. Voor de berekening wordt uitgegaan van een range waarbij tussen 50 % en 100 % van de loopbaanonderbrekingen landingsbanen betreft. Ter referentie: in 2024 bedroeg het aandeel eindloopbaan in het totaal van tijdskrediet en loopbaanonderbreking 64 % (RVA, 2024). Rekening houdend met deze range wordt het gemiddeld aandeel gelijkgestelde

nécessaires, des corrections sociales et des mesures transitoires, visant à garantir les droits existants et à protéger les groupes vulnérables.

En vue d'une entrée en vigueur progressive, il a été prévu, à titre de mesure transitoire, que pour les cohortes les plus proches de la retraite, un seuil plus élevé de 40 % s'applique. Ce seuil est ensuite progressivement réduit par paliers de 5 points de pourcentage jusqu'à 20 %.

Lors de la fixation du seuil initial de 40 %, il a été tenu compte de données empiriques issues du datawarehouse du Service fédéral des Pensions. Pour les pensions de retraite octroyée pour la première fois en 2023, la part moyenne de périodes assimilées chez les travailleurs salariés "purs" s'élevait à 30 %, indépendamment du genre ou du type d'assimilation. Ces 30 % sont ventilés dans le tableau ci-dessous selon le type de période assimilée.

Type d'assimilation:

Prépension / RCC

12 %

Chômage

28 %

Maladie / invalidité

42 %

Interruption de carrière et crédit-temps

18 %

Seuls les jours assimilés qui se situent en dessous du pourcentage de limitation sont pris en compte. Considérées sur l'ensemble de la carrière, les périodes assimilées dans le cadre du régime de chômage avec complément d'entreprise (RCC) et du chômage représentent ensemble 40 % de toutes les périodes assimilées (respectivement 12 % et 28 %).

Les emplois de fin de carrière sont également soumis au pourcentage de limitation. Ils sont inclus dans les 18 % relatifs aux interruptions de carrière. Le calcul se fonde sur une fourchette dans laquelle entre 50 % et 100 % des périodes d'interruption de carrière concernent des emplois de fin de carrière. À titre de référence: en 2024, la part de fin de carrière dans le total du crédit-temps et des interruptions de carrière s'élevait à 64 % (ONEM, 2024). En tenant compte de cette fourchette, la part moyenne

periodes uit SWT, werkloosheid en landingsbanen over de gehele loopbaan geraamd op 14,7 % tot 17,4 %.

Het beperkingspercentage van maximaal 40 % bij de inwerkingtreding van de maatregel voor personen geboren tussen 1961 en 1964 overstijgt dit gemiddeld percentage dan ook ruimschoots, zelfs in het onwaarschijnlijke scenario dat loopbaanonderbrekingen en tijdscrediet uitsluitend betrekking zouden hebben op landingsbanen.

Ook voor de eerste cohorte waarop het beperkingspercentage van 20 % van toepassing is, met name de personen geboren in 1968, ligt het gemiddelde aandeel gelijkgestelde periodes nog steeds ruim onder deze grens. Bovendien bereikt deze cohorte in 2027 de leeftijd van 59 jaar en beschikt zij, in tegenstelling tot de cohorte geboren in 1961, nog over een reële beslissings- en aanpassingsperiode.

Indien het beperkingspercentage op dat ogenblik reeds overschreden zou zijn, beschikt deze cohorte in theorie nog over een periode van acht jaar tot aan de wettelijke pensioenleeftijd om het aandeel gelijkgestelde periodes dat onder het beperkingspercentage valt, te verminderen. Dit kan niet alleen door effectieve tewerkstelling, maar ook doordat bepaalde periodes, zoals ziekte en invaliditeit, niet onder het toepassingsgebied van het beperkingspercentage vallen. Bijgevolg kan ook voor personen die na een re-integratiepoging niet meer in staat zijn om opnieuw aan het werk te gaan, het aandeel gelijkgestelde periodes dat onder het beperkingspercentage valt in de tijd nog afnemen.

Dit neemt evenwel niet weg dat betrokkenen nog steeds kunnen instappen in eindloopbaanregelingen, zoals landingsbanen, zonder noodzakelijkerwijs door het beperkingspercentage te worden geraakt. Personen die gedurende hun loopbaan een voldoende omvang aan effectieve tewerkstelling hebben opgebouwd en er op het einde van hun loopbaan voor kiezen hun arbeidsritme te verminderen via een landingsbaan – overeenkomstig de doelstelling van dit stelsel – lopen daarbij geen risico op een vermindering van hun pensioenbedrag.

Het beperkingspercentage is er wel op gericht de periodes te viseren die in de praktijk vaak functioneren als eindloopbaanregelingen, zoals brugpensioen, werkloosheid met bedrijfstoeslag, langdurige werkloosheid en landingsbanen, terwijl er reeds lange periodes van werkloosheid op de loopbaan geregistreerd staan. Deze periodes leggen een aanzienlijke druk op de financiering van de sociale zekerheid, aangezien er tijdens deze

des périodes assimilées issues du RCC, du chômage et des emplois de fin de carrière sur l'ensemble de la carrière est estimée entre 14,7 % et 17,4 %.

Le pourcentage de limitation de 40 % maximum lors de l'entrée en vigueur de la mesure pour les personnes nées entre 1961 et 1964 dépasse donc largement ce pourcentage moyen, même dans le scénario improbable où les interruptions de carrière et le crédit-temps concerneraient exclusivement des emplois de fin de carrière.

Pour la première cohorte à laquelle s'applique le pourcentage de limitation de 20 %, à savoir les personnes nées en 1968, la part moyenne des périodes assimilées reste également largement en dessous de ce seuil. En outre, cette cohorte atteindra en 2027 l'âge de 59 ans et dispose, contrairement à la cohorte née en 1961, encore d'une réelle période de décision et d'adaptation.

Si, à ce moment-là, le pourcentage de limitation devait déjà être dépassé, cette cohorte dispose en théorie encore d'une période de huit ans jusqu'à l'âge légal de la pension pour réduire la part des périodes assimilées relevant du pourcentage de limitation. Cela peut se faire non seulement par une activité professionnelle effective mais aussi du fait que certaines périodes, telles que la maladie et l'invalidité, ne relèvent pas du champ d'application du pourcentage de limitation. Par conséquent, même pour les personnes qui, après une tentative de réintégration, ne sont plus en mesure de reprendre le travail, la part des périodes assimilées relevant du pourcentage de limitation peut encore diminuer dans le temps.

Cela n'enlève toutefois rien au fait que les intéressés peuvent toujours recourir à des régimes de fin de carrière, tels que les emplois de fin de carrière, sans nécessairement être affectés par le pourcentage de limitation. Les personnes qui ont constitué au cours de leur carrière un volume suffisant d'activité professionnelle effective et qui choisissent, en fin de carrière, de réduire leur rythme de travail via un emploi de fin de carrière – conformément à l'objectif de ce régime – ne courent aucun risque de diminution du montant de leur pension.

Le pourcentage de limitation vise en revanche les périodes qui, en pratique, fonctionnent souvent comme des régimes de fin de carrière, tels que la prépension, le chômage avec complément d'entreprise, le chômage de longue durée et les emplois de fin de carrière, alors que de longues périodes de chômage sont déjà enregistrées dans la carrière. Ces périodes exercent une pression importante sur le financement de la sécurité sociale,

periodes weinig of geen sociale bijdragen worden betaald, terwijl er wel verdere pensioenopbouw plaatsvindt.

Zo wordt het globaal beheer van de werknemers, waarin de pensioenen een aanzienlijk aandeel vertegenwoordigen, in 2026 voor ongeveer 67 % gefinancierd door sociale bijdragen, voor 8 % via dotatie en voor 22 % via alternatieve financiering, voornamelijk afkomstig uit belastingmiddelen (Initiële begroting 2026, BOSA).

Het aandeel alternatieve financiering neemt ieder jaar toe, wat mee aan de basis ligt voor een begrotingstekort dat ieder jaar toeneemt. Deze maatregel is er dus ook op gericht om het evenwicht tussen sociale bijdragen en sociale uitkeringen eerlijker te maken. Ook zijn dit de gelijkgestelde periodes waarbij het risico op oneigenlijk gebruik (ook wel moral hazard) het hoogste ligt.

Deze overwegingen worden vermeld in het rapport van de Pensioencommissie 2020-2040 (p. 109): *“Wel stelt de Commissie vast dat gelijkgestelde periodes van inactiviteit op het einde van de loopbaan op relatief grote schaal voor gevolg hebben dat loopbanen verlengd worden (met een positieve impact op de pensioenberekening) zonder dat effectieve arbeidsprestaties geleverd worden. Indien de wettelijke pensioenleeftijd in de toekomst verhoogt, en in samenhang daarmee de leeftijdsgrens voor het kunnen gebruik maken van uitkeringen voor werkloosheid en arbeidsongeschiktheid, wordt ook het risico van moral hazard van deze uitkeringen groter.”*

Uit het bovenstaande blijkt duidelijk dat er geen afbreuk wordt gedaan aan gerechtvaardigde verwachtingen die sociaal verzekerden redelijkerwijs mochten koesteren op basis van de bestaande regelgeving en de zekerheid dat hierin enkel op weloverwogen en evenredige wijze ingegrepen zal worden door de wetgever, terwijl tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere cohorten.

Conclusie

Uit dit alles blijkt dat de voorliggende maatregel, noch op zichzelf, noch als onderdeel van een bredere pensioenhervorming, een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau inhoudt en dat – zelfs wanneer men van mening zou zijn dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau zou inhouden – deze vermindering gerechtvaardigd wordt door zeer sterke overwegingen verband houdend met het algemeen belang.

Bovendien blijkt uit dit alles ook dat met elk mogelijk onderscheid tussen personen door de voorliggende maatregel, hetzij op zichzelf, hetzij als onderdeel van

étant donné que peu ou pas de cotisations sociales sont versées pendant ces périodes, alors qu’une constitution de droits à pension continue d’avoir lieu.

Ainsi, la gestion globale des travailleurs salariés, dans laquelle les pensions représentent une part importante, est financée en 2026 à environ 67 % par des cotisations sociales, à 8 % par dotation et à 22 % par un financement alternatif, provenant principalement des recettes fiscales (Budget initial 2026, BOSA).

La part du financement alternatif augmente chaque année, ce qui contribue à un déficit budgétaire croissant. Cette mesure vise donc également à rétablir un équilibre plus équitable entre cotisations sociales et prestations sociales. Il s’agit aussi des périodes assimilées pour lesquelles le risque d’utilisation abusive (également appelé aléa moral) est le plus élevé.

Ces considérations sont mentionnées dans le rapport de la Commission des pensions 2020-2040 (p. 108): *“La Commission constate que les périodes d’inactivité assimilées ont pour conséquence, en fin de carrière, et à relativement grande échelle, de prolonger les carrières (avec un impact positif sur le calcul de la pension) sans que des prestations de travail effectives soient fournies. Si, à l’avenir, l’âge légal de la pension est relevé et, en rapport avec ce relèvement, la limite d’âge pour pouvoir recourir aux prestations de chômage et d’invalidité, le risque d’aléa moral (usage abusif) de ces allocations n’en devient que plus important.”*

Il ressort clairement de ce qui précède qu’aucune atteinte n’est portée aux attentes légitimes que les assurés sociaux pouvaient raisonnablement nourrir sur la base de la réglementation existante et de la certitude que celle-ci ne serait modifiée par le législateur que de manière réfléchie et proportionnée, tout en créant simultanément un cadre clair et prévisible pour les cohortes plus jeunes.

Conclusion

Il ressort de tout ce qui précède que la mesure concernée, ni prise isolément ni en tant que partie d’une réforme plus large des pensions, n’entraîne une réduction significative du niveau de protection sociale et que – même si l’on devait estimer que cette mesure entraînerait une réduction significative du niveau de protection sociale – cette réduction est justifiée par des considérations très fortes liées à l’intérêt général.

En outre, il ressort également de tout ce qui précède que tout potentiel traitement distinct entre les personnes résultant de la mesure concernée, pris isolément ou

een bredere pensioenhervorming, legitieme doelen van algemeen belang nagestreefd worden waarbij dit onderscheid objectief en redelijk verantwoord is en de gevolgen ervan in verhouding staan tot die nagestreefde legitieme doelen van algemeen belang.

Er kan tot slot nogmaals herhaald worden dat bij de beoordeling van het beperkingspercentage de maatregel dient te worden beschouwd binnen het bredere kader van de door de wetgever nagestreefde beleidsdoelstellingen inzake pensioenen. Het is aanvaard dat de effecten van een specifieke maatregel niet geïsoleerd worden beoordeeld, maar in samenhang met de algemene doelstellingen die zij beoogt te realiseren.

De voorliggende maatregel draagt bij tot het versterken van de band tussen effectieve arbeidsprestaties en pensioenopbouw, het ontmoedigen van volledige of langdurige inactiviteit en vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt, het activeren van werknemers, het aanmoedigen om zo lang mogelijk actief te blijven, de re-integratie op de arbeidsmarkt te stimuleren, het waarborgen van de houdbaarheid en betaalbaarheid van het pensioenstelsel en het behoud van een adequaat niveau van sociale bescherming op lange termijn. In dat kader beschikt de wetgever over een ruime beoordelingsmarge om te bepalen welke maatregelen, afzonderlijk of gezamenlijk bekeken, redelijk verantwoord zijn om deze doelstellingen te bereiken.

Het is precies deze samenhang tussen de nagestreefde doelstellingen die de invoering van het beperkingspercentage verantwoordt, zonder dat dit op zichzelf leidt tot een onevenredige aantasting van bestaande pensioenrechten.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

TITEL 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Artikel 1 betreft de constitutionele bevoegdheidsgrondslag van het wetsontwerp en vraagt niet om een eigen bespreking.

dans le cadre d'une réforme des pensions plus large, poursuit des objectifs légitimes d'intérêt général, que ce traitement distinct est objectivement et raisonnablement justifié et que ses effets sont proportionnés à ces objectifs légitimes d'intérêt général poursuivis.

Il doit enfin être répété une fois de plus que, lors de l'appréciation du pourcentage de limitation, la mesure doit être envisagée dans le cadre plus large des objectifs de politique poursuivis par le législateur en matière de pensions. Il est admis que les effets d'une mesure spécifique ne sont pas évalués isolément mais en lien avec les objectifs généraux qu'elle vise à réaliser.

La présente mesure contribue à renforcer le lien entre les prestations de travail effectives et la constitution de la pension, à lutter contre l'inactivité totale ou de longue durée et le départ anticipé du marché du travail, à mobiliser les travailleurs salariés, à les encourager à rester actifs le plus longtemps possible, à favoriser la réinsertion sur le marché du travail, à garantir la soutenabilité et la soutenabilité financière du système de pension, ainsi qu'à maintenir un niveau adéquat de protection sociale à long terme. Dans ce cadre, le législateur dispose d'une large marge d'appréciation pour déterminer quelles mesures, considérées isolément ou conjointement, sont raisonnablement justifiées pour atteindre ces objectifs.

C'est précisément cette cohérence entre les objectifs poursuivis qui justifie l'introduction du pourcentage de limitation, sans que celui-ci n'entraîne en soi une atteinte disproportionnée aux droits à pension existants.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

TITRE 1ER

Disposition générale

Article 1er

L'article 1er concerne le fondement constitutionnel de la compétence du projet de loi et ne nécessite pas de commentaire propre.

TITEL 2

*Invoering van een beperkingspercentage
in de pensioenregeling van de werknemers*

Art. 2

Artikel 2 voegt in artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16, 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels (hierna: het koninklijk besluit van 23 december 1996) de nieuwe paragrafen *2bis* en *2ter* in.

De nieuwe paragraaf *2bis* voorziet dat de Federale Pensioendienst zich voor het bepalen van het aantal dagen voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen voor de perioden in de werknemersregeling steeds baseert op de gegevens hernomen op de individuele rekening en bepaalt op welke wijze zij te werk gaat wanneer deze gegevens op het ogenblik dat zij de pensioenbeslissing voor betrokkene moet nemen (nog) niet beschikbaar zijn.

Bij gebrek aan gegevens ingeschreven op de individuele rekening van de werknemer voor het kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat en voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat zal de Federale Pensioendienst voor het kalenderjaar dat het kalenderjaar voorafgaat waarin het pensioen ingaat, rekening houden met de gegevens van het daaraan voorafgaande kalenderjaar. Hetzelfde geldt bij gebrek aan gegevens voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat (rekening houdend met de ingangsdatum van het pensioen).

De nieuwe paragraaf *2ter* regelt de herziening van het aantal dagen dat overeenkomstig paragraaf *2bis* werd vastgesteld. Een herziening is enkel mogelijk op aanvraag van de betrokkene en uitsluitend op basis van de gegevens uit de authentieke bron. De herziening wordt bovendien slechts uitgevoerd indien deze leidt tot een gunstiger resultaat.

Deze nieuwe bepalingen – die niet alleen voor de toepassing van het beperkingspercentage maar ook voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen in de pensioenregeling van de werknemers gebruikt zullen worden – treden (in afwijking van de bepalingen die louter betrekking hebben op het beperkingspercentage die in werking treden op 1 juli 2027) reeds in werking op 1 januari 2027 teneinde hun inwerkingtreding overeen te laten stemmen met de inwerkingtreding van de voorziene hervormingen op vlak van het vervroegd pensioen.

TITRE 2

*Introduction d'un pourcentage de limitation
dans le régime de pension des travailleurs salariés*

Art. 2

L'article 2 insère les nouveaux paragraphes *2bis* et *2ter* dans l'article 4 de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions (ci-après: l'arrêté royal du 23 décembre 1996).

Le nouveau paragraphe *2bis* prévoit que, pour déterminer le nombre de jours ouvrant droit à la pension anticipée pour les périodes couvertes par le régime des travailleurs salariés, le Service fédéral des Pensions se base toujours sur les données reprises sur le compte individuel et détermine la manière dont il procède lorsque ces données ne sont pas (encore) disponibles au moment où il doit prendre la décision de pension pour l'intéressé.

En l'absence de données inscrites sur le compte individuel du travailleur salarié pour l'année civile précédant immédiatement la date de prise de cours de la pension et pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours, le Service fédéral des Pensions prendra en compte, pour l'année civile précédant celle de prise de cours de la pension, les données de l'année civile antérieure. Il en va de même en cas d'absence de données pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours (en tenant compte de la date de prise de cours de la pension).

Le **nouveau paragraphe *2ter*** règle la révision du nombre de jours fixé conformément au paragraphe *2bis*. Une révision n'est possible que sur demande de l'intéressé et uniquement sur la base des données issues de la source authentique. La révision n'est en outre effectuée que si elle aboutit à un résultat plus favorable pour l'intéressé.

Ces nouvelles dispositions – qui seront utilisées non seulement pour l'application du pourcentage de limitation mais aussi pour l'ouverture du droit à la pension anticipée dans le régime de pension des travailleurs salariés – entreront (par dérogation aux dispositions relatives au seul pourcentage de limitation, qui entreront en vigueur le 1er juillet 2027) déjà en vigueur le 1er janvier 2027 afin de faire correspondre leur entrée en vigueur avec l'entrée en vigueur des réformes prévues en matière de pension anticipée.

Art. 3

Dit artikel voegt in titel 1, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit een nieuwe afdeling 4 in, met als opschrift “Het beperkingspercentage”. Hiermee worden de bepalingen met betrekking tot het beperkingspercentage gegroepeerd, wat de leesbaarheid en coherentie van de regelgeving ten goede komt.

Art. 4

Dit artikel voegt in hetzelfde besluit een nieuw artikel 7ter in, bestaande uit vijf paragrafen. Hierin wordt de toepassing van het beperkingspercentage inhoudelijk geregeld.

Paragraaf 1 bevat het maximale percentage aan gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot dat voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering als werknemer in aanmerking genomen kan worden.

Hierbij wordt voor dit percentage een onderscheid gemaakt op basis van het geboortjaar van de werknemer of de overleden echtgenoot:

— Voor personen geboren van 1961 tot en met 1964 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 40 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot;

— Voor personen geboren in 1965 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 35 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot;

— Voor personen geboren in 1966 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 30 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot;

— Voor personen geboren in 1967 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 25 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot;

— Voor personen geboren vanaf 1968 kunnen deze gelijkgestelde dagen in aanmerking genomen worden ten belope van 20 % van de beroepsloopbaan van de werknemer of de overleden echtgenoot.

Art. 3

Cet article insère dans le titre 1er, chapitre III, du même arrêté une nouvelle section 4 intitulée “Le pourcentage de limitation”. Celle-ci regroupe les dispositions relatives au pourcentage de limitation, ce qui améliore la lisibilité et la cohérence de la réglementation.

Art. 4

Cet article insère, dans le même arrêté, un nouvel article 7ter, comportant cinq paragraphes. Il règle le contenu de l’application du pourcentage de limitation.

Le paragraphe 1er fixe le pourcentage maximum de jours assimilés sous l’application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou pour le conjoint décédé qui peut être pris en considération pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l’allocation de transition en tant que travailleur salarié.

À cet égard, une distinction est opérée selon l’année de naissance du travailleur salarié ou du conjoint décédé:

— Pour les personnes nées de 1961 à 1964 inclus, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 40 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé;

— Pour les personnes nées en 1965, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 35 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé;

— Pour les personnes nées en 1966, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 30 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé;

— Pour les personnes nées en 1967, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 25 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé;

— Pour les personnes nées à partir de 1968, ces jours assimilés peuvent être pris en considération à concurrence de 20 % de la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé.

Het beperkingspercentage vindt hierbij zowel toepassing op het rustpensioen, het overlevingspensioen als de overgangsuitkering en dit zowel bij een vervroegd pensioen als bij een pensioen opgenomen na het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd.

Paragraaf 2 geeft aan op welke wijze de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot vastgesteld moet worden.

De dagen die hiervoor in aanmerking worden genomen zijn in de eerste plaats de dagen opgesomd in artikel 4, § 2, eerste lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996. Dit zijn de perioden over de pensioenregelingen heen die in aanmerking genomen kunnen worden voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen in de pensioenregeling van de werknemers.

Bovendien worden voor de werknemersregeling ook de in toepassing van artikel 4, § 2bis, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bepaalde dagen in aanmerking genomen voor de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot. Voor het overlevingspensioen waarbij de overleden echtgenoot vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden en de overgangsuitkering eindigt deze periode op de laatste dag van de maand die voorafgaat aan deze van het overlijden.

De kinderopvoedingstijdvakken (artikel 4, § 2, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996), de dagen expliciet uitgesloten voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen (artikel 4, § 2, vierde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996) en de fictieve voltijdse dagequivalenten voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen (artikel 4, § 2, zesde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996) worden in dit kader niet in aanmerking genomen.

Het aantal dagen op de beroepsloopbaan wordt bepaald alvorens de bestaande regels op het vlak van de interne en externe beperking in het kader van de eenheid van loopbaan toe te passen. Er wordt bovendien ook rekening gehouden met de perioden van onder meer volledige werkloosheid die, voor de berekening van het pensioenbedrag, niet gelijkgesteld worden omdat ze na het 14040ste voltijdse dagequivalent van de globale beroepsloopbaan vallen.

De dagen worden voor het vaststellen van de beroepsloopbaan omgezet naar voltijdse dagequivalenten waarbij elk kalenderjaar een maximum van 312 voltijdse dagequivalenten, ongeacht de pensioenregeling waarbij elk kwartaal een maximum van 78 voltijdse dagequivalenten bevat.

Le pourcentage de limitation s'applique tant à la pension de retraite, à la pension de survie qu'à l'allocation de transition, et ce, tant en cas de pension anticipée qu'en cas de pension prise après avoir atteint l'âge légal de la pension.

Le paragraphe 2 précise la manière dont la carrière professionnelle du travailleur salarié ou du conjoint décédé doit être déterminée.

Les jours qui sont pris en considération à cet effet sont en premier lieu ceux énumérés à l'article 4, § 2, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996. Il s'agit des périodes sur l'ensemble des régimes de pension qui peuvent être prises en compte pour l'ouverture du droit à la pension anticipée dans le régime de pension des travailleurs salariés.

En outre, les jours déterminés en application de l'article 4, § 2bis, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 sont, pour le régime des travailleurs salariés, également pris en considération pour la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou pour le conjoint décédé. Pour la pension de survie dans le cas où le conjoint décédé est décédé avant la date de prise de cours de sa pension de retraite, et pour l'allocation de transition, cette période prend fin le dernier jour du mois précédant celui du décès.

Les périodes d'éducation des enfants (article 4, § 2, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996), les jours explicitement exclus pour l'ouverture du droit à la pension anticipée (article 4, § 2, alinéa 4, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996) ainsi que les jours équivalents temps plein fictifs pour l'ouverture du droit à la pension anticipée (article 4, § 2, alinéa 6, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996) ne sont pas pris en compte dans ce cadre.

Le nombre de jours de la carrière professionnelle est déterminé avant l'application des règles existantes relatives à la limitation interne et externe dans le cadre de l'unité de carrière. Il est en outre tenu compte des périodes, notamment de chômage complet, qui ne sont pas assimilées pour le calcul du montant de la pension parce qu'elles se situent après le 14040e jour équivalent temps plein de la carrière globale.

Les jours sont convertis, pour la détermination de la carrière professionnelle, en jours équivalents temps plein, chaque année civile comportant un maximum de 312 jours équivalents temps plein, quel que soit le régime de pension, chaque trimestre comportant un maximum de 78 jours équivalents temps plein.

Paragraaf 3 geeft aan wat de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage zijn en onder welke voorwaarden deze in aanmerking genomen worden.

In toepassing van het eerste lid zijn de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage:

1° de perioden van werkloosheid met uitzondering van:

— de perioden van tijdelijke werkloosheid aangezien het gaat om een periode waarin de werknemer nog steeds door een arbeidsovereenkomst verbonden is maar waarvan de uitvoering tijdelijk geheel of gedeeltelijk geschorst is op initiatief van de werkgever;

— de perioden van volledige werkloosheid voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders. Deze personen bevinden zich, gezien de specifieke arbeidsorganisatie in de sectoren waarin zij zijn tewerkgesteld (havenarbeid, visserij) met veel kortlopende werkloosheid, immers in een bijzondere situatie die een afwijkende regeling dan die voor andere volledig werklozen verantwoordt;

— de perioden waarin werkloze kunstwerkers effectief een kunstwerkuitkering genieten of als kunstwerker een bevestiging van de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen genoten. Een uitzondering voor deze perioden wordt gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingsituatie voor kunstwerkers die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde perioden, korte termijn contracten of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers;

— de perioden van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever.

Voor de hierboven vermelde uitzonderingen voor occasionele perioden van werkloosheid van havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders en kunstwerkers alsook voor de perioden van tijdelijke werkloosheid en perioden van tewerkstelling van werklozen moet benadrukt worden dat ook voor andere onderdelen van de bredere pensioenhervorming waar nodig een afwijkende behandeling voorzien zal worden en dat op deze wijze een coherente en billijke werkwijze ten aanzien van deze personen gegarandeerd wordt over de verschillende luiken van de bredere pensioenhervorming heen.

2° de perioden van brugpensioen en SWT;

3° de perioden van landingsbanen;

Le paragraphe 3 précise quels sont les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation et sous quelles conditions ils sont pris en considération.

En application de l'alinéa 1er, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation sont:

1° les périodes de chômage, à l'exception:

— des périodes de chômage temporaire, étant donné qu'il s'agit d'une période durant laquelle le travailleur salarié reste lié par un contrat de travail mais dont l'exécution est temporairement totalement ou partiellement suspendue à l'initiative de l'employeur;

— des périodes de chômage complet pour les travailleurs des ports, les pêcheurs de mer reconnus, les débardeurs et trieurs de poissons. Ces personnes se trouvent, en raison de l'organisation spécifique du travail dans les secteurs où elles sont occupées (travail portuaire, pêche), confrontées à de nombreux épisodes de chômage de courte durée, ce qui justifie un régime dérogatoire par rapport aux autres chômeurs complets;

— des périodes pendant lesquelles les travailleurs des arts au chômage perçoivent effectivement une allocation du travail des arts ou ont bénéficié, en tant que travailleur des arts, d'un gel de la dégressivité des allocations de chômage. Une exception pour ces périodes se justifie par la situation d'emploi incertaine des artistes, caractérisée par l'alternance de périodes rémunérées et non rémunérées, de contrats de courte durée ou de contrats à tâche, de travail invisible et de diversité d'employeurs;

— les périodes de mise au travail de chômeurs par les provinces, les communes, les institutions publiques ou un autre employeur.

Il convient de souligner, pour les exceptions précitées concernant les périodes occasionnelles de chômage des travailleurs des ports, pêcheurs de mer reconnus, débardeurs et trieurs de poisson et des travailleurs des arts ainsi que pour les périodes de chômage temporaire et les périodes de mise au travail des chômeurs, qu'un traitement dérogatoire sera également prévu dans d'autres volets de la réforme globale des pensions, afin de garantir une approche cohérente et équitable pour ces personnes sur les différents volets de la réforme plus large des pensions.

2° les périodes de prépension et de RCC;

3° les périodes d'emplois de fin de carrière;

Alle gelijkgestelde perioden die niet expliciet opgenomen werden in deze oplijsting zijn geen gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage.

Dit wil dus ook zeggen dat de perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut “deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering)” geen gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage zijn.

In toepassing van het tweede lid worden deze perioden enkel in aanmerking genomen voor zover ze voor de pensioenberekening als werknemer met een arbeidsperiode worden gelijkgesteld.

Aldus het derde lid worden ze bovendien in aanmerking genomen na toepassing van de bestaande regels op het vlak van de interne en externe beperking in het kader van de eenheid van loopbaan. Er wordt geen rekening gehouden met de perioden van onder meer volledige werkloosheid die, voor de berekening van het pensioenbedrag, niet gelijkgesteld worden omdat ze na het 14040ste voltijdse dagequivalent van de globale beroepsloopbaan vallen.

Het vierde lid tot slot machtigt de Koning om formele wijzigingen te doen aan de omschrijving van deze gelijkgestelde dagen.

De machtiging laat uitdrukkelijk geen inhoudelijke beleidswijzigingen toe. Zij kan niet worden aangewend om het toepassingsgebied van het beperkingspercentage uit te breiden of te beperken, noch om nieuwe categorieën van gelijkgestelde perioden onder het beperkingspercentage te brengen of ervan uit te sluiten. Elke wijziging die gevolgen zou hebben voor de aard, de draagwijdte of de impact van het beperkingspercentage op de pensioenrechten van sociaal verzekerden vereist een uitdrukkelijke tussenkomst van de wetgever.

Op die wijze wordt verzekerd dat de essentiële elementen van de maatregel, die rechtstreeks gevolgen hebben voor sociale zekerheidsrechten, tot de wetgevende bevoegdheid blijven behoren, terwijl de Koning enkel wordt gemachtigd om de regelgeving op technisch en uitvoerend vlak actueel en coherent te houden.

Paragraaf 4, eerste lid geeft aan op welke wijze het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot bepaald moet worden.

Toutes les périodes assimilées qui ne sont pas explicitement reprises dans cette énumération ne constituent pas des périodes assimilées soumises à l'application du pourcentage de limitation.

Cela signifie donc également que les périodes d'inactivité du travailleur salarié à temps partiel qui bénéficie du statut de “travailleur à temps partiel avec maintien des droits (avec ou sans allocation de garantie de revenus)”, prévu par la réglementation du chômage, ne constituent pas des jours assimilés soumis à l'application du pourcentage de limitation.

En application de l'alinéa 2, ces périodes ne sont prises en considération que pour autant qu'elles soient assimilées à une période de travail pour le calcul de la pension en tant que travailleur salarié.

Conformément à l'alinéa 3, elles sont en outre prises en considération après l'application des règles existantes relatives à la limitation interne et externe dans le cadre de l'unité de carrière. Il n'est pas tenu compte des périodes, notamment de chômage complet, qui ne sont pas assimilées pour le calcul du montant de la pension parce qu'elles se situent après le 14040e jour équivalent temps plein de la carrière globale.

Enfin, l'alinéa 4 habilite le Roi à apporter, des modifications formelles à la description de ces jours assimilés.

L'habilitation n'autorise expressément aucune modification politique de fond. Elle ne peut être utilisée ni pour étendre ou restreindre le champ d'application du pourcentage de limitation, ni pour inclure de nouvelles catégories de périodes assimilées dans le champ du pourcentage de limitation ou pour les en exclure. Toute modification ayant des conséquences sur la nature, la portée ou l'impact du pourcentage de limitation sur les droits à pension des assurés sociaux requiert une intervention expresse du législateur.

De cette manière, il est garanti que les éléments essentiels de la mesure, qui ont des effets directs sur les droits de sécurité sociale, relèvent de la compétence législative, tandis que le Roi n'est habilité qu'à maintenir la réglementation à jour et cohérente sur le plan technique et de l'exécution.

Le paragraphe 4, alinéa 1er précise la manière dont le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou pour le conjoint décédé doivent être déterminés.

Hiervoor wordt het aantal dagen van de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot vermenigvuldigd met het voor de werknemer of de overleden echtgenoot op basis van zijn geboortecohorte vastgesteld beperkingspercentage. Het bekomen resultaat wordt afgerond op de hogere of lagere eenheid naargelang het cijfer van de eerste decimaal al dan niet 5 bereikt.

Paragraaf 4, tweede lid bepaalt dat bij overschrijding van dit maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die dit aantal overschrijden, verwijderd worden uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.

Het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage wordt hierbij voor de werknemer en de overleden echtgenoot bepaald in toepassing van paragraaf 3.

Paragraaf 5 voorziet hoe de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot bepaald en verwijderd worden uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.

Allereerst wordt voor elk kalenderjaar de gemiddelde pensioenopbrengst voor een gelijkgestelde dag onder toepassing van het beperkingspercentage bepaald. Hiervoor wordt voor elk kalenderjaar de totale pensioenopbrengst voor deze dagen voor dit kalenderjaar gedeeld door het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage aanwezig in dat kalenderjaar.

Vervolgens worden de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage met de laagste gemiddelde pensioenopbrengst kalenderjaar per kalenderjaar verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot bereikt werd.

Art. 5

Dit artikel voorziet dat het beperkingspercentage van toepassing zal zijn op het, voor één of meerdere kalenderjaren, in toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar bepaalde loon en op het maximum

À cette fin, le nombre de jours de la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé est multiplié par le pourcentage de limitation fixé pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé sur la base de sa cohorte de naissance. Le résultat obtenu est arrondi à l'unité supérieure ou inférieure selon que le chiffre de la première décimale atteint ou non 5.

Le paragraphe 4, alinéa 2 prévoit qu'en cas de dépassement de ce nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation les moins avantageux qui dépassent ce nombre sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.

Le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation est déterminé, pour le travailleur salarié et le conjoint décédé, conformément au paragraphe 3.

Le paragraphe 5 prévoit la manière dont les jours assimilés les moins avantageux sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont déterminés et supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.

Tout d'abord, pour chaque année civile, le revenu de pension moyen pour un jour assimilé sous l'application du pourcentage de limitation est déterminé. À cet effet, pour chaque année civile, le revenu de pension total pour ces jours est divisé par le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation présents au cours de cette année civile.

Ensuite, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation présentant le revenu de pension moyen le plus faible sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition, année civile par année civile, jusqu'à ce que le nombre maximal de jours assimilés sous application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou du conjoint décédé soit atteint.

Art. 5

Cet article prévoit que le pourcentage de limitation est applicable à la rémunération, déterminée en application du droit minimum par année de carrière, pour une ou plusieurs années civiles et au montant maximum de la

pensioenbedrag dat in het kader van het minimumrecht per loopbaanjaar toegekend kan worden.

Dit betekent dat het beperkingspercentage niet van toepassing zal zijn wanneer in het kader van de opening van het recht op het minimumrecht per loopbaanjaar onderzocht wordt of een werknemer voor een bepaald kalenderjaar al dan niet een tewerkstelling kan bewijzen die overeenstemt met één derde van een volledige arbeidsregeling en of een werknemer al dan niet een tewerkstelling in de hoedanigheid van werknemer bewijst gedurende tenminste 15 kalenderjaren en voor elk van die jaren wordt aangetoond dat de tewerkstelling met tenminste de helft van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt.

TITEL 3

Wijzigingsbepalingen

Art. 6

Dit artikel voert een wijziging door in artikel 131*sexies* van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen. Meer bepaald worden in paragraaf 4, tweede lid, van dit artikel de woorden “en vóór de toepassing van het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7*ter* van het genoemde koninklijk besluit van 23 december 1996” ingevoegd tussen de woorden “het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5*bis*, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels” en de woorden “hoger is dan”.

Wanneer het pensioen als zelfstandige wordt berekend op basis van het minimumpensioen en de betrokkene tevens geniet van een pensioen van dezelfde aard in het werknemersstelsel, kan het bedrag van het pensioen in het stelsel der zelfstandigen worden beperkt.

Wanneer de som van het minimumpensioen toegekend in het stelsel der zelfstandigen en het pensioen van dezelfde aard toegekend in het werknemersstelsel het bedrag van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan overschrijdt, wordt het pensioenbedrag in het stelsel der zelfstandigen verminderd tot beloop van het

pension qui peut être accordé dans le cadre du droit minimum par année de carrière.

Cela signifie que le pourcentage de limitation ne s'appliquera pas lorsque, dans le cadre de l'ouverture du droit au droit minimum par année de carrière, il est examiné si un travailleur salarié peut ou non justifier, pour une année civile donnée, d'une occupation correspondant à un tiers d'un régime de travail à temps plein et si un travailleur salarié justifie ou non d'une occupation en tant que travailleur salarié pendant au moins 15 années civiles et s'il est démontré pour chacune de ces années que l'occupation correspond au moins à la moitié d'un régime de travail à temps plein.

TITRE 3

Dispositions modificatives

Art. 6

Cet article modifie l'article 131*sexies* de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions. Plus précisément dans le paragraphe 4, alinéa 2, de cet article, les mots “et avant l'application du pourcentage de limitation, visé à l'article 7*ter* de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 précité” sont insérés entre les mots “l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5*bis*, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions” et les mots “au-delà”.

Lorsque la pension du travailleur indépendant est calculée sur la base de la pension minimum et que l'intéressé bénéficie également d'une pension de même nature dans le régime des travailleurs salariés, le montant de la pension accordée dans le régime des travailleurs indépendants peut faire l'objet d'une limitation.

Lorsque la somme du montant de la pension minimum accordée dans le régime des travailleurs indépendants et du montant de la pension de même nature accordée dans le régime des travailleurs salariés dépasse le montant de la pension minimum correspondant à une carrière complète, le montant de la pension due dans

overschrijdende bedrag, zodat het totaal van de pensioenen van dezelfde aard dit bedrag niet overschrijdt.

Voor de toepassing van deze beperking wordt het bedrag van het pensioen in het werknemersstelsel in aanmerking genomen vóór de toepassing van het beperkingspercentage bedoeld in artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996.

Deze regel strekt ertoe te voorkomen dat de beperking toegepast in het werknemersstelsel, door compensatie, leidt tot een verhoging van het pensioenbedrag berekend in het stelsel der zelfstandigen.

Art. 7

Dit artikel voegt op verschillende plaatsen in artikel 3 van de wet van 25 april 2024 een verwijzing naar artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 in teneinde te verduidelijken dat het beperkingspercentage nooit van toepassing zal zijn op de opening van het recht op het gewaarborgd minimumpensioen in de werknemersregeling.

Art. 8

Dit artikel vult artikel 5 van de wet van 25 april 2024 aan met een vierde lid en voorziet dat het beperkingspercentage niet van toepassing zal zijn op de berekening van het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers.

TITEL 4

Inwerkingtreding

Art. 9

Dit artikel voorziet dat de bepalingen van de wet, met uitzondering van artikel 2, enkel zijn van toepassing op pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 juli 2027 ingaan. Overlevingspensioenen die worden berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 juni 2027 zijn ingegaan, worden hiervan uitgesloten. Deze uitzondering heeft tot doel te voorkomen dat de nieuwe bepalingen indirect zouden doorwerken op afgeleide pensioenrechten die hun oorsprong vinden in rustpensioenen die onder het vroegere rechtskader zijn toegekend.

le régime des travailleurs indépendants est réduit à due concurrence, de manière à ce que le total des pensions de même nature n'excède pas ce montant.

Pour l'application de cette limitation, le montant de la pension due dans le régime des travailleurs salariés est pris en considération avant l'application du pourcentage de limitation visé à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996.

Cette règle vise à éviter que la limitation appliquée dans le régime des travailleurs salariés n'entraîne, par compensation, une augmentation du montant de la pension calculée dans le régime des travailleurs indépendants.

Art. 7

Cet article insère à plusieurs endroits de l'article 3 de la loi du 25 avril 2024 une référence à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 afin de préciser que le pourcentage de limitation ne s'appliquera jamais à l'ouverture du droit à la pension minimum garantie dans le régime des travailleurs salariés.

Art. 8

Cet article complète l'article 5 de la loi du 24 avril 2024 par un alinéa 4 et prévoit que le pourcentage de limitation ne sera pas applicable au calcul de la pension minimum garantie dans le régime de pension des travailleurs salariés.

TITRE 4

Entrée en vigueur

Art. 9

Cet article prévoit que les dispositions de la loi, à l'exception de l'article 2, s'appliquent uniquement aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er juillet 2027. Les pensions de survie calculées sur la base de pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er juin 2027 sont exclues. Cette exception a pour but d'éviter que les nouvelles dispositions n'aient un effet indirect sur des droits à pension dérivés, dont l'origine se situe dans des pensions de retraite octroyées sous l'ancien cadre juridique.

Art. 10

Dit artikel regelt de inwerkingtreding van de wet en bepaalt dat deze in werking treedt op 1 juli 2027, met uitzondering van artikel 2, dat in werking treedt op 1 januari 2027.

De minister van Pensioenen,

Jan Jambon

De minister van Zelfstandigen,

Eléonore Simonet

Art. 10

Cet article règle l'entrée en vigueur de la loi et détermine que celle-ci entre en vigueur le 1er juillet 2027 à l'exception de l'article 2 qui entre en vigueur le 1er janvier 2027.

Le ministre des Pensions,

Jan Jambon

La ministre des Indépendants,

Eléonore Simonet

VOORONTWERP VAN WET

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers

TITEL 1. - Algemene bepaling

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

TITEL 2. - Invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers

Art 2. In artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, laatstelijk gewijzigd bij wet van 5 december 2022, worden de paragrafen *2bis* en *2ter* ingevoegd, luidende:

“§ *2bis*. In de werknemersregeling wordt, onverminderd de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, voor de bepaling van het aantal dagen voor de toepassing van paragraaf 2, enkel rekening gehouden met de gegevens ingeschreven op de individuele rekening.

In afwijking van het eerste lid wordt, voorafgaand aan de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, bij gebrek aan gegevens ingeschreven op de individuele rekening de loopbaan als werknemer:

1° voor het laatste kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer van het voorgaande kalenderjaar;

2° voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer zoals bedoeld in 1°, rekening houdend met de ingangsdatum van het pensioen.

§ *2ter*. Het aantal dagen bepaald in toepassing van paragraaf *2bis* wordt enkel herzien op aanvraag van betrokkene en dit op basis van de gegevens hernomen in de authentieke bron bedoeld in paragraaf *2bis*, eerste lid.

De in het eerste lid bedoelde herziening wordt enkel uitgevoerd indien deze tot een gunstiger resultaat voor betrokkene leidt.”

Art. 3. In titel I, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit, wordt een afdeling 4 ingevoegd, luidende “Het beperkingspercentage”.

Art. 4. In afdeling 4, ingevoegd bij artikel 3, wordt een artikel *7ter* ingevoegd, luidende:

AVANT-PROJET DE LOI

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi portant l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés

Titre 1er. - Disposition générale

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Titre 2. - Introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés

Art. 2. Dans l'article 4 de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, modifié en dernier lieu par la loi du 5 décembre 2022, sont insérés les paragraphes *2bis* et *2ter*, rédigés comme suit:

“§ *2bis*. Dans le régime des travailleurs salariés, sans préjudice de l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, pour la détermination du nombre de jours aux fins de l'application du paragraphe 2, seules les données inscrites au compte individuel sont prises en considération.

Par dérogation à l'alinéa 1er, avant l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, à défaut de de données inscrites au compte individuel, la carrière en tant que travailleur salarié:

1° est basée, le cas échéant, pour la dernière année civile précédant immédiatement la date de prise de cours de la pension, sur la carrière en tant que travailleur salarié de l'année civile précédente;

2° est basée, le cas échéant, pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours, sur la carrière en tant que travailleur salarié visée au 1°, tenant compte de la date de prise de cours de la pension.

§ *2ter*. Le nombre de jours déterminé en application du paragraphe *2bis* n'est révisé que à la demande de l'intéressé, et ce, sur base des données reprises dans la source authentique visée au paragraphe *2bis*, alinéa 1er.

La révision visée à l'alinéa 1er n'est effectuée que si elle aboutit à un résultat plus favorable pour l'intéressé.”

Art. 3. Dans le titre 1er, chapitre III, du même arrêté, il est inséré une section 4, intitulée “Le pourcentage de limitation”

Art 4. Dans la section 4, insérée par l'article 3, il est inséré un article *7ter*, rédigé comme suit:

“Art. 7ter. § 1. Voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering worden de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen ten belope van maximum:

1° 40 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1961 tot en met 1964;

2° 35 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1965;

3° 30 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1966;

4° 25 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1967;

5° 20 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1968 of erna.

§ 2. Voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot:

1° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, eerste lid, in aanmerking genomen;

2° worden de dagen bepaald in toepassing van artikel 4, § 2bis, in aanmerking genomen. Voor het overlevingspensioen waarbij de overleden echtgenoot vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden en voor de overgangsuitkering eindigt deze periode op de laatste dag van de maand die voorafgaat aan deze van het overlijden;

3° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, derde, vierde en zesde lid niet in aanmerking genomen.

De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen voorafgaand aan de toepassing van:

— artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50;

— artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;

— artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7bis, § 1, derde lid;

— artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

“Art. 7ter. § 1er. Pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en considération à concurrence de maximum:

1° 40 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1961 à 1964 incluses;

2° 35 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours l'année civile 1965;

3° 30 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1966;

4° 25 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1967;

5° 20 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1968 ou suivantes.

§ 2. Pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé:

1° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéa 1er sont pris en considération;

2° les jours déterminés en application de l'article 4, § 2bis sont pris en considération. Pour la pension de survie lorsque le conjoint décédé est décédé avant la date de prise de cours de sa pension de retraite et pour l'allocation de transition, cette période prend fin le dernier jour du mois précédant celui du décès;

3° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéas 3, 4 et 6 ne sont pas pris en considération.

Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, pris en compte avant l'application de:

— l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50;

— l'article 19 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants;

— l'article 5, § 1er, alinéa 3, l'article 7, § 1er, alinéa 4 et l'article 7bis, § 1er, alinéa 3;

— l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10*bis*, § 2*bis*, 2°, van het koninklijk besluit nr. 50. Elk kalenderjaar bevat hierbij een maximum van 312 voltijdse dagequivalenten, ongeacht de pensioenregeling waarbij elk kwartaal een maximum van 78 voltijdse dagequivalenten bevat.

§ 3. De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot zijn de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10*bis*, § 2*bis*, 2°, a), van het koninklijk besluit nr. 50, bedoeld in:

1° artikel 34, § 1, A., van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967, met uitzondering van:

a) de perioden van tijdelijke werkloosheid;

b) de perioden van volledige werkloosheid waarin de werknemer effectief het voordeel heeft genoten bedoeld in artikel 116, §§ 5 en 5*bis*, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering zoals van kracht tussen 1 april 2014 en 30 september 2022, of effectief een kunstwerkuitkering heeft genoten overeenkomstig titel II, hoofdstuk XII, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991 zoals van kracht vanaf 1 oktober 2022;

c) de perioden van volledige werkloosheid voor de personen bedoeld in artikel 28, § 3, 1° en 4°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;

d) de perioden van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;

2° artikel 34, § 1, O, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.

De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen na toepassing van:

— artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50;

— artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7*bis*, § 1, derde lid;

— artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in deze paragraaf bedoelde dagen doen.

Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, convertis en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10*bis*, § 2*bis*, 2°, de l'arrêté royal n° 50. Chaque année civile comporte à cet égard un maximum de 312 jours équivalents temps plein, indépendamment du régime de pension, chaque trimestre comportant un maximum de 78 jours équivalents temps plein.

§ 4. Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont les périodes converties en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10*bis*, § 2*bis*, 2°, a) de l'arrêté royal n°50, visées à:

1° l'article 34, § 1er, A., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité, à l'exception:

a) des périodes de chômage temporaire;

b) des périodes de chômage complet pendant lesquelles le travailleur a effectivement bénéficié de l'avantage visé à l'article 116, §§ 5 et 5*bis*, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, tel qu'en vigueur entre le 1er avril 2014 et le 30 septembre 2022, ou a effectivement bénéficié d'une allocation du travail des arts conformément au titre II, chapitre XII, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité tel qu'en vigueur à partir du 1er octobre 2022;

c) des périodes de chômage complet pour les personnes visées à l'article 28, § 3, 1° et 4°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité;

d) des périodes de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;

2° l'article 34, § 1er, O, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte dans la mesure où elles sont assimilées en vertu de l'article 34, §§ 1er et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte après l'application de:

— l'article 10*bis* de l'arrêté royal n° 50;

— l'article 5, § 1er, alinéa 3, l'article 7, § 1er, alinéa 4 et l'article 7*bis*, § 1er, alinéa 3;

— l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des jours visés au présent paragraphe.

§ 4. Het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot stemt overeen met de voor de werknemer of de overleden echtgenoot in toepassing van paragraaf 2 bepaalde beroepsloopbaan vermenigvuldigd met het in toepassing van paragraaf 1 vastgestelde percentage. Het bekomen resultaat wordt afgerond op de hogere of lagere eenheid naargelang het cijfer van de eerste decimaal al dan niet 5 bereikt.

Indien het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 3, het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage, vastgesteld in toepassing van het eerste lid, overschrijdt, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die dit aantal overschrijden, verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.

§ 5. Voor de toepassing van paragraaf 4, tweede lid, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot als volgt bepaald en verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering:

1° voor elk kalenderjaar wordt het totale pensioenbedrag toegekend aan de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor dit kalenderjaar gedeeld door het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het desbetreffende kalenderjaar teneinde de gemiddelde pensioenopbrengst voor deze dagen voor elk kalenderjaar te bepalen;

2° de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het kalenderjaar met de laagste gemiddelde pensioenopbrengst worden verwijderd uit de berekening van het pensioen als werknemer tot het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage teruggebracht werd tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid;

3° wanneer het aantal te verwijderen gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van het kalenderjaar bedoeld in de bepaling onder 2°, niet volstaat, wordt voor de verwijdering één voor één beroep gedaan op de kalenderjaren met de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid, bereikt is.”.

Art. 5. Artikel 8 van hetzelfde besluit, laatstelijk gewijzigd bij het koninklijk besluit van 7 april 2023, wordt aangevuld met paragraaf 11, luidende:

§ 4. Le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé correspond à la carrière professionnelle déterminée pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé en application du paragraphe 2, multipliée par le pourcentage fixé en application du paragraphe 1er. Le résultat obtenu est arrondi à l'unité supérieure ou inférieure selon que le chiffre de la première décimale atteint ou non 5.

Si le nombre de jours sous l'application du pourcentage de limitation pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminée en application du paragraphe 3, dépasse le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pourcentage fixé en application de l'alinéa 1er, les jours assimilés les moins avantageux sous application du pourcentage de limitation qui dépassent ce nombre sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.

§ 5. Pour l'application du paragraphe 4, alinéa 2, les jours assimilés les moins avantageux sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont déterminés et supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition comme suit:

1° pour chaque année civile, le montant total de la pension octroyé aux jours assimilés en application du pourcentage de limitation pour cette année civile est divisé par le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile concernée afin de déterminer le revenu de pension moyen pour ces jours pour chaque année civile;

2° les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile présentant le revenu de pension moyen le plus faible sont supprimés du calcul de la pension en tant que travailleur salarié jusqu'à ce que le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation soit ramené au nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er;

3° lorsque le nombre de jours assimilés en application du pourcentage de limitation à supprimer pour l'année civile visée au 2°, ne suffit pas, il est fait appel, une à une, aux années civiles comportant les jours assimilés en application du pourcentage de limitation les moins avantageux pour la suppression jusqu'à ce que le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er, soit atteint.”.

Art. 5. L'article 8 du même arrêté, modifié en dernier lieu par l'arrêté royal du 7 avril 2023, est complété par le paragraphe 11, rédigé comme suit:

“§ 11. Artikel 7ter is van toepassing op het, voor één of meerdere kalenderjaren, in toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar bepaalde loon en op het maximum pensioenbedrag dat in het kader van het minimumrecht per loopbaanjaar toegekend kan worden.”

TITEL 3.- Wijzigingsbepalingen

Art. 6. In artikel 131sexies, § 4, tweede lid, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, ingevoegd bij de wet van 25 april 2024 en gewijzigd bij de wet van ..., worden de woorden “en vóór de toepassing van het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het genoemde koninklijk besluit van 23 december 1996” ingevoegd tussen de woorden “het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5bis, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels” en de woorden “hoger is dan”.

Art. 7. In artikel 3 van de wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen, gewijzigd bij de wet van ..., worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In paragraaf 1 worden in het eerste en het vijfde lid de woorden “en van artikel 7ter” telkens ingevoegd tussen de woorden “van artikel 5, § 1, derde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”;

2° In paragraaf 2 worden in het eerste lid de woorden “en van artikel 7ter” ingevoegd tussen de woorden “van artikel 7, § 1, vierde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”;

3° In paragraaf 3 worden in het eerste lid de woorden “en van artikel 7ter” ingevoegd tussen de woorden “van artikel 7bis, § 1, derde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”.

Art. 8. Artikel 5 van dezelfde wet wordt aangevuld met een vierde lid, luidende:

“Het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996, is niet van toepassing op de berekening van het gewaarborgd minimumpensioen, ten laste van de werknemersregeling.”

TITEL 4.- Inwerkingtreding

Art. 9. De bepalingen van deze wet zijn van toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2027 ingaan, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2026 ingegaan zijn.

“§ 11. L'article 7ter est applicable à la rémunération, déterminée en application du droit minimum par année de carrière, pour une ou plusieurs années civiles et au montant maximum de la pension qui peut être accordé dans le cadre du droit minimum par année de carrière.”

TITRE- 3.- Dispositions modificatives

Art. 6. Dans l'article 131sexies, § 4, alinéa 2, de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, inséré par la loi du 25 avril 2024 et modifié par la loi du ..., les mots “et avant l'application du pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal précité du 23 décembre 1996” sont insérés entre les mots “l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5bis, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions” et les mots “au-delà”.

Art. 7. À l'article 3 de la loi du 25 avril 2024 portant la réforme des pensions, modifié par la loi du ..., les modifications suivantes sont apportées:

1° Dans le paragraphe 1er, alinéas 1er et 5, les mots “et de l'article 7ter” sont chaque fois insérés entre les mots “de l'article 5, § 1er, alinéa 3,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”;

3° dans le paragraphe 2, alinéa 1er, les mots “et de l'article 7ter” sont insérés entre les mots “de l'article 7, § 1er, alinéa 4,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”;

3° dans le paragraphe 3, alinéa 1er, les mots “et de l'article 7ter” sont insérés entre les mots “de l'article 7bis, § 1er, alinéa 3,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”.

Art. 8. L'article 5 de la même loi est complété par un alinéa 4, rédigé comme suit:

“Le pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, n'est pas applicable au calcul de la pension minimum garantie à charge du régime de pension des travailleurs salariés.”

Titre 4.- Entrée en vigueur

Art. 9. Les dispositions de la présente loi s'appliquent aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2027, à l'exception des pensions de survie calculées sur base des pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er décembre 2026.

Art. 10. Deze wet treedt in werking op 1 januari 2027.

Art. 10. La présente loi entre en vigueur le 1er janvier 2027.

Regelgevingsimpactanalyse

RiA-AiR

- :: Vul het formulier bij voorkeur online in ria-air.fed.be
- :: Contacteer de helpdesk indien nodig ria-air@premier.fed.be
- :: Raadpleeg de handleiding, de FAQ, enz. www.vereenvoudiging.be

Beschrijvende fiche

Auteur .a.

Bevoegd regeringslid	Jan JAMBON, Minister van Pensioenen
Contactpersoon beleidscel (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	arne.vandeput@kcfm.be
Overheidsdienst	FOD Sociale Zekerheid
Contactpersoon overheidsdienst (Naam, E-mail, Tel. Nr.)	bart.collin@minsoc.fed.be

Ontwerp .b.

Titel van het ontwerp van regelgeving	Voorontwerp van wet tot invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers
Korte beschrijving van het ontwerp van regelgeving met vermelding van de oorsprong (verdrag, richtlijn, samenwerkingsakkoord, actualiteit, ...), de beoogde doelen van uitvoering.	Concreet beoogt dit ontwerp de progressieve invoering, in de algemene werknemerspensioenberekingsregels, van beperkende percentages op basis van geboortecohorten voor de volgende gelijkgestelde periodes: de onvrijwillige werkloosheid; het brugpensioen en SWT en de landingsbanen.
Impactanalyses reeds uitgevoerd	☐ Ja Indien ja, gelieve een kopie bij te voegen of de referentie van het document te vermelden: __ ☒ Nee

Raadpleging over het ontwerp van regelgeving .c.

Verplichte, facultatieve of informele raadplegingen:	Inspecteur van Financiën: advies van @ 2026 Minister van Begroting: akkoord van @ 2026 BC FPD: advies van @ 2026 ABC: advies van @ 2026; Raad van State: advies van @ 2026
--	---

Bronnen gebruikt om de impactanalyse uit te voeren .d.

Statistieken, referentiedocumenten, organisaties en contactpersonen:	Interne experts van de overheid, Jaarverslag 2025, Studiecommissie voor de vergrijzing
--	--

Datum van beëindiging van de impactanalyse .e.

20/02/2026

Welke impact heeft het ontwerp van regelgeving op deze 21 thema's?

Een ontwerp van regelgeving zal meestal slechts impact hebben op enkele thema's.

Een niet-exhaustieve lijst van trefwoorden is gegeven om de inschatting van elk thema te vergemakkelijken.

Indien er een **positieve en/of negatieve impact** is, leg deze uit (gebruik indien nodig trefwoorden) en vermeld welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve effecten te verlichten/te compenseren.

Voor de thema's **3, 10, 11 en 21**, worden meer gedetailleerde vragen gesteld.

Raadpleeg de [handleiding](#) of contacteer de helpdesk ria-air@premier.fed.be indien u vragen heeft.

Kansarmoedebestrijding .1.

Menswaardig minimuminkomen, toegang tot kwaliteitsvolle diensten, schuldenoverlast, risico op armoede of sociale uitsluiting (ook bij minderjarigen), ongeletterdheid, digitale kloof.

Positieve impact

Negatieve impact

Leg uit.

Geen impact

Het ontwerp zal tot gevolg hebben dat bepaalde periodes die momenteel worden gelijkgesteld in de algemene werknemerspensioenberekingsregels, geleidelijk aan minder worden gelijkgesteld. De sociale correcties op deze algemene berekeningsregels blijven behouden. Het beperkingspercentage zal niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen, noch op het minimumrecht per loopbaanjaar.

Gelijke Kansen en sociale cohesie .2.

Non-discriminatie, gelijke behandeling, toegang tot goederen en diensten, toegang tot informatie, tot onderwijs en tot opleiding, loonkloof, effectiviteit van burgerlijke, politieke en sociale rechten (in het bijzonder voor kwetsbare bevolkingsgroepen, kinderen, ouderen, personen met een handicap en minderheden).

Positieve impact

Negatieve impact

Leg uit.

Geen impact

Gelijkheid van vrouwen en mannen .3.

Toegang van vrouwen en mannen tot bestaansmiddelen: inkomen, werk, verantwoordelijkheden, gezondheid/zorg/welzijn, veiligheid, opleiding/kennis/vorming, mobiliteit, tijd, vrije tijd, etc.

Uitoefening door vrouwen en mannen van hun fundamentele rechten: burgerlijke, sociale en politieke rechten.

1. Op welke personen heeft het ontwerp (rechtstreeks of onrechtstreeks) een impact en wat is de naar geslacht uitgesplitste samenstelling van deze groep(en) van personen?

Indien geen enkele persoon betrokken is, leg uit waarom.

Het ontwerp is van toepassing op alle personen, zowel vrouwen als mannen.

Indien er personen betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de eventuele verschillen in de respectieve situatie van vrouwen en mannen binnen de materie waarop het ontwerp van regelgeving betrekking heeft.

Tot 2040 is het effect van de maatregel sterker voor vrouwen. Dit is vooral zichtbaar in de benefit ratio. Vrouwen overschrijden immers vaker het plafond van gelijkgestelde periodes, wat leidt tot een grotere daling van hun pensioen. Echter, bij de toekomstige generaties nieuwe gepensioneerden daalt het relatieve aandeel werkloosheid sterker en sneller bij vrouwen dan bij mannen. Deze evolutie zorgt ervoor dat de impact van de maatregel bij vrouwen sneller afneemt. De maatregel vergroot dus in eerste instantie de pensioenkloof tussen mannen en vrouwen. Vanaf 2050 keert deze trend om: de impact van de maatregel verkleint dan de pensioenkloof. Perioden van moederschapsbescherming en diverse zorgverloven vallen niet onder het beperkingspercentage.

Indien er verschillen zijn, beantwoord dan vragen 3 en 4.

3. Beperken bepaalde van deze verschillen de toegang tot bestaansmiddelen of de uitoefening van fundamentele rechten van vrouwen of mannen (problematische verschillen)? [J/N] > Leg uit

--

4. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de gelijkheid van vrouwen en mannen, rekening houdend met de voorgaande antwoorden?

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 5.

5. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

Gezondheid .4.

Toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg, efficiëntie van het zorgaanbod, levensverwachting in goede gezondheid, behandelingen van chronische ziekten (bloedvatenziekten, kankers, diabetes en chronische ademhalingsziekten), gezondheidsdeterminanten (sociaaleconomisch niveau, voeding, verontreiniging), levenskwaliteit.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Werkgelegenheid .5.

Toegang tot de arbeidsmarkt, kwaliteitsvolle banen, werkloosheid, zwartwerk, arbeids- en ontslagomstandigheden, loopbaan, arbeidstijd, welzijn op het werk, arbeidsongevallen, beroepsziekten, evenwicht privé- en beroepsleven, gepaste verloning, mogelijkheid tot beroepsopleiding, collectieve arbeidsverhoudingen.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Consumptie- en productiepatronen .6.

Prijsstabiliteit of -voorzienbaarheid, inlichting en bescherming van de consumenten, doeltreffend gebruik van hulpbronnen, evaluatie en integratie van (sociale- en milieu-) externaliteiten gedurende de hele levenscyclus van de producten en diensten, beheerpatronen van organisaties.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Economische ontwikkeling .7.

Oprichting van bedrijven, productie van goederen en diensten, arbeidsproductiviteit en productiviteit van hulpbronnen/grondstoffen, competitiviteitsfactoren, toegang tot de markt en tot het beroep, markttransparantie, toegang tot overheidsopdrachten, internationale handels- en financiële relaties, balans import/export, ondergrondse economie, bevoorradingszekerheid van zowel energiebronnen als minerale en organische hulpbronnen.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Investeringen .8.

Investeringen in fysiek (machines, voertuigen, infrastructures), technologisch, intellectueel (software, onderzoek en ontwikkeling) en menselijk kapitaal, nettoinvesteringcijfer in procent van het bbbp.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Onderzoek en ontwikkeling .9.

Mogelijkheden betreffende onderzoek en ontwikkeling, innovatie door de invoering en de verspreiding van nieuwe productiemethodes, nieuwe ondernemingspraktijken of nieuwe producten en diensten, onderzoeks- en ontwikkelingsuitgaven.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit.

Geen impact

Kmo's .10.

Impact op de ontwikkeling van de kmo's.

1. Welke ondernemingen zijn rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken?

Beschrijf de sector(en), het aantal ondernemingen, het % kmo's (< 50 werknemers), waaronder het % micro-ondernemingen (< 10 werknemers).

Indien geen enkele onderneming betrokken is, leg uit waarom.

Het ontwerp is niet van toepassing op KMO's.

↓ Indien er kmo's betrokken zijn, beantwoord dan vraag 2.

2. Identificeer de positieve en negatieve impact van het ontwerp op de kmo's.

N.B. De impact op de administratieve lasten moet bij thema 11 gedetailleerd worden.

--

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vragen 3 tot 5.

3. Is deze impact verhoudingsgewijs zwaarder voor de kmo's dan voor de grote ondernemingen? [J/N] > Leg uit

--

4. Staat deze impact in verhouding tot het beoogde doel? [J/N] > Leg uit

--

5. Welke maatregelen worden genomen om deze negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Administratieve lasten .11.

Verlaging van de formaliteiten en administratieve verplichtingen die direct of indirect verbonden zijn met de uitvoering, de naleving en/of de instandhouding van een recht, een verbod of een verplichting.

↓ Indien burgers (zie thema 3) en/of ondernemingen (zie thema 10) betrokken zijn, beantwoord dan volgende vragen.

1. Identificeer, per betrokken doelgroep, de nodige formaliteiten en verplichtingen voor de toepassing van de regelgeving. Indien er geen enkele formaliteiten of verplichtingen zijn, leg uit waarom.

a. __huidige regelgeving*

b. __ontwerp van regelgeving**

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in de huidige* regelgeving, beantwoord dan vragen 2a tot 4a.

↓ Indien er formaliteiten en/of verplichtingen zijn in het ontwerp van regelgeving**, beantwoord dan vragen 2b tot 4b.

2. Welke documenten en informatie moet elke betrokken doelgroep verschaffen?

a. __*

b. __**

3. Hoe worden deze documenten en informatie, per betrokken doelgroep, ingezameld?

a. __*

b. __**

4. Welke is de periodiciteit van de formaliteiten en verplichtingen, per betrokken doelgroep?

a. __*

b. __**

5. Welke maatregelen worden genomen om de eventuele negatieve impact te verlichten / te compenseren?

De voorgestelde maatregelen brengen geen nieuwe of extra administratieve lasten met zich mee.

Energie .12.

Energemix (koolstofarm, hernieuwbaar, fossiel), gebruik van biomassa (hout, biobrandstoffen), energie-efficiëntie, energieverbruik van de industrie, de dienstensector, de transportsector en de huishoudens, bevoorradingszekerheid, toegang tot energiediensten en -goederen.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact
<input type="button" value="↓"/> Leg uit.		
--		

Mobiliteit .13.

Transportvolume (aantal afgelegde kilometers en aantal voertuigen), aanbod van gemeenschappelijk personenvervoer, aanbod van wegen, sporen en zee- en binnenvaart voor goederenvervoer, verdeling van de vervoerswijzen (modal shift), veiligheid, verkeersdichtheid.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact
<input type="button" value="↓"/> Leg uit.		
--		

Voeding .14.

Toegang tot veilige voeding (kwaliteitscontrole), gezonde en voedzame voeding, verspilling, eerlijke handel.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact
<input type="button" value="↓"/> Leg uit.		
--		

Klimaatverandering .15.

Uitstoot van broeikasgassen, aanpassingsvermogen aan de gevolgen van de klimaatverandering, veerkracht, energie overgang, hernieuwbare energiebronnen, rationeel energiegebruik, energie-efficiëntie, energieprestaties van gebouwen, winnen van koolstof.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact
<input type="button" value="↓"/> Leg uit.		
--		

Natuurlijke hulpbronnen .16.

Efficiënt beheer van de hulpbronnen, recyclage, hergebruik, waterkwaliteit en -consumptie (oppervlakte- en grondwater, zeeën en oceanen), bodemkwaliteit en -gebruik (verontreiniging, organisch stofgehalte, erosie, drooglegging, overstromingen, verdichting, fragmentatie), ontbossing.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact
<input type="button" value="↓"/> Leg uit.		
--		

Buiten- en binnenlucht .17.

Luchtkwaliteit (met inbegrip van de binnenlucht), uitstoot van verontreinigende stoffen (chemische of biologische agentia: methaan, koolwaterstoffen, oplosmiddelen, SOX, NOX, NH3), fijn stof.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact
<input type="button" value="↓"/> Leg uit.		
--		

Biodiversiteit .18.

Graad van biodiversiteit, stand van de ecosystemen (herstelling, behoud, valorisatie, beschermde zones), verandering en fragmentatie van de habitatten, biotechnologieën, uitvindingsoctrooien in het domein van de biologie, gebruik van genetische hulpbronnen, diensten die de ecosystemen leveren (water- en luchtzuivering, enz.), gedomesticeerde of gecultiveerde soorten, invasieve uitheemse soorten, bedreigde soorten.		
☐ Positieve impact	☐ Negatieve impact	☒ Geen impact
<input type="button" value="↓"/> Leg uit.		
--		

Hinder .19.

Geluids-, geur- of visuele hinder, trillingen, ioniserende, niet-ioniserende en elektromagnetische stralingen, lichtoverlast.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit. Geen impact

--

Overheid .20.

Democratische werking van de organen voor overleg en beraadslaging, dienstverlening aan gebruikers, klachten, beroep, protestbewegingen, wijze van uitvoering, overheidsinvesteringen.

Positieve impact Negatieve impact ↓ Leg uit. Geen impact

--

Beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling .21.

Inachtneming van de onbedoelde neveneffecten van de Belgische beleidsmaatregelen op de belangen van de ontwikkelingslanden.

1. Identificeer de eventuele rechtstreekse of onrechtstreekse impact van het ontwerp op de ontwikkelingslanden op het vlak van:

☐ voedselveiligheid	☐ inkomens en mobilisering van lokale middelen (taxatie)
☐ gezondheid en toegang tot geneesmiddelen	☐ mobiliteit van personen
☐ waardig werk	☐ leefmilieu en klimaatverandering (mechanismen voor schone ontwikkeling)
☐ lokale en internationale handel	☐ vrede en veiligheid

Indien er geen enkel ontwikkelingsland betrokken is, leg uit waarom.

Het ontwerp is alleen van toepassing op de rechthebbenden op een Belgisch werknemerspensioen.

↓ Indien er een positieve en/of negatieve impact is, beantwoord dan vraag 2.

2. Verduidelijk de impact per regionale groepen of economische categorieën (eventueel landen oplijsten). Zie bijlage

--

↓ Indien er een negatieve impact is, beantwoord dan vraag 3.

3. Welke maatregelen worden genomen om de negatieve impact te verlichten / te compenseren?

--

Analyse d'impact de la réglementation

RiA-AiR

- :: Remplissez de préférence le formulaire en ligne ria-air.fed.be
- :: Contactez le Helpdesk si nécessaire ria-air@premier.fed.be
- :: Consultez le manuel, les FAQ, etc. www.simplification.be

Fiche signalétique

Auteur .a.

Membre du Gouvernement compétent	Jan JAMBON, Ministre des Pensions
Contact cellule stratégique (nom, email, tél.)	arne.vandepuut@kcfm.be
Administration compétente	SPF Sécurité sociale
Contact administration (nom, email, tél.)	bart.collin@minsoc.fed.be

Projet .b.

Titre du projet de réglementation	Avant-projet de loi portant l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés	
Description succincte du projet de réglementation en mentionnant l'origine réglementaire (traités, directive, accord de coopération, actualité, ...), les objectifs poursuivis et la mise en œuvre.	Concrètement, ce projet vise à introduire progressivement, dans les règles générales de calcul de la pension des travailleurs salariés, des pourcentages de limitation liés aux cohortes de naissance sur les périodes assimilées suivantes : le chômage involontaire ; la prépension et le RCC et le régime de fin de carrière.	
Analyses d'impact déjà réalisées	☐ Oui ☒ Non	Si oui, veuillez joindre une copie ou indiquer la référence du document : __

Consultations sur le projet de réglementation .c.

Consultations obligatoires, facultatives ou informelles :	Inspecteur des finances : avis du @ 2026 Ministre du Budget : accord du @ 2026 CG SFP : avis du @ 2026 CGG : avis du @ 2026 ; Conseil d'Etat : avis du @ 2026
---	--

Sources utilisées pour effectuer l'analyse d'impact .d.

Statistiques, documents de référence, organisations et personnes de référence :	Experts internes à l'administration, rapport annuel 2025 du Comité d'étude sur le vieillissement
---	--

Date de finalisation de l'analyse d'impact .e.

[20/02/2026](#)

Quel est l'impact du projet de réglementation sur ces 21 thèmes ?

Un projet de réglementation aura généralement des impacts sur un nombre limité de thèmes. Une liste non-exhaustive de mots-clés est présentée pour faciliter l'appréciation de chaque thème. S'il y a des **impacts positifs et / ou négatifs**, **expliquez-les** (sur base des mots-clés si nécessaire) et **indiquez** les mesures prises pour alléger / compenser les éventuels impacts négatifs. Pour les thèmes **3, 10, 11** et **21**, des questions plus approfondies sont posées. Consultez le [manuel](#) ou contactez le helpdesk ria-air@premier.fed.be pour toute question.

Lutte contre la pauvreté .1.

Revenu minimum conforme à la dignité humaine, accès à des services de qualité, surendettement, risque de pauvreté ou d'exclusion sociale (y compris chez les mineurs), illettrisme, fracture numérique.

Impact positif Impact négatif Expliquez.

Pas d'impact

Le projet aura pour effet de réduire progressivement l'assimilation de certaines périodes qui sont assimilées actuellement dans les règles générales de calcul de la pension des travailleurs salariés. Les corrections sociales apportées à ces règles générales de calcul sont maintenues. Le pourcentage de limitation ne s'appliquera ni à la pension minimum garantie, ni au droit minimum par année de carrière.

Égalité des chances et cohésion sociale .2.

Non-discrimination, égalité de traitement, accès aux biens et services, accès à l'information, à l'éducation et à la formation, écart de revenu, effectivité des droits civils, politiques et sociaux (en particulier pour les populations fragilisées, les enfants, les personnes âgées, les personnes handicapées et les minorités).

Impact positif Impact négatif Expliquez.

Pas d'impact

Égalité entre les femmes et les hommes .3.

Accès des femmes et des hommes aux ressources : revenus, travail, responsabilités, santé/soins/bien-être, sécurité, éducation/savoir/formation, mobilité, temps, loisirs, etc.

Exercice des droits fondamentaux par les femmes et les hommes : droits civils, sociaux et politiques.

1. Quelles personnes sont directement et indirectement concernées par le projet et quelle est la composition sexuée de ce(s) groupe(s) de personnes ?

Si aucune personne n'est concernée, expliquez pourquoi.

Le projet s'applique à toutes les personnes, tant aux femmes qu'aux hommes. _

Si des personnes sont concernées, répondez à la question 2.

2. Identifiez les éventuelles différences entre la situation respective des femmes et des hommes dans la matière relative au projet de réglementation.

Jusqu'en 2040, l'effet de la réforme est plus marqué pour les femmes, ce qui se reflète notamment dans le benefit ratio. En effet, elles sont plus nombreuses à être concernées par le dépassement du plafond de périodes assimilées, ce qui entraîne une réduction plus importante de leur pension. Cependant, la part relative des périodes de chômage diminue plus fortement et plus rapidement chez les femmes dans les générations futures de nouveaux pensionnés. Cette évolution structurelle conduit à une atténuation plus rapide de l'impact de la mesure pour les femmes, comparativement aux hommes. La mesure contribue ainsi, dans un premier temps, à accroître l'écart de pension entre les femmes et les hommes. À partir de 2050, cette tendance s'inverse : l'impact de la mesure réduit alors l'écart de pension entre les sexes. Les périodes de protection de la maternité et les divers congés de soins ne tombent pas sous le pourcentage de limitation.

S'il existe des différences, répondez aux questions 3 et 4.

3. Certaines de ces différences limitent-elles l'accès aux ressources ou l'exercice des droits fondamentaux des femmes ou des hommes (différences problématiques) ? [O/N] > expliquez

--

4. Compte tenu des réponses aux questions précédentes, identifiez les impacts positifs et négatifs du projet sur l'égalité des femmes et les hommes ?

--

↓ S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 5.

5. Quelles mesures sont prises pour alléger / compenser les impacts négatifs ?

--

Santé .4.

Accès aux soins de santé de qualité, efficacité de l'offre de soins, espérance de vie en bonne santé, traitements des maladies chroniques (maladies cardiovasculaires, cancers, diabète et maladies respiratoires chroniques), déterminants de la santé (niveau socio-économique, alimentation, pollution), qualité de la vie.

Impact positif Impact négatif ↓ Expliquez. Pas d'impact

--

Emploi .5.

Accès au marché de l'emploi, emplois de qualité, chômage, travail au noir, conditions de travail et de licenciement, carrière, temps de travail, bien-être au travail, accidents de travail, maladies professionnelles, équilibre vie privée - vie professionnelle, rémunération convenable, possibilités de formation professionnelle, relations collectives de travail.

Impact positif Impact négatif ↓ Expliquez. Pas d'impact

--

Modes de consommation et production .6.

Stabilité/prévisibilité des prix, information et protection du consommateur, utilisation efficace des ressources, évaluation et intégration des externalités (environnementales et sociales) tout au long du cycle de vie des produits et services, modes de gestion des organisations.

Impact positif Impact négatif ↓ Expliquez. Pas d'impact

--

Développement économique .7.

Création d'entreprises, production de biens et de services, productivité du travail et des ressources/matières premières, facteurs de compétitivité, accès au marché et à la profession, transparence du marché, accès aux marchés publics, relations commerciales et financières internationales, balance des importations/exportations, économie souterraine, sécurité d'approvisionnement des ressources énergétiques, minérales et organiques.

Impact positif Impact négatif ↓ Expliquez. Pas d'impact

--

Investissements .8.

Investissements en capital physique (machines, véhicules, infrastructures), technologique, intellectuel (logiciel, recherche et développement) et humain, niveau d'investissement net en pourcentage du PIB.

Impact positif Impact négatif ↓ Expliquez. Pas d'impact

--

Recherche et développement .9.

Opportunités de recherche et développement, innovation par l'introduction et la diffusion de nouveaux modes de production, de nouvelles pratiques d'entreprises ou de nouveaux produits et services, dépenses de recherche et de développement.

Impact positif Impact négatif ↓ Expliquez. Pas d'impact

--

Énergie .12.

Mix énergétique (bas carbone, renouvelable, fossile), utilisation de la biomasse (bois, biocarburants), efficacité énergétique, consommation d'énergie de l'industrie, des services, des transports et des ménages, sécurité d'approvisionnement, accès aux biens et services énergétiques.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.
--		☒ Pas d'impact

Mobilité .13.

Volume de transport (nombre de kilomètres parcourus et nombre de véhicules), offre de transports collectifs, offre routière, ferroviaire, maritime et fluviale pour les transports de marchandises, répartitions des modes de transport (modal shift), sécurité, densité du trafic.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.
--		☒ Pas d'impact

Alimentation .14.

Accès à une alimentation sûre (contrôle de qualité), alimentation saine et à haute valeur nutritionnelle, gaspillages, commerce équitable.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.
--		☒ Pas d'impact

Changements climatiques .15.

Émissions de gaz à effet de serre, capacité d'adaptation aux effets des changements climatiques, résilience, transition énergétique, sources d'énergies renouvelables, utilisation rationnelle de l'énergie, efficacité énergétique, performance énergétique des bâtiments, piégeage du carbone.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.
--		☒ Pas d'impact

Ressources naturelles .16.

Gestion efficace des ressources, recyclage, réutilisation, qualité et consommation de l'eau (eaux de surface et souterraines, mers et océans), qualité et utilisation du sol (pollution, teneur en matières organiques, érosion, assèchement, inondations, densification, fragmentation), déforestation.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.
--		☒ Pas d'impact

Air intérieur et extérieur .17.

Qualité de l'air (y compris l'air intérieur), émissions de polluants (agents chimiques ou biologiques : méthane, hydrocarbures, solvants, SO _x , NO _x , NH ₃), particules fines.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.
--		☒ Pas d'impact

Biodiversité .18.

Niveaux de la diversité biologique, état des écosystèmes (restauration, conservation, valorisation, zones protégées), altération et fragmentation des habitats, biotechnologies, brevets d'invention sur la matière biologique, utilisation des ressources génétiques, services rendus par les écosystèmes (purification de l'eau et de l'air, ...), espèces domestiquées ou cultivées, espèces exotiques envahissantes, espèces menacées.		
☐ Impact positif	☐ Impact négatif	↓ Expliquez.
--		☒ Pas d'impact

Nuisances .19.

Nuisances sonores, visuelles ou olfactives, vibrations, rayonnements ionisants, non ionisants et électromagnétiques, nuisances lumineuses.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Autorités publiques .20.

Fonctionnement démocratique des organes de concertation et consultation, services publics aux usagers, plaintes, recours, contestations, mesures d'exécution, investissements publics.

Impact positif
 Impact négatif
 Expliquez.
 Pas d'impact

--

Cohérence des politiques en faveur du développement .21.

Prise en considération des impacts involontaires des mesures politiques belges sur les intérêts des pays en développement.

1. Identifiez les éventuels impacts directs et indirects du projet sur les pays en développement dans les domaines suivants :

☐ sécurité alimentaire	☐ revenus et mobilisations de ressources domestiques (taxation)
☐ santé et accès aux médicaments	☐ mobilité des personnes
☐ travail décent	☐ environnement et changements climatiques (mécanismes de développement propre)
☐ commerce local et international	☐ paix et sécurité

Expliquez si aucun pays en développement n'est concerné.

[Le projet ne s'applique qu'aux bénéficiaires d'une pension de retraite salarié belge.](#)

S'il y a des impacts positifs et/ou négatifs, répondez à la question 2.

2. Précisez les impacts par groupement régional ou économique (lister éventuellement les pays). Cf. manuel

--

S'il y a des impacts négatifs, répondez à la question 3.

3. Quelles mesures sont prises pour les alléger / compenser les impacts négatifs ?

--

**ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE
NR. 79.042/16 VAN 8 APRIL 2026**

Op 10 maart 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de minister van Pensioenen verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet 'tot invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers'.

Het voorontwerp is door de zestiende kamer onderzocht op 31 maart 2026. De kamer was samengesteld uit Wouter PAS, kamervoorzitter, Toon MOONEN en Annelies D'ESPALLIER, staatsraden, Johan PUT, assessor, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Pieter AERTGEERTS, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Toon MOONEN, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 8 april 2026.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt er in hoofdorde toe bepaalde inactiviteitsperiodes, die gelijkgesteld worden met perioden van tewerkstelling, en waaruit in de regeling van de werknemers pensioenrechten worden geput, te beperken tot een maximaal percentage van de loopbaan. Daartoe wordt het koninklijk besluit van 23 december 1996 'tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels' gewijzigd.

Het percentage is afhankelijk van het geboortjaar van de betrokken werknemer of van de overleden echtgenoot. Er wordt geregeld hoe de loopbaan wordt vastgesteld op basis waarvan het aantal in aanmerking te nemen dagen kan worden berekend. De geviseerde gelijkgestelde perioden worden nader bepaald met verwijzing naar artikel 34, § 1, A en O, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 'tot vaststelling

¹ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

**AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT
N° 79.042/16 DU 8 AVRIL 2026**

Le 10 mars 2026, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le ministre des Pensions à communiquer un avis dans un délai de trente jours, sur un avant-projet de loi 'portant l'introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés'.

L'avant-projet a été examiné par la seizième chambre le 31 mars 2026. La chambre était composée de Wouter PAS, président de chambre, Toon MOONEN et Annelies D'ESPALLIER, conseillers d'État, Johan PUT, assesseur, et Greet VERBERCKMOES, greffier.

Le rapport a été présenté par Pieter AERTGEERTS, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Toon MOONEN, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 8 avril 2026.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

2. L'avant-projet de loi soumis pour avis a principalement pour objet de limiter à un pourcentage maximum de la carrière certaines périodes d'inactivité qui sont assimilées à des périodes d'occupation et qui procurent des droits à la pension dans le régime des travailleurs salariés. À cet effet, l'arrêté royal du 23 décembre 1996 'portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions' est modifié.

Le pourcentage dépend de l'année de naissance du travailleur salarié concerné ou du conjoint décédé. L'avant-projet règle les modalités de détermination de la carrière sur la base de laquelle le nombre de jours à prendre en considération peut être calculé. Les périodes assimilées visées sont précisées par référence à l'article 34, § 1er, A et O, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 'portant règlement général du régime de

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par "fondement juridique" la conformité aux normes supérieures.

van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers' (namelijk perioden van werkloosheid, waarvoor weliswaar in enkele uitzonderingen wordt voorzien, maar met inbegrip van brugpensioen en werkloosheid met bedrijfstoelage, en bepaalde perioden van vermindering van arbeidsprestaties en loopbaanonderbreking). Het voorontwerp bepaalt hoe die dagen in aanmerking worden genomen, hoe het maximaal aantal gelijkgestelde dagen moet worden vastgesteld en welke dagen in voorkomend geval uit de berekening worden geweerd. Het beperkingspercentage is niet van toepassing bij het onderzoek in het kader van het openen van het minimumrecht, maar wel op het in dat verband per loopbaanjaar te bepalen loon en maximale pensioenbedrag (artikelen 4 en 5 van het voorontwerp).

Het voorontwerp bevat wijzigingsbepalingen die voorkomen dat de beperking zou leiden tot een verhoging van het pensioenbedrag in het stelsel van de zelfstandigen en dat de beperking van toepassing zou zijn op de opening van het recht op, en de berekening van, het gewaarborgd minimumpensioen (artikelen 6 tot 8).

De ontworpen regeling is van toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2027 ingaan, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2026 ingegaan zijn (artikel 9). De aan te nemen wet treedt in werking op 1 januari 2027 (artikel 10).

ALGEMENE OPMERKINGEN

3. Het voorontwerp vormt een element van een ruimer geheel van aangenomen of aangekondigde maatregelen op het vlak van de hervorming van de pensioenen. Ook reeds doorgevoerde hervormingen op het vlak van de werkloosheidsreglementering vertonen een verband met de ontworpen regeling.² In het raam van deze adviesaanvraag kan de afdeling Wetgeving de beoogde hervormingen niet in hun geheel onderzoeken of beoordelen. Ze kan zich enkel uitspreken over de maatregelen in het voorontwerp. Dit belet niet dat, teneinde te oordelen of de maatregelen in het licht van de hogere regels, en met name van de in artikel 23 van de Grondwet vervatte *standstill*-verplichting, toelaatbaar zijn, in beginsel rekening moet worden gehouden met het geheel van elementen die de hervorming van de pensioenen uitmaken.

² Vergelijk adv.RvS 78582/16 van 31 december 2025 over een ontwerp dat heeft geleid tot het koninklijk besluit van 18 januari 2026 'tot wijziging van de artikelen 24bis en 34 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers'. Met toepassing van dat besluit worden bepaalde gelijkgestelde inactiviteitsperioden nog slechts ten belope van een beperkt fictief loon in aanmerking genomen voor de pensioenberekening. Zie verder adv.RvS 77696/2-3-16-VR van 11 mei 2025 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de programmawet van 18 juli 2025, opmerking 3.2.4, waar erop wordt gewezen dat het beperken in de tijd van het recht op werkloosheidsuitkeringen gevolgen heeft voor de opbouw van pensioenrechten (*Parl. St.* Kamer 2024-25, nr. 909/1), en adv.RvS 78663/VR van 13 februari 2026 over een voorontwerp van wet 'houdende de pensioenhervorming' (*Parl. St.* Kamer 2025-26, nr. 1405/1).

pension de retraite et de survie des travailleurs salariés' (à savoir les périodes de chômage, pour lesquelles il est certes prévu quelques exceptions, mais en ce compris la prépension et le chômage avec complément d'entreprise, ainsi que certaines périodes de réduction des prestations de travail et d'interruption de carrière). L'avant-projet précise comment ces jours sont pris en considération, comment le nombre maximum de jours assimilés doit être fixé et quels jours, le cas échéant, sont exclus du calcul. Le pourcentage de limitation ne s'applique pas lors de l'examen dans le cadre de l'ouverture du droit minimum, mais bien à la rémunération à déterminer à cet égard par année de carrière et au montant maximum de la pension (articles 4 et 5 de l'avant-projet).

L'avant-projet contient des dispositions modificatives empêchant que la limitation entraîne une augmentation du montant de la pension dans le régime des travailleurs indépendants et que la limitation s'applique à l'ouverture du droit à la pension minimum garantie et au calcul de celle-ci (articles 6 à 8).

Le dispositif en projet s'applique aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2027, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base de pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er décembre 2026 (article 9). La loi à adopter entre en vigueur le 1er janvier 2027 (article 10).

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

3. L'avant-projet constitue un élément d'un ensemble plus vaste de mesures adoptées ou annoncées en matière de réforme des pensions. Des réformes déjà mises en œuvre en matière de réglementation du chômage présentent également un lien avec le dispositif en projet². Dans le cadre de la présente demande d'avis, la section de législation n'est pas en mesure d'examiner ni d'apprécier les réformes envisagées dans leur ensemble. Elle ne peut s'exprimer que sur les mesures contenues dans l'avant-projet. Il n'en demeure pas moins que pour apprécier si les mesures sont admissibles à la lumière des normes supérieures, et notamment de l'obligation de *standstill* inscrite à l'article 23 de la Constitution, il faut en principe tenir compte de l'ensemble des éléments qui constituent la réforme des pensions.

² Comparer avec l'avis C.E. 78582/16 du 31 décembre 2025 sur un projet devenu l'arrêté royal du 18 janvier 2026 'modifiant les articles 24bis et 34 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés' En application de cet arrêté, certaines périodes d'inactivité assimilées ne sont plus prises en compte pour le calcul de la pension qu'à concurrence d'un salaire fictif limité. Voir plus loin l'avis C.E. 77696/2-3-16-VR du 11 mai 2025 sur un avant-projet devenu la loi-programme du 18 juillet 2025, observation 3.2.4, qui relève que la limitation dans le temps du droit aux allocations de chômage a des effets sur la constitution des droits à la pension (*Doc. parl.*, Chambre, 2024-25, n° 909/1), et l'avis C.E. 78663/VR du 13 février 2026 sur un avant-projet de loi 'portant la réforme des pensions' (*Doc. parl.*, Chambre, 2025-26, n° 1405/1).

4.1. Luidens artikel 23, eerste en tweede lid, van de Grondwet heeft ieder het recht om een menswaardig leven te leiden en waarborgen de wet, het decreet of de ordonnantie, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, daartoe de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen. Die rechten omvatten onder meer het recht op sociale zekerheid (artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet), waarvan de regeling van het recht op een pensioen een belangrijk onderdeel vormt.³

Die grondwetsbepaling bevat inzake het recht op sociale zekerheid een *standstill*-verplichting die eraan in de weg staat dat de bevoegde wetgever het beschermingsniveau dat wordt geboden door de van toepassing zijnde wetgeving, in aanzienlijke mate vermindert zonder redelijke verantwoording. Die *standstill*-verplichting kan evenwel niet zo worden begrepen dat ze elke wetgever, in het raam van zijn bevoegdheden, de verplichting oplegt om niet te raken aan de bij wet bepaalde nadere regels van sociale zekerheid. Zij verbiedt hun om maatregelen aan te nemen die, zonder redelijke verantwoording, een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen van het in artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet gewaarborgde recht, maar zij ontzegt hun niet de bevoegdheid om te oordelen hoe dat recht op de meest adequate wijze wordt gewaarborgd.⁴

4.2. Bijgevolg dient te worden nagegaan of er een aanzienlijke vermindering is van het beschermingsniveau dat door de van toepassing zijnde wetgeving wordt geboden en, zo ja, of er voor die aanzienlijke vermindering een redelijke verantwoording bestaat. Hierover ondervraagd, verklaarde de gemachtigde in aanvulling van de memorie van toelichting het volgende:

“Personen in SWT zijn, net zoals onvrijwillig werklozen, in regel onderworpen aan de verplichting van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tot de wettelijke pensioenleeftijd. Dit betekent dat ze ingeschreven zijn als werkzoekende, een passende job of opleiding aanvaarden en actief meewerken aan begeleiding die de gewestelijke dienst (VDAB, Actiris, FOREM, Arbeitsamt) aanbiedt. Oudere werklozen zijn uiteraard ook, sinds de uitbreiding van de systematische activering, beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Het verhogen van de werkzaamheidsgraad via een sterkere activering van werklozen en personen in SWT is een expliciete doelstelling van de regering en de maatregel die voorligt draagt daartoe bij. Internationale instellingen, zoals de OESO, het IMF en de EC wijzen België overigens al jaren op de bijzonder lage vervroegde uittredeleeftijd die onder andere veroorzaakt wordt door vervroegde uittrederegelingen en de gelijkstelling van periodes in een eindeloopbaan voor de pensioenberekening. Die bijzonder lage uittredeleeftijd in België legt zo een hypothek op het niveau van sociale bescherming voor toekomstige generaties. Maatregelen die de werkzaamheidsgraad van 50plussers verhogen, dragen bij tot een betere benutting van het arbeidspotentieel, tot een hogere welvaartscreatie en economische groei, wat bezwaarlijk kan beschouwd worden als een achteruitgang op sociaal gebied.

³ GwH 13 oktober 2016, nr. 129/2016, B.21; GwH 19 juli 2017, nr. 97/2017, B.12.

⁴ Bijvoorbeeld GwH 20 juli 2023, nr. 112/2023, B.5.3 en B.5.5.

4.1. Selon l'article 23, alinéas 1er et 2, de la Constitution, chacun a le droit de mener une vie conforme à la dignité humaine, et à cette fin, la loi, le décret ou l'ordonnance garantissent, en tenant compte des obligations correspondantes, les droits économiques, sociaux et culturels et déterminent les conditions de leur exercice. Ces droits comprennent notamment le droit à la sécurité sociale (article 23, alinéa 3, 2°, de la Constitution), dont la réglementation du droit à une pension constitue un aspect important³.

Cette disposition de la Constitution contient, en ce qui concerne le droit à la sécurité sociale, une obligation de *standstill* qui interdit au législateur compétent de réduire significativement, sans justification raisonnable, le degré de protection offert par la législation applicable. Cette obligation de *standstill* ne peut cependant pas s'entendre comme imposant à chaque législateur, dans le cadre de ses compétences, de ne pas toucher aux modalités de la sécurité sociale prévues par la loi. Elle leur interdit d'adopter des mesures qui marqueraient, sans justification raisonnable, un recul significatif du droit garanti par l'article 23, alinéa 3, 2°, de la Constitution, mais elle ne les prive pas du pouvoir d'apprécier la manière dont ce droit est le plus adéquatement assuré⁴.

4.2. Il faut par conséquent examiner s'il y a une diminution sensible du niveau de protection offert par la législation applicable et, dans l'affirmative, s'il existe pour cette diminution sensible une justification raisonnable. Interrogé à ce sujet, le délégué a déclaré, en complément de l'exposé des motifs, ce qui suit:

“Personen in SWT zijn, net zoals onvrijwillig werklozen, in regel onderworpen aan de verplichting van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt tot de wettelijke pensioenleeftijd. Dit betekent dat ze ingeschreven zijn als werkzoekende, een passende job of opleiding aanvaarden en actief meewerken aan begeleiding die de gewestelijke dienst (VDAB, Actiris, FOREM, Arbeitsamt) aanbiedt. Oudere werklozen zijn uiteraard ook, sinds de uitbreiding van de systematische activering, beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Het verhogen van de werkzaamheidsgraad via een sterkere activering van werklozen en personen in SWT is een expliciete doelstelling van de regering en de maatregel die voorligt draagt daartoe bij. Internationale instellingen, zoals de OESO, het IMF en de EC wijzen België overigens al jaren op de bijzonder lage vervroegde uittredeleeftijd die onder andere veroorzaakt wordt door vervroegde uittrederegelingen en de gelijkstelling van periodes in een eindeloopbaan voor de pensioenberekening. Die bijzonder lage uittredeleeftijd in België legt zo een hypothek op het niveau van sociale bescherming voor toekomstige generaties. Maatregelen die de werkzaamheidsgraad van 50plussers verhogen, dragen bij tot een betere benutting van het arbeidspotentieel, tot een hogere welvaartscreatie en economische groei, wat bezwaarlijk kan beschouwd worden als een achteruitgang op sociaal gebied.

³ C.C., 13 octobre 2016, n° 129/2016, B.21; C.C., 19 juillet 2017, n° 97/2017, B.12.

⁴ Par exemple, C.C., 20 juillet 2023, n° 112/2023, B.5.3 et B.5.5.

Er kan op dit vlak aangegeven worden dat indien men toch van mening zou zijn dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau zou inhouden - deze vermindering gerechtvaardigd wordt door zeer sterke overwegingen verband houdend met het algemeen belang.

Allereerst is het zo dat het voorliggend besluit louter ingrijpt op de pensioenberekening van betrokkene zodra het totale volume aan gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage op de volledige beroepsloopbaan voor de werknemer een bepaald percentage overschrijdt en dat deze regel (zelfs met het uiteindelijke percentage van 20 %) slechts toegepast zal worden op de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage die dit (hoge) percentage overschrijden. Bovendien zijn slechts een beperkt aantal gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage geplaatst en zijn veel uitzonderingen en overgangsmaatregelen voorzien.

Daarnaast dient benadrukt te worden dat de maatregelen in voorliggend besluit deel uitmaken van een globale en coherente hervorming die onder meer als doel heeft om de houdbaarheid van het pensioenstelsel te waarborgen en het herstel van het begrotingstraject van de Belgische Staat met het oog op het behoud en herstel van het pensioen als intergenerationeel sociaal contract mogelijk te maken, en ook als doel heeft om de band tussen het pensioen en de effectieve arbeidsprestaties te versterken en de effectieve arbeidsprestaties bij de berekening van het pensioen meer te waarderen. Tenslotte draagt de maatregel ook bij tot een verdere harmonisering met het pensioenstelsel van de ambtenaren waar de aanneembaarheid van eindloopbaanregelingen of verloven voorafgaand aan pensionering al decennialang beperkt wordt tot 20 % voor de pensioenberekening.

Deze doelstellingen zijn legitiem en dienen het algemeen belang en worden zo ook uiteengezet in de memorie van toelichting.

Het niet in aanmerking nemen van bepaalde inactiviteitsperiodes boven een bepaald percentage op de volledige beroepsloopbaan, is één van de instrumenten die het mogelijk maken deze doelstellingen te bereiken. De overheid moet haar beleid immers kunnen aanpassen aan de wisselende vereisten van het algemeen belang. Zo komt het de wetgever toe te oordelen in hoeverre het opportuun is maatregelen te nemen met het oog het versterken van de duurzaamheid en betaalbaarheid van de rust- en overlevingspensioenen. Hierbij maakt de wetgever gebruik van de ruime beoordelingsbevoegdheid waarover hij op sociaaleconomisch gebied beschikt om te bepalen welke redelijk verantwoordde maatregelen moeten worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Bij de invoering van deze maatregel werd bovendien voorzien in de nodige uitzonderingen, sociale correcties en overgangsmaatregelen. Deze zijn bedoeld om de bestaande rechten te garanderen en bepaalde kwetsbare groepen te ontzien. Zo zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers. Dit betekent dat de maatregel geen impact heeft op de gerechtigden met een minimumpensioen, wat

Er kan op dit vlak aangegeven worden dat indien men toch van mening zou zijn dat deze maatregel een aanzienlijke vermindering van het sociale beschermingsniveau zou inhouden - deze vermindering gerechtvaardigd wordt door zeer sterke overwegingen verband houdend met het algemeen belang.

Allereerst is het zo dat het voorliggend besluit louter ingrijpt op de pensioenberekening van betrokkene zodra het totale volume aan gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage op de volledige beroepsloopbaan voor de werknemer een bepaald percentage overschrijdt en dat deze regel (zelfs met het uiteindelijke percentage van 20 %) slechts toegepast zal worden op de gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage die dit (hoge) percentage overschrijden. Bovendien zijn slechts een beperkt aantal gelijkgestelde perioden onder toepassing van het beperkingspercentage geplaatst en zijn veel uitzonderingen en overgangsmaatregelen voorzien.

Daarnaast dient benadrukt te worden dat de maatregelen in voorliggend besluit deel uitmaken van een globale en coherente hervorming die onder meer als doel heeft om de houdbaarheid van het pensioenstelsel te waarborgen en het herstel van het begrotingstraject van de Belgische Staat met het oog op het behoud en herstel van het pensioen als intergenerationeel sociaal contract mogelijk te maken, en ook als doel heeft om de band tussen het pensioen en de effectieve arbeidsprestaties te versterken en de effectieve arbeidsprestaties bij de berekening van het pensioen meer te waarderen. Tenslotte draagt de maatregel ook bij tot een verdere harmonisering met het pensioenstelsel van de ambtenaren waar de aanneembaarheid van eindloopbaanregelingen of verloven voorafgaand aan pensionering al decennialang beperkt wordt tot 20 % voor de pensioenberekening.

Deze doelstellingen zijn legitiem en dienen het algemeen belang en worden zo ook uiteengezet in de memorie van toelichting.

Het niet in aanmerking nemen van bepaalde inactiviteitsperiodes boven een bepaald percentage op de volledige beroepsloopbaan, is één van de instrumenten die het mogelijk maken deze doelstellingen te bereiken. De overheid moet haar beleid immers kunnen aanpassen aan de wisselende vereisten van het algemeen belang. Zo komt het de wetgever toe te oordelen in hoeverre het opportuun is maatregelen te nemen met het oog het versterken van de duurzaamheid en betaalbaarheid van de rust- en overlevingspensioenen. Hierbij maakt de wetgever gebruik van de ruime beoordelingsbevoegdheid waarover hij op sociaaleconomisch gebied beschikt om te bepalen welke redelijk verantwoordde maatregelen moeten worden genomen om de door hem vastgestelde doelstellingen te bereiken.

Bij de invoering van deze maatregel werd bovendien voorzien in de nodige uitzonderingen, sociale correcties en overgangsmaatregelen. Deze zijn bedoeld om de bestaande rechten te garanderen en bepaalde kwetsbare groepen te ontzien. Zo zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers. Dit betekent dat de maatregel geen impact heeft op de gerechtigden met een minimumpensioen, wat

een kwetsbare groep is. Bovendien zullen bij overschrijding van het beperkingspercentage enkel de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage met de minst voordelige pensioenopbrengst verwijderd worden uit de pensioenberekening wat de impact op de pensioenberekening verder verzacht. Er werd overigens voor bepaalde perioden ook rekening gehouden met het sociaal overleg (zie met name de uitzondering voorzien voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering)')."

De memorie van toelichting en de door de gemachtigde gegeven uitleg verschaffen duidelijkheid over het nagestreefde legitieme doel en over de corrigerende elementen die met de maatregel gepaard gaan. Die verantwoording biedt evenwel weinig inzicht over de concrete impact ervan op pensioenrechten van de betrokken rechthebbenden. Mede in het licht hiervan is het voor de afdeling Wetgeving niet mogelijk om die verantwoording op sluitende wijze op haar deugdelijkheid in het licht van artikel 23 van de Grondwet te beoordelen, aangezien zij geen kennis heeft van alle feiten en elementen die in dat verband relevant kunnen zijn.⁵ Dat is des te meer zo aangezien, zoals hiervoor opgemerkt, ten aanzien van de betrokken rechthebbenden recent reeds andere maatregelen werden genomen die een impact hebben op hun recht op sociale zekerheid,⁶ met inbegrip van de regeling van de thans geviseerde gelijkgestelde perioden, zoals de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd. De vraag rijst overigens of de maatregel ten aanzien van personen voor wie de loopbaan reeds gelijkgestelde perioden uit het verleden bevat pertinent is in het licht van de doelstelling van de versterking van de band tussen het pensioen en effectieve arbeidsprestaties.⁷

Het verdient aanbeveling de in de memorie van toelichting gegeven verantwoording aan te vullen met voldoende concrete en precieze gegevens, die toelaten om te beoordelen of de maatregelen voor bepaalde groepen een aanzienlijke achteruitgang kunnen inhouden en of de wetgever, bij het nastreven van het legitieme doel, voldoende rekening heeft gehouden met de redelijkheid van de ontworpen maatregel.

5.1. Het voorontwerp bevat verschillende bepalingen waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen categorieën van gepensioneerden op grond van onder meer de aard van de gelijkgestelde activiteit, het ogenblik waarop de betrokkenen werden geboren en het ogenblik waarop het pensioen ingaat. Een dergelijk verschil in behandeling dient telkens verantwoord te kunnen worden in het licht van de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie zoals die zijn vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Een verschil in behandeling is volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof slechts verenigbaar met de grondwettelijke beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie wanneer

⁵ Uit de toelichting verschaft aan de inspecteur van Financiën blijkt bijvoorbeeld dat de stellers van het voorontwerp de concrete impact van de maatregel inschatten op gemiddeld 200 tot 220 euro bruto per persoon per maand.

⁶ Zie opmerking 3.

⁷ Zie ook opmerking 6.

een kwetsbare groep is. Bovendien zullen bij overschrijding van het beperkingspercentage enkel de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage met de minst voordelige pensioenopbrengst verwijderd worden uit de pensioenberekening wat de impact op de pensioenberekening verder verzacht. Er werd overigens voor bepaalde perioden ook rekening gehouden met het sociaal overleg (zie met name de uitzondering voorzien voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering)')."

L'exposé des motifs et les explications fournies par le délégué apportent des éclaircissements sur l'objectif légitime poursuivi et sur les éléments correcteurs dont la mesure est assortie. Cette justification ne permet cependant pas de cerner l'incidence concrète de la mesure sur les droits à la pension des bénéficiaires concernés. Eu égard notamment à ce qui précède, il n'est pas possible pour la section de législation d'apprécier d'une manière concluante, à la lumière de l'article 23 de la Constitution, la validité de cette justification, dès lors qu'elle n'a pas connaissance de tous les faits et éléments pouvant être pertinents à cet effet⁵. C'est d'autant plus vrai que, comme il a été observé ci-dessus, d'autres mesures ont déjà été prises récemment à l'égard des bénéficiaires concernés, qui ont une incidence sur leur droit à la sécurité sociale⁶, en ce compris le régime des périodes assimilées actuellement visées, comme la limitation de l'allocation de chômage dans le temps. La question se pose d'ailleurs de savoir si, à la lumière de l'objectif du renforcement du lien entre la pension et les prestations de travail effectives, la mesure est pertinente à l'égard des personnes dont la carrière contient déjà des périodes assimilées du passé⁷.

Il est recommandé de compléter la justification donnée dans l'exposé des motifs par des éléments suffisamment concrets et précis permettant d'apprécier si les mesures peuvent impliquer un recul significatif pour certains groupes et si, dans la poursuite de l'objectif légitime, le législateur a tenu compte à suffisance du caractère raisonnable de la mesure en projet.

5.1. L'avant-projet comporte diverses dispositions qui opèrent une distinction entre des catégories de pensionnés sur la base notamment de la nature de l'activité assimilée, du moment où les personnes concernées sont nées et du moment où la pension prend cours. Une telle différence de traitement doit chaque fois pouvoir se justifier à la lumière des principes d'égalité et de non-discrimination inscrits aux articles 10 et 11 de la Constitution.

Selon la jurisprudence de la Cour constitutionnelle, une différence de traitement ne peut se concilier avec les principes constitutionnels d'égalité et de non-discrimination que

⁵ Il ressort par exemple des explications fournies à l'inspecteur des Finances que les auteurs de l'avant-projet évaluent l'incidence concrète de la mesure à un montant de 200 à 220 euros bruts en moyenne par personne et par mois.

⁶ Voir l'observation 3.

⁷ Voir aussi l'observation 6.

dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betrokken maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

5.2. De stellers van het voorontwerp zullen erover moeten waken dat voor elk van de ingevoerde verschillende behandeling van categorieën van gepensioneerden een afdoende verantwoording voorhanden is. Hierover ondervraagd, verklaarde de gemachtigde in aanvulling van de memorie van toelichting het volgende:

“De keuze om een inactiviteitsperiode al dan niet mee te tellen voor het beperkingspercentage berust op de reden waarom betrokkene gedurende deze periode(n) niet werkte.

Het doel van de wetgever is hierbij om te vermijden dat personen die hun loopbaan hebben onderbroken vanwege een maatschappelijk verantwoord motief, zoals onder meer voor perioden van ziekte en invaliditeit, voor perioden van moederschapsbescherming en voor diverse zorgverloven, benadeeld zouden worden door de invoering van het beperkingspercentage en dat het beperkingspercentage louter toegepast zal worden op perioden waarop dit (gelet op de beweegreden voor de onderbreking) als verantwoord beschouwd mag worden, zijnde met name perioden van volledige werkloosheid, brugpensioen, SWT en de niet-gewerkte periodes van landingsbanen. Een dergelijk criterium is objectief en pertinent in het licht van de nagestreefde doelstellingen en brengt geen onevenredige gevolgen teweeg.

De keuze van deze perioden is dus gebaseerd op een beleidsafweging, waarbij door de wetgever – gebruikmakend van de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt in sociaaleconomische aangelegenheden - rekening werd gehouden met de hierboven aangehaalde legitieme doelstelling.

Er zijn bovendien de nodige overgangsmaatregelen en uitzonderingen voorzien op het beperkingspercentage.

Voor perioden van tijdelijke werkloosheid wordt zo een uitzondering voorzien voor occasionele perioden waarin de werknemer nog steeds door een arbeidsovereenkomst verbonden is maar waarvan de uitvoering tijdelijk geheel of gedeeltelijk geschorst is op initiatief van de werkgever en die dus duidelijk te onderscheiden valt gewone werkloosheidsperioden.

Hetzelfde kan gezegd worden voor de occasionele werkloosheidsperioden voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders, aangezien het hier gaat om personen die zich, gezien de specifieke arbeidsorganisatie in de sectoren waarin zij zijn tewerkgesteld (havenarbeid, visserij), immers de facto in een situatie bevinden vergelijkbaar met deze van tijdelijke werkloosheid, hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

si cette différence repose sur un critère objectif et qu'elle est raisonnablement justifiée. L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure concernée ainsi que de la nature des principes en cause; le principe d'égalité est violé lorsqu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé.

5.2. Les auteurs de l'avant-projet veilleront à ce que l'instauration de chaque différence de traitement de catégories de pensionnés puisse être adéquatement justifiée. Interrogé à ce sujet, le délégué a déclaré, en complément de l'exposé des motifs, ce qui suit:

“De keuze om een inactiviteitsperiode al dan niet mee te tellen voor het beperkingspercentage berust op de reden waarom betrokkene gedurende deze periode(n) niet werkte.

Het doel van de wetgever is hierbij om te vermijden dat personen die hun loopbaan hebben onderbroken vanwege een maatschappelijk verantwoord motief, zoals onder meer voor perioden van ziekte en invaliditeit, voor perioden van moederschapsbescherming en voor diverse zorgverloven, benadeeld zouden worden door de invoering van het beperkingspercentage en dat het beperkingspercentage louter toegepast zal worden op perioden waarop dit (gelet op de beweegreden voor de onderbreking) als verantwoord beschouwd mag worden, zijnde met name perioden van volledige werkloosheid, brugpensioen, SWT en de niet-gewerkte periodes van landingsbanen. Een dergelijk criterium is objectief en pertinent in het licht van de nagestreefde doelstellingen en brengt geen onevenredige gevolgen teweeg.

De keuze van deze perioden is dus gebaseerd op een beleidsafweging, waarbij door de wetgever – gebruikmakend van de ruime beoordelingsvrijheid waarover hij beschikt in sociaaleconomische aangelegenheden - rekening werd gehouden met de hierboven aangehaalde legitieme doelstelling.

Er zijn bovendien de nodige overgangsmaatregelen en uitzonderingen voorzien op het beperkingspercentage.

Voor perioden van tijdelijke werkloosheid wordt zo een uitzondering voorzien voor occasionele perioden waarin de werknemer nog steeds door een arbeidsovereenkomst verbonden is maar waarvan de uitvoering tijdelijk geheel of gedeeltelijk geschorst is op initiatief van de werkgever en die dus duidelijk te onderscheiden valt gewone werkloosheidsperioden.

Hetzelfde kan gezegd worden voor de occasionele werkloosheidsperioden voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders, aangezien het hier gaat om personen die zich, gezien de specifieke arbeidsorganisatie in de sectoren waarin zij zijn tewerkgesteld (havenarbeid, visserij), immers de facto in een situatie bevinden vergelijkbaar met deze van tijdelijke werkloosheid, hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

Ook de perioden van tewerkstelling als tewerkgestelde werkloze zullen onder een uitzondering vallen.

Voor de kunstwerkers tot slot wordt dit gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingssituatie voor kunstwerkers die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde perioden, kortetermijncontracten of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

Voor de hierboven vermelde uitzonderingen voor occasionele perioden van werkloosheid van havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders en kunstwerkers alsook voor de perioden van tijdelijke werkloosheid en perioden van tewerkgestelde werklozen moet benadrukt worden dat ook voor andere onderdelen van de bredere pensioenhervorming waar nodig een afwijkende behandeling voorzien zal worden en dat op deze wijze een coherente en billijke werkwijze ten aanzien van deze personen gegarandeerd wordt over de verschillende luiken van de bredere pensioenhervorming heen.

Bovenop deze uitzonderingen voor de bovenstaande categorieën (die dus ook terugkomen in andere luiken van de lopende pensioenhervorming) werd bovendien – op vraag van de sociale partners – specifiek voor het beperkingspercentage voorzien in een bijkomende uitzondering voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering).

Het beperkingspercentage wordt ook – net zoals andere maatregelen uit de bredere pensioenhervorming – geleidelijk ingevoerd en dit via een aan geboortecohorte gebonden percentage, waardoor rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere cohorten en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere cohortes.

Tot slot zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers."

De Raad van State beschikt niet over voldoende concrete gegevens om het voorontwerp vanuit dit oogpunt te beoordelen, mede omdat de voorliggende regeling slechts een onderdeel vormt van een ruimer en in de tijd gespreid pakket van maatregelen op het vlak van de aanpassing van de pensioenen, waardoor het voorontwerp, wat betreft het in overeenstemming zijn met de voornoemde beginselen, uiteraard in een bredere context moet worden beoordeeld. Ook hier verdient het alleszins aanbeveling om de memorie van toelichting aan te vullen met een voldoende concrete verantwoording in het licht van het gelijkheidsbeginsel.

Daarbij is in ieder geval rekening te houden met het volgende.

Ook de perioden van tewerkstelling als tewerkgestelde werkloze zullen onder een uitzondering vallen.

Voor de kunstwerkers tot slot wordt dit gerechtvaardigd door de onzekere tewerkstellingssituatie voor kunstwerkers die zich kenmerkt door de afwisseling tussen betaalde en niet betaalde perioden, kortetermijncontracten of contracten met een taakloon, onzichtbaar werk en een diversiteit aan werkgevers hetgeen binnen de werkloosheidsreglementering eveneens aanleiding geeft tot een bijzondere regeling met andere behandeling dan die voor andere volledig werklozen.

Voor de hierboven vermelde uitzonderingen voor occasionele perioden van werkloosheid van havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders en kunstwerkers alsook voor de perioden van tijdelijke werkloosheid en perioden van tewerkgestelde werklozen moet benadrukt worden dat ook voor andere onderdelen van de bredere pensioenhervorming waar nodig een afwijkende behandeling voorzien zal worden en dat op deze wijze een coherente en billijke werkwijze ten aanzien van deze personen gegarandeerd wordt over de verschillende luiken van de bredere pensioenhervorming heen.

Bovenop deze uitzonderingen voor de bovenstaande categorieën (die dus ook terugkomen in andere luiken van de lopende pensioenhervorming) werd bovendien – op vraag van de sociale partners – specifiek voor het beperkingspercentage voorzien in een bijkomende uitzondering voor perioden van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering).

Het beperkingspercentage wordt ook – net zoals andere maatregelen uit de bredere pensioenhervorming – geleidelijk ingevoerd en dit via een aan geboortecohorte gebonden percentage, waardoor rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere cohorten en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere cohortes.

Tot slot zal het beperkingspercentage niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen in de pensioenregeling van de werknemers".

Le Conseil d'État ne dispose pas de suffisamment d'éléments concrets pour apprécier l'avant-projet sous cet angle, dès lors notamment que le régime à l'examen ne constitue qu'un élément d'un ensemble plus large de mesures étalées dans le temps en matière d'adaptation des pensions, l'avant-projet nécessitant évidemment d'être apprécié dans un contexte plus large, en ce qui concerne sa conformité aux principes précités. Il est en l'occurrence également recommandé de compléter l'exposé des motifs par une justification suffisamment concrète au regard du principe d'égalité.

À cet égard, il faut en tout état de cause tenir compte de ce qui suit.

6.1. Luidens de memorie van toelichting realiseert het voorontwerp een harmonisering tussen de verschillende pensioenregelingen, aangezien een systeem waarbij bepaalde niet-gewerkte perioden slechts ten belope van een percentage in aanmerking komen voor de berekening van het pensioen reeds bestaat in de regeling van de ambtenaren. In een beperkingspercentage in de regeling van de zelfstandigen wordt daarentegen niet voorzien, naar verluidt aangezien de weinige gelijkgestelde perioden in een loopbaan als zelfstandige niet als tegenhanger van de gelijkgestelde perioden voor werknemers mogen worden beschouwd.

Door deze hervorming worden bijgevolg categorieën van personen die tot nu toe werden beschouwd als zich bevindend in wezenlijk verschillende situaties, hetgeen de invoering en handhaving van verschillen in de berekening van hun pensioenen rechtvaardigde, voortaan identiek behandeld. Hoewel de wetgever in sociaal-economische aangelegenheden over een beoordelingsmarge beschikt als hij moet nagaan of het opportuun is verschillende regelingen te harmoniseren en hoe dat concreet dient te gebeuren, moet die harmonisatie tot stand komen met inachtneming van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel. Zodoende moet men de afschaffing van een specifieke regeling die tot nu toe gerechtvaardigd was omdat de gelijkgestelde perioden samenhangen met het werknemersstatuut, redelijk kunnen verantwoorden ten aanzien van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel,⁸ terwijl de harmonisatiedoelstelling op zichzelf niet volstaat als rechtvaardiging van de identieke behandeling die vandaag beoogd wordt.

De evenredigheid van de ontworpen regeling voor de betreffende categorieën van rechthebbenden valt niet te verantwoorden door in de memorie van toelichting louter te verwijzen naar het feit dat “een systeem, waarbij bepaalde niet-gewerkte perioden slechts ten belope van een bepaald percentage in aanmerking genomen worden voor de berekening van het pensioenbedrag, nu reeds bestaat in de pensioenregeling van de ambtenaren”, zonder dat in het licht van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel enige andere verantwoording wordt gegeven waarom het nodig is situaties die tot nu toe verschillend behandeld werden, vandaag identiek te behandelen.

Wat het nagestreefde doel inzake harmonisatie betreft, moeten de stellers van het voorontwerp bijgevolg de evenredigheid van de regeling kunnen staven, en daarvoor is meer nodig dan een algemene verantwoording op grond van een harmonisatiedoelstelling.

⁸ Zo heeft de afdeling Wetgeving geoordeeld dat “[d]e wetgever moet kunnen verantwoorden waarom situaties die thans verschillend worden behandeld, voortaan op identieke of analoge wijze kunnen worden behandeld zonder dat het gelijkheidsbeginsel wordt geschonden”. Zie met name adv.RvS 50742/1/2 van 20 december 2011 over amendementen op een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 28 december 2011 ‘houdende diverse bepalingen’ (*Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1952/13*); adv.RvS 50743/3 van 20 december 2011 over een amendement op een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 28 december 2011 ‘houdende diverse bepalingen inzake justitie (I)’ (*Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1953/7*).

6.1. Selon l'exposé des motifs, l'avant-projet réalise une harmonisation entre les différents régimes de pension, étant donné qu'un système, dans lequel certaines périodes non travaillées ne sont prises en compte qu'à concurrence d'un certain pourcentage pour le calcul du montant de la pension, existe déjà dans le régime de pension des fonctionnaires. En revanche, il n'est pas prévu de pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs indépendants, dès lors, semble-t-il, que les rares périodes assimilées dans une carrière de travailleur indépendant ne peuvent pas être considérées comme l'équivalent des périodes assimilées pour les travailleurs salariés.

Par conséquent, cette réforme aboutit à traiter désormais de manière identique des catégories de personnes qui, jusqu'ici, étaient considérées comme relevant de situations essentiellement différentes, ce qui justifiait l'instauration et le maintien de différences en ce qui concerne le calcul de leurs pensions. Si le législateur dispose, en matière socio-économique, d'une marge d'appréciation quant à l'opportunité de la poursuite d'une harmonisation de régimes différents et de la manière de la concrétiser, cette harmonisation doit s'opérer dans le respect du principe d'égalité et de non-discrimination. Ainsi, il faut pouvoir justifier raisonnablement au regard du principe d'égalité et de non-discrimination⁸ la suppression d'un régime spécifique qui, jusqu'ici, était justifié au motif que les périodes assimilées étaient liées au statut de travailleur salarié, sans que l'objectif d'harmonisation suffise à lui seul pour justifier le traitement identique envisagé aujourd'hui.

La seule référence dans l'exposé des motifs au fait qu'“un système, dans lequel certaines périodes non travaillées ne sont prises en compte qu'à concurrence d'un certain pourcentage pour le calcul du montant de la pension, existe déjà dans le régime de pension des fonctionnaires”, sans autre élément justifiant, au regard du principe d'égalité et de non-discrimination, la nécessité de traiter aujourd'hui de manière identique des situations qui jusqu'ici étaient traitées de manière différente, ne permet pas de justifier la proportionnalité du régime en projet pour les catégories de bénéficiaires concernées.

En ce qui concerne l'objectif d'harmonisation poursuivi, les auteurs de l'avant-projet devront par conséquent être en mesure d'étayer la proportionnalité du régime davantage que par une justification générale fondée sur un objectif d'harmonisation.

⁸ Ainsi, la section de législation a estimé qu'“[i]l appartient au législateur d'être en mesure de justifier pourquoi dorénavant des situations traitées actuellement de manière différente peuvent désormais, sans méconnaître le principe d'égalité, être traitées d'une manière identique ou analogue”. Voir notamment l'avis C.E. 50742/1/2 du 20 décembre 2011 sur des amendements à un avant-projet devenu la loi du 28 décembre 2011 ‘portant des dispositions diverses’ (*Doc. parl., Chambre, 2011-12, n° 1952/13*); l'avis C.E. 50743/3 du 20 décembre 2011 sur un amendement à un avant-projet devenu la loi du 28 décembre 2011 ‘portant des dispositions diverses en matière de justice (I)’ (*Doc. parl., Chambre, 2011-12, n° 1953/7*).

6.2. Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof blijkt dat indien de wetgever een beleidswijziging noodzakelijk acht, hij vermag te oordelen dat die beleidswijziging met onmiddellijke ingang moet worden doorgevoerd en hij in beginsel niet ertoe gehouden is in een overgangsregeling te voorzien. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn slechts geschonden indien de overgangsregeling of de afwezigheid daarvan tot een verschil in behandeling leidt waarvoor geen redelijke verantwoording bestaat⁹ of indien aan het vertrouwensbeginsel op buitensporige wijze afbreuk wordt gedaan.¹⁰ Dat laatste is het geval wanneer de rechtmatige verwachtingen van een bepaalde categorie van rechtsonderhorigen worden miskend zonder dat een dwingende reden van algemeen belang voorhanden is die het ontbreken van een overgangsregeling kan verantwoorden.¹¹

Het ontworpen artikel 7ter, § 1, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 (artikel 4 van het voorontwerp) verbindt het maximale percentage aan gelijkgestelde dagen dat voor de berekening van het pensioen in aanmerking kan worden genomen aan het geboortjaar van de werknemer of de overleden echtgenoot. Voor wie geboren is in de periode van 1961 tot 1964 gaat het om 40 %, waarna dat maximum per kalenderjaar telkens met 5 % daalt. Voor wie geboren is in 1968 of nadien geldt een maximum van 20 %. In de memorie van toelichting wordt aangevoerd dat daarmee rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere generaties en tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere generaties. De keuze voor de percentages en geboortecohortes verantwoordde de gemachtigde verder als volgt:

“Het federale regeerakkoord 2025-2029 van 31 januari 2025 stelt in het luik Pensioenen:

‘Vandaag is zowat 1/3^e van de pensioenrechten gebaseerd op niet-gewerkte periodes wat de werknemers betreft. Deze gelijkstelling behouden we enkel waar dit maatschappelijk verantwoord is, zoals voor periodes van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof en voor de diverse zorgverloven, maar bouwen we af voor periodes van bv. Bruggpensioen (SWT), langdurige werkloosheid en landingsbanen.’

Deze stelling wordt onderbouwd door recente cijfers die werden aangeleverd door de Federale Pensioendienst en die worden weergegeven in onderstaande tabel. Voor rustpensioenen die in 2023 voor het eerst werden toegekend, waren de gelijkgestelde periodes volgens type gelijkstelling verdeeld zoals in onderstaande tabel. Het gemiddelde aandeel van

⁹ GwH 26 april 2007, nr. 71/2007, B.7.3.

¹⁰ Zie onder meer: GwH 17 april 2008, nr. 67/2008, B.5.2; GwH 18 juni 2009, nr. 100/2009, B.6; GwH 16 juli 2009, nr. 115/2009, B.5; GwH 17 september 2009, nr. 141/2009, B.5; GwH 20 oktober 2009, nr. 163/2009, B.8; GwH 20 januari 2010, nr. 2/2010, B.7; GwH 27 januari 2011, nr. 13/2011, B.4; GwH 8 mei 2013, nr. 63/2013, B.4.1; GwH 8 mei 2014, nr. 80/2014, B.28.3.2.

¹¹ Zie onder meer: GwH 17 april 2008, nr. 67/2008, B.5.2; GwH 20 oktober 2009, nr. 163/2009, B.8; GwH 20 januari 2010, nr. 2/2010, B.7; GwH 8 mei 2013, nr. 63/2013, B.4.1; GwH 8 mei 2014, nr. 80/2014, B.28.3.2; GwH 6 februari 2020, nr. 13/2020, B.5.1; GwH 20 juni 2024, nr. 64/2024, B.54.

6.2. Il ressort de la jurisprudence de la Cour constitutionnelle que si le législateur estime qu'un changement de politique s'impose, il peut décider de lui donner un effet immédiat et il n'est pas tenu, en principe, de prévoir un régime transitoire. Les articles 10 et 11 de la Constitution ne sont violés que si le régime transitoire ou son absence entraîne une différence de traitement insusceptible de justification raisonnable⁹ ou s'il est porté une atteinte excessive au principe de la confiance légitime¹⁰. Tel est le cas lorsqu'il est porté atteinte aux attentes légitimes d'une catégorie déterminée de justiciables sans qu'un motif impérieux d'intérêt général puisse justifier l'absence d'un régime transitoire¹¹.

L'article 7ter, § 1er, en projet, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 (article 4 de l'avant-projet) lie le pourcentage maximum de jours assimilés qui peut être pris en considération pour le calcul de la pension à l'année de naissance du travailleur salarié ou du conjoint décédé. Pour les personnes nées dans la période de 1961 à 1964, ce pourcentage est de 40 %, ensuite ce maximum diminue chaque fois de 5 % par année civile. Pour les personnes nées en 1968 ou après, le pourcentage maximum est de 20 %. L'exposé des motifs soutient qu'il est ainsi tenu compte des attentes acquises des générations plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les plus jeunes générations. Le délégué a justifié le choix des pourcentages et des cohortes de naissance comme suit:

“Het federale regeerakkoord 2025-2029 van 31 januari 2025 stelt in het luik Pensioenen:

‘Vandaag is zowat 1/3e van de pensioenrechten gebaseerd op niet-gewerkte periodes wat de werknemers betreft. Deze gelijkstelling behouden we enkel waar dit maatschappelijk verantwoord is, zoals voor periodes van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof en voor de diverse zorgverloven, maar bouwen we af voor periodes van bv. Bruggpensioen (SWT), langdurige werkloosheid en landingsbanen.’

Deze stelling wordt onderbouwd door recente cijfers die werden aangeleverd door de Federale Pensioendienst en die worden weergegeven in onderstaande tabel. Voor rustpensioenen die in 2023 voor het eerst werden toegekend, waren de gelijkgestelde periodes volgens type gelijkstelling verdeeld zoals in onderstaande tabel. Het gemiddelde aandeel

⁹ C.C., 26 avril 2007, n° 71/2007, B.7.3.

¹⁰ Voir notamment: C.C., 17 avril 2008, n° 67/2008, B.5.2; C.C., 18 juin 2009, n° 100/2009, B.6; C.C., 16 juillet 2009, n° 115/2009, B.5; C.C., 17 septembre 2009, n° 141/2009, B.5; C.C., 20 octobre 2009, n° 163/2009, B.8; C.C., 20 janvier 2010, n° 2/2010, B.7; C.C., 27 janvier 2011, n° 13/2011, B.4; C.C., 8 mai 2013, n° 63/2013, B.4.1; C.C., 8 mai 2014, n° 80/2014, B.28.3.2.

¹¹ Voir notamment: C.C., 17 avril 2008, n° 67/2008, B.5.2; C.C., 20 octobre 2009, n° 163/2009, B.8; C.C., 20 janvier 2010, n° 2/2010, B.7; C.C., 8 mai 2013, n° 63/2013, B.4.1; C.C., 8 mai 2014, n° 80/2014, B.28.3.2; C.C., 6 février 2020, n° 13/2020, B.5.1; C.C., 20 juin 2024, n° 64/2024, B.54.

gelijkgestelde periodes, onafhankelijk van gender of type gelijkstelling, bedraagt 30 %.

van gelijkgestelde periodes, onafhankelijk van gender of type gelijkstelling, bedraagt 30 %.

Gender	Aantal personen	SWT- (pseudo) bruggpensioen	Ziekte - invaliditeit	Werkloosheid	Loopbaanonderbreking
Mannen	29 828	16%	36%	30%	18%
Vrouwen	28 387	8%	47%	26%	18%
Totaal	58 215	12%	42%	28%	18%

Het aandeel gelijkgestelde periodes van de loopbaan dat voortkomt uit periodes van SWT, werkloosheid, landingsbanen, die onder het beperkingspercentage vallen, is beduidend hoger bij mannen dan bij vrouwen.

Het zijn enkel de gelijkgestelde dagen die onder het beperkingspercentage vallen die in aanmerking worden genomen voor de toepassing van het beperkingspercentage. Als we kijken naar het aandeel van de gelijkgestelde periodes over de ganse loopbaan dat betrekking heeft op de periodes van SWT, werkloosheid of landingsbanen, die onder het beperkingspercentage vallen, stellen we vast dat dat aandeel slechts 40 % uitmaakt van alle gelijkgestelde periodes. Het aandeel gelijkgestelde periodes uit SWT, werkloosheid, landingsbanen over de ganse loopbaan bedraagt dus gemiddeld 12 % (40 % van 30 %). De toepassing van een beperkingspercentage van maximaal 40 % bij de inwerkingtreding van de maatregel op personen geboren tussen 1961 en 1964 ligt dus ruimschoots boven het gemiddeld percentage van 12 %.

Bij wijze van overgangmaatregel en om de geleidelijke inwerkingtreding te verzekeren, is ervoor gekozen om voor de cohorten die het dichtst bij hun pensioen staan een hogere toegelaten grens te hanteren van 40 %. Vanuit het principe van rechtszekerheid en gelijkheid wordt één uniforme grens voor mannen en vrouwen gebruikt. Deze grens wordt vervolgens stelselmatig afgebouwd in jaarlijkse stappen van 5 procentpunten tot 20 %, aansluitend bij het huidige toegelaten niveau in het ambtenarenstelsel. Bij ambtenaren worden, sinds 1986, periodes van halftijdse vervroegde uittrede en verloven voorafgaand aan pensionering voor de berekening van het rustpensioen slechts in aanmerking genomen ten belope van een maximum percentage van 20 % van de aanneembare duur van de diensten voor de berekening van het pensioen (artikel 3 Koninklijk Besluit nr.442 van 14 augustus 1986).

Wat betreft de geboortecohortes werd in het regeerakkoord voor verschillende maatregelen – zoals de bonus-malus en de verlenging van de referteperiode – oorspronkelijk uitgegaan van een inwerkingtreding per kalenderjaar. Tijdens het beleidsproces is duidelijk geworden, in overleg met de Federale Pensioendienst, dat een dergelijke aanpak kan leiden tot ongewenste effecten en ongelijkheden. Daarom werd beslist om de transitieperiode voor deze maatregelen te koppelen aan het geboortjaar, wat een objectief en exogeen criterium vormt. Dezelfde logica wordt toegepast op voorliggend voorontwerp.

Het aandeel gelijkgestelde periodes van de loopbaan dat voortkomt uit periodes van SWT, werkloosheid, landingsbanen, die onder het beperkingspercentage vallen, is beduidend hoger bij mannen dan bij vrouwen.

Het zijn enkel de gelijkgestelde dagen die onder het beperkingspercentage vallen die in aanmerking worden genomen voor de toepassing van het beperkingspercentage. Als we kijken naar het aandeel van de gelijkgestelde periodes over de ganse loopbaan dat betrekking heeft op de periodes van SWT, werkloosheid of landingsbanen, die onder het beperkingspercentage vallen, stellen we vast dat dat aandeel slechts 40 % uitmaakt van alle gelijkgestelde periodes. Het aandeel gelijkgestelde periodes uit SWT, werkloosheid, landingsbanen over de ganse loopbaan bedraagt dus gemiddeld 12 % (40 % van 30 %). De toepassing van een beperkingspercentage van maximaal 40 % bij de inwerkingtreding van de maatregel op personen geboren tussen 1961 en 1964 ligt dus ruimschoots boven het gemiddeld percentage van 12 %.

Bij wijze van overgangmaatregel en om de geleidelijke inwerkingtreding te verzekeren, is ervoor gekozen om voor de cohorten die het dichtst bij hun pensioen staan een hogere toegelaten grens te hanteren van 40 %. Vanuit het principe van rechtszekerheid en gelijkheid wordt één uniforme grens voor mannen en vrouwen gebruikt. Deze grens wordt vervolgens stelselmatig afgebouwd in jaarlijkse stappen van 5 procentpunten tot 20 %, aansluitend bij het huidige toegelaten niveau in het ambtenarenstelsel. Bij ambtenaren worden, sinds 1986, periodes van halftijdse vervroegde uittrede en verloven voorafgaand aan pensionering voor de berekening van het rustpensioen slechts in aanmerking genomen ten belope van een maximum percentage van 20 % van de aanneembare duur van de diensten voor de berekening van het pensioen (artikel 3 Koninklijk Besluit nr.442 van 14 augustus 1986).

Wat betreft de geboortecohortes werd in het regeerakkoord voor verschillende maatregelen – zoals de bonus-malus en de verlenging van de referteperiode – oorspronkelijk uitgegaan van een inwerkingtreding per kalenderjaar. Tijdens het beleidsproces is duidelijk geworden, in overleg met de Federale Pensioendienst, dat een dergelijke aanpak kan leiden tot ongewenste effecten en ongelijkheden. Daarom werd beslist om de transitieperiode voor deze maatregelen te koppelen aan het geboortjaar, wat een objectief en exogeen criterium vormt. Dezelfde logica wordt toegepast op voorliggend voorontwerp.

Bij een koppeling aan het geboortjaar moet worden vastgesteld welke leeftijd als kantelleeftijd geldt voor alle burgers, omdat niet iedereen op exact dezelfde leeftijd met pensioen gaat. In het voorliggende voorontwerp is hiervoor aangesloten bij de wettelijke pensioenleeftijd van 66/67 jaar vanaf 2027. Het eerste betrokken geboortjaar, 1961, bereikt in 2027 de wettelijke pensioenleeftijd van 66 jaar, het jaar waarin de maatregel in werking treedt.”

Hoewel het maximale percentage hoger is voor werknemers die dicht bij de wettelijke pensioenleeftijd staan, is het niet duidelijk in welk opzicht de maatregel geen afbreuk zou doen aan het gewettigd vertrouwen van – bij wijze van voorbeeld – een werknemer geboren in 1968 die gedurende aanzienlijke delen van zijn loopbaan werkloos is geweest en wiens pensioen voortaan berekend wordt met inbegrip van een maximaal percentage aan gelijkgestelde dagen.¹² Hetzelfde geldt in geval van een overlevingspensioen of overgangsuitkering voor de langstlevende echtgenoot.

De stellers van het voorontwerp moeten bijgevolg een objectieve en redelijke verantwoording geven voor het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de ontstentenis van een overgangsregeling bij de invoering van het beperkingspercentage.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

7. In het ontworpen artikel 7ter, § 3, eerste lid, 1°, b), van het koninklijk besluit van 23 december 1996 wordt het best geschreven “van 1 april 2014 tot 30 september 2022” in plaats van “tussen 1 april 2014 en 30 september 2022”.

8. Het ontworpen artikel 7ter, § 3, vierde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bepaalt dat de Koning “elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in deze paragraaf bedoelde dagen” kan doen. Hoewel uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof blijkt dat artikel 23 van de Grondwet de bevoegde wetgever niet verplicht om alle essentiële elementen van de daarin opgenomen rechten te regelen,¹³ volgt uit de adviespraktijk van de Raad van State niettemin dat hij van oordeel is dat de verplichting voor de wetgever om het onderwerp te bepalen van een delegatie in een dergelijke aangelegenheid impliceert dat hij de delegatie

¹² Uit het ontworpen artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 (artikel 4 van het voorontwerp) volgt overigens dat het voor een werknemer moeilijk zal zijn om in te schatten in hoeverre gelijkgestelde perioden die binnen het toepassingsgebied van dit artikel vallen, zullen meetellen voor het pensioen. Dat lijkt pas op het einde van de loopbaan duidelijk te worden.

¹³ GwH 15 juni 2017, nr. 71/2017, B.9; GwH 21 juni 2018, nr. 77/2018, B.5.4; GwH 27 juni 2019, nr. 105/2019, B.6; GwH 24 oktober 2019, nr. 148/2019, B.31; GwH 14 mei 2020, nr. 67/2020, B.9.1.

Bij een koppeling aan het geboortjaar moet worden vastgesteld welke leeftijd als kantelleeftijd geldt voor alle burgers, omdat niet iedereen op exact dezelfde leeftijd met pensioen gaat. In het voorliggende voorontwerp is hiervoor aangesloten bij de wettelijke pensioenleeftijd van 66/67 jaar vanaf 2027. Het eerste betrokken geboortjaar, 1961, bereikt in 2027 de wettelijke pensioenleeftijd van 66 jaar, het jaar waarin de maatregel in werking treedt”.

Bien que le pourcentage maximum soit plus élevé pour les travailleurs salariés très proches de l’âge légal de la pension, on n’aperçoit pas clairement en quoi la mesure ne constituerait pas une atteinte à la confiance légitime d’un travailleur salarié – à titre illustratif – né en 1968 qui a été au chômage pendant des périodes conséquentes de sa carrière et dont la pension sera désormais calculée en tenant compte d’un pourcentage maximum de jours assimilés¹². Il en va de même en cas de pension de survie ou d’allocation de transition pour le conjoint survivant.

Par conséquent, les auteurs de l’avant-projet doivent justifier de manière objective et raisonnable la différence de traitement qui résulte de l’absence de régime transitoire lors de l’instauration du pourcentage de limitation.

EXAMEN DU TEXTE

Article 4

7. À l’article 7ter, § 3, alinéa 1er, 1°, b), en projet, de l’arrêté royal du 23 décembre 1996, il serait préférable d’écrire “du 1er avril 2014 au 30 septembre 2022” au lieu de “entre le 1er avril 2014 et le 30 septembre 2022”.

8. L’article 7ter, § 3, alinéa 4, en projet, de l’arrêté royal du 23 décembre 1996 dispose que le Roi peut apporter “toute modification formelle nécessaire à la description des jours visés au présent paragraphe”. Bien qu’il ressorte de la jurisprudence de la Cour constitutionnelle que l’article 23 de la Constitution n’impose pas au législateur compétent de régler tous les éléments essentiels des droits qui y sont inscrits¹³, il résulte néanmoins de la législation du Conseil d’État qu’il estime que l’obligation pour le législateur de définir l’objet d’une délégation dans une matière de l’espèce implique qu’il lui appartient de délimiter la délégation en réglant lui-même

¹² Il résulte d’ailleurs de l’article 7ter, en projet, de l’arrêté royal du 23 décembre 1996 (article 4 de l’avant-projet) qu’il sera difficile pour un travailleur salarié d’évaluer dans quelle mesure les périodes assimilées relevant du champ d’application de cet article seront prises en compte pour la pension. Cela ne semble devenir clair qu’à la fin de la carrière.

¹³ C.C., 15 juin 2017, n° 71/2017, B.9; C.C., 21 juin 2018, n° 77/2018, B.5.4; C.C., 27 juin 2019, n° 105/2019, B.6; C.C., 24 octobre 2019, n° 148/2019, B.31; C.C., 14 mai 2020, n° 67/2020, B.9.1.

behoort af te bakenen door de reikwijdte, de toekenningsvoorwaarden en de werkingsfeer *ratione personae* van de bedoelde rechten zelf in voldoende mate te regelen.¹⁴

Ter wille van de rechtszekerheid en binnen die grenzen moet dus worden verduidelijkt wat wordt bedoeld met “elke noodzakelijke formele wijziging”.

De griffier,

Greet VERBERCKMOES

De voorzitter,

Wouter PAS

à suffisance la portée, les conditions d’octroi et le champ d’application personnel des droits visés¹⁴.

Dans un souci de sécurité juridique et dans ces limites, il faut donc préciser ce que l’on entend par “toute modification formelle nécessaire”.

Le greffier,

Greet VERBERCKMOES

Le président,

Wouter PAS

¹⁴ Zie adv.RvS 63964/4/VR van 16 oktober 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 25 april 2019 ‘betreffende het roerend en immaterieel cultureel erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest’ (*Parl. St. Br.Parl.* 2018-19, nr. A-813/1).

¹⁴ Voir l’avis C.E. 63964/4/VR du 16 octobre 2018 sur un avant-projet devenu l’ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 25 avril 2019 ‘relative au patrimoine culturel mobilier et immatériel de la Région de Bruxelles-Capitale’ (*Doc. parl., Parl. Rég. Bxl.-Cap.*, 2018-19, n° A-813/1).

WETSONTWERP

FILIP,

KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

Op de voordracht van de minister van Pensioenen en de minister van Zelfstandigen,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Pensioenen en de minister van Zelfstandigen zijn ermee belast in onze naam bij de Kamer van volksvertegenwoordigers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst hierna volgt:

TITEL 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

TITEL 2

Invoering van een beperkingspercentage in de pensioenregeling van de werknemers

Art. 2

In artikel 4 van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, laatstelijk gewijzigd bij wet van 5 december 2022, worden de paragrafen *2bis* en *2ter* ingevoegd, luidende:

“§ *2bis*. In de werknemersregeling wordt, onverminderd de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, voor de bepaling van het aantal dagen voor de toepassing van paragraaf 2, enkel rekening gehouden met de gegevens ingeschreven op de individuele rekening.

In afwijking van het eerste lid wordt, voorafgaand aan de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid,

PROJET DE LOI

PHILIPPE,

ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir,

SALUT.

Sur la proposition du ministre des Pensions et de la ministre des Indépendants,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le ministre des Pensions et la ministre des Indépendants sont chargés de présenter en notre nom à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

TITRE 1ER*Disposition générale*Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

TITRE 2

Introduction d'un pourcentage de limitation dans le régime de pension des travailleurs salariés

Art. 2

Dans l'article 4 de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, modifié en dernier lieu par la loi du 5 décembre 2022, sont insérés les paragraphes *2bis* et *2ter*, rédigés comme suit:

“§ *2bis*. Dans le régime des travailleurs salariés, sans préjudice de l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, pour la détermination du nombre de jours aux fins de l'application du paragraphe 2, seules les données inscrites au compte individuel sont prises en considération.

Par dérogation à l'alinéa 1er, avant l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, à défaut de de données

bij gebrek aan gegevens ingeschreven op de individuele rekening van loopbaan als werknemer:

1° voor het laatste kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer van het voorgaande kalenderjaar;

2° voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer zoals bedoeld in 1°, rekening houdend met de ingangsdatum van het pensioen.

§ 2ter. Het aantal dagen bepaald in toepassing van paragraaf 2bis wordt enkel herzien op aanvraag van betrokkene en dit op basis van de gegevens hernomen in de authentieke bron bedoeld in paragraaf 2bis, eerste lid.

De in het eerste lid bedoelde herziening wordt enkel uitgevoerd indien deze tot een gunstiger resultaat voor betrokkene leidt.”.

Art. 3

In titel I, hoofdstuk III, van hetzelfde besluit, wordt een afdeling 4 ingevoegd, luidende “Het beperkingspercentage”.

Art. 4

In afdeling 4, ingevoegd bij artikel 3, wordt een artikel 7ter ingevoegd, luidende:

“Art. 7ter. § 1. Voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering worden de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen ten belope van maximum:

1° 40 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1961 tot en met 1964;

2° 35 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1965;

3° 30 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1966;

inscrites au compte individuel, la carrière en tant que travailleur salarié:

1° est basée, le cas échéant, pour la dernière année civile précédant immédiatement la date de prise de cours de la pension, sur la carrière en tant que travailleur salarié de l'année civile précédente;

2° est basée, le cas échéant, pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours, sur la carrière en tant que travailleur salarié visée au 1°, tenant compte de la date de prise de cours de la pension.

§ 2ter. Le nombre de jours déterminé en application du paragraphe 2bis n'est révisé que à la demande de l'intéressé, et ce, sur base des données reprises dans la source authentique visée au paragraphe 2bis, alinéa 1er.

La révision visée à l'alinéa 1er n'est effectuée que si elle aboutit à un résultat plus favorable pour l'intéressé.”.

Art. 3

Dans le titre Ier, chapitre III, du même arrêté, il est inséré une section 4, intitulée “Le pourcentage de limitation”.

Art. 4

Dans la section 4, insérée par l'article 3, il est inséré un article 7ter, rédigé comme suit:

“Art. 7ter. § 1er. Pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en considération à concurrence de maximum:

1° 40 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1961 à 1964 incluses;

2° 35 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours l'année civile 1965;

3° 30 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1966;

4° 25 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1967;

5° 20 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1968 of erna.

§ 2. Voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot:

1° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, eerste lid, in aanmerking genomen;

2° worden de dagen bepaald in toepassing van artikel 4, § 2bis, in aanmerking genomen. Voor het overlevingspensioen waarbij de overleden echtgenoot vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden en voor de overgangsuitkering eindigt deze periode op de laatste dag van de maand die voorafgaat aan deze van het overlijden;

3° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, derde, vierde en zesde lid niet in aanmerking genomen.

De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen voorafgaand aan de toepassing van:

— artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50;

— artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;

— artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7bis, § 1, derde lid;

— artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10bis, § 2bis, 2°, van het koninklijk besluit nr. 50. Elk kalenderjaar bevat hierbij een maximum van 312 voltijdse dagequivalenten, ongeacht de pensioenregeling waarbij elk kwartaal een maximum van 78 voltijdse dagequivalenten bevat.

§ 3. De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot zijn de perioden, omgezet in

4° 25 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1967;

5° 20 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1968 ou suivantes.

§ 2. Pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé:

1° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéa 1er sont pris en considération;

2° les jours déterminés en application de l'article 4, § 2bis sont pris en considération. Pour la pension de survie lorsque le conjoint décédé est décédé avant la date de prise de cours de sa pension de retraite et pour l'allocation de transition, cette période prend fin le dernier jour du mois précédant celui du décès;

3° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéas 3, 4 et 6 ne sont pas pris en considération.

Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, pris en compte avant l'application de:

— l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50;

— l'article 19 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants;

— l'article 5, § 1er, alinéa 3, l'article 7, § 1er, alinéa 4 et l'article 7bis, § 1er, alinéa 3;

— l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, convertis en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10bis, § 2bis, 2°, de l'arrêté royal n° 50. Chaque année civile comporte à cet égard un maximum de 312 jours équivalents temps plein, indépendamment du régime de pension, chaque trimestre comportant un maximum de 78 jours équivalents temps plein.

§ 3. Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont les périodes converties en jours équivalents

voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10*bis*, § 2*bis*, 2°, a), van het koninklijk besluit nr. 50, bedoeld in:

1° artikel 34, § 1, A., van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967, met uitzondering van:

a) de perioden van tijdelijke werkloosheid;

b) de perioden van volledige werkloosheid waarin de werknemer effectief het voordeel heeft genoten bedoeld in artikel 116, §§ 5 en 5*bis*, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering zoals van kracht van 1 april 2014 tot en met 30 september 2022, of effectief een kunstwerkkuitkering heeft genoten overeenkomstig titel II, hoofdstuk XII, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991 zoals van kracht vanaf 1 oktober 2022;

c) de perioden van volledige werkloosheid voor de personen bedoeld in artikel 28, § 3, 1° en 4°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;

d) de perioden van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;

2° artikel 34, § 1, O, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.

De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen na toepassing van:

— artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50;

— artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7*bis*, § 1, derde lid;

— artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.

De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in deze paragraaf bedoelde dagen doen.

§ 4. Het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden

temps plein conformément à l'article 10*bis*, § 2*bis*, 2°, a), de l'arrêté royal n° 50, visées à:

1° l'article 34, § 1er, A., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité, à l'exception:

a) des périodes de chômage temporaire;

b) des périodes de chômage complet pendant lesquelles le travailleur a effectivement bénéficié de l'avantage visé à l'article 116, §§ 5 et 5*bis*, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, tel qu'en vigueur du 1er avril 2014 au 30 septembre 2022 inclus, ou a effectivement bénéficié d'une allocation du travail des arts conformément au titre II, chapitre XII, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité tel qu'en vigueur à partir du 1er octobre 2022;

c) des périodes de chômage complet pour les personnes visées à l'article 28, § 3, 1° et 4°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité;

d) des périodes de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;

2° l'article 34, § 1er, O, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte dans la mesure où elles sont assimilées en vertu de l'article 34, §§ 1er et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte après l'application de:

— l'article 10*bis* de l'arrêté royal n° 50;

— l'article 5, § 1er, alinéa 3, l'article 7, § 1er, alinéa 4 et l'article 7*bis*, § 1er, alinéa 3;

— l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.

Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des jours visés au présent paragraphe.

§ 4. Le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint

echtgenoot stemt overeen met de voor de werknemer of de overleden echtgenoot in toepassing van paragraaf 2 bepaalde beroepsloopbaan vermenigvuldigd met het in toepassing van paragraaf 1 vastgestelde percentage. Het bekomen resultaat wordt afgerond op de hogere of lagere eenheid naargelang het cijfer van de eerste decimaal al dan niet 5 bereikt.

Indien het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 3, het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage, vastgesteld in toepassing van het eerste lid, overschrijdt, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die dit aantal overschrijden, verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.

§ 5. Voor de toepassing van paragraaf 4, tweede lid, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot als volgt bepaald en verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering:

1° voor elk kalenderjaar wordt het totale pensioenbedrag toegekend aan de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor dit kalenderjaar gedeeld door het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het desbetreffende kalenderjaar teneinde de gemiddelde pensioenopbrengst voor deze dagen voor elk kalenderjaar te bepalen;

2° de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het kalenderjaar met de laagste gemiddelde pensioenopbrengst worden verwijderd uit de berekening van het pensioen als werknemer tot het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage teruggebracht werd tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid;

3° wanneer het aantal te verwijderen gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van het kalenderjaar bedoeld in de bepaling onder 2°, niet volstaat, wordt voor de verwijdering één voor één beroep gedaan op de kalenderjaren met de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het

décédé correspond à la carrière professionnelle déterminée pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé en application du paragraphe 2, multipliée par le pourcentage fixé en application du paragraphe 1er. Le résultat obtenu est arrondi à l'unité supérieure ou inférieure selon que le chiffre de la première décimale atteint ou non 5.

Si le nombre de jours sous l'application du pourcentage de limitation pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminée en application du paragraphe 3, dépasse le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pourcentage fixé en application de l'alinéa 1er, les jours assimilés les moins avantageux sous application du pourcentage de limitation qui dépassent ce nombre sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.

§ 5. Pour l'application du paragraphe 4, alinéa 2, les jours assimilés les moins avantageux sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont déterminés et supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition comme suit:

1° pour chaque année civile, le montant total de la pension octroyé aux jours assimilés en application du pourcentage de limitation pour cette année civile est divisé par le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile concernée afin de déterminer le revenu de pension moyen pour ces jours pour chaque année civile;

2° les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile présentant le revenu de pension moyen le plus faible sont supprimés du calcul de la pension en tant que travailleur salarié jusqu'à ce que le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation soit ramené au nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er;

3° lorsque le nombre de jours assimilés en application du pourcentage de limitation à supprimer pour l'année civile visée au 2°, ne suffit pas, il est fait appel, une à une, aux années civiles comportant les jours assimilés en application du pourcentage de limitation les moins avantageux pour la suppression jusqu'à ce que le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour

beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid, bereikt is.”.

Art. 5

Artikel 8 van hetzelfde besluit, laatstelijk gewijzigd bij het koninklijk besluit van 7 april 2023, wordt aangevuld met paragraaf 11, luidende:

“§ 11. Artikel 7ter is van toepassing op het, voor één of meerdere kalenderjaren, in toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar bepaalde loon en op het maximum pensioenbedrag dat in het kader van het minimumrecht per loopbaanjaar toegekend kan worden.”

TITEL 3

Wijzigingsbepalingen

Art. 6

In artikel 131sexies, § 4, tweede lid, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, ingevoegd bij de wet van 25 april 2024 en gewijzigd bij de wet van ..., worden de woorden “en vóór de toepassing van het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het genoemde koninklijk besluit van 23 december 1996” ingevoegd tussen de woorden “het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5bis, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels” en de woorden “hoger is dan”.

Art. 7

In artikel 3 van de wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen, gedeeltelijk vernietigd bij het arrest nr. 19/2026 van het Grondwettelijk Hof en gewijzigd bij de wet van ..., worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In paragraaf 1 worden in het eerste en het vijfde lid de woorden “en van artikel 7ter” telkens ingevoegd tussen

le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er, soit atteint.”.

Art. 5

L'article 8 du même arrêté, modifié en dernier lieu par l'arrêté royal du 7 avril 2023, est complété par le paragraphe 11, rédigé comme suit:

“§ 11. L'article 7ter est applicable à la rémunération, déterminée en application du droit minimum par année de carrière, pour une ou plusieurs années civiles et au montant maximum de la pension qui peut être accordé dans le cadre du droit minimum par année de carrière.”

TITRE 3

Dispositions modificatives

Art. 6

Dans l'article 131sexies, § 4, alinéa 2, de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, inséré par la loi du 25 avril 2024 et modifié par la loi du ..., les mots “et avant l'application du pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal précité du 23 décembre 1996” sont insérés entre les mots “l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5bis, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions” et les mots “au-delà”.

Art. 7

À l'article 3 de la loi du 25 avril 2024 portant la réforme des pensions, partiellement annulé par l'arrêt de la Cour constitutionnelle n° 19/2026 et modifié par la loi du ..., les modifications suivantes sont apportées:

1° Dans le paragraphe 1er, alinéas 1er et 5, les mots “et de l'article 7ter” sont chaque fois insérés entre les

de woorden “van artikel 5, § 1, derde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”;

2° In paragraaf 2 worden in het eerste lid de woorden “en van artikel 7ter” ingevoegd tussen de woorden “van artikel 7, § 1, vierde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”;

3° In paragraaf 3 worden in het eerste lid de woorden “en van artikel 7ter” ingevoegd tussen de woorden “van artikel 7bis, § 1, derde lid,” en de woorden “van het koninklijk besluit van 23 december 1996”.

Art. 8

Artikel 5 van dezelfde wet wordt aangevuld met een vierde lid, luidende:

“Het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996, is niet van toepassing op de berekening van het gewaarborgd minimumpensioen, ten laste van de werknemersregeling.”

TITEL 4

Inwerkingtreding

Art. 9

De bepalingen van deze wet, met uitzondering van artikel 2, zijn van toepassing op de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 juli 2027 ingaan, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 juni 2027 ingegaan zijn.

mots “de l'article 5, § 1er, alinéa 3,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”;

2° dans le paragraphe 2, alinéa 1er, les mots “et de l'article 7ter” sont insérés entre les mots “de l'article 7, § 1er, alinéa 4,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”;

3° dans le paragraphe 3, alinéa 1er, les mots “et de l'article 7ter” sont insérés entre les mots “de l'article 7bis, § 1er, alinéa 3,” et les mots “de l'arrêté royal du 23 décembre 1996”.

Art. 8

L'article 5 de la même loi est complété par un alinéa 4, rédigé comme suit:

“Le pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, n'est pas applicable au calcul de la pension minimum garantie à charge du régime de pension des travailleurs salariés.”

TITRE 4

Entrée en vigueur

Art. 9

Les dispositions de la présente loi, à l'exception de l'article 2, s'appliquent aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er juillet 2027, à l'exception des pensions de survie calculées sur base des pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er juin 2027.

Art. 10

Deze wet treedt in werking op 1 juli 2027, met uitzondering van artikel 2, dat in werking treedt op 1 januari 2027.

Gegeven te Brussel, 17 mei 2026

FILIP

VAN KONINGSWEGE:

De minister van Pensioenen,

Jan Jambon

De minister van Zelfstandigen,

Eléonore Simonet

Art. 10

La présente loi entre en vigueur le 1er juillet 2027, à l'exception de l'article 2 qui entre en vigueur le 1er janvier 2027.

Donné à Bruxelles, le 17 mai 2026

PHILIPPE

PAR LE ROI:

Le ministre des Pensions,

Jan Jambon

La ministre des Indépendants,

Eléonore Simonet

Coördinatie van de artikelen

Wijzigingen van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels	
BASISTEKST	TEKST AANGEPAST AAN HET WETSONTWERP
<p>Art. 4. § 1. In afwijking van artikel 2, § 1, en onverminderd de bepalingen van paragraaf 3 van dit artikel kan het pensioen naar keuze en op verzoek van de belanghebbende vervroegd ingaan. De gekozen ingangsdatum kan niet voorafgaan aan de eerste dag van de maand volgend op deze waarin hij de aanvraag indient noch :</p>	<p>Art. 4. § 1. In afwijking van artikel 2, § 1, en onverminderd de bepalingen van paragraaf 3 van dit artikel kan het pensioen naar keuze en op verzoek van de belanghebbende vervroegd ingaan. De gekozen ingangsdatum kan niet voorafgaan aan de eerste dag van de maand volgend op deze waarin hij de aanvraag indient noch :</p>
<p>1° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;</p>	<p>1° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;</p>
<p>2° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;</p>	<p>2° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;</p>
<p>3° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2015;</p>	<p>3° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2015;</p>
<p>4° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2016 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;</p>	<p>4° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2016 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;</p>
<p>5° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2017;</p>	<p>5° aan de eerste dag van de zevende maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2017;</p>
<p>6° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 63 jaar bereikt, voor</p>	<p>6° aan de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 63 jaar bereikt, voor</p>

de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2018.	de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2018.
<p>§ 2. De mogelijkheid om overeenkomstig paragraaf 1 een vervroegd rustpensioen te bekomen is onderworpen aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van een bepaald aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, het koninklijk besluit nr. 50, een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, een Belgische regeling toepasselijk op het personeel van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, iedere andere Belgische wettelijke regeling of iedere buitenlandse regeling waarop de bepalingen van de Europese verordeningen of van internationale overeenkomsten waar België door gebonden is en die betrekking hebben op de sociale zekerheid, van toepassing is. De vereiste loopbaanvoorwaarde is :</p>	<p>§ 2. De mogelijkheid om overeenkomstig paragraaf 1 een vervroegd rustpensioen te bekomen is onderworpen aan de voorwaarde dat de belanghebbende een loopbaan bewijst van een bepaald aantal kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens dit besluit, de wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, het koninklijk besluit nr. 50, een Belgische regeling voor arbeiders, bedienden, mijnwerkers, zeevarenden of zelfstandigen, een Belgische regeling toepasselijk op het personeel van de overheidsdiensten of van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, iedere andere Belgische wettelijke regeling of iedere buitenlandse regeling waarop de bepalingen van de Europese verordeningen of van internationale overeenkomsten waar België door gebonden is en die betrekking hebben op de sociale zekerheid, van toepassing is. De vereiste loopbaanvoorwaarde is :</p>
1° ten minste 38 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;	1° ten minste 38 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2013;
2° ten minste 39 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;	2° ten minste 39 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2014 en uiterlijk op 1 december 2014;
3° ten minste 40 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;	3° ten minste 40 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan;
4° ten minste 41 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018;	4° ten minste 41 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018;

5° ten minste 42 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan.	5° ten minste 42 jaren, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan.
De in het eerste lid bedoelde kalenderjaren worden, naar gelang het geval, in aanmerking genomen op voorwaarde dat :	De in het eerste lid bedoelde kalenderjaren worden, naar gelang het geval, in aanmerking genomen op voorwaarde dat :
1° in de regeling voor zelfstandigen :	1° in de regeling voor zelfstandigen :
- de jaren gelegen vóór 1957 recht kunnen openen op pensioen;	- de jaren gelegen vóór 1957 recht kunnen openen op pensioen;
- de jaren gelegen na 1956 tenminste twee kwartalen omvatten die recht kunnen openen op pensioen;	- de jaren gelegen na 1956 tenminste twee kwartalen omvatten die recht kunnen openen op pensioen;
2° in de werknemersregeling en in de andere regelingen de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste één derde van een voltijdse arbeidsregeling. Wanneer de tewerkstelling niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het kalenderjaar tenminste het equivalent van de vermelde minimum duur van tewerkstelling wordt bewezen.	2° in de werknemersregeling en in de andere regelingen de pensioenrechten betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met ten minste één derde van een voltijdse arbeidsregeling. Wanneer de tewerkstelling niet het volledige kalenderjaar omvat, is aan deze voorwaarde voldaan indien voor het kalenderjaar tenminste het equivalent van de vermelde minimum duur van tewerkstelling wordt bewezen.
Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden de perioden tijdens dewelke de belanghebbende zijn beroepsloopbaan heeft onderbroken om een kind op te voeden dat minder dan zes jaar oud is, in aanmerking genomen. Deze perioden komen echter niet in aanmerking als recht op pensioen ervoor kan geopend worden krachtens de in het eerste lid bedoelde pensioenregelingen. De overeenkomstig dit lid bedoelde perioden en de overeenkomstige perioden die recht openen op pensioen krachtens een pensioenregeling bedoeld in het eerste lid van deze paragraaf, kunnen slechts tot beloop van 36 volle maanden in aanmerking worden genomen. De Koning kan de voorwaarden bepalen waaraan de in dit lid bedoelde perioden moeten voldoen om in aanmerking te worden genomen.	Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden de perioden tijdens dewelke de belanghebbende zijn beroepsloopbaan heeft onderbroken om een kind op te voeden dat minder dan zes jaar oud is, in aanmerking genomen. Deze perioden komen echter niet in aanmerking als recht op pensioen ervoor kan geopend worden krachtens de in het eerste lid bedoelde pensioenregelingen. De overeenkomstig dit lid bedoelde perioden en de overeenkomstige perioden die recht openen op pensioen krachtens een pensioenregeling bedoeld in het eerste lid van deze paragraaf, kunnen slechts tot beloop van 36 volle maanden in aanmerking worden genomen. De Koning kan de voorwaarden bepalen waaraan de in dit lid bedoelde perioden moeten voldoen om in aanmerking te worden genomen.
Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden niet in aanmerking genomen :	Voor de toepassing van deze paragraaf en § 3 worden niet in aanmerking genomen :

- de perioden geregulariseerd of toegekend krachtens de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers;	- de perioden geregulariseerd of toegekend krachtens de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers;
- de perioden gelijkgesteld krachtens artikel 33 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;	- de perioden gelijkgesteld krachtens artikel 33 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;
- de overeenstemmende periodes in andere Belgische pensioenregelingen.	- de overeenstemmende periodes in andere Belgische pensioenregelingen.
Voor de toepassing van deze paragraaf kan de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit:	Voor de toepassing van deze paragraaf kan de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit:
1° bijzondere regelen vaststellen in geval van gemengde loopbaan;	1° bijzondere regelen vaststellen in geval van gemengde loopbaan;
2° de toepassingsmodaliteiten bepalen indien de tewerkstelling geen volledig kalenderjaar omvat;	2° de toepassingsmodaliteiten bepalen indien de tewerkstelling geen volledig kalenderjaar omvat;
3° vaststellen wat onder een tewerkstelling die overeenstemt met één derde van een voltijdse arbeidsregeling moet worden verstaan.	3° vaststellen wat onder een tewerkstelling die overeenstemt met één derde van een voltijdse arbeidsregeling moet worden verstaan.
	§2bis. In de werknemersregeling wordt, onverminderd de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, voor de bepaling van het aantal dagen voor de toepassing van paragraaf 2, enkel rekening gehouden met de gegevens ingeschreven op de individuele rekening.
	In afwijking van het eerste lid wordt, voorafgaand aan de toepassing van paragraaf 2, derde lid en zesde lid, bij gebrek aan gegevens ingeschreven op de individuele rekening de loopbaan als werknemer:
	1° voor het laatste kalenderjaar dat de ingangsdatum van het pensioen onmiddellijk voorafgaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer van het voorgaande kalenderjaar;

	2° voor het kalenderjaar waarin het pensioen ingaat, waar nodig gebaseerd op de loopbaan als werknemer zoals bedoeld in 1°, rekening houdend met de ingangsdatum van het pensioen.
	§2ter. Het aantal dagen bepaald in toepassing van paragraaf 2bis wordt enkel herzien op aanvraag van betrokkene en dit op basis van de gegevens hernomen in de authentieke bron bedoeld in paragraaf 2bis, eerste lid.
	De in het eerste lid bedoelde herziening wordt enkel uitgevoerd indien deze tot een gunstiger resultaat voor betrokkene leidt.
§ 3. In afwijking van paragrafen 1 en 2 :	§ 3. In afwijking van paragrafen 1 en 2 :
1° als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 40 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2014;	1° als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 40 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2013 en uiterlijk op 1 december 2014;
2° als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 41 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2015;	2° als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 41 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt, voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2015 en uiterlijk op 1 december 2015;
3° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2016 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan,	3° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2016 en uiterlijk op 1 december 2016 ingaan,
a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 42 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;	a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 42 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;
b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 41 kalenderjaren zoals bepaald in	b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 41 kalenderjaren zoals bepaald in

paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt;	paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt;
4° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018 ingaan :	4° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2017 en uiterlijk op 1 december 2018 ingaan :
a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 43 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;	a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 43 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;
b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 42 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt;	b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 42 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt;
5° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan :	5° voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2019 ingaan :
a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 44 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;	a) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 44 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 60 jaar bereikt;
b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 43 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt.	b) als de belanghebbende een loopbaan bewijst van ten minste 43 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2, kan zijn vervroegd rustpensioen ingaan op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke hij de leeftijd van 61 jaar bereikt.
§ 3bis. In afwijking van paragrafen 1 en 2, kan de belanghebbende, die voor 1 januari 1956 is geboren en op 31 december 2012 een loopbaan van ten minste 32 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2 bewijst, op zijn aanvraag, zijn vervroegd pensioen opnemen ten vroegste op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens dewelke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt voor zover hij een loopbaan van ten minste 37 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2 bewijst.	§ 3bis. In afwijking van paragrafen 1 en 2, kan de belanghebbende, die voor 1 januari 1956 is geboren en op 31 december 2012 een loopbaan van ten minste 32 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2 bewijst, op zijn aanvraag, zijn vervroegd pensioen opnemen ten vroegste op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens dewelke hij de leeftijd van 62 jaar bereikt voor zover hij een loopbaan van ten minste 37 kalenderjaren zoals bepaald in paragraaf 2 bewijst.

In afwijking van de paragrafen 1 tot 3 en onverminderd het eerste lid, kan de belanghebbende die de leeftijd van 59 jaar of meer heeft bereikt in 2016 zijn vervroegd rustpensioen opnemen aan de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden bepaald bij de paragrafen 1 tot 3 en van kracht tot 31 december 2016, elk verhoogd met één jaar.	In afwijking van de paragrafen 1 tot 3 en onverminderd het eerste lid, kan de belanghebbende die de leeftijd van 59 jaar of meer heeft bereikt in 2016 zijn vervroegd rustpensioen opnemen aan de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden bepaald bij de paragrafen 1 tot 3 en van kracht tot 31 december 2016, elk verhoogd met één jaar.
§ 3ter. In afwijking van paragraaf 1, 2° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 1°. In afwijking van paragraaf 2, 2° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, 1°.	§ 3ter. In afwijking van paragraaf 1, 2° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 1°. In afwijking van paragraaf 2, 2° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, 1°.
In afwijking van paragraaf 1, 3° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 2°. In afwijking van paragraaf 2, 3° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, 2°.	In afwijking van paragraaf 1, 3° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 2°. In afwijking van paragraaf 2, 3° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 2, 2°.
In afwijking van paragraaf 1, 4° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 3°.	In afwijking van paragraaf 1, 4° wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 1, 3°.
In afwijking van § 1, 5°, wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 1, 4°. In afwijking van § 2, eerste lid, 4°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 2, eerste lid, 3°.	In afwijking van § 1, 5°, wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 1, 4°. In afwijking van § 2, eerste lid, 4°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 2, eerste lid, 3°.
In afwijking van § 1, 6°, wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2018 vastgesteld overeenkomstig § 1, 5°.	In afwijking van § 1, 6°, wordt de leeftijd voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2018 vastgesteld overeenkomstig § 1, 5°.
In afwijking van § 2, eerste lid, 5°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2019 vastgesteld overeenkomstig § 2, eerste lid, 4°.	In afwijking van § 2, eerste lid, 5°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2019 vastgesteld overeenkomstig § 2, eerste lid, 4°.
In afwijking van paragraaf 3, 2° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die	In afwijking van paragraaf 3, 2° wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die

ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 3, 1°.	ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 3, 1°.
In afwijking van paragraaf 3, 3° worden de vereiste leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 3, 2°.	In afwijking van paragraaf 3, 3° worden de vereiste leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig paragraaf 3, 2°.
In afwijking van § 3, 4°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 3, 3°.	In afwijking van § 3, 4°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2017 vastgesteld overeenkomstig § 3, 3°.
In afwijking van § 3, 5°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2019 vastgesteld overeenkomstig § 3, 4°.	In afwijking van § 3, 5°, wordt de vereiste loopbaanvoorwaarde voor de pensioenen die ingaan in de maand januari 2019 vastgesteld overeenkomstig § 3, 4°.
§ 3quater. De belanghebbende die op een bepaald ogenblik voldoet aan de in de paragrafen 1 tot en met 3ter bedoelde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden, behoudt het recht om op een latere datum vervroegd met pensioen te gaan, ongeacht de datum waarop het pensioen later daadwerkelijk ingaat.	§ 3quater. De belanghebbende die op een bepaald ogenblik voldoet aan de in de paragrafen 1 tot en met 3ter bedoelde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden, behoudt het recht om op een latere datum vervroegd met pensioen te gaan, ongeacht de datum waarop het pensioen later daadwerkelijk ingaat.
§ 4. [...]	§ 4. [...]
§ 5. Voor de werknemers die onder de toepassing vallen van een collectieve arbeidsovereenkomst, goedgekeurd door de Minister die Arbeid en Tewerkstelling onder zijn bevoegdheid heeft, die in een vervroegde uittreding voorziet en die heeft opgehouden uitwerking te hebben op 31 december 1996, worden de perioden van inactiviteit die door deze collectieve arbeidsovereenkomst gedekt worden, in aanmerking genomen voor de toepassing van § 2 van dit besluit.	§ 5. Voor de werknemers die onder de toepassing vallen van een collectieve arbeidsovereenkomst, goedgekeurd door de Minister die Arbeid en Tewerkstelling onder zijn bevoegdheid heeft, die in een vervroegde uittreding voorziet en die heeft opgehouden uitwerking te hebben op 31 december 1996, worden de perioden van inactiviteit die door deze collectieve arbeidsovereenkomst gedekt worden, in aanmerking genomen voor de toepassing van § 2 van dit besluit.
(...)	(...)
	Afdeling 4- Het beperkingspercentage
	Art. 7ter. § 1. Voor de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering worden de gelijkgestelde

	dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen ten belope van maximum:
	1° 40 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1961 tot en met 1964;
	2° 35 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1965;
	3° 30 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1966;
	4° 25 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in het kalenderjaar 1967;
	5° 20 % van de beroepsloopbaan voor de werknemers en de overleden echtgenoten geboren in de kalenderjaren 1968 of erna.
	§ 2. Voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot:
	1° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, eerste lid, in aanmerking genomen;
	2° worden de dagen bepaald in toepassing van artikel 4, § 2bis, in aanmerking genomen. Voor het overlevingspensioen waarbij de overleden echtgenoot vóór de ingangsdatum van zijn rustpensioen is overleden en voor de overgangsuitkering eindigt deze periode op de laatste dag van de maand die voorafgaat aan deze van het overlijden;
	3° worden de dagen bedoeld in artikel 4, § 2, derde, vierde en zesde lid niet in aanmerking genomen.
	De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde

	beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot in aanmerking genomen voorafgaand aan de toepassing van:
	- artikel 10 <i>bis</i> van het koninklijk besluit nr. 50;
	- artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;
	- artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7 <i>bis</i> , § 1, derde lid;
	- artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.
	De in het eerste lid, bedoelde dagen worden voor de bepaling van de in paragraaf 1 bedoelde beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10 <i>bis</i> , § 2 <i>bis</i> , 2°, van het koninklijk besluit nr. 50. Elk kalenderjaar bevat hierbij een maximum van 312 voltijdse dagequivalenten, ongeacht de pensioenregeling waarbij elk kwartaal een maximum van 78 voltijdse dagequivalenten bevat.
	§ 3. De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot zijn de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten overeenkomstig artikel 10 <i>bis</i> , § 2 <i>bis</i> , 2°, a), van het koninklijk besluit nr. 50, bedoeld in:
	1° artikel 34, § 1, A., van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967, met uitzondering van:
	a) de perioden van tijdelijke werkloosheid;
	b) de perioden van volledige werkloosheid waarin de werknemer effectief het voordeel heeft genoten bedoeld in artikel 116, §§ 5 en 5 <i>bis</i> , van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering zoals van

	<p>kracht van 1 april 2014 tot en met 30 september 2022, of effectief een kunstwerkuitkering heeft genoten overeenkomstig titel II, hoofdstuk XII, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991 zoals van kracht vanaf 1 oktober 2022;</p>
	<p>c) de perioden van volledige werkloosheid voor de personen bedoeld in artikel 28, § 3, 1° en 4°, van het voormelde koninklijk besluit van 25 november 1991;</p>
	<p>d) de perioden van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;</p>
	<p>2° artikel 34, § 1, O, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.</p>
	<p>De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.</p>
	<p>De gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot worden in aanmerking genomen na toepassing van:</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - artikel 10<i>bis</i> van het koninklijk besluit nr. 50;
	<ul style="list-style-type: none"> - artikel 5, § 1, derde lid, artikel 7, § 1, vierde lid en artikel 7<i>bis</i>, § 1, derde lid;
	<ul style="list-style-type: none"> - artikel 34, § 2, 1., eerste lid, tweede zin, van het voormelde koninklijk besluit van 21 december 1967.
	<p>De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in deze paragraaf bedoelde dagen doen.</p>

	<p>§ 4. Het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot stemt overeen met de voor de werknemer of de overleden echtgenoot in toepassing van paragraaf 2 bepaalde beroepsloopbaan vermenigvuldigd met het in toepassing van paragraaf 1 vastgestelde percentage. Het bekomen resultaat wordt afgerond op de hogere of lagere eenheid naargelang het cijfer van de eerste decimaal al dan niet 5 bereikt.</p>
	<p>Indien het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 3, het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage, vastgesteld in toepassing van het eerste lid, overschrijdt, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage die dit aantal overschrijden, verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering.</p>
	<p>§ 5. Voor de toepassing van paragraaf 4, tweede lid, worden de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van de werknemer of de overleden echtgenoot als volgt bepaald en verwijderd uit de berekening van het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering:</p>
	<p>1° voor elk kalenderjaar wordt het totale pensioenbedrag toegekend aan de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor dit kalenderjaar gedeeld door het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het desbetreffende kalenderjaar teneinde de gemiddelde pensioenopbrengst voor deze dagen voor elk kalenderjaar te bepalen;</p>
	<p>2° de gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage voor het kalenderjaar met de laagste gemiddelde pensioenopbrengst</p>

	worden verwijderd uit de berekening van het pensioen als werknemer tot het aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage teruggebracht werd tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid ;
	3° wanneer het aantal te verwijderen gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage van het kalenderjaar bedoeld in de bepaling onder 2°, niet volstaat, wordt voor de verwijdering één voor één beroep gedaan op de kalenderjaren met de minst voordelige gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage tot het maximale aantal gelijkgestelde dagen onder toepassing van het beperkingspercentage op de beroepsloopbaan voor de werknemer of de overleden echtgenoot, bepaald in toepassing van paragraaf 4, eerste lid, bereikt is.
(...)	(...)
Art. 8. § 1. Indien het loon, geherwaardeerd op de ingangsdatum van het pensioen, en desgevallend omgerekend naar een tewerkstelling die met een volledige arbeidsregeling overeenstemt lager is dan 18.819,12 euro per jaar, wordt het pensioen voor het betrokken kalenderjaar, waarvoor er tenminste een tewerkstelling die overeenstemt met één derde van een volledige arbeidsregeling is bewezen, berekend op dit bedrag, en dit voor zover de rechthebbende :	Art. 8. § 1. Indien het loon, geherwaardeerd op de ingangsdatum van het pensioen, en desgevallend omgerekend naar een tewerkstelling die met een volledige arbeidsregeling overeenstemt lager is dan 18.819,12 euro per jaar, wordt het pensioen voor het betrokken kalenderjaar, waarvoor er tenminste een tewerkstelling die overeenstemt met één derde van een volledige arbeidsregeling is bewezen, berekend op dit bedrag, en dit voor zover de rechthebbende :
1° een tewerkstelling in hoedanigheid van werknemer bewijst gedurende tenminste 15 kalenderjaren en voor elk van die jaren wordt aangetoond dat de tewerkstelling met tenminste de helft van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt en	1° een tewerkstelling in hoedanigheid van werknemer bewijst gedurende tenminste 15 kalenderjaren en voor elk van die jaren wordt aangetoond dat de tewerkstelling met tenminste de helft van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt en
2° geen aanspraak kan maken op een pensioenbedrag dat, naargelang het pensioen overeenkomstig de bepalingen van artikel 5, § 1,	2° geen aanspraak kan maken op een pensioenbedrag dat, naargelang het pensioen overeenkomstig de bepalingen van artikel 5, § 1,

<p>eerste lid, a) of b) van dit besluit werd berekend, hoger is dan respectievelijk 15.378,71 euro of 12.302,96 euro per jaar. Deze bedragen worden gepronotiseerd in functie van de weerhouden loopbaanbreuk.</p>	<p>eerste lid, a) of b) van dit besluit werd berekend, hoger is dan respectievelijk 15.378,71 euro of 12.302,96 euro per jaar. Deze bedragen worden gepronotiseerd in functie van de weerhouden loopbaanbreuk.</p>
<p>Het in het vorig lid eerstgenoemde bedrag wordt gepronotiseerd in functie van de bewezen duur van tewerkstelling.</p>	<p>Het in het vorig lid eerstgenoemde bedrag wordt gepronotiseerd in functie van de bewezen duur van tewerkstelling.</p>
<p>§ 2. De vaststelling van de in de eerste paragraaf, eerste lid, 1° bedoelde kalenderjaren geschiedt na de toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50.</p>	<p>§ 2. De vaststelling van de in de eerste paragraaf, eerste lid, 1° bedoelde kalenderjaren geschiedt na de toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50.</p>
<p>§ 3. De toekenning van het minimumrecht per loopbaanjaar kan niet tot gevolg hebben dat het toegekende pensioen, naar gelang het geval, hoger is dan de in de eerste paragraaf, eerste lid, 2°, bedoelde bedragen.</p>	<p>§ 3. De toekenning van het minimumrecht per loopbaanjaar kan niet tot gevolg hebben dat het toegekende pensioen, naar gelang het geval, hoger is dan de in de eerste paragraaf, eerste lid, 2°, bedoelde bedragen.</p>
<p>§ 4. Ingeval van herziening van het pensioen blijven de op de eerste ingangsdatum van het pensioen van kracht zijnde bedragen, bedoeld in de eerste paragraaf en geherwaardeerd tot op de ingangsdatum van de herziening, van toepassing.</p>	<p>§ 4. Ingeval van herziening van het pensioen blijven de op de eerste ingangsdatum van het pensioen van kracht zijnde bedragen, bedoeld in de eerste paragraaf en geherwaardeerd tot op de ingangsdatum van de herziening, van toepassing.</p>
<p>§ 5. Het in de eerste paragraaf, eerste lid, bedoelde loon stemt overeen met twaalf maal het gemiddeld minimum maandinkomen van 1 095,92 EUR aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100), zoals vastgesteld in artikel 3 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 van 2 mei 1988 houdende wijziging en coördinatie van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 21 van 15 mei 1975 en nr. 23 van 25 juli 1975 betreffende de waarborg van een gemiddeld minimum maandinkomen, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 19 juli 1989. Dit bedrag wordt aangepast telkens het bedrag bedoeld in artikel 3 van de genoemde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 van 2 mei 1988 verhoogt of telkens een verhoging optreedt ingevolge de vaststelling van een nieuw gemiddeld minimum maandinkomen met intersectoriële draagwijdte en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit. De aanpassing gaat in</p>	<p>§ 5. Het in de eerste paragraaf, eerste lid, bedoelde loon stemt overeen met twaalf maal het gemiddeld minimum maandinkomen van 1 095,92 EUR aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100), zoals vastgesteld in artikel 3 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 van 2 mei 1988 houdende wijziging en coördinatie van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 21 van 15 mei 1975 en nr. 23 van 25 juli 1975 betreffende de waarborg van een gemiddeld minimum maandinkomen, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 19 juli 1989. Dit bedrag wordt aangepast telkens het bedrag bedoeld in artikel 3 van de genoemde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 van 2 mei 1988 verhoogt of telkens een verhoging optreedt ingevolge de vaststelling van een nieuw gemiddeld minimum maandinkomen met intersectoriële draagwijdte en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit. De aanpassing gaat in</p>

de eerste dag van de twaalfde maand volgend op deze wijziging.	de eerste dag van de twaalfde maand volgend op deze wijziging.
§ 6. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op de pensioenen toegekend krachtens de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het Algemeen Reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen.	§ 6. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op de pensioenen toegekend krachtens de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het Algemeen Reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen.
§ 7. De Koning kan :	§ 7. De Koning kan :
1° bepalen wat onder een tewerkstelling die met één derde van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt, moet worden verstaan;	1° bepalen wat onder een tewerkstelling die met één derde van een voltijdse arbeidsregeling overeenstemt, moet worden verstaan;
2° andere perioden bepalen dan deze bedoeld in § 6 die niet in aanmerking worden genomen;	2° andere perioden bepalen dan deze bedoeld in § 6 die niet in aanmerking worden genomen;
3° de modaliteiten bepalen waaronder de duur van de tewerkstelling wordt bewezen;	3° de modaliteiten bepalen waaronder de duur van de tewerkstelling wordt bewezen;
4° de modaliteiten bepalen waarop het in de eerste paragraaf, eerste lid, bedoelde bedrag van 13 151,04 EUR, in functie van de bewezen duur van de tewerkstelling wordt gepronotiseerd;	4° de modaliteiten bepalen waarop het in de eerste paragraaf, eerste lid, bedoelde bedrag van 13 151,04 EUR, in functie van de bewezen duur van de tewerkstelling wordt gepronotiseerd;
5° met betrekking tot de vaststelling van de in de eerste paragraaf, eerste lid, 1° bedoelde duur van tewerkstelling bijzondere regels voor het overlevingspensioen bepalen.	5° met betrekking tot de vaststelling van de in de eerste paragraaf, eerste lid, 1° bedoelde duur van tewerkstelling bijzondere regels voor het overlevingspensioen bepalen.
§ 8. De in § 1 bedoelde bedragen zijn gekoppeld aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100) en evolueren overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.	§ 8. De in § 1 bedoelde bedragen zijn gekoppeld aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100) en evolueren overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 houdende inrichting van een stelsel waarbij de wedden, lonen, pensioenen, toelagen en tegemoetkomingen ten laste van de openbare schatkist, sommige sociale uitkeringen, de bezoldigingsgrenzen waarmee rekening dient gehouden bij de berekening van sommige bijdragen van de sociale zekerheid der arbeiders, alsmede de verplichtingen op sociaal gebied opgelegd aan de zelfstandigen, aan het indexcijfer van de consumptieprijzen worden gekoppeld.

<p>§ 9. De Koning kan, na advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst op basis van de jaarlijkse evaluatie van het stelsel van het minimumrecht per loopbaanjaar, bij in Ministerraad overlegd besluit de voorwaarden bedoeld in § 1 van dit artikel wijzigen.</p>	<p>§ 9. De Koning kan, na advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst op basis van de jaarlijkse evaluatie van het stelsel van het minimumrecht per loopbaanjaar, bij in Ministerraad overlegd besluit de voorwaarden bedoeld in § 1 van dit artikel wijzigen.</p>	
<p>§ 10. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en na advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst:</p>	<p>§ 10. De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en na advies van het Beheerscomité van de Federale Pensioendienst:</p>	
<p>1° de in § 1 van dit artikel bedoelde bedragen en pensioenbedragen verhogen;</p>	<p>1° de in § 1 van dit artikel bedoelde bedragen en pensioenbedragen verhogen;</p>	
<p>2° de modaliteiten van de in § 1, eerste lid, 1°, vermelde duur van de loopbaan vaststellen;</p>	<p>2° de modaliteiten van de in § 1, eerste lid, 1°, vermelde duur van de loopbaan vaststellen;</p>	
<p>3° het toepassingsgebied van dit artikel uitbreiden tot loopbaanjaren opgebouwd in andere pensioenregelingen.</p>	<p>3° het toepassingsgebied van dit artikel uitbreiden tot loopbaanjaren opgebouwd in andere pensioenregelingen.</p>	
	<p>§ 11. Artikel 7ter is van toepassing op het, voor één of meerdere kalenderjaren, in toepassing van het minimumrecht per loopbaanjaar bepaalde loon en op het maximum pensioenbedrag dat in het kader van het minimumrecht per loopbaanjaar toegekend kan worden.</p>	
<p>Wijzigingen van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen</p>		
<p>HUIDIGE TEKST</p>	<p>TEKST NA WIJZIGING DOOR WETSONTWERP HOUDENDE DE PENSIOENHERVORMING (I)</p>	<p>TEKST NA WIJZIGING DOOR WETSONTWERP HOUDENDE DE PENSIOENHERVORMING (I) EN DOOR DIT WETSONTWERP</p>
<p>Art. 131sexies. § 1. Met ingang van 1 januari 2025 wordt aan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige, een minimumpensioen verleend op voorwaarde dat hij, naargelang het geval, in zijn hoofde of in hoofde van de overleden echtgenoot, voldoet aan de</p>	<p>Art. 131sexies. § 1. Met ingang van 1 januari 2025 wordt aan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige, een minimumpensioen verleend op voorwaarde dat hij, naargelang het geval, in zijn hoofde of in hoofde van de overleden echtgenoot, voldoet aan de</p>	<p>Art. 131sexies. § 1. Met ingang van 1 januari 2025 wordt aan de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige, een minimumpensioen verleend op voorwaarde dat hij, naargelang het geval, in zijn hoofde of in hoofde van de overleden echtgenoot, voldoet aan de</p>

volgende cumulatieve voorwaarden:	volgende cumulatieve voorwaarden:	volgende cumulatieve voorwaarden:
1° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan zoals voorzien in artikel 131ter, § 1, 2° ;	1° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan zoals voorzien in artikel 131ter, § 1, 2° ;	1° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan zoals voorzien in artikel 131ter, § 1, 2° ;
2° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkstelde beroepsbezigheid bevat, hetzij alleen in de regeling voor zelfstandigen, hetzij samen in de regeling voor zelfstandigen en in een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, die, in voorkomend geval, verminderd wordt wanneer de loopbaan kwartalen bevat die gelijkgesteld werden krachtens artikel 29 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.	2° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkstelde beroepsbezigheid bevat, hetzij alleen in de regeling voor zelfstandigen, hetzij samen in de regeling voor zelfstandigen en in een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is [opgeheven] .	2° een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkstelde beroepsbezigheid bevat, hetzij alleen in de regeling voor zelfstandigen, hetzij samen in de regeling voor zelfstandigen en in een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is [opgeheven] .
Nochtans wordt voor de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de echtgenoot overleden is vóór 31 december van het jaar voorafgaand aan datgene waarin hij de pensioenleeftijd, bedoeld in artikel 3, § 1, § 1bis of § 1ter,	Nochtans wordt voor de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de echtgenoot overleden is vóór 31 december van het jaar voorafgaand aan datgene waarin hij de pensioenleeftijd, bedoeld in artikel 3, § 1, van het	Nochtans wordt voor de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de echtgenoot overleden is vóór 31 december van het jaar voorafgaand aan datgene waarin hij <u>de pensioenleeftijd, bedoeld in artikel 3, § 1, van het koninklijk</u>

<p>van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie, naargelang het geval, bereikt heeft, en zonder in het genot geweest te zijn van een vervroegd rustpensioen als zelfstandige, het vereiste aantal kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller overeenstemt met het aantal kalenderjaren dat begrepen is in de periode die aanvangt op 1 januari van het jaar van de twintigste verjaardag van de overleden echtgenoot en die eindigt op 31 december van het jaar voorafgaand aan dat waarin hij overleden is en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>	<p>koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie, naargelang het geval, bereikt heeft, en zonder in het genot geweest te zijn van een vervroegd rustpensioen als zelfstandige, het vereiste aantal kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller overeenstemt met het aantal kalenderjaren dat begrepen is in de periode die aanvangt op 1 januari van het jaar van de twintigste verjaardag van de overleden echtgenoot en die eindigt op 31 december van het jaar voorafgaand aan dat waarin hij overleden is en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>	<p><u>besluit van 30 januari 1997</u> betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen met toepassing van de artikelen 15 en 27 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese en Monetaire Unie, naargelang het geval, bereikt heeft, en zonder in het genot geweest te zijn van een vervroegd rustpensioen als zelfstandige, het vereiste aantal kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller overeenstemt met het aantal kalenderjaren dat begrepen is in de periode die aanvangt op 1 januari van het jaar van de twintigste verjaardag van de overleden echtgenoot en die eindigt op 31 december van het jaar voorafgaand aan dat waarin hij overleden is en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>
<p>§ 2. Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst, hetzij als zelfstandige en als werknemer, hetzij als zelfstandige, als werknemer en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarden betreffende het aantal te bewijzen dagen van</p>	<p>§ 2. Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst, hetzij als zelfstandige en als werknemer, hetzij als zelfstandige, als werknemer en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarden betreffende het aantal te bewijzen dagen van</p>	<p>§ 2. Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst, hetzij als zelfstandige en als werknemer, hetzij als zelfstandige, als werknemer en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarden betreffende het aantal te bewijzen dagen van</p>

<p>daadwerkelijk gepresteerde voltijdsequivalenten, bedoeld in artikel 3, § 1, § 2 en § 4, van de wet van 25 april 2024, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarden, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>	<p>daadwerkelijk gepresteerde voltijdsequivalenten, bedoeld in artikel 3, § 1, § 2 en § 4, van de wet van 25 april 2024, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarden, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>	<p>daadwerkelijk gepresteerde voltijdsequivalenten, bedoeld in artikel 3, § 1, § 2 en § 4, van de wet van 25 april 2024, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarden, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>
<p>Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst als zelfstandige en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarde betreffende het aantal maanden werkelijk gepresteerde diensten, bedoeld in artikel 120 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>	<p>Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst als zelfstandige en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarde betreffende het aantal maanden werkelijk gepresteerde diensten, bedoeld in artikel 120 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>	<p>Wanneer de gerechtigde op een rust- of overlevingspensioen als zelfstandige die, in zijn hoofde of in hoofde van zijn overleden echtgenoot, een beroepsloopbaan bewijst als zelfstandige en als ambtenaar, voldoet aan de voorwaarde betreffende het aantal maanden werkelijk gepresteerde diensten, bedoeld in artikel 120 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, wordt hij geacht eveneens te voldoen aan de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°.</p>
<p>§ 3. Onverminderd de toepassing van paragraaf 2, is de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°, niet van toepassing op:</p>	<p>§ 3. Onverminderd de toepassing van paragraaf 2, is de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°, niet van toepassing op:</p>	<p>§ 3. Onverminderd de toepassing van paragraaf 2, is de voorwaarde, bedoeld in paragraaf 1, 2°, niet van toepassing op:</p>
<p>1° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1963 en op de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot geboren was vóór 1963;</p>	<p>1° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1963 en op de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot geboren was vóór 1963;</p>	<p>1° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1963 en op de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot geboren was vóór 1963;</p>
<p>2° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1969 en die op 1 januari 2025, een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan in de zin van artikel</p>	<p>2° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1969 en die op 1 januari 2025, een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan in de zin van artikel</p>	<p>2° de gerechtigden op een rustpensioen die geboren zijn vóór 1 januari 1969 en die op 1 januari 2025, een beroepsloopbaan bewijzen die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan in de zin van artikel</p>

131ter, § 1, 2°, alsook de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot op het ogenblik van zijn overlijden beantwoordde aan dezelfde voorwaarden;	131ter, § 1, 2°, alsook de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot op het ogenblik van zijn overlijden beantwoordde aan dezelfde voorwaarden;	131ter, § 1, 2°, alsook de gerechtigden op een overlevingspensioen wiens overleden echtgenoot op het ogenblik van zijn overlijden beantwoordde aan dezelfde voorwaarden;
3° de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de overleden echtgenoot een rustpensioen genoot, dat vóór 1 januari 2025 beantwoordde aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 131ter, § 1, 2° ;	3° de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de overleden echtgenoot een rustpensioen genoot, dat vóór 1 januari 2025 beantwoordde aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 131ter, § 1, 2° ;	3° de gerechtigden op een overlevingspensioen van wie de overleden echtgenoot een rustpensioen genoot, dat vóór 1 januari 2025 beantwoordde aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 131ter, § 1, 2° ;
4° de gerechtigden bedoeld in artikel 131quinquies.	4° de gerechtigden bedoeld in artikel 131quinquies.	4° de gerechtigden bedoeld in artikel 131quinquies.
§ 4. Het minimumpensioen is gelijk aan een breukgedeelte van één van de bedragen bedoeld in artikel 4, eerste of tweede lid, van de wet van 25 april 2024, naargelang het een rustpensioen of een overlevingspensioen betreft, dat gelijk is aan de breuk die na de toepassing van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 in aanmerking genomen werd voor de berekening van het rust- of overlevingspensioen in de regeling voor zelfstandigen, zonder dat die breuk de eenheid mag overschrijden.	§ 4. Het minimumpensioen is gelijk aan een breukgedeelte van één van de bedragen bedoeld in artikel 4, eerste of tweede lid, van de wet van 25 april 2024, naargelang het een rustpensioen of een overlevingspensioen betreft, dat gelijk is aan de breuk die na de toepassing van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 in aanmerking genomen werd voor de berekening van het rust- of overlevingspensioen in de regeling voor zelfstandigen, zonder dat die breuk de eenheid mag overschrijden.	§ 4. Het minimumpensioen is gelijk aan een breukgedeelte van één van de bedragen bedoeld in artikel 4, eerste of tweede lid, van de wet van 25 april 2024, naargelang het een rustpensioen of een overlevingspensioen betreft, dat gelijk is aan de breuk die na de toepassing van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 in aanmerking genomen werd voor de berekening van het rust- of overlevingspensioen in de regeling voor zelfstandigen, zonder dat die breuk de eenheid mag overschrijden.
Wanneer de gerechtigde op een rustpensioen eveneens aanspraak kan maken op een rustpensioen in de regeling voor werknemers of wanneer de gerechtigde op een overlevingspensioen eveneens aanspraak kan maken op een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers, mag de toepassing van de bepalingen	Wanneer de gerechtigde op een rustpensioen eveneens aanspraak kan maken op een rustpensioen in de regeling voor werknemers of wanneer de gerechtigde op een overlevingspensioen eveneens aanspraak kan maken op een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers, mag de toepassing van de bepalingen	Wanneer de gerechtigde op een rustpensioen eveneens aanspraak kan maken op een rustpensioen in de regeling voor werknemers of wanneer de gerechtigde op een overlevingspensioen eveneens aanspraak kan maken op een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers, mag de toepassing van de bepalingen

<p>van deze titel niet tot gevolg hebben dat het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, hoger is dan:</p>	<p>van deze titel niet tot gevolg hebben dat het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5bis, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsel hoger is dan:</p>	<p>van deze titel niet tot gevolg hebben <u>dat het totaal van die voordelen van dezelfde aard, toegekend in de pensioenregelingen voor zelfstandigen en werknemers, vóór de eventuele toepassing van de vermindering of de verhoging bedoeld in artikel 3, § 4 of § 5, van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 en in artikel 5bis, § 1 of § 2, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsel</u> en vóór de toepassing van het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het genoemde koninklijk besluit van 23 december 1996 hoger is dan:</p>
<p>1° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 1°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 1°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>	<p>1° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 1°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 1°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>	<p>1° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 1°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 1°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>
<p>2° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 2°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>	<p>2° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 2°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>	<p>2° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 2°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in artikel 9, § 2, eerste lid, 2°, van het koninklijk besluit nr. 72;</p>
<p>3° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 3°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in</p>	<p>3° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 3°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in</p>	<p>3° het bedrag bedoeld in artikel 4, eerste lid, 3°, van de wet van 25 april 2024, wanneer de belanghebbende de voorwaarden vervult beoogd in</p>

artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 72.	artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 72.	artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 72.
<p>Wanneer deze grens wordt overschreden, wordt het minimumrustpensioen of het minimumoverlevingspensioen, naargelang het geval, in de regeling voor zelfstandigen tot het vereiste bedrag vermindert, zonder dat die vermindering evenwel tot gevolg mag hebben dat in deze regeling een pensioen wordt toegekend dat kleiner is dan de uitkering die zou zijn toegekend indien de belanghebbende geen aanspraak had kunnen maken op het minimumpensioen.</p>	<p>Wanneer deze grens wordt overschreden, wordt het minimumrustpensioen of het minimumoverlevingspensioen, naargelang het geval, in de regeling voor zelfstandigen tot het vereiste bedrag vermindert, zonder dat die vermindering evenwel tot gevolg mag hebben dat in deze regeling een pensioen wordt toegekend dat kleiner is dan de uitkering die zou zijn toegekend indien de belanghebbende geen aanspraak had kunnen maken op het minimumpensioen.</p>	<p>Wanneer deze grens wordt overschreden, wordt het minimumrustpensioen of het minimumoverlevingspensioen, naargelang het geval, in de regeling voor zelfstandigen tot het vereiste bedrag vermindert, zonder dat die vermindering evenwel tot gevolg mag hebben dat in deze regeling een pensioen wordt toegekend dat kleiner is dan de uitkering die zou zijn toegekend indien de belanghebbende geen aanspraak had kunnen maken op het minimumpensioen.</p>
<p>De Koning kan van deze bepaling afwijken indien de voormelde grens wordt overschreden naar aanleiding van de verhoging van het werknemerspensioen ingevolge de aanpassing aan het algemeen welzijn.</p>	<p>De Koning kan van deze bepaling afwijken indien de voormelde grens wordt overschreden naar aanleiding van de verhoging van het werknemerspensioen ingevolge de aanpassing aan het algemeen welzijn.</p>	<p>De Koning kan van deze bepaling afwijken indien de voormelde grens wordt overschreden naar aanleiding van de verhoging van het werknemerspensioen ingevolge de aanpassing aan het algemeen welzijn.</p>
<p>§ 5. In afwijking van paragraaf 1, 2°, en onverminderd de eventuele toepassing van de vermindering van het aantal effectieve en daarmee gelijkgestelde kwartalen wanneer de loopbaan gelijkstelde kwartalen bevat krachtens artikel 29 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, wordt de voorwaarde van 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkgestelde beroepsbezigheid</p>	<p>§ 5. In afwijking van paragraaf 1, 2°, <u>[opgeheven]</u> wordt de voorwaarde van 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkgestelde beroepsbezigheid als zelfstandige, te bewijzen door de gerechtigde op een rustpensioen of door de gerechtigde op een overlevingspensioen, uit hoofde van de loopbaan van zijn overleden echtgenoot, gebracht:</p>	<p>§ 5. In afwijking van paragraaf 1, 2°, <u>[opgeheven]</u> wordt de voorwaarde van 64 kwartalen van effectieve of daarmee gelijkgestelde beroepsbezigheid als zelfstandige, te bewijzen door de gerechtigde op een rustpensioen of door de gerechtigde op een overlevingspensioen, uit hoofde van de loopbaan van zijn overleden echtgenoot, gebracht:</p>

als zelfstandige, te bewijzen door de gerechtigde op een rustpensioen of door de gerechtigde op een overlevingspensioen, uit hoofde van de loopbaan van zijn overleden echtgenoot, gebracht:		
1° op 16 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1963;	1° op 16 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1963;	1° op 16 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1963;
2° op 19 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1964;	2° op 19 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1964;	2° op 19 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1964;
3° op 23 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1965;	3° op 23 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1965;	3° op 23 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1965;
4° op 29 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1966;	4° op 29 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1966;	4° op 29 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1966;
5° op 35 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1967;	5° op 35 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1967;	5° op 35 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1967;
6° op 45 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1968;	6° op 45 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1968;	6° op 45 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1968;
7° op 55 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1969.	7° op 55 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1969.	7° op 55 kwartalen voor degenen die geboren zijn in 1969.
Als de beroepsloopbaan kwartalen bevat die omwille van ziekte gelijkgesteld werden overeenkomstig artikel 29 van het voormelde koninklijk besluit van 22 december 1967, zal rekening gehouden worden met het meest voordelige resultaat dat bekomen wordt tussen het aantal kwartalen zoals vastgesteld volgens het eerste lid	<u>[opgeheven]</u>	<u>[opgeheven]</u>

en het aantal kwartalen dat verkregen wordt na de eventuele vermindering zoals voorzien in § 1, 2°.		
§ 6. De Koning stelt bij koninklijk besluit, na overleg in de Ministerraad, vast:	§ 6. De Koning stelt bij koninklijk besluit, na overleg in de Ministerraad, vast:	§ 6. De Koning stelt bij koninklijk besluit, na overleg in de Ministerraad, vast:
1° wat vanaf 1 januari 2025 moet verstaan worden onder een beroepsloopbaan die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers of in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen;	1° wat vanaf 1 januari 2025 moet verstaan worden onder een beroepsloopbaan die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers of in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen;	1° wat vanaf 1 januari 2025 moet verstaan worden onder een beroepsloopbaan die ten minste gelijk is aan twee derde van een volledige loopbaan, hetzij in de regeling voor zelfstandigen alleen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen, hetzij in de regeling voor zelfstandigen en werknemers of in regelingen waarop de Europese verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, samen;
2° wat moet verstaan worden onder kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige;	2° wat moet verstaan worden onder kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige;	2° wat moet verstaan worden onder kwartalen van effectieve beroepsbezigheid als zelfstandige;
3° welke kwartalen kunnen gelijkgesteld worden met	3° welke kwartalen kunnen gelijkgesteld worden met	3° welke kwartalen kunnen gelijkgesteld worden met

periodes van effectieve beroepsbezigheid;	periodes van effectieve beroepsbezigheid;	periodes van effectieve beroepsbezigheid;
4° hoe de periodes die pensioenrechten openen ten laste van een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, omgezet worden naar kwartalen;	4° hoe de periodes die pensioenrechten openen ten laste van een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, omgezet worden naar kwartalen;	4° hoe de periodes die pensioenrechten openen ten laste van een of meerdere regelingen waarop de Europese Verordeningen van toepassing zijn of waarop een internationale overeenkomst die geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op de pensioenen van werknemers of zelfstandigen en waar België door gebonden is, van toepassing is, omgezet worden naar kwartalen;
5° hoe de periodes die gelijkgesteld werden in toepassing van artikel 29 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen in mindering gebracht worden op het vereiste aantal effectief gewerkte kwartalen.	<u>[opgeheven]</u>	<u>[opgeheven]</u>
Wijzigingen van de wet van 25 april 2024 houdende de hervorming van de pensioenen		
Basistekst	tekst na wijziging door wetsontwerp houdende de pensioenhervorming (I)	tekst na wijziging door wetsontwerp houdende de pensioenhervorming (I) en door dit wetsontwerp
Art. 3. § 1. Een gewaarborgd minimumrustpensioen wordt toegekend aan de werknemer die een beroepsloopbaan bewijst waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23	Art. 3. § 1. Een gewaarborgd minimumrustpensioen wordt toegekend aan de werknemer die een beroepsloopbaan bewijst waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23	Art. 3. § 1. Een gewaarborgd minimumrustpensioen wordt toegekend aan de werknemer die een beroepsloopbaan bewijst waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, en van artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en

december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:	december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:	van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:
1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die, onverminderd de toepassing van paragraaf 4, ten minste 5.000 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat;	1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die <u>[opgeheven]</u> ten minste 5.000 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat;	1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die <u>[opgeheven]</u> ten minste 5.000 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat;
2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die, onverminderd de toepassing van paragraaf 4, ten minste 3.120 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat.	2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die <u>[opgeheven]</u> ten minste 3.120 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat.	2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan 30 en die <u>[opgeheven]</u> ten minste 3.120 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat.
Wanneer het rustpensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer lager dan 45, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen 45 en deze lagere noemer.	Wanneer het rustpensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer lager dan 45, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen 45 en deze lagere noemer.	Wanneer het rustpensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer lager dan 45, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen 45 en deze lagere noemer.
Wanneer de beroepsloopbaan één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als	Wanneer de beroepsloopbaan één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als	Wanneer de beroepsloopbaan één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als

<p>onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan 45 en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin betrokkene de leeftijd bedoeld in artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bereikt en wordt, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet toegepast.</p>	<p>onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan 45 en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin betrokkene de leeftijd bedoeld in artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bereikt en wordt, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet toegepast.</p>	<p>onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan 45 en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin betrokkene de leeftijd bedoeld in artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 bereikt en wordt, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet toegepast.</p>
<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033.</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033.</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033.</p>
<p>Aan een meewerkende echtgenoot bedoeld in artikel 131quinquies van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, wordt een gewaarborgd minimumrustpensioen toegekend wanneer de meewerkende echtgenoot, in de referteperiode die aanvangt op 1 januari 2003 en eindigt op het einde van het kwartaal voorafgaand aan de ingangsdatum van het rustpensioen ten laste van de pensioenregeling voor zelfstandigen, een beroepsloopbaan bewijst</p>	<p>Aan een meewerkende echtgenoot bedoeld in artikel 131quinquies van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, wordt een gewaarborgd minimumrustpensioen toegekend wanneer de meewerkende echtgenoot, in de referteperiode die aanvangt op 1 januari 2003 en eindigt op het einde van het kwartaal voorafgaand aan de ingangsdatum van het rustpensioen ten laste van de pensioenregeling voor zelfstandigen, een beroepsloopbaan bewijst</p>	<p>Aan een meewerkende echtgenoot bedoeld in artikel 131quinquies van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, wordt een gewaarborgd minimumrustpensioen toegekend wanneer de meewerkende echtgenoot, in de referteperiode die aanvangt op 1 januari 2003 en eindigt op het einde van het kwartaal voorafgaand aan de ingangsdatum van het rustpensioen ten laste van de pensioenregeling voor zelfstandigen, een beroepsloopbaan bewijst</p>

<p>waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72, het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van het aantal kalenderjaren gelegen in die referteperiode.</p>	<p>waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72, het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van het aantal kalenderjaren gelegen in die referteperiode.</p>	<p>waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid en van artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72, het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van het aantal kalenderjaren gelegen in die referteperiode.</p>
<p>§ 2. Een gewaarborgd minimumoverlevingspensioen wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overlevingspensioen op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7, § 1, vierde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:</p>	<p>§ 2. Een gewaarborgd minimumoverlevingspensioen wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overlevingspensioen op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7, § 1, vierde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:</p>	<p>§ 2. Een gewaarborgd minimumoverlevingspensioen wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overlevingspensioen op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7, § 1, vierde lid, en van artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:</p>
<p>1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de</p>	<p>1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de</p>	<p>1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de</p>

<p>breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat, onverminderd de toepassing van paragraaf 4, ten minste gelijk is aan het resultaat van 5.000 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45;</p>	<p>breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat <u>[opgeheven]</u> ten minste gelijk is aan het resultaat van 5.000 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45;</p>	<p>breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat <u>[opgeheven]</u> ten minste gelijk is aan het resultaat van 5.000 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45;</p>
<p>2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat, onverminderd de toepassing van paragraaf 4, ten minste gelijk is aan het resultaat van 3.120 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>	<p>2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat <u>[opgeheven]</u> ten minste gelijk is aan het resultaat van 3.120 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>	<p>2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en die een aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten bevat dat <u>[opgeheven]</u> ten minste gelijk is aan het resultaat van 3.120 vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en waarvan de noemer gelijk is aan 45.</p>
<p>Wanneer het overlevingspensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken</p>	<p>Wanneer het overlevingspensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken</p>	<p>Wanneer het overlevingspensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken</p>

<p>met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>	<p>met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>	<p>met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>
<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat, worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid en is, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet van toepassing.</p>	<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat, worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid en is, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet van toepassing.</p>	<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat, worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin het pensioen als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid en is, in afwijking van het eerste lid, de voorwaarde van daadwerkelijke tewerkstelling niet van toepassing.</p>
<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overlevingspensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan:</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overlevingspensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan:</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overlevingspensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan:</p>
<p>1° ten vroegste op 1 januari 2025, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van een rustpensioen dat daadwerkelijk</p>	<p>1° ten vroegste op 1 januari 2025, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van een rustpensioen dat daadwerkelijk</p>	<p>1° ten vroegste op 1 januari 2025, met uitzondering van de overlevingspensioenen berekend op basis van een rustpensioen dat daadwerkelijk</p>

en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2024 ingegaan is, en	en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2024 ingegaan is, en	en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2024 ingegaan is, en
2° ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overlevingspensioenen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.	2° ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overlevingspensioenen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.	2° ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overlevingspensioenen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.
§ 3. Een gewaarborgde minimumovergangsuitkering wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overgangsuitkering op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:	§ 3. Een gewaarborgde minimumovergangsuitkering wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overgangsuitkering op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:	§ 3. Een gewaarborgde minimumovergangsuitkering wordt toegekend aan de langstlevende echtgenoot van een werknemer die aanspraak kan maken op een overgangsuitkering op basis van een beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot waarvan, vóór toepassing van artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 7bis, § 1, derde lid, en van artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996 en van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72:
1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt;	1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt;	1° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 208 voltijdse dagequivalenten omvatten en van de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt;
2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en	2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en de	2° hetzij het totaal van de kalenderjaren die in aanmerking worden genomen in de regeling voor werknemers en die elk ten minste 156 voltijdse dagequivalenten omvatten en de

<p>de kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt.</p>	<p>kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt.</p>	<p>kwartalen in aanmerking genomen in de regeling voor zelfstandigen gedeeld door vier, ten minste gelijk is aan twee derden van de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt.</p>
<p>Wanneer de overgangsuitkering als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7bis, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>	<p>Wanneer de overgangsuitkering als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7bis, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>	<p>Wanneer de overgangsuitkering als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer die lager is dan de noemer bedoeld in artikel 7bis, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, wordt het aantal in aanmerking te nemen kalenderjaren betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen de hoogste noemer en de lagere noemer.</p>
<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid.</p>	<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid.</p>	<p>Wanneer de beroepsloopbaan van de overleden echtgenoot één of meerdere in aanmerking te nemen kalenderjaren als onthaalouder bevat worden, voor de toepassing van het eerste lid, deze kalenderjaren als onthaalouder vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan de noemer van de breuk waarin de overgangsuitkering als werknemer wordt uitgedrukt en waarvan de noemer gelijk is aan het aantal kalenderjaren gelegen tussen 1 januari 2003 en 31 december van het kalenderjaar voorafgaand aan het overlijden, zonder dat de aldus bekomen breuk lager kan zijn dan de eenheid.</p>

<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overgangsuitkeringen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overgangsuitkeringen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overgangsuitkeringen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overgangsuitkeringen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.</p>	<p>Het derde lid is uitsluitend van toepassing op de overgangsuitkeringen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ingaan ten vroegste op 1 januari 2025 en ten laatste op 1 januari 2033, met uitzondering van de overgangsuitkeringen ten gevolge een overlijden voor 1 januari 2033.</p>
<p>§ 4. Indien de beroepsloopbaan perioden bevat tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen, dan wordt een lager aantal dan het in paragraaf 1, eerste lid, 1°, en paragraaf 2, eerste lid, 1°, bedoelde aantal van 5.000 daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten vereist. Het aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten wordt vastgesteld naargelang de beroepsloopbaan:</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>
<p>1° indien deze 1.561 tot en met 9.359 dagen bevat tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen, is de vermindering van het aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijk aan het tot de hogere eenheid afgerond resultaat, bekomen door het product van 100/312 met het verschil tussen het aantal dagen tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen en 1.560;</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>

<p>2° indien deze ten minste 9.360 dagen bevat tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen, is het vereiste aantal daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijk aan het tot de hogere eenheid afgerond resultaat, bekomen door het verschil tussen 14.040 en het aantal dagen tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen, vermenigvuldigd met het product van 250/312 met 30/45.</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>
<p>Het in paragraaf 1, eerste lid, 2°, en paragraaf 2, eerste lid, 2°, bedoelde vereiste aantal van 3.120 daadwerkelijk gepresteerde vol-tijdse dagequivalenten wordt vervangen door het krachtens het eerste lid vastgestelde aantal voor zover het aldus bekomen resultaat voordeliger is.</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>
<p>Wanneer het overlevingspensioen als werknemer is berekend op basis van één of meerdere breuken met een noemer die lager is dan 45, wordt het aantal in aanmerking te nemen dagen tijdens welke betrokkene om medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen betreffende elke noemer vermenigvuldigd met de verhouding tussen 45 en de lagere noemer.</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>
<p>Voor de toepassing van deze paragraaf wordt onder perioden tijdens welke betrokkene om</p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>	<p><u>[Opgeheven]</u></p>

medische redenen geen daadwerkelijke tewerkstelling kan bewijzen begrepen, de perioden bedoeld in:		
1° artikel 34, § 1, B., 1° en 3°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
2° artikel 34, § 1, C., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
3° artikel 34, § 1, K., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
4° artikel 29 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevings-pensioen der zelfstandigen, omgezet in dagen;	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
5° artikel 120, tweede lid, van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, tijdens welke de persoon bedoeld in artikel 118, § 1, van voormelde wet van 26 juni 1992, om gezondheidsredenen geen werkelijk gepresteerde diensten kan bewijzen, omgezet in dagen.	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
De in het vierde lid, 1° tot 3°, bedoelde perioden worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, § 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld, vóór toepassing van artikel 28bis van het koninklijk besluit van 21 december 1967.	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de in het vierde lid bedoelde perioden wijzigen, aanvullen of vervangen.	<u>[Opgeheven]</u>	<u>[Opgeheven]</u>
§ 5. Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt geen rekening gehouden met de perioden:	§ 5. Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt geen rekening gehouden met de perioden:	§ 5. Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt geen rekening gehouden met de perioden:
1° geregulariseerd of toegekend in toepassing van de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	1° geregulariseerd of toegekend in toepassing van de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	1° geregulariseerd of toegekend in toepassing van de artikelen 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 en 79 van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
2° bedoeld bij de artikelen 92 tot en met 98bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.	2° bedoeld bij de artikelen 92 tot en met 98bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.	2° bedoeld bij de artikelen 92 tot en met 98bis van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.
Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt voor de vaststelling van de loopbaan als werknemer rekening gehouden met de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten:	Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt voor de vaststelling van de loopbaan als werknemer rekening gehouden met de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten:	Voor de toepassing van de paragrafen 1 tot 3, wordt voor de vaststelling van de loopbaan als werknemer rekening gehouden met de perioden, omgezet in voltijdse dagequivalenten:
1° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;	1° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;	1° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;
2° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde	2° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde	2° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde

programmawet (I) van 24 december 2002;	programmawet (I) van 24 december 2002;	programmawet (I) van 24 december 2002;
3° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;	3° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;	3° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;
4° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.	4° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.	4° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.
Voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2 worden met daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijkgesteld, de perioden:	Voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2 worden met daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijkgesteld, de perioden:	Voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2 worden met daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten gelijkgesteld, de perioden:
1° bedoeld in artikel 34, § 1, D., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, vóór toepassing van artikel 28bis en artikel 34, § 2, 3., eerste lid, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	1° bedoeld in artikel 34, § 1, D., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, vóór toepassing van artikel 28bis en artikel 34, § 2, 3., eerste lid, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	1° bedoeld in artikel 34, § 1, D., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, vóór toepassing van artikel 28bis en artikel 34, § 2, 3., eerste lid, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
2° bedoeld in artikel 34, § 1, A., 1°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot tijdelijke werkloosheid;	2° bedoeld in artikel 34, § 1, A., 1°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot tijdelijke werkloosheid;	2° bedoeld in artikel 34, § 1, A., 1°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot tijdelijke werkloosheid;
3° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 2° en R., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	3° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 2° en R., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	3° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 2° en R., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
	3/1° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 1° en 3°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/1° bedoeld in artikel 34, § 1, B., 1° en 3°, van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>

	3/2° bedoeld in artikel 34, § 1, C., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/2° bedoeld in artikel 34, § 1, C., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>
	3/3° bedoeld in artikel 34, § 1, F., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/3° bedoeld in artikel 34, § 1, F., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>
	3/4° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, H., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot lock-out;	<u>3/4° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, H., van het koninklijk besluit van 21 december 1967, beperkt tot lock-out;</u>
	3/5° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, I., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/5° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, I., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>
	3/6° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, J., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	<u>3/6° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, J., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;</u>
	3/7° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, L., van het koninklijk besluit van 21 december 1967.	<u>3/7° de perioden bedoeld in artikel 34, § 1, L., van het koninklijk besluit van 21 december 1967.</u>
4° bedoeld in artikel 34, § 1, Nter., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	4° bedoeld in artikel 34, § 1, Nter., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	4° bedoeld in artikel 34, § 1, Nter., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
5° bedoeld in artikel 34, § 1, S., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	5° bedoeld in artikel 34, § 1, S., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	5° bedoeld in artikel 34, § 1, S., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
6° bedoeld in artikel 34, § 1, V., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	6° bedoeld in artikel 34, § 1, V., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;	6° bedoeld in artikel 34, § 1, V., van het koninklijk besluit van 21 december 1967;
7° bedoeld in artikel 4, § 4, b), en § 5, eerste lid, eerste streepje, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende	7° bedoeld in artikel 4, § 4, b), en § 5, eerste lid, eerste streepje, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende	7° bedoeld in artikel 4, § 4, b), en § 5, eerste lid, eerste streepje, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende

<p>verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, zoals van kracht voor 1 januari 2015;</p>	<p>verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, zoals van kracht voor 1 januari 2015;</p>	<p>verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, zoals van kracht voor 1 januari 2015;</p>
<p>8° bedoeld in artikel 5, § 2, b) en d), van het voormelde koninklijk besluit van 12 december 2001;</p>	<p>8° bedoeld in artikel 5, § 2, b) en d), van het voormelde koninklijk besluit van 12 december 2001;</p>	<p>8° bedoeld in artikel 5, § 2, b) en d), van het voormelde koninklijk besluit van 12 december 2001;</p>
<p>9° bedoeld in de artikelen 5 en 6 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 juli 2016 tot toekenning van onderbrekingsuitkeringen voor zorgkrediet;</p>	<p>9° bedoeld in de artikelen 5 en 6 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 juli 2016 tot toekenning van onderbrekingsuitkeringen voor zorgkrediet en voor afwezigheid wegens het zorgkrediet, bedoeld in deel 11, titel 9, van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement van 15 december 1998, zoals dit deel werd gewijzigd bij artikel 16 van de wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement van 5 juli 2017, voor dezelfde motieven.</p>	<p>9° bedoeld in de artikelen 5 en 6 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 juli 2016 tot toekenning van onderbrekingsuitkeringen voor zorgkrediet <u>en voor afwezigheid wegens het zorgkrediet, bedoeld in deel 11, titel 9, van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement van 15 december 1998, zoals dit deel werd gewijzigd bij artikel 16 van de wijziging van het statuut van het personeel van het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement van 5 juli 2017, voor dezelfde motieven.</u></p>
<p>10° van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;</p>	<p>10° van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;</p>	<p>10° van tewerkstelling van werklozen door de provinciën, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever;</p>
<p>11° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het</p>	<p>11° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het</p>	<p>11° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8, van de programmawet (I) van 24 december 2002, zoals hersteld door de wet van 6 maart 2020 tot behoud van tewerkstelling na de terugtrekking van het</p>

Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;	Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;	Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie;
12° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde programmawet (I) van 24 december 2002;	12° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde programmawet (I) van 24 december 2002;	12° bedoeld in titel IV, hoofdstuk 7, afdeling 3, onderafdeling 8/1, van de voormelde programmawet (I) van 24 december 2002;
13° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;	13° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;	13° bedoeld in titel 2, hoofdstuk 2, van de voormelde wet van 6 maart 2020;
14° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.	14° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.	14° bedoeld in de hoofdstukken 2 en 3 van het koninklijk besluit nr. 46 van 26 juni 2020 tot uitvoering van artikel 5, § 1, 5°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II) tot ondersteuning van de werkgevers en de werknemers.
De in het derde lid, 2° tot en met 14° bedoelde perioden worden omgezet in voltijdse dagequivalenten.	De in het derde lid, 2° tot en met 14° bedoelde perioden worden omgezet in voltijdse dagequivalenten.	De in het derde lid, 2° tot en met 14° bedoelde perioden worden omgezet in voltijdse dagequivalenten.
De in het derde lid, 2° tot en met 10°, bedoelde perioden worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.	De in het derde lid, 2° tot en met 10°, bedoelde perioden worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.	De in het derde lid, 2° tot en met 10°, bedoelde perioden worden in aanmerking genomen voor zover ze krachtens artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 worden gelijkgesteld.
De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de in het tweede en derde lid bedoelde perioden wijzigen, aanvullen of vervangen, alsook de wijze waarop deze perioden in aanmerking worden genomen.	De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in het tweede en derde lid bedoelde perioden doen.	<u>De Koning kan elke noodzakelijke formele wijziging aan de omschrijving van de in het tweede en derde lid bedoelde perioden doen.</u>

<p>In afwijking van artikel 2, 10°, a), worden voor de kalenderjaren als kunstwerker de arbeidsdagen zoals berekend overeenkomstig artikel 185, § 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering in aanmerking genomen als daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2. De aldus bekomen arbeidsdagen worden vermenigvuldigd met 1,42.</p>	<p>In afwijking van artikel 2, 10°, a), worden voor de kalenderjaren als kunstwerker de arbeidsdagen zoals berekend overeenkomstig artikel 185, § 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering in aanmerking genomen als daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2. De aldus bekomen arbeidsdagen worden vermenigvuldigd met 1,42.</p>	<p>In afwijking van artikel 2, 10°, a), worden voor de kalenderjaren als kunstwerker de arbeidsdagen zoals berekend overeenkomstig artikel 185, § 3, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering in aanmerking genomen als daadwerkelijk gepresteerde voltijdse dagequivalenten voor de toepassing van de paragrafen 1 en 2. De aldus bekomen arbeidsdagen worden vermenigvuldigd met 1,42.</p>
<p>(...)</p>		
BASISTEKST	TEKST AANGEPAST AAN HET WETSONTWERP	
<p>Art. 5. De breuk bedoeld in artikel 4 heeft als noemer deze die werd gebruikt voor de berekening, naargelang het geval, van het persoonlijk rustpensioen, van het overlevingspensioen of van de overgangsuitkering toegekend in het pensioenstelsel van de werknemers, uitgedrukt in voltijdse dagequivalenten en als teller de voltijdse dagequivalenten in aanmerking genomen in het pensioenstelsel van de werknemers, na toepassing van, naargelang het geval, artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van artikel 7, § 1, vierde lid, of van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, zonder dat de aldus bekomen breuk de eenheid kan overschrijden.</p>	<p>Art. 5. De breuk bedoeld in artikel 4 heeft als noemer deze die werd gebruikt voor de berekening, naargelang het geval, van het persoonlijk rustpensioen, van het overlevingspensioen of van de overgangsuitkering toegekend in het pensioenstelsel van de werknemers, uitgedrukt in voltijdse dagequivalenten en als teller de voltijdse dagequivalenten in aanmerking genomen in het pensioenstelsel van de werknemers, na toepassing van, naargelang het geval, artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van artikel 7, § 1, vierde lid, of van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, zonder dat de aldus bekomen breuk de eenheid kan overschrijden.</p>	
<p>Indien de beroepsloopbaan uitsluitend voldoet aan de voorwaarden bedoeld in respectievelijk artikel 3, § 1, eerste lid, 2°, artikel 3, § 1, vijfde lid, artikel 3, § 2, eerste lid, 2°, of artikel 3, § 3, eerste lid, 2°, wordt aan de in het eerste lid bedoelde teller van de breuk een aantal bijkomende fictieve voltijdse dagequivalenten toegevoegd dat bekomen wordt door:</p>	<p>Indien de beroepsloopbaan uitsluitend voldoet aan de voorwaarden bedoeld in respectievelijk artikel 3, § 1, eerste lid, 2°, artikel 3, § 1, vijfde lid, artikel 3, § 2, eerste lid, 2°, of artikel 3, § 3, eerste lid, 2°, wordt aan de in het eerste lid bedoelde teller van de breuk een aantal bijkomende fictieve voltijdse dagequivalenten toegevoegd dat bekomen wordt door:</p>	
<p>1° voor alle afzonderlijke kalenderjaren gelegen vóór 2002 het verschil te nemen tussen het aantal</p>	<p>1° voor alle afzonderlijke kalenderjaren gelegen vóór 2002 het verschil te nemen tussen het aantal</p>	

<p>voltijdse dagequivalenten in het betrokken kalenderjaar en dat aantal vermenigvuldigd met de verhouding 5/4 waarbij het resultaat van deze vermenigvuldiging beperkt wordt tot 312;</p>	<p>voltijdse dagequivalenten in het betrokken kalenderjaar en dat aantal vermenigvuldigd met de verhouding 5/4 waarbij het resultaat van deze vermenigvuldiging beperkt wordt tot 312;</p>
<p>2° de vijf grootste verschillen bekomen na toepassing van de bepaling onder 1° op te tellen.</p>	<p>2° de vijf grootste verschillen bekomen na toepassing van de bepaling onder 1° op te tellen.</p>
<p>Voor zover de toepassing van dit lid voordeliger is en onverminderd de toepassing van het eerste lid, is de breuk gelijk aan deze welke gebruikt werd voor de berekening, naargelang het geval, van het persoonlijk rustpensioen, van het overlevingspensioen of van de overgangsuitkering toegekend in het pensioenstelsel van werknemers, na toepassing van, naargelang het geval, artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van artikel 7, § 1, vierde lid, of van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, uitgedrukt in kalenderjaren, indien de beroepsloopbaan voldoet aan de voorwaarden bedoeld in respectievelijk artikel 3, § 1, eerste lid, 1°, artikel 3, § 2, eerste lid, 1°, of artikel 3, § 3, eerste lid, 1°, zonder dat de aldus bekomen breuk de eenheid kan overschrijden. De teller is echter beperkt tot het aantal kalenderjaren die elk ten minste 52 voltijdse dagequivalenten bevatten.</p>	<p>Voor zover de toepassing van dit lid voordeliger is en onverminderd de toepassing van het eerste lid, is de breuk gelijk aan deze welke gebruikt werd voor de berekening, naargelang het geval, van het persoonlijk rustpensioen, van het overlevingspensioen of van de overgangsuitkering toegekend in het pensioenstelsel van werknemers, na toepassing van, naargelang het geval, artikel 10bis van het koninklijk besluit nr. 50, van artikel 5, § 1, derde lid, van artikel 7, § 1, vierde lid, of van artikel 7bis, § 1, derde lid, van het koninklijk besluit van 23 december 1996, uitgedrukt in kalenderjaren, indien de beroepsloopbaan voldoet aan de voorwaarden bedoeld in respectievelijk artikel 3, § 1, eerste lid, 1°, artikel 3, § 2, eerste lid, 1°, of artikel 3, § 3, eerste lid, 1°, zonder dat de aldus bekomen breuk de eenheid kan overschrijden. De teller is echter beperkt tot het aantal kalenderjaren die elk ten minste 52 voltijdse dagequivalenten bevatten.</p>
	<p>Het beperkingspercentage, bedoeld in artikel 7ter van het koninklijk besluit van 23 december 1996, is niet van toepassing op de berekening van het gewaarborgd minimumpensioen, ten laste van de werknemersregeling.</p>

Coordination des articles

Modification de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions	
TEXTE DE BASE	TEXTE ADAPTÉ AU PROJET DE LOI
Art. 4. § 1er. Par dérogation à l'article 2, § 1 ^{er} , et sans préjudice des dispositions du paragraphe 3 du présent article, la pension peut prendre cours anticipativement au choix et à la demande de l'intéressé. La date de prise de cours choisie ne peut être antérieure au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il a introduit sa demande ni :	Art. 4. § 1er. Par dérogation à l'article 2, § 1 ^{er} , et sans préjudice des dispositions du paragraphe 3 du présent article, la pension peut prendre cours anticipativement au choix et à la demande de l'intéressé. La date de prise de cours choisie ne peut être antérieure au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il a introduit sa demande ni :
1° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2013 et au plus tard le 1er décembre 2013;	1° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2013 et au plus tard le 1er décembre 2013;
2° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2014 et au plus tard le 1er décembre 2014;	2° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2014 et au plus tard le 1er décembre 2014;
3° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2015 et au plus tard le 1er décembre 2015;	3° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2015 et au plus tard le 1er décembre 2015;
4° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2016 et au plus tard le 1er décembre 2016 ;	4° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2016 et au plus tard le 1er décembre 2016 ;
5° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2017 et au plus tard le 1er décembre 2017;	5° au premier jour du septième mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2017 et au plus tard le 1er décembre 2017;
6° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 63 ans, pour les pensions	6° au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 63 ans, pour les pensions

qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2018.	qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2018.
§2. La possibilité d'obtenir une pension de retraite anticipée conformément au paragraphe 1 ^{er} est soumise à la condition que l'intéressé prouve une carrière constituée d'un nombre déterminé d'années civiles susceptibles d'ouvrir des droits à la pension en vertu du présent arrêté, de la loi du 20 juillet 1990 instaurant un âge flexible de la retraite pour les travailleurs salariés et adaptant les pensions des travailleurs salariés à l'évolution du bien-être général, de l'arrêté royal n° 50, d'un régime belge pour ouvriers, employés, mineurs, marins ou indépendants, d'un régime belge applicable au personnel des services publics ou de la Société nationale des Chemins de fer belges, de tout autre régime légal belge ou de tout régime étranger qui relève du champ d'application des règlements européens ou des conventions internationales par lesquelles la Belgique est liée et qui concernent la sécurité sociale. La condition de carrière requise est:	§2. La possibilité d'obtenir une pension de retraite anticipée conformément au paragraphe 1 ^{er} est soumise à la condition que l'intéressé prouve une carrière constituée d'un nombre déterminé d'années civiles susceptibles d'ouvrir des droits à la pension en vertu du présent arrêté, de la loi du 20 juillet 1990 instaurant un âge flexible de la retraite pour les travailleurs salariés et adaptant les pensions des travailleurs salariés à l'évolution du bien-être général, de l'arrêté royal n° 50, d'un régime belge pour ouvriers, employés, mineurs, marins ou indépendants, d'un régime belge applicable au personnel des services publics ou de la Société nationale des Chemins de fer belges, de tout autre régime légal belge ou de tout régime étranger qui relève du champ d'application des règlements européens ou des conventions internationales par lesquelles la Belgique est liée et qui concernent la sécurité sociale. La condition de carrière requise est:
1° d'au moins 38 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2013 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2013;	1° d'au moins 38 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2013 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2013;
2° d'au moins 39 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2014 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2014;	2° d'au moins 39 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2014 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2014;
3° d'au moins 40 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2015 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2016 ;	3° d'au moins 40 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2015 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2016 ;
4° d'au moins 41 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2017 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2018;	4° d'au moins 41 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2017 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2018;
5° d'au moins 42 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2019.	5° d'au moins 42 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2019.

Les années civiles visées à l'alinéa 1 ^{er} sont, selon le cas, prises en considération à condition que :	Les années civiles visées à l'alinéa 1 ^{er} sont, selon le cas, prises en considération à condition que :
1° dans le régime des travailleurs indépendants :	1° dans le régime des travailleurs indépendants :
- elles puissent ouvrir un droit à la pension si elles sont situées avant 1957;	- elles puissent ouvrir un droit à la pension si elles sont situées avant 1957;
- si elles sont situées après 1956, comportent au moins deux trimestres qui peuvent ouvrir un droit à la pension;	- si elles sont situées après 1956, comportent au moins deux trimestres qui peuvent ouvrir un droit à la pension;
2° dans le régime des travailleurs salariés ou dans d'autres régimes, les droits à la pension se rapportent à une occupation qui correspond au tiers au moins d'un régime de travail à temps plein. Lorsque l'occupation ne s'étend pas sur une année civile complète, il est satisfait à cette condition lorsque l'année civile comporte au moins l'équivalent de la durée minimale d'occupation précitée.	2° dans le régime des travailleurs salariés ou dans d'autres régimes, les droits à la pension se rapportent à une occupation qui correspond au tiers au moins d'un régime de travail à temps plein. Lorsque l'occupation ne s'étend pas sur une année civile complète, il est satisfait à cette condition lorsque l'année civile comporte au moins l'équivalent de la durée minimale d'occupation précitée.
Pour l'application du présent paragraphe et du paragraphe 3, sont prises en considération les périodes au cours desquelles l'intéressé a interrompu sa carrière professionnelle en vue d'éduquer un enfant n'ayant pas atteint l'âge de six ans accompli. Toutefois, ces périodes ne sont pas prises en considération si elles peuvent ouvrir un droit à la pension en vertu des régimes de pension visés à l'alinéa 1 ^{er} . Les périodes visées par le présent alinéa et les périodes correspondantes qui ouvrent un droit à la pension en vertu des régimes de pension visés à l'alinéa 1 ^{er} , ne peuvent être prises en considération qu'à concurrence d'une durée maximale de 36 mois complets. Le Roi peut fixer les conditions auxquelles les périodes visées au présent alinéa doivent satisfaire pour être prises en considération.	Pour l'application du présent paragraphe et du paragraphe 3, sont prises en considération les périodes au cours desquelles l'intéressé a interrompu sa carrière professionnelle en vue d'éduquer un enfant n'ayant pas atteint l'âge de six ans accompli. Toutefois, ces périodes ne sont pas prises en considération si elles peuvent ouvrir un droit à la pension en vertu des régimes de pension visés à l'alinéa 1 ^{er} . Les périodes visées par le présent alinéa et les périodes correspondantes qui ouvrent un droit à la pension en vertu des régimes de pension visés à l'alinéa 1 ^{er} , ne peuvent être prises en considération qu'à concurrence d'une durée maximale de 36 mois complets. Le Roi peut fixer les conditions auxquelles les périodes visées au présent alinéa doivent satisfaire pour être prises en considération.
Pour l'application du présent paragraphe et du paragraphe 3, ne sont pas prises en considération :	Pour l'application du présent paragraphe et du paragraphe 3, ne sont pas prises en considération :
- les périodes régularisées ou attribuées en vertu des articles 3 ^{ter} , 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés;	- les périodes régularisées ou attribuées en vertu des articles 3 ^{ter} , 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés;

- les périodes assimilées en vertu de l'article 33 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants;	- les périodes assimilées en vertu de l'article 33 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants;
- les périodes correspondantes dans d'autres régimes belges de pension.	- les périodes correspondantes dans d'autres régimes belges de pension.
Pour l'application du présent paragraphe, le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres déterminer :	Pour l'application du présent paragraphe, le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres déterminer :
1° des règles particulières en cas de carrière mixte;	1° des règles particulières en cas de carrière mixte;
2° déterminer les modalités d'application lorsque l'occupation ne s'étend pas sur une année civile complète;	2° déterminer les modalités d'application lorsque l'occupation ne s'étend pas sur une année civile complète;
3° ce qu'il y a lieu d'entendre par une occupation qui correspond (au tiers) d'un régime de travail à temps plein.	3° ce qu'il y a lieu d'entendre par une occupation qui correspond (au tiers) d'un régime de travail à temps plein.
	§2bis. Dans le régime des travailleurs salariés, sans préjudice de l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, pour la détermination du nombre de jours aux fins de l'application du paragraphe 2, seules les données inscrites au compte individuel sont prises en considération.
	Par dérogation à l'alinéa 1er, avant l'application du paragraphe 2, alinéas 3 et 6, à défaut de données inscrites au compte individuel, la carrière en tant que travailleur salarié :
	1° est basée, le cas échéant, pour la dernière année civile précédant immédiatement la date de prise de cours de la pension, sur la carrière en tant que travailleur salarié de l'année civile précédente ;
	2° est basée, le cas échéant, pour l'année civile au cours de laquelle la pension prend cours, sur la carrière en tant que travailleur salarié visée au 1°, tenant compte de la date de prise de cours de la pension.

	§2ter. Le nombre de jours déterminé en application du paragraphe 2bis n'est révisé que à la demande de l'intéressé, et ce, sur base des données reprises dans la source authentique visée au paragraphe 2bis, alinéa 1 ^{er} .
	La révision visée à l'alinéa 1er n'est effectuée que si elle aboutit à un résultat plus favorable pour l'intéressé.
§ 3. Par dérogation aux paragraphes 1 ^{er} et 2,	§ 3. Par dérogation aux paragraphes 1 ^{er} et 2,
1° si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 40 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2013 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2014;	1° si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 40 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2013 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2014;
2° si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 41 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2015 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2015;	2° si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 41 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans, pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2015 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2015;
3° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois ^[5] au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2016 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2016,	3° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2016 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2016,
a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 42 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;	a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 42 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;
b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 41 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans;	b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 41 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans;

4° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2017 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2018:	4° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2017 et au plus tard le 1 ^{er} décembre 2018:
a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 43 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;	a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 43 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;
b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 42 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans;	b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 42 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans;
5° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2019 :	5° pour les pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2019 :
a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 44 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;	a) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 44 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 60 ans;
b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 43 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans.	b) si l'intéressé prouve une carrière d'au moins 43 années civiles telles que définies au paragraphe 2, sa pension de retraite anticipée peut prendre cours au premier jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 61 ans.
§ 3bis. Par dérogation aux paragraphes 1 ^{er} et 2, l'intéressé, qui est né avant le 1 ^{er} janvier 1956 et qui prouve, au 31 décembre 2012, une carrière d'au moins 32 années civiles telles que définies au paragraphe 2, peut, à sa demande, prendre sa pension de retraite anticipée au plus tôt le 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans pour autant qu'il prouve une carrière d'au moins 37 années civiles telles que définies au paragraphe 2.	§ 3bis. Par dérogation aux paragraphes 1 ^{er} et 2, l'intéressé, qui est né avant le 1 ^{er} janvier 1956 et qui prouve, au 31 décembre 2012, une carrière d'au moins 32 années civiles telles que définies au paragraphe 2, peut, à sa demande, prendre sa pension de retraite anticipée au plus tôt le 1 ^{er} jour du mois suivant celui au cours duquel il atteint l'âge de 62 ans pour autant qu'il prouve une carrière d'au moins 37 années civiles telles que définies au paragraphe 2.
Par dérogation aux paragraphes 1 à 3 et sans préjudice de l'alinéa 1 ^{er} , l'intéressé, qui a atteint l'âge de 59 ans ou plus en 2016, peut prendre sa pension de retraite anticipée aux conditions d'âge et	Par dérogation aux paragraphes 1 à 3 et sans préjudice de l'alinéa 1 ^{er} , l'intéressé, qui a atteint l'âge de 59 ans ou plus en 2016, peut prendre sa pension de retraite anticipée aux conditions d'âge et

de carrière prévues aux paragraphes 1 à 3 et en vigueur jusqu'au 31 décembre 2016, majorées chacune d'un an.	de carrière prévues aux paragraphes 1 à 3 et en vigueur jusqu'au 31 décembre 2016, majorées chacune d'un an.
§ 3ter. Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 2°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2014 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 1°. Par dérogation au paragraphe 2, 2°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2014 est fixée conformément au paragraphe 2, 1°.	§ 3ter. Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 2°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2014 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 1°. Par dérogation au paragraphe 2, 2°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2014 est fixée conformément au paragraphe 2, 1°.
Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 3°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 2°. Par dérogation au paragraphe 2, 3°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixée conformément au paragraphe 2, 2°.	Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 3°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 2°. Par dérogation au paragraphe 2, 3°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixée conformément au paragraphe 2, 2°.
Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 4°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2016 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 3°.	Par dérogation au paragraphe 1 ^{er} , 4°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2016 est fixé conformément au paragraphe 1 ^{er} , 3°.
Par dérogation au § 1 ^{er} , 5°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixé conformément au § 1 ^{er} , 4°. Par dérogation au § 2, alinéa 1 ^{er} , 4°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixée conformément au § 2, alinéa 1 ^{er} , 3°.	Par dérogation au § 1 ^{er} , 5°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixé conformément au § 1 ^{er} , 4°. Par dérogation au § 2, alinéa 1 ^{er} , 4°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixée conformément au § 2, alinéa 1 ^{er} , 3°.
Par dérogation au § 1 ^{er} , 6°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2018 est fixé conformément au § 1 ^{er} , 5°.	Par dérogation au § 1 ^{er} , 6°, l'âge pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2018 est fixé conformément au § 1 ^{er} , 5°.
Par dérogation au § 2, alinéa 1 ^{er} , 5°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2019 est fixée conformément au § 2, alinéa 1 ^{er} , 4°.	Par dérogation au § 2, alinéa 1 ^{er} , 5°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2019 est fixée conformément au § 2, alinéa 1 ^{er} , 4°.
Par dérogation au paragraphe 3, 2°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixée conformément au paragraphe 3, 1°.	Par dérogation au paragraphe 3, 2°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2015 est fixée conformément au paragraphe 3, 1°.
Par dérogation au paragraphe 3, 3°, les conditions d'âge et de carrière requises pour les pensions	Par dérogation au paragraphe 3, 3°, les conditions d'âge et de carrière requises pour les pensions

prenant cours au mois de janvier 2016 sont fixées conformément au paragraphe 3, 2°.	prenant cours au mois de janvier 2016 sont fixées conformément au paragraphe 3, 2°.
Par dérogation au § 3, 4°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixée conformément au § 3, 3°.	Par dérogation au § 3, 4°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2017 est fixée conformément au § 3, 3°.
Par dérogation au § 3, 5°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2019 est fixée conformément au § 3, 4°.	Par dérogation au § 3, 5°, la condition de carrière requise pour les pensions prenant cours au mois de janvier 2019 est fixée conformément au § 3, 4°.
§ 3^{quater}. L'intéressé qui, à un moment donné, remplit les conditions d'âge et de carrière visées aux paragraphes 1 ^{er} à 3 ^{ter} , conserve le droit de prendre anticipativement sa pension à une date ultérieure, quelle que soit par la suite la date de prise de cours effective de la pension.	§ 3^{quater}. L'intéressé qui, à un moment donné, remplit les conditions d'âge et de carrière visées aux paragraphes 1 ^{er} à 3 ^{ter} , conserve le droit de prendre anticipativement sa pension à une date ultérieure, quelle que soit par la suite la date de prise de cours effective de la pension.
§ 4. (...)	§ 4. (...)
§ 5. Pour les travailleurs salariés qui tombent sous l'application d'une convention collective en matière de départ anticipé, approuvée par le Ministre qui a l'Emploi et le Travail dans ses attributions, et ayant cessé ses effets au 31 décembre 1996, les périodes d'inactivité couvertes par cette convention sont prises en considération pour l'application du § 2 du présent arrêté.	§ 5. Pour les travailleurs salariés qui tombent sous l'application d'une convention collective en matière de départ anticipé, approuvée par le Ministre qui a l'Emploi et le Travail dans ses attributions, et ayant cessé ses effets au 31 décembre 1996, les périodes d'inactivité couvertes par cette convention sont prises en considération pour l'application du § 2 du présent arrêté.
(...)	(...)
	Section 4. - Le pourcentage de limitation
	Art. 7ter. § 1er. Pour le calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition, les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en considération à concurrence de maximum :
	1° 40 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1961 à 1964 incluses ;
	2° 35 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours l'année civile 1965 ;

	3° 30 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1966 ;
	4° 25 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours de l'année civile 1967 ;
	5° 20 % de la carrière professionnelle pour les travailleurs salariés et les conjoints décédés nés au cours des années civiles 1968 ou suivantes.
	§ 2. Pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1 ^{er} pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé :
	1° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéa 1 ^{er} sont pris en considération ;
	2° les jours déterminés en application de l'article 4, § 2bis sont pris en considération. Pour la pension de survie lorsque le conjoint décédé est décédé avant la date de prise de cours de sa pension de retraite et pour l'allocation de transition, cette période prend fin le dernier jour du mois précédant celui du décès ;
	3° les jours visés à l'article 4, § 2, alinéas 3, 4 et 6 ne sont pas pris en considération.
	Les jours visés à l'alinéa 1 ^{er} sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1 ^{er} pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, pris en compte avant l'application de :
	- l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50 ;
	- l'article 19 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants ;
	- l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, l'article 7, § 1 ^{er} , alinéa 4 et l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3 ;

	<p>- l'article 34, § 2, 1., alinéa 1er, deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.</p>
	<p>Les jours visés à l'alinéa 1er sont, pour la détermination de la carrière professionnelle visée au paragraphe 1er pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, convertis en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10bis, § 2bis, 2°, de l'arrêté royal n° 50. Chaque année civile comporte à cet égard un maximum de 312 jours équivalents temps plein, indépendamment du régime de pension, chaque trimestre comportant un maximum de 78 jours équivalents temps plein.</p>
	<p>§ 3. Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont les périodes converties en jours équivalents temps plein conformément à l'article 10bis, § 2bis, 2°, a) de l'arrêté royal n°50, visées à :</p>
	<p>1° l'article 34, § 1er, A., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité, à l'exception :</p>
	<p>a) des périodes de chômage temporaire ;</p>
	<p>b) des périodes de chômage complet pendant lesquelles le travailleur a effectivement bénéficié de l'avantage visé à l'article 116, §§ 5 et 5bis, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, tel qu'en vigueur du 1er avril 2014 au 30 septembre 2022 inclus, ou a effectivement bénéficié d'une allocation du travail des arts conformément au titre II, chapitre XII, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité tel qu'en vigueur à partir du 1er octobre 2022 ;</p>
	<p>c) des périodes de chômage complet pour les personnes visées à l'article 28, § 3, 1° et 4°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité ;</p>

	d) des périodes de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur ;
	2° l'article 34, § 1 ^{er} , O, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.
	Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte dans la mesure où elles sont assimilées en vertu de l'article 34, §§ 1 ^{er} et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.
	Les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont pris en compte après l'application de :
	- l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50 ;
	- l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, l'article 7, § 1 ^{er} , alinéa 4 et l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3 ;
	- l'article 34, § 2, 1., alinéa 1 ^{er} , deuxième phrase, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 précité.
	Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des jours visés au présent paragraphe.
	§ 4. Le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé correspond à la carrière professionnelle déterminée pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé en application du paragraphe 2, multipliée par le pourcentage fixé en application du paragraphe 1 ^{er} . Le résultat obtenu est arrondi à l'unité supérieure ou inférieure selon que le chiffre de la première décimale atteint ou non 5.
	Si le nombre de jours sous l'application du pourcentage de limitation pour le travailleur salarié

	<p>ou le conjoint décédé, déterminée en application du paragraphe 3 , dépasse le nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pourcentage fixé en application de l'alinéa 1er, les jours assimilés les moins avantageux sous application du pourcentage de limitation qui dépassent ce nombre sont supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition.</p>
	<p>§ 5. Pour l'application du paragraphe 4, alinéa 2, les jours assimilés les moins avantageux sous l'application du pourcentage de limitation du travailleur salarié ou du conjoint décédé sont déterminés et supprimés du calcul de la pension de retraite, de la pension de survie et de l'allocation de transition comme suit :</p>
	<p>1° pour chaque année civile, le montant total de la pension octroyé aux jours assimilés en application du pourcentage de limitation pour cette année civile est divisé par le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile concernée afin de déterminer le revenu de pension moyen pour ces jours pour chaque année civile ;</p>
	<p>2° les jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation pour l'année civile présentant le revenu de pension moyen le plus faible sont supprimés du calcul de la pension en tant que travailleur salarié jusqu'à ce que le nombre de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation soit ramené au nombre maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er ;</p>
	<p>3° lorsque le nombre de jours assimilés en application du pourcentage de limitation à supprimer pour l'année civile visée au 2°, ne suffit pas, il est fait appel, une à une, aux années civiles comportant les jours assimilés en application du pourcentage de limitation les moins avantageux pour la suppression jusqu'à ce que le nombre</p>

	maximal de jours assimilés sous l'application du pourcentage de limitation à la carrière professionnelle pour le travailleur salarié ou le conjoint décédé, déterminé en application du paragraphe 4, alinéa 1er, soit atteint.
(...)	(...)
Art. 8. § 1er. Si la rémunération annuelle, réévaluée à la date de prise de cours de la pension et éventuellement portée à un montant de rémunération correspondant à un régime de travail à temps plein, est inférieure à 18.819,12 euros par an, la pension est calculée sur la base de ce montant pour l'année considérée pour laquelle au moins une occupation correspondant (au tiers) d'un régime de travail à temps plein est prouvé, et ceci pour autant que l'ayant droit :	Art. 8. § 1er. Si la rémunération annuelle, réévaluée à la date de prise de cours de la pension et éventuellement portée à un montant de rémunération correspondant à un régime de travail à temps plein, est inférieure à 18.819,12 euros par an, la pension est calculée sur la base de ce montant pour l'année considérée pour laquelle au moins une occupation correspondant (au tiers) d'un régime de travail à temps plein est prouvé, et ceci pour autant que l'ayant droit :
1° justifie d'une occupation en qualité de travailleur salarié, durant au minimum 15 années civiles et que cette occupation pour chacune d'entre elles corresponde au moins à la moitié d'un régime de travail à temps plein et	1° justifie d'une occupation en qualité de travailleur salarié, durant au minimum 15 années civiles et que cette occupation pour chacune d'entre elles corresponde au moins à la moitié d'un régime de travail à temps plein et
2° ne puisse prétendre à un montant de pension qui, selon qu'elle soit calculée en application de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , a) ou b), du présent arrêté, ne soit pas supérieur respectivement à 15.378,71 euros ou 12.302,96 euros par an. Les montants sont fixés au prorata de la fraction de la carrière retenue.	2° ne puisse prétendre à un montant de pension qui, selon qu'elle soit calculée en application de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , a) ou b), du présent arrêté, ne soit pas supérieur respectivement à 15.378,71 euros ou 12.302,96 euros par an. Les montants sont fixés au prorata de la fraction de la carrière retenue.
Le montant cité en premier lieu à l'alinéa précédent est fixé au prorata de la durée d'occupation prouvée.	Le montant cité en premier lieu à l'alinéa précédent est fixé au prorata de la durée d'occupation prouvée.
§ 2. La détermination du nombre d'années civiles visées au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1°, s'effectue après application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50.	§ 2. La détermination du nombre d'années civiles visées au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1°, s'effectue après application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50.
§ 3. L'application du droit minimum par année de carrière ne peut avoir pour effet que la pension allouée soit supérieure, selon le cas, aux montants visés au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 2°.	§ 3. L'application du droit minimum par année de carrière ne peut avoir pour effet que la pension allouée soit supérieure, selon le cas, aux montants visés au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 2°.
§ 4. En cas de révision de la pension, les montants visés au paragraphe 1 ^{er} et réévalués à la date d'effet	§ 4. En cas de révision de la pension, les montants visés au paragraphe 1 ^{er} et réévalués à la date d'effet

de la révision, restent ceux qui étaient en vigueur lors de la première prise de cours de la pension.	de la révision, restent ceux qui étaient en vigueur lors de la première prise de cours de la pension.
<p>§ 5. Le montant visé au paragraphe 1er, alinéa 1er correspond à douze fois le revenu minimum mensuel moyen de (1 095,92 EUR à l'index-pivot 103,14 (base 1996 = 100)) tel qu'il est fixé dans l'article 3 de la convention collective n° 43 du 2 mai 1988 portant modification et coordination des conventions collectives de travail n° 21 du 15 mai 1975 et n° 23 du 25 juillet 1975 relatives à la garantie d'un revenu minimum mensuel moyen, rendue obligatoire par l'arrêté royal du 19 juillet 1989. Ce montant est adapté chaque fois que le montant visé à l'article 3 de la convention collective n° 43 du 2 mai 1988 est augmenté ou chaque fois qu'une augmentation résulte de la fixation d'un nouveau revenu minimum mensuel avec portée intersectorielle et rendue obligatoire par arrêté royal. L'adaptation prend effet le premier jour du douzième mois suivant cette modification.</p>	<p>§ 5. Le montant visé au paragraphe 1er, alinéa 1er correspond à douze fois le revenu minimum mensuel moyen de (1 095,92 EUR à l'index-pivot 103,14 (base 1996 = 100)) tel qu'il est fixé dans l'article 3 de la convention collective n° 43 du 2 mai 1988 portant modification et coordination des conventions collectives de travail n° 21 du 15 mai 1975 et n° 23 du 25 juillet 1975 relatives à la garantie d'un revenu minimum mensuel moyen, rendue obligatoire par l'arrêté royal du 19 juillet 1989. Ce montant est adapté chaque fois que le montant visé à l'article 3 de la convention collective n° 43 du 2 mai 1988 est augmenté ou chaque fois qu'une augmentation résulte de la fixation d'un nouveau revenu minimum mensuel avec portée intersectorielle et rendue obligatoire par arrêté royal. L'adaptation prend effet le premier jour du douzième mois suivant cette modification.</p>
<p>§ 6. Les dispositions du présent article ne sont pas applicables aux pensions accordées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant Règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.</p>	<p>§ 6. Les dispositions du présent article ne sont pas applicables aux pensions accordées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant Règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés.</p>
<p>§ 7. Le Roi peut :</p>	<p>§ 7. Le Roi peut :</p>
<p>1° déterminer ce qu'il y a lieu d'entendre par une occupation qui correspond (au tiers) d'un régime de travail à temps plein ;</p>	<p>1° déterminer ce qu'il y a lieu d'entendre par une occupation qui correspond (au tiers) d'un régime de travail à temps plein ;</p>
<p>2° déterminer d'autres périodes que celles visées au § 6 qui ne peuvent être prises en considération ;</p>	<p>2° déterminer d'autres périodes que celles visées au § 6 qui ne peuvent être prises en considération ;</p>
<p>3° déterminer les modalités selon lesquelles est administrée la preuve de la durée de l'occupation ;</p>	<p>3° déterminer les modalités selon lesquelles est administrée la preuve de la durée de l'occupation ;</p>
<p>4° déterminer les modalités suivant lesquelles le montant de (13 151,04 EUR) visé au paragraphe 1er, alinéa 1er, est fixé, proportionnellement à la durée d'occupation prouvée;</p>	<p>4° déterminer les modalités suivant lesquelles le montant de (13 151,04 EUR) visé au paragraphe 1er, alinéa 1er, est fixé, proportionnellement à la durée d'occupation prouvée;</p>

5° fixer des règles particulières relatives à la détermination de la durée de l'occupation visée au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1°, pour une pension de survie.	5° fixer des règles particulières relatives à la détermination de la durée de l'occupation visée au paragraphe 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1°, pour une pension de survie.
§ 8. Les montants visés au paragraphe 1 ^{er} sont liés à l'indice-pivot 103,14 (base 1996 = 100) et évoluent conformément aux dispositions de la loi du 2 août 1971 organisant un régime de liaison à l'indice des prix à la consommation des traitements, salaires, pensions, allocations et subventions à charge du Trésor public, de certaines prestations sociales, des limites de rémunération à prendre en considération pour le calcul de certaines cotisations de sécurité sociale des travailleurs, ainsi que des obligations imposées en matière sociale aux travailleurs indépendants.	§ 8. Les montants visés au paragraphe 1 ^{er} sont liés à l'indice-pivot 103,14 (base 1996 = 100) et évoluent conformément aux dispositions de la loi du 2 août 1971 organisant un régime de liaison à l'indice des prix à la consommation des traitements, salaires, pensions, allocations et subventions à charge du Trésor public, de certaines prestations sociales, des limites de rémunération à prendre en considération pour le calcul de certaines cotisations de sécurité sociale des travailleurs, ainsi que des obligations imposées en matière sociale aux travailleurs indépendants.
§ 9. Le Roi peut, après avis du Comité de Gestion du Service fédéral des Pensions, qui établit annuellement une évaluation de ce système de droit minimum, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, modifier les conditions visées au § 1 ^{er} du présent article.	§ 9. Le Roi peut, après avis du Comité de Gestion du Service fédéral des Pensions, qui établit annuellement une évaluation de ce système de droit minimum, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, modifier les conditions visées au § 1 ^{er} du présent article.
§ 10. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres et après avis du Comité de Gestion du Service fédéral des Pensions :	§ 10. Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres et après avis du Comité de Gestion du Service fédéral des Pensions :
1° majorer les montants et les montants de pension visés au § 1 ^{er} du présent article ;	1° majorer les montants et les montants de pension visés au § 1 ^{er} du présent article ;
2° déterminer les modalités concernant la durée de la de carrière visé au § 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1° ;	2° déterminer les modalités concernant la durée de la de carrière visé au § 1 ^{er} , alinéa 1 ^{er} , 1° ;
3° étendre le champ d'application à des années de carrière constituées dans d'autres régimes de pension.	3° étendre le champ d'application à des années de carrière constituées dans d'autres régimes de pension.
	§ 11. L'article 7 ^{ter} est applicable à la rémunération, déterminée en application du droit minimum par année de carrière, pour une ou plusieurs années civiles et au montant maximum de la pension qui peut être accordé dans le cadre du droit minimum par année de carrière.
(...)	(...)

Modification de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions		
TEXTE DE BASE	TEXTE ADAPTÉ AUX MODIFICATIONS DE LA LOI PORTANT LA RÉFORME DES PENSIONS (I)	TEXTE ADAPTÉ AUX MODIFICATIONS DE LA LOI PORTANT LA RÉFORME DES PENSIONS (I) ET AU PROJET DE LOI
Art. 131sexies. §1er. À partir du 1 ^{er} janvier 2025, une pension minimum est allouable au bénéficiaire d'une pension de retraite ou d'une pension de survie de travailleur indépendant à la condition qu'il réponde dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, selon le cas, aux conditions cumulatives suivantes:	Art. 131sexies. §1er. À partir du 1 ^{er} janvier 2025, une pension minimum est allouable au bénéficiaire d'une pension de retraite ou d'une pension de survie de travailleur indépendant à la condition qu'il réponde dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, selon le cas, aux conditions cumulatives suivantes:	Art. 131sexies. §1er. À partir du 1 ^{er} janvier 2025, une pension minimum est allouable au bénéficiaire d'une pension de retraite ou d'une pension de survie de travailleur indépendant à la condition qu'il réponde dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, selon le cas, aux conditions cumulatives suivantes:
1° prouver une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète telle que prévue à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°;	1° prouver une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète telle que prévue à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°;	1° prouver une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète telle que prévue à l'article 131ter, § 1 ^{er} , 2°;
2° prouver une carrière professionnelle qui comporte au moins 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés, soit dans le seul régime des travailleurs indépendants, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée, et qui, le cas échéant, est réduite quand la carrière contient des trimestres	2° prouver une carrière professionnelle qui comporte au moins 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés, soit dans le seul régime des travailleurs indépendants, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée <u>[abrogé]</u> .	2° prouver une carrière professionnelle qui comporte au moins 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés, soit dans le seul régime des travailleurs indépendants, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée <u>[abrogé]</u> .

<p>assimilés en vertu de l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.</p>		
<p>Néanmoins, pour les bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint est décédé avant le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il atteint l'âge de la retraite visé à l'article 3, § 1er, § 1bis ou § 1ter, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 relatif au régime de pension des travailleurs indépendants en application des articles 15 et 27 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions et de l'article 3, § 1er, 4°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, selon le cas, et sans avoir bénéficié d'une pension anticipée en tant qu'indépendant, le nombre requis de trimestre d'activité professionnelle effective d'indépendant est multiplié par une fraction dont le numérateur correspond au nombre d'années civiles comprises dans la période prenant cours le 1er janvier de l'année du vingtième anniversaire du conjoint décédé et prenant fin le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il est décédé et dont le dénominateur est égal à 45.</p>	<p>Néanmoins, pour les bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint est décédé avant le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il atteint l'âge de la retraite visé à l'article 3, § 1er de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 relatif au régime de pension des travailleurs indépendants en application des articles 15 et 27 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions et de l'article 3, § 1er, 4°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, selon le cas, et sans avoir bénéficié d'une pension anticipée en tant qu'indépendant, le nombre requis de trimestre d'activité professionnelle effective d'indépendant est multiplié par une fraction dont le numérateur correspond au nombre d'années civiles comprises dans la période prenant cours le 1er janvier de l'année du vingtième anniversaire du conjoint décédé et prenant fin le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il est décédé et dont le dénominateur est égal à 45.</p>	<p>Néanmoins, pour les bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint est décédé avant le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il atteint l'âge de la retraite visé à <u>l'article 3, § 1er de l'arrêté royal du 30 janvier 1997</u> relatif au régime de pension des travailleurs indépendants en application des articles 15 et 27 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions et de l'article 3, § 1er, 4°, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne, selon le cas, et sans avoir bénéficié d'une pension anticipée en tant qu'indépendant, le nombre requis de trimestre d'activité professionnelle effective d'indépendant est multiplié par une fraction dont le numérateur correspond au nombre d'années civiles comprises dans la période prenant cours le 1er janvier de l'année du vingtième anniversaire du conjoint décédé et prenant fin le 31 décembre de l'année précédant celle au cours de laquelle il est décédé et dont le dénominateur est égal à 45.</p>

<p>§ 2. Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle, soit en qualité de travailleur indépendant et de travailleur salarié, soit en qualité de travailleur indépendant, de travailleur salarié et de fonctionnaire, satisfait aux conditions relatives au nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés, visées à l'article 3, § § 1er, 2 et 4 de la loi du 25 avril 2024, il est présumé satisfaire aux conditions visées au paragraphe 1er, 2°.</p>	<p>§ 2. Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle, soit en qualité de travailleur indépendant et de travailleur salarié, soit en qualité de travailleur indépendant, de travailleur salarié et de fonctionnaire, satisfait aux conditions relatives au nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés, visées à l'article 3, § § 1er, 2 et 4 de la loi du 25 avril 2024, il est présumé satisfaire aux conditions visées au paragraphe 1er, 2°.</p>	<p>§ 2. Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle, soit en qualité de travailleur indépendant et de travailleur salarié, soit en qualité de travailleur indépendant, de travailleur salarié et de fonctionnaire, satisfait aux conditions relatives au nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés, visées à l'article 3, § § 1er, 2 et 4 de la loi du 25 avril 2024, il est présumé satisfaire aux conditions visées au paragraphe 1er, 2°.</p>
<p>Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle en qualité de travailleur indépendant et de fonctionnaire, satisfait à la condition relative au nombre de mois de services réellement prestés visés à l'article 120 de la loi du 26 juin 1992 portant des dispositions sociales et diverses, il est présumé satisfaire à la condition visée au paragraphe 1er, 2°.</p>	<p>Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle en qualité de travailleur indépendant et de fonctionnaire, satisfait à la condition relative au nombre de mois de services réellement prestés visés à l'article 120 de la loi du 26 juin 1992 portant des dispositions sociales et diverses, il est présumé satisfaire à la condition visée au paragraphe 1er, 2°.</p>	<p>Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite ou de survie comme indépendant, qui, dans son propre chef ou dans le chef de son conjoint défunt, prouve une carrière professionnelle en qualité de travailleur indépendant et de fonctionnaire, satisfait à la condition relative au nombre de mois de services réellement prestés visés à l'article 120 de la loi du 26 juin 1992 portant des dispositions sociales et diverses, il est présumé satisfaire à la condition visée au paragraphe 1er, 2°.</p>
<p>§ 3. Sans préjudice du paragraphe 2, la condition visée au paragraphe 1er, 2°, ne s'applique pas:</p>	<p>§ 3. Sans préjudice du paragraphe 2, la condition visée au paragraphe 1er, 2°, ne s'applique pas:</p>	<p>§ 3. Sans préjudice du paragraphe 2, la condition visée au paragraphe 1er, 2°, ne s'applique pas:</p>
<p>1° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1er janvier 1963 et aux bénéficiaires d'une pension de</p>	<p>1° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1er janvier 1963 et aux bénéficiaires d'une pension de</p>	<p>1° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1er janvier 1963 et aux bénéficiaires d'une pension de</p>

survie dont le conjoint décédé est né avant 1963;	survie dont le conjoint décédé est né avant 1963;	survie dont le conjoint décédé est né avant 1963;
2° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1 ^{er} janvier 1969 et qui prouvent au 1 ^{er} janvier 2025, une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète au sens de l'article 131 ^{ter} , § 1 ^{er} , 2°, ainsi qu'aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé répondait aux mêmes conditions au moment du décès;	2° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1 ^{er} janvier 1969 et qui prouvent au 1 ^{er} janvier 2025, une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète au sens de l'article 131 ^{ter} , § 1 ^{er} , 2°, ainsi qu'aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé répondait aux mêmes conditions au moment du décès;	2° aux bénéficiaires d'une pension de retraite nés avant le 1 ^{er} janvier 1969 et qui prouvent au 1 ^{er} janvier 2025, une carrière professionnelle au moins égale aux deux tiers d'une carrière complète au sens de l'article 131 ^{ter} , § 1 ^{er} , 2°, ainsi qu'aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé répondait aux mêmes conditions au moment du décès;
3° aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé bénéficiait d'une pension de retraite qui répondait aux conditions fixées à l'article 131 ^{ter} , § 1 ^{er} , 2°, avant le 1 ^{er} janvier 2025;	3° aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé bénéficiait d'une pension de retraite qui répondait aux conditions fixées à l'article 131 ^{ter} , § 1 ^{er} , 2°, avant le 1 ^{er} janvier 2025;	3° aux bénéficiaires d'une pension de survie dont le conjoint décédé bénéficiait d'une pension de retraite qui répondait aux conditions fixées à l'article 131 ^{ter} , § 1 ^{er} , 2°, avant le 1 ^{er} janvier 2025;
4° aux bénéficiaires visés à l'article 131 ^{quinquies} .	4° aux bénéficiaires visés à l'article 131 ^{quinquies} .	4° aux bénéficiaires visés à l'article 131 ^{quinquies} .
§ 4. La pension minimum est égale à une fraction d'un des montants visés à l'article 4, alinéa 1 ^{er} ou alinéa 2, de la loi du 25 avril 2024, selon qu'il s'agit d'une pension de retraite ou de survie, fraction égale à celle qui a servi au calcul de la pension de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants après application de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, sans que cette fraction ne puisse dépasser l'unité.	§ 4. La pension minimum est égale à une fraction d'un des montants visés à l'article 4, alinéa 1 ^{er} ou alinéa 2, de la loi du 25 avril 2024, selon qu'il s'agit d'une pension de retraite ou de survie, fraction égale à celle qui a servi au calcul de la pension de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants après application de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, sans que cette fraction ne puisse dépasser l'unité.	§ 4. La pension minimum est égale à une fraction d'un des montants visés à l'article 4, alinéa 1 ^{er} ou alinéa 2, de la loi du 25 avril 2024, selon qu'il s'agit d'une pension de retraite ou de survie, fraction égale à celle qui a servi au calcul de la pension de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants après application de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, sans que cette fraction ne puisse dépasser l'unité.
Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite peut également prétendre à une pension de retraite dans le	Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite peut également prétendre à une pension de retraite dans le	Lorsque le bénéficiaire d'une pension de retraite peut également prétendre à une pension de retraite dans le

<p>régime des travailleurs salariés ou lorsque le bénéficiaire d'une pension de survie peut également prétendre à une pension de survie dans le régime des travailleurs salariés, l'application des dispositions du présent titre ne peut avoir pour effet d'augmenter l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés au-delà:</p>	<p>régime des travailleurs salariés ou lorsque le bénéficiaire d'une pension de survie peut également prétendre à une pension de survie dans le régime des travailleurs salariés, l'application des dispositions du présent titre ne peut avoir pour effet d'augmenter l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5bis, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions au-delà:</p>	<p>régime des travailleurs salariés ou lorsque le bénéficiaire d'une pension de survie peut également prétendre à une pension de survie dans le régime des travailleurs salariés, l'application des dispositions du présent titre ne peut avoir pour effet d'augmenter <u>l'ensemble de ces avantages de même nature, octroyés dans les régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, avant l'éventuelle application de la réduction ou la majoration, visé à l'article 3, § 4 ou § 5, de l'arrêté royal du 30 janvier 1997 et à l'article 5bis, § 1er ou § 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 portant exécution des articles 15, 16 et 17 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions et avant l'application du pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal précité du 23 décembre 1996</u> au-delà:</p>
<p>1° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 1°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 1°, de l'arrêté royal n° 72;</p>	<p>1° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 1°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 1°, de l'arrêté royal n° 72;</p>	<p>1° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 1°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 1°, de l'arrêté royal n° 72;</p>
<p>2° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 2°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 2°, de l'arrêté royal n° 72;</p>	<p>2° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 2°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 2°, de l'arrêté royal n° 72;</p>	<p>2° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 2°, de la loi du 25 avril 2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 9, § 2, alinéa 1er, 2°, de l'arrêté royal n° 72;</p>
<p>3° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 3°, de la loi du 25 avril</p>	<p>3° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 3°, de la loi du 25 avril</p>	<p>3° du montant visé à l'article 4, alinéa 1er, 3°, de la loi du 25 avril</p>

<p>2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 4 de l'arrêté royal n° 72.</p>	<p>2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 4 de l'arrêté royal n° 72.</p>	<p>2024, lorsque l'intéressé remplit les conditions visées à l'article 4 de l'arrêté royal n° 72.</p>
<p>Lorsque cette limite est dépassée, la pension minimum de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants est réduite à due concurrence, sans toutefois que cette réduction puisse entraîner l'octroi, dans ce régime, d'une pension inférieure à la prestation qui eût été octroyée si l'intéressé n'avait pu prétendre à la pension minimum.</p>	<p>Lorsque cette limite est dépassée, la pension minimum de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants est réduite à due concurrence, sans toutefois que cette réduction puisse entraîner l'octroi, dans ce régime, d'une pension inférieure à la prestation qui eût été octroyée si l'intéressé n'avait pu prétendre à la pension minimum.</p>	<p>Lorsque cette limite est dépassée, la pension minimum de retraite ou de survie, selon le cas, dans le régime des travailleurs indépendants est réduite à due concurrence, sans toutefois que cette réduction puisse entraîner l'octroi, dans ce régime, d'une pension inférieure à la prestation qui eût été octroyée si l'intéressé n'avait pu prétendre à la pension minimum.</p>
<p>Le Roi peut déroger à cette disposition lorsque la limite précitée est dépassée à la suite de l'augmentation de la pension de travailleur salarié en fonction de l'adaptation au bien-être général.</p>	<p>Le Roi peut déroger à cette disposition lorsque la limite précitée est dépassée à la suite de l'augmentation de la pension de travailleur salarié en fonction de l'adaptation au bien-être général.</p>	<p>Le Roi peut déroger à cette disposition lorsque la limite précitée est dépassée à la suite de l'augmentation de la pension de travailleur salarié en fonction de l'adaptation au bien-être général.</p>
<p>§ 5. Par dérogation au paragraphe 1er, 2°, et sans préjudice de la réduction éventuellement appliquée au nombre de trimestres effectifs ou y assimilés quand la carrière comporte des trimestres assimilés en vertu de l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants, la condition de 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés comme indépendant à prouver par le bénéficiaire d'une pension de retraite ou par le bénéficiaire d'une pension de survie, du chef de la carrière de son conjoint décédé, est portée à:</p>	<p>§ 5. Par dérogation au paragraphe 1er, 2°, [abrogé] la condition de 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés comme indépendant à prouver par le bénéficiaire d'une pension de retraite ou par le bénéficiaire d'une pension de survie, du chef de la carrière de son conjoint décédé, est portée à:</p>	<p>§ 5. Par dérogation au paragraphe 1er, 2°, [abrogé] la condition de 64 trimestres de travail effectif ou y assimilés comme indépendant à prouver par le bénéficiaire d'une pension de retraite ou par le bénéficiaire d'une pension de survie, du chef de la carrière de son conjoint décédé, est portée à:</p>

1° 16 trimestres pour ceux qui sont nés en 1963 ;	1° 16 trimestres pour ceux qui sont nés en 1963 ;	1° 16 trimestres pour ceux qui sont nés en 1963 ;
2° 19 trimestres pour ceux qui sont nés en 1964;	2° 19 trimestres pour ceux qui sont nés en 1964;	2° 19 trimestres pour ceux qui sont nés en 1964;
3° 23 trimestres pour ceux qui sont nés en 1965;	3° 23 trimestres pour ceux qui sont nés en 1965;	3° 23 trimestres pour ceux qui sont nés en 1965;
4° 29 trimestres pour ceux qui sont nés en 1966;	4° 29 trimestres pour ceux qui sont nés en 1966;	4° 29 trimestres pour ceux qui sont nés en 1966;
5° 35 trimestres pour ceux qui sont nés en 1967;	5° 35 trimestres pour ceux qui sont nés en 1967;	5° 35 trimestres pour ceux qui sont nés en 1967;
6° 45 trimestres pour ceux qui sont nés en 1968;	6° 45 trimestres pour ceux qui sont nés en 1968;	6° 45 trimestres pour ceux qui sont nés en 1968;
7° 55 trimestres pour ceux qui sont nés en 1969.	7° 55 trimestres pour ceux qui sont nés en 1969.	7° 55 trimestres pour ceux qui sont nés en 1969.
Si la carrière professionnelle comprend des trimestres qui ont été assimilés pour cause de maladie conformément à l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 précité, il sera tenu compte du résultat le plus avantageux entre le nombre de trimestres tels qu'établis à l'alinéa 1er et le nombre de trimestres obtenus après la réduction éventuellement appliquée, tel que prévu au § 1er, 2°.	[abrogé]	[abrogé]
§ 6. Le Roi détermine, par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres:	§ 6. Le Roi détermine, par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres:	§ 6. Le Roi détermine, par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres:
1° ce qu'il faut entendre, à partir du 1 ^{er} janvier 2025, par carrière professionnelle au moins égale aux deux-tiers d'une carrière complète soit dans le seul régime des travailleurs	1° ce qu'il faut entendre, à partir du 1 ^{er} janvier 2025, par carrière professionnelle au moins égale aux deux-tiers d'une carrière complète soit dans le seul régime des travailleurs indépendants,	1° ce qu'il faut entendre, à partir du 1 ^{er} janvier 2025, par carrière professionnelle au moins égale aux deux-tiers d'une carrière complète soit dans le seul régime des travailleurs indépendants,

<p>indépendants, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et salariés ou dans les régimes auxquels s'appliquent les règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée;</p>	<p>soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et salariés ou dans les régimes auxquels s'appliquent les règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée;</p>	<p>soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et dans un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée, soit ensemble dans le régime des travailleurs indépendants et salariés ou dans les régimes auxquels s'appliquent les règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la Belgique est liée;</p>
<p>2° ce qu'il y a lieu d'entendre par trimestres de travail effectif comme travailleur indépendant;</p>	<p>2° ce qu'il y a lieu d'entendre par trimestres de travail effectif comme travailleur indépendant;</p>	<p>2° ce qu'il y a lieu d'entendre par trimestres de travail effectif comme travailleur indépendant;</p>
<p>3° quels trimestres peuvent être assimilés à des périodes de travail effectif;</p>	<p>3° quels trimestres peuvent être assimilés à des périodes de travail effectif;</p>	<p>3° quels trimestres peuvent être assimilés à des périodes de travail effectif;</p>
<p>4° comment les périodes ouvrant des droits à pension à charge d'un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la</p>	<p>4° comment les périodes ouvrant des droits à pension à charge d'un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la</p>	<p>4° comment les périodes ouvrant des droits à pension à charge d'un ou plusieurs régimes qui relèvent du champ d'application des règlements européens ou auxquels s'applique une convention internationale concernant totalement ou partiellement les pensions des travailleurs salariés ou indépendants et par laquelle la</p>

Belgique est liée sont converties en trimestres;	Belgique est liée sont converties en trimestres;	Belgique est liée sont converties en trimestres;
5° comment les périodes assimilées en vertu de l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants sont déduites du nombre de trimestres de travail effectif requis.	[abrogé]	[abrogé]
(...)	(...)	(...)
Modification de la loi du 25 avril 2024 portant la réforme des pensions		
TEXTE DE BASE	TEXTE ADAPTÉ AUX MODIFICATIONS DE LA LOI PORTANT LA RÉFORME DES PENSIONS (I)	TEXTE ADAPTÉ AUX MODIFICATIONS DE LA LOI PORTANT LA RÉFORME DES PENSIONS (I) ET AU PROJET DE LOI
Art. 3. § 1er. Une pension de retraite minimum garantie est accordée au travailleur salarié qui justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10 <i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:	Art. 3. § 1er. Une pension de retraite minimum garantie est accordée au travailleur salarié qui justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10 <i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:	Art. 3. § 1er. Une pension de retraite minimum garantie est accordée au travailleur salarié qui justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10 <i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1 ^{er} , alinéa 3, et de l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:
1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, sans préjudice de l'application du paragraphe 4, au moins 5.000	1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, [abrogé] au moins 5.000 jours équivalents	1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, [abrogé] au moins 5.000 jours équivalents

jours équivalents temps plein effectivement prestés;	temps plein effectivement prestés;	temps plein effectivement prestés;
2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, sans préjudice de l'application du paragraphe 4, au moins 3.120 jours équivalents temps plein effectivement prestés.	2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, [abrogé] au moins 3.120 jours équivalents temps plein effectivement prestés.	2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal à 30 et qui comporte, <u>[abrogé]</u> au moins 3.120 jours équivalents temps plein effectivement prestés.
Lorsque la pension de retraite de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur à 45, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre 45 et ce dénominateur inférieur.	Lorsque la pension de retraite de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur à 45, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre 45 et ce dénominateur inférieur.	Lorsque la pension de retraite de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur à 45, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre 45 et ce dénominateur inférieur.
Lorsque la carrière professionnelle comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1 ^{er} , multipliées par une fraction dont le numérateur est égal à 45 et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1 ^{er} janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant l'année civile au cours de laquelle l'intéressé atteint l'âge visé à l'article 2, § 1 ^{er} , de l'arrêté royal	Lorsque la carrière professionnelle comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1 ^{er} , multipliées par une fraction dont le numérateur est égal à 45 et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1 ^{er} janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant l'année civile au cours de laquelle l'intéressé atteint l'âge visé à l'article 2, § 1 ^{er} , de l'arrêté royal	Lorsque la carrière professionnelle comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1 ^{er} , multipliées par une fraction dont le numérateur est égal à 45 et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1 ^{er} janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant l'année civile au cours de laquelle l'intéressé atteint l'âge visé à l'article 2, § 1 ^{er} , de l'arrêté royal

<p>du 23 décembre 1996 et, par dérogation à l'alinéa 1er, la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.</p>	<p>du 23 décembre 1996 et, par dérogation à l'alinéa 1er, la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.</p>	<p>du 23 décembre 1996 et, par dérogation à l'alinéa 1er, la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.</p>
<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de retraite qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033.</p>	<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de retraite qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033.</p>	<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de retraite qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033.</p>
<p>Au conjoint aidant visé à l'article 131quinquies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, une pension de retraite minimum garantie est accordée lorsque le conjoint aidant, dans la période de référence commençant le 1er janvier 2003 et se terminant à la fin du trimestre précédant la date de prise de cours de la pension de retraite à charge du régime de pension des travailleurs indépendants, justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du nombre d'années civiles situées dans cette période de référence.</p>	<p>Au conjoint aidant visé à l'article 131quinquies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, une pension de retraite minimum garantie est accordée lorsque le conjoint aidant, dans la période de référence commençant le 1er janvier 2003 et se terminant à la fin du trimestre précédant la date de prise de cours de la pension de retraite à charge du régime de pension des travailleurs indépendants, justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du nombre d'années civiles situées dans cette période de référence.</p>	<p>Au conjoint aidant visé à l'article 131quinquies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions, une pension de retraite minimum garantie est accordée lorsque le conjoint aidant, dans la période de référence commençant le 1er janvier 2003 et se terminant à la fin du trimestre précédant la date de prise de cours de la pension de retraite à charge du régime de pension des travailleurs indépendants, justifie d'une carrière professionnelle dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, et de l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72, le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du nombre d'années civiles situées dans cette période de référence.</p>

<p>§ 2. Une pension de survie minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une pension de survie sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:</p>	<p>§ 2. Une pension de survie minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une pension de survie sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:</p>	<p>§ 2. Une pension de survie minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une pension de survie sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, et de l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:</p>
<p>1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction dans laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui contient, sans préjudice de l'application du paragraphe 4, un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 5.000 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45;</p>	<p>1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction dans laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui contient, [abrogé] un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 5.000 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45;</p>	<p>1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction dans laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui contient, <u>[abrogé]</u> un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 5.000 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45;</p>
<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés</p>	<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés</p>	<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés</p>

<p>par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui comporte, sans préjudice de l'application du paragraphe 4, un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 3.120 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45.</p>	<p>par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui comporte, [abrogé] un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 3.120 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45.</p>	<p>par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle la pension de travailleur salarié est exprimée et qui comporte, <u>[abrogé]</u> un nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés qui est au moins égal au résultat de 3.120 multiplié par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et dont le dénominateur est égal à 45.</p>
<p>Lorsque la pension de survie de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>	<p>Lorsque la pension de survie de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>	<p>Lorsque la pension de survie de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>
<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle la pension en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles</p>	<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle la pension en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles</p>	<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle la pension en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles</p>

comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité et, par dérogation à l'alinéa 1 ^{er} , la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.	comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité et, par dérogation à l'alinéa 1 ^{er} , la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.	comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité et, par dérogation à l'alinéa 1 ^{er} , la condition d'occupation effective n'est pas appliquée.
L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de survie qui prennent cours effectivement et pour la première fois:	L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de survie qui prennent cours effectivement et pour la première fois:	L'alinéa 3 s'applique uniquement aux pensions de survie qui prennent cours effectivement et pour la première fois:
1° au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2025, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base d'une pension de retraite qui a pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1 ^{er} décembre 2024, et	1° au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2025, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base d'une pension de retraite qui a pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1 ^{er} décembre 2024, et	1° au plus tôt le 1 ^{er} janvier 2025, à l'exception des pensions de survie calculées sur la base d'une pension de retraite qui a pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1 ^{er} décembre 2024, et
2° au plus tard le 1 ^{er} janvier 2033, à l'exception des pensions de survie à la suite d'un décès avant le 1 ^{er} janvier 2033.	2° au plus tard le 1 ^{er} janvier 2033, à l'exception des pensions de survie à la suite d'un décès avant le 1 ^{er} janvier 2033.	2° au plus tard le 1 ^{er} janvier 2033, à l'exception des pensions de survie à la suite d'un décès avant le 1 ^{er} janvier 2033.
§ 3. Une allocation de transition minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une allocation de transition sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:	§ 3. Une allocation de transition minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une allocation de transition sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:	§ 3. Une allocation de transition minimum garantie est accordée au conjoint survivant d'un travailleur salarié qui peut prétendre à une allocation de transition sur la base d'une carrière professionnelle du conjoint décédé dont, avant l'application de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 7bis, § 1 ^{er} , alinéa 3, et de l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996 et de l'article 19 de l'arrêté royal n° 72:
1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps	1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps	1° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 208 jours équivalents temps

<p>plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée;</p>	<p>plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée;</p>	<p>plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée;</p>
<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée.</p>	<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée.</p>	<p>2° soit le total des années civiles prises en compte dans le régime des travailleurs salariés et comportant chacune au moins 156 jours équivalents temps plein et des trimestres pris en compte dans le régime des travailleurs indépendants divisés par quatre, est au moins égal aux deux tiers du dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est exprimée.</p>
<p>Lorsque l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7bis, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>	<p>Lorsque l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7bis, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>	<p>Lorsque l'allocation de transition en qualité de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur au dénominateur visé à l'article 7bis, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, le nombre d'années civiles à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre le dénominateur le plus élevé et le dénominateur inférieur.</p>
<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants</p>	<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants</p>	<p>Lorsque la carrière professionnelle du conjoint décédé comporte une ou plusieurs années civiles comme accueillant d'enfants à prendre en compte, ces années civiles comme accueillant d'enfants</p>

<p>sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité.</p>	<p>sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité.</p>	<p>sont, pour l'application de l'alinéa 1er, multipliées par une fraction dont le numérateur est égal au dénominateur de la fraction selon laquelle l'allocation de transition en tant que travailleur salarié est exprimée et dont le dénominateur est égal au nombre d'années civiles comprises entre le 1er janvier 2003 et le 31 décembre de l'année civile précédant le décès, sans que la fraction ainsi obtenue soit inférieure à l'unité.</p>
<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux allocations de transition qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033, à l'exception des allocations de transition à la suite d'un décès avant le 1er janvier 2033.</p>	<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux allocations de transition qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033, à l'exception des allocations de transition à la suite d'un décès avant le 1er janvier 2033.</p>	<p>L'alinéa 3 s'applique uniquement aux allocations de transition qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2025 et au plus tard le 1er janvier 2033, à l'exception des allocations de transition à la suite d'un décès avant le 1er janvier 2033.</p>
<p>§ 4. Si la carrière professionnelle comporte des périodes au cours desquelles, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective, un nombre inférieur au nombre de 5.000 jours équivalents temps plein effectivement prestés visé au paragraphe 1er, alinéa 1er, 1°, et au paragraphe 2, alinéa 1er, 1°, est requis. Le nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés est déterminé selon la carrière professionnelle:</p>	<p>[abrogé]</p>	<p>[abrogé]</p>
<p>1° si celle-ci comporte de 1.561 jusqu'à, y compris, 9.359 jours au cours desquels, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut</p>	<p>[abrogé]</p>	<p>[abrogé]</p>

<p>pas justifier d'une occupation effective, la réduction du nombre de jours équivalents temps plein effectivement prestés est égale au résultat, arrondi à l'unité supérieure, du produit de 100/312 par le résultat de la différence entre le nombre de jours au cours desquels l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective pour des raisons médicales et 1.560;</p>		
<p>2° si celle-ci comporte au moins 9.360 jours au cours desquels, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective, le nombre requis de jours équivalents temps plein effectivement prestés est égal au résultat, arrondi à l'unité supérieure, de la différence entre 14.040 et le nombre de jours au cours desquels l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective pour des raisons médicales, multiplié par le produit de 250/312 par 30/45.</p>	<p>[abrogé]</p>	<p><u>[abrogé]</u></p>
<p>Le nombre requis de 3.120 jours équivalents temps plein requis effectivement prestés visés au paragraphe 1er, alinéa 1er, 2°, et au paragraphe 2, alinéa 1er, 2°, est remplacé par le nombre fixé conformément à l'alinéa 1er, dans la mesure où le résultat ainsi obtenu est plus favorable.</p>	<p>[abrogé]</p>	<p><u>[abrogé]</u></p>
<p>Lorsque la pension de survie de travailleur salarié est calculée sur la base d'une ou plusieurs fractions ayant un dénominateur inférieur à 45, le nombre de jours</p>	<p>[abrogé]</p>	<p><u>[abrogé]</u></p>

<p>au cours desquels, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective à prendre en compte relatif à chaque dénominateur est multiplié par le rapport entre 45 et le dénominateur inférieur.</p>		
<p>Pour l'application de ce paragraphe, les périodes au cours desquelles, pour des raisons médicales, l'intéressé ne peut pas justifier d'une occupation effective comprennent les périodes visées à:</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>1° l'article 34, § 1er, B., 1° et 3°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>2° l'article 34, § 1er, C., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>3° l'article 34, § 1er, K., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>4° l'article 29 de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants, converties en jours;</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>
<p>5° l'article 120, alinéa 2, de la loi du 26 juin 1992 portant des dispositions sociales et diverses, converties en jours, au cours des-uelles, pour des raisons de santé, la personne visée à l'article 118, § 1er, de la loi du 26 juin 1992 précitée, ne peut pas justifier des services réellement prestés.</p>	[abrogé]	<u>[abrogé]</u>

Les périodes visées à l'alinéa 4, 1° à 3°, sont prises en compte pour autant qu'elles soient assimilées en vertu de l'article 34, § 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, avant l'application de l'article 28bis de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.	[abrogé]	[abrogé]
Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, modifier, compléter ou remplacer les périodes visées à l'alinéa 4.	[abrogé]	[abrogé]
§ 5. Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il n'est pas tenu compte des périodes:	§ 5. Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il n'est pas tenu compte des périodes:	§ 5. Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il n'est pas tenu compte des périodes:
1° régularisées ou attribuées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	1° régularisées ou attribuées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	1° régularisées ou attribuées en vertu des articles 3ter, 7, 75, 76, 77, 78 et 79 de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
2° visées par les articles 92 à 98bis inclus de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.	2° visées par les articles 92 à 98bis inclus de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.	2° visées par les articles 92 à 98bis inclus de l'arrêté royal du 22 décembre 1967 portant règlement général relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants.
Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il est tenu compte pour la détermination de la carrière en qualité de travailleur salarié des périodes, converties en jours équivalents temps plein:	Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il est tenu compte pour la détermination de la carrière en qualité de travailleur salarié des périodes, converties en jours équivalents temps plein:	Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} à 3, il est tenu compte pour la détermination de la carrière en qualité de travailleur salarié des périodes, converties en jours équivalents temps plein:
1° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le	1° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le	1° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le

retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;	retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;	retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;
2° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;	2° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;	2° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;
3° visées au titre 2, chapitre 2, de la loi du 6 mars 2020 précitée;	3° visées au titre 2, chapitre 2, de la loi du 6 mars 2020 précitée;	3° visées au titre 2, chapitre 2, de la loi du 6 mars 2020 précitée;
4° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.	4° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.	4° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.
Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} et 2, sont assimilées aux jours équivalent temps plein effectivement prestés, les périodes:	Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} et 2, sont assimilées aux jours équivalent temps plein effectivement prestés, les périodes:	Pour l'application des paragraphes 1 ^{er} et 2, sont assimilées aux jours équivalent temps plein effectivement prestés, les périodes:
1° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , D., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, avant application de l'article 28 <i>bis</i> et de l'article 34, § 2, 3., alinéa 1 ^{er} , de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	1° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , D., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, avant application de l'article 28 <i>bis</i> et de l'article 34, § 2, 3., alinéa 1 ^{er} , de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	1° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , D., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, avant application de l'article 28 <i>bis</i> et de l'article 34, § 2, 3., alinéa 1 ^{er} , de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
2° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , A., 1°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limité au chômage temporaire;	2° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , A., 1°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limité au chômage temporaire;	2° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , A., 1°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limité au chômage temporaire;
3° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , B., 2° et R., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	3° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , B., 2° et R., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	3° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , B., 2° et R., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;

	3/1° visées à l'article 34, § 1er, B., 1° et 3°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;	<u>3/1° visées à l'article 34, § 1er, B., 1° et 3°, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;</u>
	3/2° visées à l'article 34, § 1er, C., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	<u>3/2° visées à l'article 34, § 1er, C., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;</u>
	3/3° des périodes visées à l'article 34, § 1er, F., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;	<u>3/3° des périodes visées à l'article 34, § 1er, F., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;</u>
	3/4° des périodes visées à l'article 34, § 1er, H., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limitées au lock-out ;	<u>3/4° des périodes visées à l'article 34, § 1er, H., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967, limitées au lock-out ;</u>
	3/5° des périodes visées à l'article 34, § 1er, I., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;	<u>3/5° des périodes visées à l'article 34, § 1er, I., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;</u>
	3/6° des périodes visées à l'article 34, § 1er, J., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;	<u>3/6° des périodes visées à l'article 34, § 1er, J., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 ;</u>
	3/7° des périodes visées à l'article 34, § 1er, L., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.	<u>3/7° des périodes visées à l'article 34, § 1er, L., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.</u>
4° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , Nter., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	4° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , Nter., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	4° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , Nter., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
5° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , S., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	5° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , S., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	5° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , S., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
6° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , V., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	6° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , V., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;	6° visées à l'article 34, § 1 ^{er} , V., de l'arrêté royal du 21 décembre 1967;
7° visées à l'article 4, § 4, b), et § 5, alinéa 1 ^{er} , premier tiret, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie	7° visées à l'article 4, § 4, b), et § 5, alinéa 1 ^{er} , premier tiret, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie	7° visées à l'article 4, § 4, b), et § 5, alinéa 1 ^{er} , premier tiret, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie

concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps, tel qu'en vigueur avant le 1 ^{er} janvier 2015;	concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps, tel qu'en vigueur avant le 1 ^{er} janvier 2015;	concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps, tel qu'en vigueur avant le 1 ^{er} janvier 2015;
8° visées à l'article 5, § 2, b) et d), de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 précité;	8° visées à l'article 5, § 2, b) et d), de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 précité;	8° visées à l'article 5, § 2, b) et d), de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 précité;
9° visées aux articles 5 et 6 de l'arrêté du gouvernement flamand du 26 juillet 2016 portant octroi d'allocations d'interruption pour crédit-soins;	9° visées aux articles 5 et 6 de l'arrêté du gouvernement flamand du 26 juillet 2016 portant octroi d'allocations d'interruption pour crédit-soins et pour l'absence pour crédit-soins, visé à la partie 11, titre 9, du statut du personnel du Secrétariat général du Parlement flamand du 15 décembre 1998, telle que cette partie a été modifiée par l'article 16 de la modification du statut du personnel du Secrétariat général du Parlement flamand du 5 juillet 2017, pour les mêmes motifs.	9° visées aux articles 5 et 6 de l'arrêté du gouvernement flamand du 26 juillet 2016 portant octroi d'allocations d'interruption pour crédit-soins <u>et pour l'absence pour crédit-soins, visé à la partie 11, titre 9, du statut du personnel du Secrétariat général du Parlement flamand du 15 décembre 1998, telle que cette partie a été modifiée par l'article 16 de la modification du statut du personnel du Secrétariat général du Parlement flamand du 5 juillet 2017, pour les mêmes motifs.</u>
10° de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;	10° de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;	10° de mise au travail des chômeurs par les provinces, les communes, les établissements publics ou un autre employeur;
11° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;	11° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;	11° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002, rétablie par la loi du 6 mars 2020 visant à maintenir l'emploi après le retrait du Royaume-Uni de l'Union européenne;
12° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;	12° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;	12° visées au titre IV, chapitre 7, section 3, sous-section 8/1, de la loi-programme (I) du 24 décembre 2002 précitée;

13° visées au titre 2, chapitre 2 de la loi du 6 mars 2020 précitée;	13° visées au titre 2, chapitre 2 de la loi du 6 mars 2020 précitée;	13° visées au titre 2, chapitre 2 de la loi du 6 mars 2020 précitée;
14° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.	14° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.	14° visées aux chapitres 2 et 3 de l'arrêté royal n° 46 du 26 juin 2020 pris en exécution de l'article 5, § 1 ^{er} , 5°, de la loi du 27 mars 2020 accordant des pouvoirs au Roi afin de prendre des mesures dans la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) visant à soutenir les employeurs et les travailleurs.
Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 14° sont converties en jours équivalents temps plein.	Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 14° sont converties en jours équivalents temps plein.	Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 14° sont converties en jours équivalents temps plein.
Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 10°, sont prises en compte pour autant qu'elles soient assimilées en vertu de l'article 34, § § 1 ^{er} et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.	Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 10°, sont prises en compte pour autant qu'elles soient assimilées en vertu de l'article 34, § § 1 ^{er} et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.	Les périodes visées à l'alinéa 3, 2° à 10°, sont prises en compte pour autant qu'elles soient assimilées en vertu de l'article 34, § § 1 ^{er} et 2, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967.
Le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, modifier, compléter ou remplacer les périodes visées aux alinéas 2 et 3, ainsi que la manière dont ces périodes sont prises en compte.	Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des périodes visées aux alinéas 2 et 3.	<u>Le Roi peut apporter toute modification formelle nécessaire à la description des périodes visées aux alinéas 2 et 3.</u>
Par dérogation à l'article 2, 10°, a), pour les années civiles en qualité de travailleur des arts, les jours de travail, tels que calculés conformément à l'article 185, § 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, sont pris en compte comme jours équivalents temps plein effectivement prestés pour l'application des paragraphes 1 ^{er}	Par dérogation à l'article 2, 10°, a), pour les années civiles en qualité de travailleur des arts, les jours de travail, tels que calculés conformément à l'article 185, § 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, sont pris en compte comme jours équivalents temps plein effectivement prestés pour l'application des paragraphes 1 ^{er}	Par dérogation à l'article 2, 10°, a), pour les années civiles en qualité de travailleur des arts, les jours de travail, tels que calculés conformément à l'article 185, § 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, sont pris en compte comme jours équivalents temps plein effectivement prestés pour l'application des paragraphes 1 ^{er}

et 2. Les jours de travail ainsi obtenus sont multipliés par 1,42.	et 2. Les jours de travail ainsi obtenus sont multipliés par 1,42.	et 2. Les jours de travail ainsi obtenus sont multipliés par 1,42.
(...)	(...)	(...)
TEXTE DE BASE		TEXTE ADAPTÉ AU PROJET DE LOI
<p>Art. 5. La fraction visée à l'article 4 a comme dénominateur celui qui a été utilisé pour le calcul, selon le cas, de la pension de retraite personnelle, de la pension de survie ou de l'allocation de transition attribuée dans le régime de pension des travailleurs salariés exprimé en jours équivalents temps pleins et comme numérateur les jours équivalents temps plein pris en compte dans le régime de pension des travailleurs salariés, après application, selon le cas, de l'article 10<i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, ou de l'article 7<i>bis</i>, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, sans que la fraction ainsi obtenue ne puisse dépasser l'unité.</p>		<p>Art. 5. La fraction visée à l'article 4 a comme dénominateur celui qui a été utilisé pour le calcul, selon le cas, de la pension de retraite personnelle, de la pension de survie ou de l'allocation de transition attribuée dans le régime de pension des travailleurs salariés exprimé en jours équivalents temps pleins et comme numérateur les jours équivalents temps plein pris en compte dans le régime de pension des travailleurs salariés, après application, selon le cas, de l'article 10<i>bis</i> de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, ou de l'article 7<i>bis</i>, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, sans que la fraction ainsi obtenue ne puisse dépasser l'unité.</p>
<p>Si la carrière professionnelle remplit uniquement les conditions visées respectivement à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, 2°, à l'article 3, § 1er, alinéa 5, à l'article 3, § 2, alinéa 1er, 2°, ou à l'article 3, § 3, alinéa 1er, 2°, il est ajouté au numérateur de la fraction visée à l'alinéa 1er, un nombre de jours effectivement prestés supplémentaires fictifs qui est obtenu en:</p>		<p>Si la carrière professionnelle remplit uniquement les conditions visées respectivement à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, 2°, à l'article 3, § 1er, alinéa 5, à l'article 3, § 2, alinéa 1er, 2°, ou à l'article 3, § 3, alinéa 1er, 2°, il est ajouté au numérateur de la fraction visée à l'alinéa 1er, un nombre de jours effectivement prestés supplémentaires fictifs qui est obtenu en:</p>
<p>1° prenant la différence, pour toutes les années civiles individuelles antérieures à 2002, entre le nombre de jours équivalents temps plein de l'année civile concernée et ce nombre multiplié par le rapport 5/4, le résultat de cette multiplication étant limité à 312;</p>		<p>1° prenant la différence, pour toutes les années civiles individuelles antérieures à 2002, entre le nombre de jours équivalents temps plein de l'année civile concernée et ce nombre multiplié par le rapport 5/4, le résultat de cette multiplication étant limité à 312;</p>
<p>2° additionnant les cinq plus grandes différences obtenues après application du 1°.</p>		<p>2° additionnant les cinq plus grandes différences obtenues après application du 1°.</p>
<p>Pour autant que l'application de cet alinéa soit plus favorable et sans préjudice de l'alinéa 1er, la fraction est égale à celle qui a été utilisée pour le calcul, selon le cas, de la pension de retraite personnelle, de la pension de survie ou de l'allocation de transition attribuée dans le régime de pension des travailleurs salariés exprimée en années civiles, après</p>		<p>Pour autant que l'application de cet alinéa soit plus favorable et sans préjudice de l'alinéa 1er, la fraction est égale à celle qui a été utilisée pour le calcul, selon le cas, de la pension de retraite personnelle, de la pension de survie ou de l'allocation de transition attribuée dans le régime de pension des travailleurs salariés exprimée en années civiles, après</p>

<p>application, selon le cas, de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, ou de l'article 7bis, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, lorsque la carrière professionnelle remplit les conditions visées à respectivement à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, 1°, à l'article 3, § 2, alinéa 1er, 1°, ou à l'article 3, § 3, alinéa 1er, 1°, sans que la fraction ainsi obtenue puisse dépasser l'unité. Le numérateur est cependant limité au nombre d'années civiles qui comportent chacune au minimum 52 jours équivalents temps plein.</p>	<p>application, selon le cas, de l'article 10bis de l'arrêté royal n° 50, de l'article 5, § 1er, alinéa 3, de l'article 7, § 1er, alinéa 4, ou de l'article 7bis, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, lorsque la carrière professionnelle remplit les conditions visées à respectivement à l'article 3, § 1er, alinéa 1er, 1°, à l'article 3, § 2, alinéa 1er, 1°, ou à l'article 3, § 3, alinéa 1er, 1°, sans que la fraction ainsi obtenue puisse dépasser l'unité. Le numérateur est cependant limité au nombre d'années civiles qui comportent chacune au minimum 52 jours équivalents temps plein.</p>
	<p>Le pourcentage de limitation, visé à l'article 7ter de l'arrêté royal du 23 décembre 1996, n'est pas applicable au calcul de la pension minimum garantie à charge du régime de pension des travailleurs salariés.</p>

Brussel, 10 maart 2026

Advies 2026/06**Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen**

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Invoering van een beperkingspercentage voor de gelijkgestelde periodes in de pensioenberekening

Samenvattend	2
1 Invoering van een beperkingspercentage	3
1.1 Modaliteiten in het werknemersstelsel	3
1.2 Cumulatie van een minimumpensioen als zelfstandige met een rustpensioen als werknemer	4
1.3 Inwerkingtreding	4
2 Advies van het Comité	5
2.1 Principe	5
2.2 Implementatie	5

Samenvattend

Het ABC brengt een positief advies uit over een voorontwerp van wet dat voorziet in:

- de invoering van een beperkingspercentage voor de gelijkgestelde periodes in de pensioenberekening voor werknemers;
- een wijziging in het zelfstandigenstelsel om te vermijden dat de daling van het werknemerspensioen die uit de voorgestelde beperking van de gelijkgestelde periodes voortvloeit, in bepaalde situaties gecompenseerd zou worden door de toekenning van een hoger pensioen ten laste van het zelfstandigenstelsel.

Het ABC is tevreden dat met dit voorontwerp van wet een nieuwe stap wordt gezet om gewerkte periodes zwaarder te laten meetellen voor de opbouw van pensioenrechten. Voor het Comité zou de hervorming echter nog verregaander mogen zijn¹.

Het acht een inwerkingtreding op 1 januari 2027 echter te ambitieus, gelet op i) de techniciteit van de voorgestelde hervorming, ii) de vaststelling dat het voorstel nog een politiek en wetgevend traject moet doorlopen en iii) het feit dat pensioenbeslissingen reeds maanden voor de eigenlijke ingangsdatum van het pensioen moeten genomen en voorbereid worden.

Tot slot vraagt het ABC opnieuw aandacht voor de almaar complexer wordende pensioenreglementering. Het ABC pleit er dan ook voor om in de toekomst voldoende toe te zien op de eenvoud van nieuwe pensioenmaatregelen, in het bijzonder voor wat betreft de toekennings- en berekeningsmodaliteiten.

¹ In het verleden deed het een voorstel om ook een beperking van de gelijkgestelde periodes te hanteren voor de verificatie van de verschillende loopbaanvoorwaarden en dus niet enkel voor de berekening van het pensioen, zoals in het voorontwerp van wet is vooropgesteld.

Op vraag van de minister van Zelfstandigen buigt het ABC zich over een voorontwerp van wet dat voorziet in de invoering van een beperkingspercentage voor de gelijkgestelde periodes in de pensioenberekening voor werknemers (cf. 1.1). Het voorontwerp voorziet tevens een wijziging van artikel 131sexies van de wet van 15 mei 1984 om te vermijden dat de daling van het werknemerspensioen die uit de voorgestelde maatregel voortvloeit, in bepaalde situaties gecompenseerd zou worden door de toekenning van een hoger pensioen ten laste van het zelfstandigenstelsel (cf. 1.2).

1 Invoering van een beperkingspercentage

De federale regering voorziet deze legislatuur in een brede pensioenhervorming die als doel heeft om de band tussen effectieve arbeidsprestaties en de opbouw van pensioenrechten te versterken² zodat:

- mensen beloofd worden voor hun werk en
- de duurzaamheid en betaalbaarheid van het pensioensysteem op lange termijn gegarandeerd wordt.

Eén van de maatregelen³ in dit kader is de invoering van een beperkingspercentage voor de gelijkgestelde periodes.

1.1 Modaliteiten in het werknemersstelsel

Het voorontwerp van wet voorziet dat de volgende gelijkgestelde periodes slechts beperkt zullen meegenomen worden⁴ in de berekening van de rustpensioenen, de overlevingspensioenen en de overgangsuitkeringen voor werknemers^{5,6}:

1. de periodes van onvrijwillige werkloosheid⁷;
2. de landingsbanen, en
3. de periodes van inactiviteit van de deeltijdse werknemer die geniet van het bij de werkloosheidsreglementering voorziene statuut 'deeltijdse werknemer met behoud van rechten (met of zonder inkomensgarantie-uitkering)'.⁷

² Zie Federaal regeerakkoord 2025-2029 (p. 49).

³ Zie Federaal regeerakkoord 2025-2029 (p. 51): *“Vanaf 01/01/2027 worden gelijkgestelde periodes die meer dan 40% uitmaken van de loopbaan niet langer meegerekend voor de berekening van het pensioen van werknemers en zelfstandigen. Deze grens van 40% daalt elk jaar met 5 procentpunten tot 20% in 2031, zoals dit vandaag reeds het geval is voor ambtenaren. Periodes van ziekte en zorgverloven worden hierbij buiten beschouwing gelaten.”*

⁴ De minst voordelige gelijkgestelde dagen worden verwijderd uit de berekening.

⁵ Met als doel om de impact van deze periodes op het werknemerspensioen te begrenzen tot wat maatschappelijk verantwoord en financieel houdbaar is.

⁶ Het beperkingspercentage zal echter niet van toepassing zijn op het gewaarborgd minimumpensioen.

⁷ Met uitzondering van periodes van tijdelijke werkloosheid, periodes van volledige werkloosheid voor havenarbeiders, erkende zeevissers, vislossers en -sorteerders, periodes waarin kunstenaars die werkloos zijn genieten van een kunstwerkuitkering en periodes van tewerkstelling van werklozen door de provincies, de gemeenten, de openbare instellingen of een andere werkgever.

Deze hervorming wordt geleidelijk ingevoerd⁸. Zo is het beperkingspercentage van deze gelijkgestelde periodes afhankelijk van het geboortjaar van de werknemer of de overleden echtgenoot, volgens onderstaand schema.

Tabel 1. Beperkingspercentage in functie van het geboortjaar van de werknemer (in geval van een rustpensioen) of de overleden echtgenoot (in geval van een overlevingspensioen of een overgangsuitkering)

Geboortjaar van de werknemer of de overleden echtgenoot	Beperkingspercentage
1961-1964	40 %
1965	35 %
1966	30 %
1967	25 %
Vanaf 1968	20 % ⁹

Er is geen enkel beperkingspercentage voorzien voor de pensioenregeling van zelfstandigen aangezien deze geen gelijkaardige gelijkgestelde periodes kent.

1.2 Cumulatie van een minimumpensioen als zelfstandige met een rustpensioen als werknemer

Bij de toekenning van een minimumpensioen als zelfstandige wordt, in geval van een gemengde loopbaan, rekening gehouden met de hoogte van het rustpensioen als werknemer¹⁰. De som van het minimumpensioen als zelfstandige en het pensioen als werknemer mag het bedrag van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan niet overschrijden. In geval van een overschrijding wordt het minimumpensioen als zelfstandige tot het vereiste bedrag verminderd.

Het voorontwerp van wet bepaalt dat voor deze berekening in de toekomst rekening zal worden gehouden met het bedrag van het rustpensioen als werknemer vóór de toepassing van het beperkingspercentage. Op deze manier wordt vermeden dat een beperking toegepast in het werknemersstelsel zou leiden tot een verhoging van het pensioenbedrag in het zelfstandigenstelsel. Hiertoe wordt artikel 131sexies van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen aangepast.

1.3 Inwerkingtreding

Deze bepalingen zijn van toepassing voor de pensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 2027 ingaan¹¹.

⁸ Zodat er rekening wordt gehouden met de opgebouwde verwachtingen van oudere generaties en er tegelijk een duidelijk en voorspelbaar kader wordt gecreëerd voor jongere generaties.

⁹ Zoals het huidige beperkingspercentage bij ambtenaren.

¹⁰ Artikel 131 sexies, §4 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

¹¹ Er is een uitzondering voorzien voor overlevingspensioenen die worden berekend op basis van de rustpensioenen die daadwerkelijk en voor de eerste maal ten laatste op 1 december 2026 zijn ingegaan. Zij worden uitgesloten van de toepassing van het beperkingspercentage, om te voorkomen dat de nieuwe

2 Advies van het Comité

Het ABC brengt een positief advies uit over het voorgelegde voorontwerp van wet.

2.1 Principe

Het Comité is reeds geruime tijd vragende partij om de band tussen gewerkte periodes en de opbouw van pensioenrechten te versterken en om in het licht hiervan de behandeling van gelijkgestelde periodes in het kader van de pensioenopbouw te herbekijken¹².

Hoewel het Comité in het verleden heeft aangegeven geen probleem te hebben met het principe als dusdanig om bij de toekenning van pensioenrechten rekening te houden met gelijkgestelde periodes, plaatste het wel meermaals voorbehoud bij de manier waarop dit gebeurde, nl. zonder beperking en zonder onderscheid tussen de verschillende vormen van gelijkstelling¹³.

Het ABC is dan ook tevreden dat met dit voorontwerp van wet een nieuwe stap wordt gezet¹⁴ om gewerkte periodes zwaarder te laten meetellen voor de opbouw van pensioenrechten. Voor het Comité zou de hervorming echter nog verregaander mogen zijn. In het verleden deed het een voorstel om ook een beperking van de gelijkgestelde periodes te hanteren voor de verificatie van de verschillende loopbaanvoorwaarden en dus niet enkel voor de berekening van het pensioen, zoals in het voorontwerp van wet is vooropgesteld.

Het ABC vestigt er evenwel de aandacht op dat men bij een beperking van de gelijkgestelde periodes in de pensioenopbouw de wisselwerking met de IGO-regeling niet uit het oog mag verliezen. Het is immers aannemelijk dat in bepaalde situaties het pensioenbedrag uiteindelijk te laag wordt en de betrokkenen hierdoor aangewezen zullen zijn op de IGO. Volgens het Comité vervult de IGO hiermee zijn doel, nl. personen die een minder lange loopbaan hadden en die – om welke reden ook – geen of minder pensioenrechten opbouwden, na een bestaansmiddelenonderzoek, een leefbaar inkomen garanderen.

2.2 Implementatie

Het ABC stelt vast dat de beperking van de gelijkgestelde periodes volgens de voorgestelde modaliteiten de berekening van het werknemerspensioen complexer maakt. Met de toepassing

bepalingen indirect zouden doorwerken op afgeleide pensioenrechten die hun oorsprong vinden in rustpensioenen die onder het vroegere rechtskader zijn toegekend.

¹² [Verslag 2014/03](#) 'Naar een nieuwe pensioenhervorming: een lezing vanuit het zelfstandigenstelsel van de pensioenvoorstellen opgenomen in het Federaal Regeerakkoord' van 27 november 2014, [Advies 2022/11](#) 'Pensioenhervormingen' van 20 juni 2022, [Verslag 2024/01](#) 'Voorstellen voor een rechtvaardig en financieel meer duurzaam pensioenstelsel voor zelfstandigen' van 18 juli 2024 en [Advies 2025/14](#) 'Pensioenhervorming' van 1 oktober 2025.

¹³ Gelijkgestelde periodes worden toegekend voor uiteenlopende situaties van inactiviteit. Voor het Comité is het de vraag of men al deze situaties in aanmerking moet nemen en dus gelijk moet stellen in het kader van de pensioenberekening dan wel of het billijk is om enkel een gelijkstelling toe te kennen voor specifieke situaties van inactiviteit (o.m. arbeidsongeschiktheid, mantelzorgverlof, overbruggingsrecht).

¹⁴ Na de eerdere beperking van het aandeel gelijkgestelde periodes dat in aanmerking wordt genomen voor de toegangsvoorwaarde voor het minimumpensioen.

van een beperkingspercentage introduceert men immers een bijkomende stap in de pensioenberekening, die bovendien interfereert met andere aspecten van de pensioenberekening (zoals de toepassing van de eenheid van loopbaan, de nieuwe malusregeling of de toetsing van het recht op een minimumpensioen). De maatregel vereist van de Federale Pensioendienst dan ook belangrijke aanpassingen van de bestaande berekeningsapplicaties, die zullen moeten worden doorgevoerd bovenop de aanpassingen die nodig zijn om de eerder besliste pensioenmaatregelen te kunnen implementeren. Vanuit de instelling komt dan ook het signaal dat een voorziene inwerkingtreding op 1 januari 2027 niet haalbaar is.

Hoewel de beperking van de gelijkgestelde periodes betrekking heeft op de berekening van de werknemerspensioenen en in de eerste plaats gevolgen zal hebben voor de Federale Pensioendienst, vraagt ook het ABC aandacht voor de datum van inwerkingtreding. De maatregel zal immers eveneens een impact hebben op de pensioenberekening van zelfstandigen met een gemengde loopbaan¹⁵ en dus ook op de werkzaamheden van de pensioendienst van het RSVZ¹⁶. Het is dus ook voor zelfstandigen belangrijk dat de pensioenadministraties de nodige tijd krijgen om de correcte en vlotte implementatie van de maatregel voor te bereiden.

Gezien i) de techniciteit van de voorgestelde hervorming, ii) de vaststelling dat het voorstel nog een politiek en wetgevend traject moet doorlopen en iii) het feit dat pensioenbeslissingen reeds maanden voor de eigenlijke ingangsdatum van het pensioen moeten genomen en voorbereid worden, acht het ABC een inwerkingtreding op 1 januari 2027 te ambitieus. Het wenst in dit kader te herinneren aan zijn eerdere vraag om een redelijke termijn (ongeveer 1,5 jaar) te voorzien tussen de publicatie van de wetteksten die een pensioenhervorming invoeren en de inwerkingtreding ervan¹⁷. Dit laat ook toe om goede en transparante communicatie aan de burger voor te bereiden. Voor het ABC is het essentieel dat de burger de (nieuwe) pensioenregels begrijpt en voldoende geïnformeerd wordt over de impact ervan op zijn toekomstig pensioenbedrag.

Tot slot vraagt het ABC opnieuw¹⁸ aandacht voor de alsmaar complexer wordende pensioenreglementering. De complexiteit is nadelig voor een (vlotte) implementatie ervan en maakt het pensioensysteem bovendien minder bevattelijk voor de burgers. Het ABC pleit er dan ook voor om in de toekomst voldoende toe te zien op de eenvoud van nieuwe pensioenmaatregelen, in het bijzonder voor wat betreft de toekennings- en berekeningsmodaliteiten. Dit is overigens ook belangrijk voor de effectiviteit van pensioenmaatregelen die zouden moeten aanzetten tot gedragsveranderingen. Enkel als de burger de regels begrijpt en zich bewust is van de impact van zijn loopbaankeuzes op zijn toekomstige pensioenbedrag, zal hij ertoe kunnen aangezet worden om bewust bepaalde

¹⁵ Het overgrote deel van de rechthebbende op een zelfstandigenpensioen.

¹⁶ In het bijzonder in het kader van de toekenning van het minimumpensioen. Het RSVZ zal gegevens van de Federale Pensioendienst moeten ontvangen.

¹⁷ [Advies 2025/14](#) 'Pensioenhervorming' van 1 oktober 2025.

¹⁸ [Advies 2025/14](#) 'Pensioenhervorming' van 1 oktober 2025.

loopbaanbeslissingen te nemen (zoals gedurende de hele loopbaan te werken en de duur van gelijkgestelde periodes te beperken).

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 10 maart 2026:

Veerle De
Maesschalck
(Signature)
2026.03.12
09:15:28
+01'00'

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris

Johan
Bortier
(Signature)
Digitaal ondertekend
door Johan Bortier
(Signature)
Datum: 2026.03.11
20:41:27 +01'00'

Johan BORTIER,
Voorzitter

Bruxelles, 10 mars 2026

Avis 2026/06

Rendu à la demande de la ministre des Indépendants

Article 110, § 1 de la loi du 30 décembre 1992 portant des dispositions sociales et diverses

**Introduction d'un pourcentage de limitation des périodes
assimilées dans le calcul de pension**

En résumé.....	2
1 Introduction d'un pourcentage de limitation	3
1.1 Modalités dans le régime des salariés.....	3
1.2 Cumul d'une pension minimum en tant qu'indépendant avec une pension de retraite de salarié	4
1.3 Entrée en vigueur	4
2 Avis du Comité.....	5
2.1 Principe.....	5
2.2 Mise en œuvre.....	5

En résumé

Le CGG rend un avis positif sur un avant-projet de loi qui :

- introduit un pourcentage de limitation des périodes assimilées dans le calcul de pension des salariés ;
- apporte une adaptation dans le régime des indépendants afin d'éviter que, dans certains cas, la baisse de la pension de salarié qui découle de la limitation proposée des périodes assimilées soit compensée par l'octroi d'une pension plus élevée à charge du régime des indépendants.

Le CGG se réjouit que cet avant-projet de loi franchisse une nouvelle étape vers une meilleure valorisation des périodes effectivement travaillées dans la constitution des droits à pension. Toutefois, selon le Comité, la réforme pourrait aller encore plus loin¹.

Le CGG considère aussi qu'une entrée en vigueur au 1er janvier 2027 est trop ambitieuse, compte tenu i) de la technicité de la réforme proposée, ii) du constat que le projet doit encore suivre un parcours politique et législatif et iii) du fait que les décisions de pensions doivent être prises et préparées plusieurs mois avant la date de prise de cours réelle de la pension.

Enfin, le CGG renouvelle sa demande de prêter attention à la complexité croissante de la réglementation en matière de pensions. Le CGG plaide donc pour qu'à l'avenir, l'accent soit mis sur la simplicité des nouvelles mesures de pension, en particulier en ce qui concerne les modalités d'octroi et de calcul.

¹ Par le passé, il a proposé d'appliquer une limitation des périodes assimilées également pour la vérification des différentes conditions de carrière, et pas uniquement pour le calcul de la pension, comme le propose l'avant-projet de loi.

À la demande de la ministre des Indépendants, le CGG se penche sur un avant-projet de loi qui prévoit l'introduction d'un pourcentage de limitation des périodes assimilées dans le calcul de pension des salariés (voir 1.1). L'avant-projet de loi prévoit, en outre, une adaptation de l'article 131 sexies de la loi du 15 mai 1984 pour éviter que, dans certains cas, la baisse de la pension de salarié qui découle de la mesure proposée soit compensée par l'octroi d'une pension plus élevée à charge du régime des indépendants (voir 1.2).

1 Introduction d'un pourcentage de limitation

Le gouvernement fédéral prévoit, au cours de cette législature, une vaste réforme des pensions ayant pour objectif de renforcer le lien entre les prestations de travail effectives et la constitution des droits à pension², afin de :

- récompenser les personnes pour leur travail et
- garantir la durabilité ainsi que la viabilité financière du système de pension à long terme.

L'une des mesures dans ce cadre³ est l'introduction d'un pourcentage de limitation pour les périodes assimilées.

1.1 Modalités dans le régime des salariés

L'avant-projet de loi prévoit que les périodes assimilées suivantes seront prises en compte de manière limitée⁴ dans le calcul des pensions de retraite, des pensions de survie et des allocations de transition des salariés^{5,6} :

1. les périodes de chômage involontaire⁷,
2. les « emplois de fin de carrière », et
3. les périodes d'inactivité du travailleur salarié à temps partiel bénéficiant du statut de « travailleur à temps partiel avec maintien des droits (avec ou sans allocation de garantie de revenus) » prévu par la réglementation du chômage.

² Voir Accord de coalition fédérale 2025-2029 (p. 49)

³ Voir Accord de coalition fédérale 2025-2029 (p. 51) : « A partir du 01/01/2027, les périodes assimilées qui représentent plus de 40 % de la carrière ne seront plus prises en compte pour le calcul de la pension des salariés et indépendants. Cette limite de 40 % diminue chaque année de 5 points de pourcent pour atteindre 20 % en 2031, comme c'est le cas aujourd'hui pour les fonctionnaires. Les périodes de maladie et les congés thématiques seront exclus de cette mesure. »

⁴ Les jours assimilés les moins avantageux sont supprimés du calcul.

⁵ Avec pour objectif de limiter l'impact de ces périodes sur la pension des salariés à un niveau qui soit socialement justifié et financièrement viable.

⁶ Le pourcentage de limitation ne s'appliquera néanmoins pas à la pension minimum garantie.

⁷ A l'exception des périodes de chômage temporaire, des périodes de chômage complet pour les dockers, les pêcheurs maritimes reconnus, les déchargeurs et trieurs de poissons, des périodes durant lesquelles les artistes au chômage bénéficient d'une allocation du travail des arts et des périodes d'occupation de chômeurs par les provinces, les communes, les institutions publiques ou un autre employeur.

Cette réforme sera mise en œuvre de manière progressive⁸. Le pourcentage de limitation de ces périodes assimilées dépendra ainsi de l'année de naissance du salarié ou du conjoint décédé, selon le schéma suivant.

Tableau 1. Pourcentage de limitation, en fonction de l'année de naissance du salarié (en cas de pension de retraite) ou du conjoint décédé (en cas de pension de survie ou d'allocation de transition)

Année de naissance du salarié ou du conjoint décédé	Pourcentage de limitation
1961-1964	40 %
1965	35 %
1966	30 %
1967	25 %
1968 et après	20 % ⁹

Aucun pourcentage de limitation n'est prévu pour le régime de pension des indépendants, car il ne connaît pas de périodes assimilées analogues.

1.2 Cumul d'une pension minimum en tant qu'indépendant avec une pension de retraite de salarié

Lors de l'octroi d'une pension minimum en tant qu'indépendant, il est tenu compte, en cas de carrière mixte, du montant de la pension de retraite en tant que salarié¹⁰. La somme de la pension minimum en tant qu'indépendant et de la pension en tant que salarié ne peut pas dépasser le montant de la pension minimum pour une carrière complète. En cas de dépassement, la pension minimum en tant qu'indépendant est réduite à due concurrence.

L'avant-projet de loi prévoit que, pour ce calcul, il soit tenu compte, à l'avenir, du montant de la pension de retraite en tant que salarié avant l'application du pourcentage de limitation. De la sorte, on évitera que la limitation appliquée dans le régime des salariés n'entraîne une augmentation du montant de la pension dans le régime des indépendants. À cette fin, l'article 131 sexies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions est adapté.

1.3 Entrée en vigueur

Ces dispositions s'appliqueront aux pensions qui prennent cours effectivement et pour la première fois au plus tôt le 1er janvier 2027¹¹.

⁸ Afin de tenir compte des attentes des générations plus âgées tout en créant un cadre clair et prévisible pour les plus jeunes générations.

⁹ Comme le pourcentage actuel de limitation qui s'applique aux fonctionnaires.

¹⁰ Article 131 sexies de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions

¹¹ Une exception est prévue pour les pensions de survie calculées sur la base de pensions de retraite qui ont pris cours effectivement et pour la première fois au plus tard le 1er décembre 2026. Le pourcentage de limitation ne s'appliquera pas à ces pensions de survie, afin d'éviter que les nouvelles dispositions

2 Avis du Comité

Le CGG rend un avis positif sur l'avant-projet de loi qui lui est soumis.

2.1 Principe

Le Comité demande depuis quelque temps déjà de renforcer le lien entre périodes travaillées et constitution de droits à pension et de revoir, dans cette optique, le traitement des périodes assimilées dans le cadre de la constitution de pension¹².

Bien que le Comité ait indiqué, par le passé, ne pas avoir de problème à prendre en compte les périodes assimilées lors de l'octroi des droits à pension sur le principe, il a exprimé, à plusieurs reprises, des réserves quant à la manière dont cela se fait, à savoir de manière illimitée et sans distinction entre les différentes formes d'assimilation¹³.

Le Comité se réjouit donc que cet avant-projet de loi franchisse une nouvelle étape¹⁴ vers une meilleure valorisation des périodes effectivement travaillées dans la constitution des droits à pension. Toutefois, selon le Comité, la réforme pourrait aller encore plus loin. Par le passé, il a proposé d'appliquer une limitation des périodes assimilées également pour la vérification des différentes conditions de carrière, et pas uniquement pour le calcul de la pension, comme le propose l'avant-projet de loi.

Le CGG signale toutefois qu'en cas de limitation des périodes assimilées pour la constitution de pension, il ne faut pas perdre de vue les interactions avec le régime de la GRAPA. Il est en effet possible que, dans certaines situations, le montant final de pension soit trop faible et que la personne retombe alors sur la GRAPA. Pour le Comité, la GRAPA remplit ici son rôle, à savoir garantir un revenu décent aux personnes qui ont eu une carrière plus courte et qui ont constitué peu ou pas de droits de pension (pour quelque raison que ce soit), après un examen des ressources.

2.2 Mise en œuvre

Le CGG constate que la limitation des périodes assimilées selon les modalités proposées complexifie le calcul de la pension des salariés. En effet, l'application d'un pourcentage de

n'aient un effet indirect sur des droits à pension dérivés, dont l'origine se situe dans des pensions de retraite octroyées sous l'ancien cadre juridique.

¹² [Rapport 2014/03](#) 'Vers une nouvelle réforme des pensions: une lecture par le régime des indépendants des propositions en matière de pension reprises dans l'Accord de gouvernement fédéral' du 27 novembre 2014 ; [Avis 2022/11](#) 'Réforme des pensions' du 20 juin 2011, [Rapport 2024/01](#) 'Propositions pour un régime de pension équitable et financièrement plus durable pour les indépendants' du 18 juillet 2024 et [Avis 2025/14](#) 'Réformes de pensions' du 1er octobre 2025.

¹³ Les périodes assimilées sont octroyées pour des situations différentes d'inactivité. Le Comité se demande donc si toutes ces situations doivent être prises en considération et, donc, être traitées de la même façon dans le cadre du calcul de pension ou s'il est légitime de n'octroyer une assimilation que pour des situations spécifiques d'inactivité (entre autres, l'incapacité de travail, le congé d'aidant proche et le droit passerelle).

¹⁴ Après une première limitation de la part des périodes assimilées prises en compte pour l'accès à la pension minimum.

limitation crée une étape supplémentaire dans le calcul de la pension, qui interfère également avec d'autres aspects du calcul de la pension (comme l'application de l'unité de carrière, le nouveau système de malus et la vérification du droit à une pension minimale). Cette mesure exige donc de la part du Service fédéral des pensions des adaptations importantes des applications de calcul existantes, qui devront être réalisées en plus des adaptations nécessaires pour mettre en œuvre les mesures de pension décidées précédemment. L'institution indique dès lors que l'entrée en vigueur prévue au 1er janvier 2027 n'est pas réalisable.

Même si la limitation des périodes assimilées concerne le calcul des pensions des salariés et aura principalement des conséquences pour le Service fédéral des pensions, le CGG attire également l'attention sur la date d'entrée en vigueur. En effet, cette mesure aura aussi un impact sur le calcul de la pension des travailleurs indépendants ayant une carrière mixte¹⁵, et donc sur les activités du service des pensions de l'INASTI¹⁶. Il est donc également important, pour les indépendants, que les administrations de pensions disposent du temps nécessaire pour préparer une mise en œuvre correcte et fluide de la mesure.

Compte tenu i) de la technicité de la réforme proposée, ii) du constat que le projet doit encore suivre un parcours politique et législatif et iii) du fait que les décisions de pensions doivent être prises et préparées plusieurs mois avant la date de prise de cours réelle de la pension, le CGG considère qu'une entrée en vigueur au 1er janvier 2027 est trop ambitieuse. À cet égard, il souhaite rappeler sa demande antérieure de prévoir un délai raisonnable (environ 1,5 an) entre la publication des textes législatifs introduisant une réforme des pensions et leur entrée en vigueur¹⁷. Ce délai permet aussi de préparer une communication claire et transparente à l'attention du citoyen. Pour le CGG, il est essentiel que le citoyen comprenne les (nouvelles) règles de pension et soit suffisamment informé de leur impact sur le montant de sa future pension.

Enfin, le CGG renouvelle sa demande¹⁸ de prêter attention à la complexité croissante de la réglementation en matière de pensions. Cette complexité nuit à la mise en œuvre (fluide) de cette réglementation et rend le système de pension moins compréhensible pour les citoyens. Le CGG plaide donc pour qu'à l'avenir, l'accent soit mis sur la simplicité des nouvelles mesures de pension, en particulier en ce qui concerne les modalités d'octroi et de calcul. C'est également essentiel pour rendre efficaces les mesures destinées à encourager des changements de comportement. Ce n'est que si le citoyen comprend les règles et est conscient de l'impact de ses choix de carrière sur le montant de sa future pension, qu'il pourra être incité à prendre certaines décisions de carrière en toute connaissance de cause (comme travailler tout au long de sa vie professionnelle et limiter la durée des périodes assimilées).

¹⁵ La majorité des ayants droit à une pension en tant qu'indépendant.

¹⁶ En particulier, dans le cadre de l'octroi de la pension minimum.

¹⁷ [Avis 2025/14](#) 'Réformes de pensions' du 1er octobre 2025.

¹⁸ [Avis 2025/14](#) 'Réformes de pensions' du 1er octobre 2025.

Au nom du Comité général de gestion pour le statut social des travailleurs indépendants, le 10 mars 2026 :

Veerle De
Maesschalck
(Signature)
2026.03.12
09:17:23
+01'00'

Veerle DE MAESSCHALCK,
Secrétaire

Johan
Bortier
(Signature)
Digitaal
ondertekend door
Johan Bortier
(Signature)
Datum: 2026.03.11
20:43:41 +01'00'

Johan BORTIER,
Président